

Arsenał sztuki

Projekt dofinansowany w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”

Dziękujemy za pomoc w wydaniu katalogu

Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych

Kamil Kopania

Arsenał sztuki

Galeria Arsenał w Białymstoku i jej *Kolekcja II*

Białystok 2006

współpraca:

G A L E R I A
Arsenal

ul. A. Mickiewicza 2
15-222 Białystok
www.galeria-arsenal.pl
mail@galeria-arsenal.pl

opracowanie merytoryczne, redakcja i korekta:

Ewa Borowska

tłumaczenie:

Ewa Kanigowska-Gedroyć (Global Village)

zdjęcia:

Archiwum Galerii Arsenal

wybór i opracowanie ilustracji:

Katarzyna Kida

reprodukcja na okładce:

Julita Wójcik, *Koronka*, 2005

opracowanie graficzne:

Ewa Borowska

skład i łamanie, przygotowanie do druku:

Michał Maciejewski

© Copyright by

Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, Galeria Arsenal w Białymstoku oraz Autorzy
Białystok 2006

wydawca:

Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych

ul. A. Mickiewicza 2
15-222 Białystok
www.zachetapodlaska.org.pl
info@zachetapodlaska.org.pl

Białystok 2006

druk: Orthdruk, Białystok

nakład: 1000 egz.

ISBN 83-923837-0-2
ISBN 978-83-923837-0-3

Spis treści

Wstęp	7
I Galeria Arsenał w Białymstoku, 1990–2005	8
1. Podstawowe informacje oraz zwięzły rys historyczny	8
2. Działalność Galerii Arsenał w latach 1990–2005	10
2.1. Działalność wystawiennicza	12
2.2. Działalność wydawnicza	22
2.3. Działalność edukacyjna i popularyzatorska	23
3. Galeria miejska – galeria ogólnopolska. Znaczenie Galerii Arsenał	26
3.1. Arsenał jako galeria o charakterze ogólnopolskim	26
3.2. Arsenał jako galeria o charakterze lokalnym	28
II <i>Kolekcja II</i> Galerii Arsenał w Białymstoku	32
1. <i>Trzy nurty. Realizm – Metafora – Geometria</i> oraz <i>Kolekcja II</i> . Zbiory Galerii Arsenał w Białymstoku	32
2. Założenia i charakter <i>Kolekcji II</i> . Sposób pozyskiwania prac	33
3. Obraz sztuki polskiej po 1989 roku na podstawie prac z <i>Kolekcji II</i>	38
4. Problemy związane z <i>Kolekcją II</i>	42
5. <i>Kolekcja II</i> – kolekcja muzealna	44
III Zakończenie	45
Author's foreword to the translation	48
<i>Kolekcja II</i> of The Arsenal Gallery in Białystok	49
1. <i>Three streams. Realism – Metaphor – Geometry</i> and <i>Kolekcja II</i> . The art collection of The Arsenal Gallery in Białystok	49
2. The concept behind <i>Kolekcja II</i> and its character. How the works are acquired	50
3. Overview of Polish art after 1989 on the basis of works gathered in <i>Kolekcja II</i>	55
4. The problem with <i>Kolekcja II</i>	59
5. <i>Kolekcja II</i> – the museum collection	61
Przypisy	62
Spis i bibliografia prac składających się na <i>Kolekcję II</i> (część ilustracyjna)	91
Prace zakupione i pozyskane przez Galerię Arsenał w Białymstoku	92
Prace zakupione i pozyskane przez Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych	134
Indeks osobowy do spisu prac	155
Kalendarium Galerii Arsenał w Białymstoku 1990–2005	156

Wstęp

1 kwietnia 2005 roku minęło czterdzieści lat od powstania w Białymstoku Galerii Arsenał, jedynej w mieście w pełni profesjonalnej instytucji nastawionej na prezentowanie sztuki najnowszej. Okrągła rocznica skłania do podsumowania dotychczasowej działalności placówki oraz zastanowienia się nad jej dorobkiem, osiągnięciami oraz znaczeniem dla kulturalnego oblicza miasta, w którym funkcjonuje i którego władzom podlega. Daje również asumpt do podjęcia rozważań – zarówno w perspektywie historycznej, jak i w odniesieniu do czasów współczesnych – nad rangą i miejscem Arsenau na tle innych krajowych instytucji o podobnym profilu.

Oczywistym jest, iż czterdziestu lat nieprzerwanej aktywności Galerii nie sposób traktować jako jednolitego okresu. Trudno nawet mówić o możliwości spojrzenia na jej historię jako na ciąg następujących po sobie zdarzeń, prowadzących do wypracowania obecnego charakteru i rangi instytucji. Działalność Arsenau w ostatnich piętnastu latach zasadniczo odbiega od tej, jaka prowadzona była w Galerii w latach osiemdziesiątych; jej funkcjonowanie między 1965 a 1980 rokiem oparte było na innych zasadach. Nie da się łatwo przyrównać galerii należącej do sieci Biur Wystaw Artystycznych, działającej w państwie o ustroju socjalistycznym, do galerii miejskiej, funkcjonującej w państwie okresu przemian ustrojowych, o gospodarce wolnorynkowej i ustroju demokratycznym. Realia społeczno-polityczne, jakie panowały w Polsce w przeciągu ostatnich czterdziestu lat, w oczywisty sposób odmiennie warunkowały oblicze białostockiej placówki. Jej obraz w różnych okresach działalności kształtowały też osoby, które nią kierowały. Założenia programowe pierwszego dyrektora Arsenau, Mikołaja Wołkowyckiego, były w znacznej mierze odmienne od założeń przyjętych przez osoby prowadzące ją w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Również lokalne środowisko artystyczne ulegało na przestrzeni lat znacznym przeobrażeniom, co nie pozostawało bez wpływu na funkcjonowanie i rangę placówki w określonym czasie.

Historię Arsenau należy podzielić na trzy w znacznej mierze autonomiczne okresy: lata 1965–1980, 1980–1990 i 1990–2005. W latach 1990–2005 Galeria Arsenał osiągnęła wysoką pozycję pośród innych tego typu krajowych instytucji, działa prężnie oraz efektywnie, jest ośrodkiem znanym i cenionym nie tylko w Polsce, lecz także za granicą, posiada nadto wysokiej klasy kolekcję sztuki polskiej i obcej powstałej po 1989 r. Jej dorobek z tego okresu nie tylko wart jest więc opisanie, lecz przede wszystkim powinien stanowić punkt wyjścia do refleksji nad tym, jak go – w perspektywie długofalowych interesów Białegostoku, regionu Podlasia, a także całego kraju – nie zaprzepaścić, lecz skutecznie wykorzystać, tworząc jednocześnie warunki do dalszego rozwoju placówki. Dzieje Galerii Arsenał przed 1989 rokiem są okresem zamkniętym, w niewielkim tylko stopniu mogącym wpłynąć na to, co dzieć się będzie w Białymstoku w najbliższych latach. Z tego też względu opisywanie jej historii warto – wbrew chronologii – zacząć od czasów nam najbliższych.

I Galeria Arsenał w Białymstoku, 1990-2005

1. Podstawowe informacje oraz zwięzły rys historyczny

Powstanie w Białymstoku ośrodka wystawienniczego prezentującego sztukę najnowszą datuje się na 1965 r. Wtedy właśnie rozpoczęło działalność miejscowe Biuro Wystaw Artystycznych. Jego początki należy ściśle wiązać z wykształceniem się w Białymstoku lokalnego środowiska artystycznego, którego przedstawiciele przejawiali dużą aktywność zogniskowaną nie tylko wokół własnej twórczości, lecz także inicjatyw związanych z promocją sztuki współczesnej oraz edukacją artystyczną¹. Pierwszym dyrektorem BWA był Mikołaj Wołkowycki, kierujący nim do 1980 r. W latach 1980–1985 białostockim BWA zarządzał Władysław Sekunda, przy współudziale dr Bożeny Kowalskiej, a w okresie od 1985 do 1987 r. – Maria Maranda. Przez krótki czas, w 1987 r., dyrektorką placówki była Irena Dojlida, którą zastąpiła Ewa Cywińska, pełniąca obowiązki do końca 1989 r. Od 1990 r. do dnia dzisiejszego instytucją kieruje Monika Szewczyk².

Działalność galerii, która w 1996 r., uchwałą Rady Miejskiej Białegostoku, oficjalnie zmieniła nazwę z Biura Wystaw Artystycznych na Galerię Arsenał³, podzielić można na trzy okresy. Pierwszy to czas zarządzania placówką przez Mikołaja Wołkowyckiego, którego działania odcisnęły silne piętno na życiu kulturalnym regionu w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych, jak też wpłynęły po części na dzisiejsze oblicze Arsenau. Wołkowycki aktywnie wspierał i promował lokalne środowisko artystyczne⁴, którego skądinąd stanowił istotne ogniwo⁵, samą zaś placówką kierował dynamicznie. Dzięki jego staraniom BWA, przez pierwsze lata funkcjonowania pozbawione przestrzeni wystawienniczej⁶, zdołało pozyskać na swoje potrzeby znajdujący się w złym stanie technicznym budynek dawnego arsenału z czasów Jana Klemensa Branickiego, w którym po II wojnie światowej umiejscowiono internat Liceum Pedagogicznego, a którego pierwotne przeznaczenie z czasem wpłynęło na nazwę galerii⁷. Po trwającym dziesięć lat remoncie, mającym przystosować wnętrza do celów wystawienniczych, magazynowych i administracyjnych⁸, w 1975 r. w dawnym hetmańskim budynku arsenału zorganizowano pierwsze wystawy, zgodne z linią programową wypracowaną przez dyrektora BWA, promującego przede wszystkim malarstwo⁹. Mikołaj Wołkowycki prowadził również szeroko zakrojone zakupy prac artystów lokalnych oraz krajowych, których część złożyła się w latach osiemdziesiątych na kolekcję *Trzy nurty. Realizm – Metafora – Geometria*, prezentującą malarstwo polskie z lat 1965–1985.

Na lata 1980–1989 przypada drugi okres działalności białostockiej placówki, charakteryzujący się częstymi zmianami dyrekcji, które nie sprzyjały wypracowaniu spójnej koncepcji programu BWA. Ten zresztą warunkowany był w znacznej mierze kwestiami politycznymi – bojkot oficjalnych ośrodków wystawienniczych przez dużą część środowiska artystycznego w okresie trwania stanu wojennego, a także po części w latach późniejszych, znacznie ograniczył możliwości prezentowania dobrych jakościowo wystaw, nie wspominając już o odgórnym naciskach, by eksponować sztukę pod względem treści słuszną bądź nieszkodliwą dla władzy ludowej¹⁰. Program białostockiego BWA opierał się w tamtym czasie przede wszystkim na prezentowaniu dorobku artystów miejscowych¹¹, pokłosa licznych plenerów organizowanych w regionie¹² oraz w innych częściach kraju¹³, konkursów przeznaczonych dla mniej lub bardziej profesjonalnych

artystów¹⁴, a także wystawianiu prac plastycznych młodzieży szkolnej¹⁵. Prezentacje prac twórców spoza regionu były stosunkowo rzadkie, część z nich stanowiły ekspozycje objazdowe, przenoszone z miasta do miasta, firmowane przez któreś z Biur Wystaw Artystycznych¹⁶. Nie znaczy to bynajmniej, że nie zdarzały się w tamtych latach ciekawe wystawy uznanych czy też młodych artystów, organizowane przez białostocką placówkę samodzielnie, aczkolwiek należy stwierdzić, iż były to sytuacje raczej wyjątkowe¹⁷. Pokazów artystów zagranicznych w zasadzie nie urządzano¹⁸. W tych latach można również było oglądać w Arsenale niepasujące do tego miejsca wystawy, jak na przykład fajansu z Włocławka, tatuażu, znaczków pocztowych¹⁹, a także rzemiosła artystycznego²⁰.

Zdecydowanie najistotniejszym przedsięwzięciem podjętym w latach osiemdziesiątych, rzutuującym na działalność Galerii Arsenał w latach dziewięćdziesiątych, było jednak stworzenie wyżej wspomnianej kolekcji malarstwa polskiego²¹. Zbiór obrazów, wybranych przez Władysława Sekundę oraz Bożenę Kowalską, mający być swoistą wizytówką białostockiego BWA²², wymusił niejako potrzebę refleksji nad ewentualną kontynuacją kolekcji oraz nad jej kształtem. Refleksja ta podjęta została na początku następnej dekady i doprowadziła do powstania *Kolekcji II*, nawiązującej do tradycji tworzenia zbiorów sztuki współczesnej w Białymstoku²³.

Kolejnym wyraźnym przełomem w działalności Arsenалу był 1990 r.²⁴ Zmiana ustroju państwa, w szczególności zaś konsekwencje, jakie wiązały się z tym wydarzeniem dla społeczeństwa, gospodarki, a także zarządzania i administrowania kulturą, w krótkim czasie doprowadziły do przeobrażenia galerii w ośrodek wystawienniczy o odmiennym charakterze. Kierunek, w jakim podążać miała galeria w nowej sytuacji społeczno-politycznej, nadała i wypracowała w znacznej mierze Monika Szewczyk, powołana na stanowisko dyrektora Arsenалу właśnie w początkowym okresie transformacji ustrojowej, w 1990 r.²⁵ W pierwszych miesiącach Szewczyk zarządzała instytucją jeszcze jako p.o. dyrektora – formalnym dyrektorem BWA była Ewa Cywińska, faktycznie jednak nie kierująca nim ze względu na urlop zdrowotny²⁶.

Zasługą Moniki Szewczyk jest bez wątpienia to, iż udało się jej zapewnić Arsenalowi autonomię oraz solidną podstawę do wieloletnich działań na rzecz powiększania prestiżu placówki jako ośrodka dającego rzetelny obraz tendencji panujących w sztuce najnowszej, obraz tworzony w oparciu o samodzielne decyzje kuratorskie²⁷. Zdaniem R. Kowalczyka możliwość osiągnięcia tych celów nie była na początku lat dziewięćdziesiątych kwestią przesądzoną, pojawiały się bowiem sugestie, iż BWA nie powinno funkcjonować jako samodzielna galeria, a nawet w ogóle podawano w wątpliwość sens jego istnienia: „[Szewczyk] samodzielną pracę jako dyrektor galerii rozpoczęła nie od wdrażania nowego programu z ciekawszymi wystawami, lecz od walki o istnienie galerii, o przekonywanie Urzędu Wojewódzkiego, że galerii nie należy rozwiązywać i nie wolno jej podłączać pod inne placówki. A takie realne zagrożenia istniały. Reaktywowany Związek Polskich Artystów Plastyków próbował przejąć galerię wraz z budżetem. Była też koncepcja podłączenia Arsenалу pod muzeum jako oddziału muzealnego czy podłączenia pod Galerię Sztuki Współczesnej”²⁸.

Kolejnym etapem, przez który należało przeprowadzić Arsenał, starając się o zachowanie go w formie pozwalającej na szeroko zakrojoną i profesjonalną działalność, była połowa lat dziewięćdziesiątych. Wtedy bowiem, 1 stycznia 1994 r., galeria, przez blisko trzydzieści lat podlegająca władzom wojewódzkim, przeszła pod zarządek władz miejskich, zgodnie z wytycznymi reformy samorządowej²⁹. Zmiana ta zrodziła sporo obaw związanych z przyszłością konkretnych białostockich placówek kulturalnych, w tym Arsenалу³⁰, na szczęście jednak reforma ta w generalnym rozrachunku nie stała się zagrożeniem dla ich funkcjonowania.

Od połowy lat dziewięćdziesiątych datuje się szczególną aktywność galerii na polu prezentacji i pro-

mojci sztuki współczesnej, wykraczającą poza przeciętną działalność podobnych instytucji krajowych, podlegających władzom lokalnym. Stanowi to jednak bardziej wynik konsekwentnie realizowanych założeń programowych niż szczególnego wsparcia miejskich decydentów, od kilku bowiem lat władze Białegostoku zmniejszają budżet Galerii³¹, choć oczywiście wydawałoby się utrzymywanie na stałym poziomie bądź zwiększanie dotacji ambitnie i aktywnie działającej jednostce. Okazuje się jednak, iż placówka pozyskująca znaczną część środków na działalność merytoryczną z innych niż budżet miasta źródeł³², przez lata konsekwentnie budująca swoją pozycję w świecie sztuki, doceniana w kraju³³ i dostrzegana poza jego granicami³⁴, uczestnicząca w międzynarodowych projektach kulturalnych³⁵, współorganizująca firmowane przez agendy Ministerstwa Kultury prezentacje sztuki polskiej w Hiszpanii, Niemczech, na Ukrainie³⁶, pokazująca własne zbiory, jak też prace artystów wywodzących się z Białegostoku bądź związanych z galerią, w Polsce, we Francji, Włoszech, Holandii, w Czechach, Rosji, Niemczech i na Węgrzech³⁷ – a więc jednostka promująca miasto – od kilku lat musi przekonywać radnych, iż mimo wszystko warto w nią inwestować, nie zaś traktować jako zbędny balast³⁸.

Ostatecznie możemy stwierdzić, iż Arsenał po przełomie 1989 r. ostał się jako samodzielny podmiot kultury, niezależny od białostockich placówek muzealnych, instytucji czy grup związkowych. Do dnia dzisiejszego funkcjonuje jako jedyny w mieście w pełni profesjonalny ośrodek skupiony wyłącznie na prezentacji sztuki najnowszej, jej kolekcjonowaniu i dokumentowaniu, jak też prowadzący działalność z zakresu krytyki artystycznej oraz refleksji o charakterze naukowym. Jako taki postrzegany jest w kraju i poza jego granicami, co w sposób naturalny wiąże się z jego wysoką oceną przez specjalistów zajmujących się kulturą współczesną, jak też tych, którzy po prostu interesują się sztuką najnowszą.

2. Działalność Galerii Arsenał w latach 1990-2005

Mówiąc o działalności Galerii Arsenał w latach 1990-2005, stwierdzić należy przede wszystkim to, iż była ona prowadzona wieloaspektowo, z dużym jak na galerię miejską rozmachem oraz konsekwencją. W znacznej mierze wynikało to z faktu, iż podstawowym celem zespołu Arsenálu w początkach lat dziewięćdziesiątych było stworzenie ośrodka zajmującego się sztuką współczesną o znaczeniu zdecydowanie ponadregionalnym. Ostatnie piętnastolecie temu właśnie celowi zostało podporządkowane. W artykule poświęconym Galerii Arsenał Jerzy Truszkowski stwierdza: „Program galerii opiera się na założeniu o solidnym i wszechstronnym informowaniu o wszelkich ważnych zjawiskach we współczesnej sztuce, ale nie tylko polskiej. Przy niewielkim nakładzie środków, dzięki pracy niewielkiego, ale bardzo fachowego zespołu realizowane są wystawy na poziomie wielkich instytucji finansowanych przez Ministerstwo Kultury i Sztuki. Bez przesady można powiedzieć, że w proporcjonalnej skali uniwersyteckiego i akademickiego, lecz średniej wielkości miasta, jakim jest Białystok, Galeria Arsenał realizuje zadania Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski”³⁹.

Podobnie charakter działania białostockiej instytucji po 1989 r. nakreśla Marek Wasilewski: „Był to pierwszy w życiu kilku pokoleń okres, w którym nie ma już na kogo zwalić swoich ewentualnych niepowodzeń, że uniemożliwili, nie dali paszportu, wycięli... Oczywiście długo jeszcze, także w sztuce, odczuwać będziemy skutki politycznej izolacji Polski od świata zachodniego, odcięcia naszej kultury od możliwości swobodnej wymiany idei i ludzi. Warto jednak zwrócić uwagę, że o kształcie polskiej sztuki w latach dziewięćdziesiątych decydowali nie Ci, którzy rozpamiętywali dawne krzywdy, lecz Ci, którzy zaczęli tworzyć nowe punkty odniesienia. Jednym z takich punktów stała się Galeria Arsenał w Białymstoku. W 1990 roku

dyrektorem galerii została Monika Szewczyk, która w ciągu dziesięciu lat konsekwentnej pracy doprowadziła do tego, że o Białymstoku mówi się jako o jednym z najbardziej interesujących ośrodków sztuki współczesnej w Polsce. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest fakt, że program galerii nie próbuje nadążyć za trendami obserwowanymi w stolicy (co wydawałoby się najłatwiejszym rozwiązaniem dla galerii położonej niedaleko wschodniej granicy kraju), lecz opiera się na własnych niezależnych wyborach. Dzięki temu programowi, a także tworzonej kolekcji, Arsenał w Białymstoku wzbogaca obraz kultury artystycznej w Polsce. Wielokrotnie już pisałem o tym, że tak mało jest w naszym kraju kuratorów, którzy odznaczaliby się niekoniunkturalnością i charakterem. Przykład Moniki Szewczyk i jej współpracowników pokazuje, że warto dokonywać samodzielnych wyborów⁴⁰.

Taka koncepcja działania w istocie musiała całkowicie zmienić obraz Arsenau w świadomości tych mieszkańców i władz Białegostoku, które wykazywały zainteresowanie sztuką, w szczególności współczesną. Galeria zyskała konkretne oblicze i zdecydowanie zaczęła odróżniać się od dawnego BWA. Tego ostatniego – wraz z całą siecią tożsamych krajowych instytucji podlegających Centralnemu Biuru Wystaw Artystycznych, jak większość socjalistycznych inicjatyw niezbyt operatywnych i efektywnych w działaniu – raczej nie sposób określić mianem ośrodka o wyrazistym programie, aktywnie formującego krajową scenę artystyczną, promującego młodych artystów, jak też przedstawiającego miarodajny obraz tego, co w sztuce najnowszej najbardziej wpływowo i najistotniejsze, umożliwiającego konfrontowanie dorobku artystów lokalnych z dorobkiem artystów krajowych i zagranicznych⁴¹.

Od 1990 r. wyraźnie zmienia się polityka wystawowa Arsenau. Następuje zmniejszenie liczby wystaw, których jedynym celem jest zaspokojenie potrzeb lokalnych twórców, w wielu wypadkach nienależących do grona osób ważnych dla kształtowania oblicza sztuki polskiej, a nawet sztuki Podlasia. Nie oznacza to, iż rezygnuje się z urządzania prezentacji tym artystom, którzy działają w regionie. Podstawowym kryterium doboru nazwisk staje się jednak przede wszystkim jakość dorobku artystycznego, nie zaś miejsce pochodzenia. Dlatego też Arsenał od 1990 r. zaczyna koncentrować się głównie na organizowaniu retrospektywnych wystaw artystów uznanych w regionie, ważnych dla historii miasta, bądź też wystaw pośmiertnych. Jeśli chodzi o twórców młodszego pokolenia związanych z Białymstokiem, galeria stara się udostępniać swą przestrzeń tym, którzy osiągnęli rzeczywisty sukces artystyczny w kraju, a także za granicą, prezentują swe dzieła w uznanych galeriach czy muzeach oraz funkcjonują w literaturze naukowej i w świadomości krytyki artystycznej. Możliwość prezentacji swoich prac mają też ci, którzy nie mogą poszczycić się wymiernymi sukcesami tego rodzaju, jednak ich język plastyczny nosi znamiona samodzielności i oryginalności.

Do współpracy Galeria Arsenał zaprasza jednak przede wszystkim artystów z całego kraju, zarówno starszego pokolenia, jak i najmłodszych, przy czym podstawowy cel stanowi prezentacja dorobku tych, którzy mają bądź rokuja szansę na uzyskanie miana wywierających ważny wpływ na obraz tworzonej w Polsce sztuki. Cel ten, jak stwierdza Ł. Gorczyca, został w pełni osiągnięty już pod koniec dekady⁴², a nawet wcześniej, jak chce J. Truszkowski⁴³. Nastąpiło również otwarcie Galerii Arsenau na sztukę światową. W Białymstoku zaczęli wystawiać artyści z Niemiec, Holandii, Włoch, Wielkiej Brytanii, Francji, Izraela, Stanów Zjednoczonych, Czech, Słowacji, Słowenii, Ukrainy czy Węgier, co umożliwiło zwiedzającym, szczególnie mieszkańcom miasta niemającym dotąd takiej szansy, poszerzenie spojrzenia na sztukę współczesną. Dzięki nowemu programowi Galerii Arsenau możliwe stało się konfrontowanie sztuki artystów z różnych państw ze sztuką twórców krajowych, w tym regionalnych.

Galeria od 1990 r. stopniowo rezygnuje też z prezentowania ekspozycji zorganizowanych przez inne

ośrodki kulturalne, koncentrując się na w pełni samodzielnej działalności, co pewien czas współdziała-
jąc jednak z innymi instytucjami na zasadach partnerskich, w celu przeprowadzenia większych projektów
wystawienniczych i edytorskich. Jednocześnie, pretendując do bycia wpływowym ośrodkiem zajmują-
cym się sztuką i kulturą najnowsza, dokłada starań, by dawać obiektywny obraz ich kondycji. W Arse-
nale przestają więc dominować tradycyjne środki wyrazu. W zamian następuje otwarcie na zjawiska wcześ-
niej w Białymstoku nieobecne, jak np. performance, sztuka wideo, instalacja, udostępnia się przestrzeń
Arsenału na projekty eksperymentalne, niekiedy trudne w odbiorze dla nieoswojonego z językiem sztuki
współczesnej widza.

Zmiany programowe pociągnęły za sobą innego jeszcze rodzaju działania, o charakterze badawczym
oraz edukacyjnym. Od 1990 r. Arsenał zaczyna wydawać dwujęzyczne katalogi, z roku na rok lepsze pod
względem zawartości merytorycznej oraz szaty graficznej, jak też organizuje szereg przedsięwzięć skier-
owanych do młodzieży oraz tych wszystkich, którzy ją kształcą. Rzetelnie opracowane katalogi, warsz-
taty edukacyjne, kursy dla nauczycieli, a także szereg wykładów, spotkań i paneli dyskusyjnych stanowią
podstawę do tworzenia wokół sztuki współczesnej przyjaznej atmosfery, dają możliwość zrozumienia
jej genezy oraz uwarunkowań, a także odkłamuje jej negatywny wizerunek, jakże często obecny choćby
w mediach.

2.1. Działalność wystawiennicza

Początek ostatniej dekady XX stulecia stanowił w historii galerii czas transformacji. Programowi wystaw
prezentowanych w 1990 r. bliżej było jeszcze do czasów PRL-owskich realiów BWA niż do realiów ośrodka
wystawienniczego, jakim stał się Arsenał kilka lat później. Z pewnością był to jeszcze wynik wcześniejszych
zobowiązań, nie zmienia to jednak faktu, iż osobę, która chciałaby w 1990 r. zapoznać się w Białymstoku
z najnowszymi tendencjami panującymi w sztuce polskiej bądź obcej, spotkałoby rozczarowanie. Gale-
ria nie zaprezentowała wtedy prac żadnego istotnego w skali kraju artysty o uznanym dorobku, z wyjąt-
kiem Jacka Sienickiego⁴⁴, ani też twórców młodych, dopiero wkraczających na scenę artystyczną, nie wspo-
minając już o organizacji wystawy problemowej. W zamian zorganizowała prezentacje zupełnie pozba-
wione polotu, jakiegokolwiek pierwiastka odkrywczosci, będące bardziej prezentacjami tego, co udało
się wyciągnąć z magazynów różnych instytucji wystawienniczych. Można więc było w 1990 r. podziwiać
w Białymstoku grafikę ze zbiorów białostockiego BWA, jak też grafikę ze zbiorów stołecznego BWA, obrazy
z kolekcji *Trzy nurty...*, wcześniej już eksponowane w Arsenale, a także prezentowaną w warszawskiej Kor-
degardzie i BWA w Jeleniej Górze wystawę *Laureaci Nagrody im. Jana Cybisa, 1983-1988*. Niepocieszonych
taką sytuacją nie ratowała bynajmniej świadomość, iż w zamian wybrać się mogą do Arsenалу po to, by
zapoznać się z nowościami wydawniczymi na *II Ogólnopolskim Triennale Książki Krajoznawczo-Turystycznej*
„Białystok '90”, któremu towarzyszyła wystawa fotograficzna będąca pokłosiem *II Ogólnopolskiego Kon-
kursu Fotografii „Czas i obraz północno-wschodniej Polski”*. Wątpliwe również, by swe rozgoryczenie zastaną
sytuacją byli w stanie ukończyć ewentualnymi zakupami, które mogli poczynić przy okazji półtora
miesiąca imprezy *Galeria sprzedażna twórców białostockich*, której nazwa bardziej kojarzy się z pospoli-
tym małomiasteczkowym targiem niż z poważnym wydarzeniem zorganizowanym przez instytucję kul-
turalną wysokiej rangi. W tym kontekście najwartościowsze były prezentacje ważnych dla regionu mala-
rzy, od lat działających w Białymstoku i formujących oblicze kulturalne miasta – Sławomira Chudzika
oraz Wiesława Jurkowskiego – a także młodszego od wyżej wymienionych grafika i rysownika Andrzeja

Dworakowskiego, artysty o samodzielnym i wyrazistym języku plastycznym, w latach następnych często wystawiającego w Arsenale.

Lata 1991 i 1992 pod względem programu wystaw wyglądały już znacznie lepiej. Galeria zorganizowała, nie zawsze jeszcze samodzielnie, prezentacje prac artystów starszego pokolenia, o dużej renomie – Jerzego Panka⁴⁵, Jerzego Nowosielskiego⁴⁶, Teresy Pągowskiej⁴⁷, Jacka Sempolińskiego⁴⁸, jak też młodszych – Grzegorza Kowalskiego oraz Witosława Czerwonki – ważnych dla obrazu sztuki polskiej w latach 70. i 80., a także szczególnie istotnych ze względu na to, że wykształcili grupę uczniów, którzy w znacznej mierze zdominowali krajową scenę artystyczną lat 90.⁴⁹ Przede wszystkim jednak białostocka placówka zainicjowała pokazy artystów młodych, które staną się jej wizytówką w latach następnych, między innymi Waldemara Umiastowskiego, Łukasza Skąpskiego czy Marcina Berdyszaka (wraz z ojcem, Janem Berdyszakiem).

Po raz pierwszy po 1989 r. zaprezentowano też w Białymstoku twórczość artystów zagranicznych. Nieobecny wcześniej w mieście rodzaj sztuki, jakim jest performance, zaprezentował Philip Corner⁵⁰. Tilman Kuntzel przedstawił zaś – również wcześniej nieobecne w Białymstoku – instalacje⁵¹. Znacząca była również wystawa *Fluxus and Company*, prezentująca prace dużej grupy artystów związanych z ruchem Fluxus⁵².

Nie zabrakło również wydarzeń związanych z działalnością artystów lokalnych. Pod koniec 1992 r. Arsenał zorganizował dużą wystawę retrospektywną Mikołaja Wołkowyckiego. W tym samym czasie zorganizowano, zresztą w zupełnie niedostosowanym do celów wystawienniczych miejscu, foyer Teatru Dramatycznego im. Aleksandra Węgierki⁵³, wystawę pośmiertną jednej z barwniejszych postaci powojennego Białegostoku – Roberta Karata⁵⁴. W nawiązaniu do wieloletniej tradycji Arsenał wystawił też prace powstałe na plenerach malarskich w Białowieży w 1991 i 1992 r.

Co jednak najistotniejsze w kontekście prezentacji artystów związanych z Białymstokiem – galeria zaprosiła do współpracy twórców wywodzących się z Białegostoku, niezwiązanych jednak z lokalnym środowiskiem, które zdominowało Galerię Arsenał w latach 80. Należy spośród nich wymienić Mirosława Filonika oraz niemających dotąd większych wystaw, rozpoczynających dopiero karierę – Konrada Kuzyszyna, Małgorzatę Niedzielko czy Wojciecha Niedzielko. Ich prezentacje rozpoczęły konsekwentną działalność Arsenалу na rzecz promowania młodych artystów wywodzących się z regionu, rokujących duże nadzieje na to, że nie pozostaną twórcami ważnymi wyłącznie dla sztuki Podlasia, co w przypadku każdej z wymienionych osób okazało się trafnym przewidywaniem.

W latach 1991-1992 nie obyło się też bez wystaw, których organizacja w galerii sztuki współczesnej nie znajduje, jak się wydaje, w pełni logicznego uzasadnienia, oprócz ewidentnych korzyści finansowych⁵⁵. Przykładem może być wystawa *Konrad Adenauer. Pierwszy kanclerz Republiki Federalnej Niemiec 1949-1963. Niemiec i Europejczyk*, która skupiając się na rekonstrukcji ważnych momentów z życia politycznego kanclerza, nie wyjaśniała, jakie to związki miałyby łączyć go ze sztuką współczesną. Zdziwienie budzić mogła również *Światowa wystawa LEGO „Wielkie odkrycia geograficzne”*, choć w tym wypadku zgoda na jej zorganizowanie w Arsenale była krokiem w pełni przemyślanym. W jednym z wywiadów Monika Szewczyk zaznaczyła, iż prezentacja taka służy zwiększeniu liczby zwiedzających, jest swoistą długofalową inwestycją mającą na celu stworzenie przyszłej publiczności spośród zainteresowanych powyższymi pokazami⁵⁶. W następnych latach Arsenał udostępnił sale wystawowe na jeszcze trzy podobne prezentacje – w 1994 r. kolejną *Światową wystawę LEGO*, z podtytułem „*Świat statków*”, zaś w 1996 i 1997 r. ekspozycje dla miłośników świata przyrody i mocnych wrażeń – *Najbardziej jadowite węże świata* oraz *Najstraszliwsze taran-*

tule i skorpiony świata. Na każdą z nich przyszła rekordowa liczba osób⁵⁷. Jak wykazują roczne zestawienia, pewien wzrost frekwencji rzeczywiście następował po tego typu pokazach, a nie był to, warto zaznaczyć, wzrost chwilowy. Można więc przypuszczać, iż powyższe prezentacje rzeczywiście spełniły swoją rolę i przyciągnęły do Galerii pewną część zainteresowanych klockami lego bądź niebezpieczną menażerią⁵⁸.

Kierunek działań Galerii Arsenał, zasygnalizowany w latach 1991-1992, nie uległ zmianie do 1997 r. W tym czasie mamy w zasadzie do czynienia z konsekwentnym umacnianiem założeń linii programowej instytucji, stawiającej sobie za cel prezentację różnorodnych zjawisk sztuki współczesnej, zarówno polskiej, jak i obcej, choć nie możemy jeszcze mówić o tym, iż cel ten został w pełni osiągnięty.

W tym czasie Arsenał intensyfikuje kontakty międzynarodowe, zapraszając do Białegostoku liczną grupę performerów – Seiji Shimoda, Marię Dinę Diniz, Tilmana Küntzela, Paula Panhuysena, Borisa Nielsonego, Alastaira MacLennana oraz Thomasa F. Fischera – a także organizując wystawy Johna Blake’a, Isabeli Lleo Castells, Tilmana Küntzela i Paula Panhuysena, Hannesa Forstera, Lise Kjaer, Michaela Lumba czy Veroniki Radulovic. Co szczególnie ważne – kontakty międzynarodowe nasilają się dzięki aktywnej działalności na rzecz promowania Galerii i związanych z nią artystów poza granicami kraju. W 1995 r. Arsenał prezentuje prace Małgorzaty Niedzielko, Konrada Kuzyszyna, Leona Tarasewicza, Mikołaja Smoczyńskiego oraz Mirosława Filonika, jak też swój dorobek i plany, w galerii Podewil w Berlinie, rok później zaś w galerii Het Apollohuis w Eindhoven⁵⁹ urządza zbiorową wystawę, w której udział wzięli Agata Michowska, Małgorzata Niedzielko, Mirosław Filonik, Konrad Kuzyszyn, Wojciech Łazarczyk i Zbigniew Warpechowski. Kontakty nawiązywane z instytucjami zagranicznymi, promowanie działalności Arsenалу w Niemczech i Holandii budują pozycję galerii zarówno w kraju, jak i poza jego granicami, umożliwiając jednocześnie prezentowanie w Białymstoku sztuki z Europy Zachodniej. Przede wszystkim jednak kontakty te procentują w latach następnych, dając Arsenalowi szansę organizowania międzynarodowych prezentacji o dużej renomie, jak choćby *Germinations 13*, czy też wystaw problemowych z udziałem artystów z różnych krajów, nie tylko europejskich. Działalność międzynarodowa umożliwia też dostęp do różnego rodzaju grantów, jak też dofinansowań z agend ministerialnych oraz fundacji, z czego Arsenał stara się korzystać do dziś dnia.

Zgodnie z założeniami lat poprzednich, w Arsenale zobaczyć można było twórczość artystów krajowych o ugruntowanej już renomie, w tym Jerzego Nowosielskiego, Tomasza Ciecierskiego, Krzysztofa M. Bednarskiego, Zbigniewa Warpechowskiego, Izabelli Gustowskiej czy Jarosława Modzelewskiego, ale także tych młodszych, rozpoczynających działalność artystyczną w II połowie lat 80. bądź na początku 90. W interesującym nas okresie Arsenał zorganizował znaczące prezentacje Jerzego Truszkowskiego, Zbigniewa Libery, Hanny Łuczak, Leszka Lewandowskiego, Joanny Rajkowskiej i Marka Kijewskiego, Roberta Maciejuka, Cezarego Bodzianowskiego oraz Marka Wasilewskiego, stanowiące ważny element w ich artystycznej biografii, ukazujące dobitnie określone wątki i etapy ich twórczości. W przypadku ekspozycji Jerzego Truszkowskiego z 1997 r. możemy wręcz mówić o rodzaju retrospektywy, pokazywanej zresztą przez Arsenał rok później w Muzeum Sztuki Współczesnej w Samarze, w Rosji. Szeroki, przeglądowy charakter nowych zjawisk w sztuce polskiej, kształtowanych przez gdańskie środowisko artystyczne skupione wokół osoby Witoława Czerwonki, dała prezentacja *Nie istniejąca pracownia 1987-1997. Instalacje, obiekty, wideo, performances i dokumentacje pracowników, absolwentów i studentów Pracowni Intermedialnej Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku*, będąca jedną z pierwszych w Arsenale wystaw, które nazwać możemy problemowymi.

Oprócz Konrada Kuzyszyna, Mirosława Filonika czy Małgorzaty Niedzielko białostocka instytucja zaczęła też promować kolejnych artystów związanych z regionem, nienależących jednak do miejscowych organizacji i środowisk twórczych. W 1993 r. pierwszą indywidualną wystawę w Białymstoku miała Agata Michow-

ska, rok później Wojciech Łazarczyk, zaś w latach następnych Marzanna Morozewicz, Zbigniew Oksiuta oraz Agnieszka Tarasiuk. Swoistym przeglądem twórczości tej grupy artystów była zbiorowa wystawa *przez Białystok*, w której udział brali wszyscy wyżej wymienieni oprócz Agnieszki Tarasiuk, a także Andrzej Bąkowski i Witosław Czerwonka. Szczególnie ważnym wydarzeniem artystycznym tych lat była indywidualna wystawa Leona Tarasewicza w 1995 r., pierwsza tak duża w regionie, istotna również ze względu na to, iż była jedną z pierwszych jego realizacji polegających na swobodnym, malarskim kształtowaniu dość znacznych przestrzeni galeryjnych.

Znaczącym wydarzeniem dotyczącym lokalnego środowiska była wystawa Andrzeja Strumiłły, przygotowana pod koniec 1997 r. z okazji siedemdziesiątych urodzin i pięćdziesięciolecia pracy twórczej artysty, oraz retrospektywna, a zarazem pośmiertna wystawa Sławomira Chudzika, mająca miejsce trzy lata wcześniej. Spośród artystów wywodzących się z regionu, związanych głównie ze Związkiem Polskich Artystów Plastyków, a także – jako scenografowie – z Białostockim Teatrem Lalek, Teatrem 3/4, Teatrem Wierszalin, możliwość pokazania swoich prac otrzymali Wiesław Jurkowski, Andrzej Dworakowski, Krzysztof Konieczek, Albin Sokołowski, Mikołaj Malesza, Zdzisław Parczyński, Georgi Andreev, Janusz Debis oraz Jerzy Lengiewicz. Galeria Arsenał stała się też w tych latach miejscem dość licznych prezentacji zbiorowych związanych czy to z plenerami w Białowieży i Hajnówce, czy też dorocznymi wystawami środowiska ZPAP, obejmującego zasięgiem Białystok, Łomżę i Suwałki.

W tych latach Arsenał zaczął również zaznajamiać białostoczan z tworzoną w Galerii od początku lat dziewięćdziesiątych kolekcją sztuki najnowszej. Pierwsza taka prezentacja miała miejsce już w 1994 r., a więc w trzy lata po tym, jak rozpoczęto jej tworzenie. Wtedy to w salach wystawowych białostockiej instytucji wystawiono pozyskane do tej pory obrazy, fotografie i rzeźby, jak też przedstawiono znajdujące się w zbiorach prace wideo Józefa Robakowskiego. Podobna prezentacja, zawierająca nowe nabytki, urządzona została dwa lata później.

Od 1998 r. Galeria Arsenał zyskuje oblicze charakteryzujące ją po dziś dzień. Staje się galerią miejską o zdecydowanie ponadregionalnym programie działalności i dużych ambicjach, które konsekwentnie i z sukcesem realizuje. Od tego właśnie roku możemy uznać Arsenał za instytucję, której udało się połączyć wysoki poziom merytoryczny, umiejętność wyszukiwania i przedstawiania istotnych zjawisk w najnowszej sztuce polskiej oraz współpracę międzynarodową z zadaniami wynikającymi z faktu bycia jednostką podporządkowaną miastu, a więc zobowiązaną do tego, by prezentować dokonania środowiska lokalnego, jednakże w sensownych proporcjach w stosunku do liczby pozostałych wystaw.

Poczynając od 1998 r. w białostockim Arsenałe indywidualne wystawy mieli nieomal wszyscy liczący się w kraju artyści młodszego pokolenia, a także ci dopiero debiutujący, którzy w następnych latach konsekwentnie wzmocniali swoją pozycję w świecie sztuki i osiągnęli wymierny sukces w Polsce i za granicą. Wystawy indywidualne mieli reprezentanci Polski na Biennale w Wenecji⁶⁰, laureaci prestiżowych nagród międzynarodowych, m. in. nagrody Van Gogha⁶¹, jak i krajowych – w tym zdobywcy Nagrody Fundacji Kultury Deutsche Bank⁶² oraz laureaci Paszportów Polityki⁶³. Galeria zaprezentowała sztukę tworzoną przez przedstawicieli różnych środowisk twórczych, powstającą w najważniejszych ośrodkach artystycznych na terenie kraju. Pozwoliło to na przedstawienie większości istotnych nurtów w sztuce polskiej po 1989 r., od sztuki krytycznej poczynając⁶⁴, na sztuce związanej ze środowiskiem warszawskiego czasopisma i galerii Raster kończąc⁶⁵. Odwiedzający Galerię Arsenał mieli możliwość zapoznania się z całym spektrum zagadnień nurtujących artystów rozpoczynających działalność w okolicach 1989 r., oscylujących wokół kwestii społecznych, kulturowych, spraw cielesności, natury, wiary czy historii. W tym kontekście organizowane

przez Arsenał pokazy stanowić mogły dla widzów istotny bodziec do refleksji nad otaczającą rzeczywistością i służyć jako podstawa konstruktywnych dyskusji na temat współczesności. Nie sposób opisać wszystkich indywidualnych wystaw artystów średniego i młodego pokolenia, jakie miały miejsce w Arsenale, warto jednak wspomnieć o tych najważniejszych.

W 1998 r. ma miejsce znacząca prezentacja jednego z najbardziej znanych przedstawicieli tzw. sztuki krytycznej – Grzegorza Klamana. Zajmująca całe piętro galerii ekspozycja dała zwiedzającym możliwość zapoznania się z najważniejszymi pracami artysty, najbardziej dla niego reprezentatywnymi, w których podejmował wątki cielesności, uwikłania człowieka w mechanizmy władzy, jak też zwracał uwagę na medykalizację współczesnej kultury kręgu Europy Zachodniej⁶⁶. Ciekawa była też, mająca miejsce w tym samym roku, prezentacja Mikołaja Smoczyńskiego, tworzącego surowe, lecz jednocześnie swoiście nastrojowe instalacje, fotografie oraz aranżacje przestrzenne, oddająca w pełni charakterystyczne cechy jego twórczości – analityczne podejście do używanych materiałów, chęć ukazania ich marginalizowanych cech, właściwości oraz walorów estetycznych⁶⁷. Ważnym wydarzeniem 2005 roku była duża wystawa Mirosława Bałki, składająca się z siedmiu surowych w wyrazie obiektów rzeźbiarskich połączonych z projekcjami wideo. Poprzez oddziaływanie na widza dźwiękiem, oślepiającym światłem, materią ożywioną (larwy *Calliphora vicina*), elementami ruchomymi, powodującymi zachwianie równowagi, oraz strumieniem powietrza artyście w skuteczny sposób udało się wprowadzić odwiedzających galerię w stan swoistej hipnozy, która stanowiła tytuł prezentacji⁶⁸.

Wystawy Andrzeja Syski⁶⁹ czy Piotra Kurki⁷⁰ pozwoliły z kolei na kontakt z charakterystycznymi dla środowiska związanego z poznańską Akademią Sztuk Pięknych oraz Galerią ON quasi-rzeźbiarskimi instalacjami, kojarzonymi najczęściej z osobą Izabelli Gustowskiej, od wielu lat konsekwentnie realizującej tego typu prace, w jej przypadku jednak silnie związane ze sztuką wideo⁷¹. Współczesne trendy w sztuce wideo obserwować można było dzięki prezentacjom prac Marka Wasilewskiego⁷², Anny Baumgart⁷³, grupy Azorro⁷⁴, a także Artura Żmijewskiego⁷⁵. Wystawę tego ostatniego w 2003 r. uznać można za jedną z ważniejszych zorganizowanych przez Arsenał, dawała bowiem możliwość kontaktu z dużą liczbą prac szczególnie istotnych w dorobku artysty, jak *Nasz śpiewnik*, *Na spacer* czy *Lekcja śpiewu I i II*, charakteryzujących się nie tylko wysokimi walorami formalnymi, lecz także zawierających ważne refleksje nad kondycją człowieka chorego, postrzeganiem go przez innych, kontaktem z Absolutem, a także przemyślenia dotyczące uwikłania jednostki w procesy historyczne.

Wątki dotyczące życia codziennego można było śledzić na dużych prezentacjach Elżbiety Jabłońskiej⁷⁶, Marcina Maciejowskiego⁷⁷, Roberta Maciejuka⁷⁸, Małgorzaty Jabłońskiej czy Julity Wójcik, której wystawę z 2005 r. godzi się nazwać – mimo bynajmniej nie zaawansowanego wieku artystki – nieomal retrospektywą, znalazły się na niej bowiem w zasadzie wszystkie prace z jej dotychczasowego dorobku⁷⁹. Utrzymała w konwencji teledysku, isticznej i wieloaspektową refleksję nad współczesną młodzieżą dał z kolei Paweł Althamer we współpracy z Jackiem Taszakowskim⁸⁰, zaś kwestie związane ze współczesnym pojęciem i odczuwaniem więzów rodzinnych przedstawiła Marta Deskur⁸¹.

Biegłość warsztatową, a wraz z nią subtelną refleksję nad kondycją artysty oraz wpływem czasu dane było widzom obserwować dzięki wystawom Mirosława Maszlanki, który zapełnił sale Arsenалу delikatnymi, wymagającymi ogromnej pracowitości i precyzji strukturami z suszonych traw spajanych pszczołim woskiem⁸². Podobne wątki można było dostrzec na wystawie Katarzyny Józefowicz, której prezentacja obejmowała jej najbardziej znane prace – *Dywan*, *Habitat*, *Gry* i *Miasto*, podobnie jak w przypadku Maszlanki wymagające ogromnych nakładów pracy i czasu na ich stworzenie, pozwalające dzięki temu, i dzięki

bogatej formie implikującej ważką treść, w pełni odczuwać upływ czasu w kontekście immanentnych cech ludzkiej egzystencji⁸³. Swoistą zabawę z czasem i jego odczuwaniem zaproponował z kolei odwiedzającym galerię Robert Kuśmirowski, z niebywałą zręcznością tworzący fikcyjną przeszłość, powołujący do życia nigdy nieistniejące przedmioty oraz miejsca⁸⁴.

Powyższy zarys nie wyczerpuje bynajmniej dorobku Galerii Arsenał wypracowanego od 1998 r. Dodać należy, iż oprócz wymienionych artystów indywidualne prezentacje, nie mniej ciekawe od opisywanych, mieli Grzegorz Sztwiertnia, Przemysław Jasielski, Adam Garnek, Marek Targoński, Dorota Nieznańska, Dorota Podlaska, grupa Magisters, Jarosław Bartołowicz, CUKT, Kijewski i Kocur, Leszek Lewandowski, Eliza Galey, Oskar Dawicki, Igor Krenz, Laura Paweła, Robert Maciejuk, Cezary Bodzianowski, Jarosław Kozakiewicz czy Dominik Lejman.

W przeciągu ostatnich siedmiu lat można też było w Arsenale zobaczyć wystawy artystów starszego pokolenia, o niekwestionowanym dorobku, rozpoczynających działalność jeszcze w latach czterdziestych ubiegłego stulecia, czego przykładem była duża prezentacja nestora powojennej fotografii polskiej – Zbigniewa Dłubaka – wystawiającego w Białymstoku w 1998 r. zarówno fotografie, jak i prace malarzkie⁸⁵. W 2002 r., przy okazji I Międzynarodowego Festiwalu Szkół Lalkarskich w Białymstoku⁸⁶, Arsenał zorganizował pokaz dokumentacji happeningów Tadeusza Kantora⁸⁷, cztery lata wcześniej indywidualną prezentację miał Edward Krasiński⁸⁸. Z młodszych, ale niejako klasycznych już artystów, Włodzimierz Jan Zakrzewski prezentował w Arsenale swój dorobek malarski z lat 90.⁸⁹, duet Kwiekulik (Zofia Kulik i Przemysław Kwiek) – prace tworzone wspólnie w latach 1984-1987 oraz indywidualnie w latach dziewięćdziesiątych⁹⁰. Jarosław Modzelewski⁹¹ oraz Tomasz Ciecierski⁹² wystawiali obrazy z ostatniego dziesięciolecia XX w., zaś Zbigniew Warpechowski zaproponował performance *Nowela pt. „Polonez Wielkopostny”*⁹³.

Zgodnie z przyjętymi na początku lat dziewięćdziesiątych założeniami, Arsenał konsekwentnie wspierał artystów wywodzących się z Białegostoku. Oprócz Witosława Czerwonki, Zbigniewa Oksyuty oraz Leona Tarasewicza, wystawiających w Białymstoku przed 1998 rokiem, nowe prace zaprezentowali w galerii inni artyści związani w przeszłości bądź teraźniejszości z miastem, wśród nich Małgorzata Niedzielko, Konrad Kuzyszyn, Mirosław Filonik, Wojciech Łazarczyk, Agnieszka Tarasiuk, Agata Michowska, Marzanna Morozewicz czy Andrzej Bąkowski. Niektórzy z wymienionych dzięki Arsenałowi prezentowali swoje prace w innych galeriach na terenie kraju⁹⁴, a także poza jego granicami⁹⁵. Co ważniejsze, do wymienionych artystów dołączyli kolejni, młodszy, wśród nich Zbigniew Rogalski, którego Arsenał promował jeszcze w czasie, gdy był on studentem Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. W 1999 r. Rogalski przedstawił swoje malarstwo w Białymstoku po raz pierwszy, proponując serię abstrakcyjnych obrazów, których powstanie inspirowane było katalogowymi tablicami kolorów farb dostępnych w sklepach zajmujących się sprzedażą artykułów potrzebnych artystom do pracy. Kolejny raz pojawił się w Arsenale w 2001 r. wraz z Hubertem Czerpokiem, z którym tworzył w tamtym czasie grupę Magisters⁹⁶. Na 2003 r. przypada druga duża prezentacja malarstwa artysty, odnoszącego już w tym czasie znaczne sukcesy nie tylko w kraju ale też za granicą⁹⁷.

Innym artystą związanym z Białymstokiem, którego początki działalności wiązać można bezpośrednio z Galerią Arsenał, jest Kuba Dąbrowski. W 2004 roku miała miejsce indywidualna prezentacja fotografii jego autorstwa, zatytułowana *Ważne pytania*, przeniesiona rok później przez Arsenał do Galerii Platan w Budapeszcie. Swoje prace wystawiał w Arsenale również Grzegorz Dąbrowski, organizator licznych zbiorowych projektów fotograficznych, takich jak *Ex oriente lux* oraz *Białystok – jeden dzień*, pokazywanych odpowiednio w 2003 i 2005 roku⁹⁸. On też uratował znaleziony przypadkiem przez dzieci, bawiące się w jednym

z przeznaczonych do rozbiórki domów, ogromny dorobek przedwojennego białostockiego fotografa Bolesława Augustisa, twórcy ciekawych pod względem artystycznym, socjologicznym, a także historycznym portretów mieszkańców miasta⁹⁹. Fotografie Augustisa pokazane zostały w Galerii Arsenał na początku 2005 r. Spośród innych artystów związanych z regionem indywidualne wystawy mieli Małgorzata Brygida Dunaj, Krzysztof Jakubowski, Jarosław Perszko, Waldemar Regucki oraz Zbigniew Świdziński.

W nawiązaniu do działalności pedagogicznej Leona Tarasewicza Galeria Arsenał zorganizowała grupie absolwentów, którzy skończyli kierowaną przez niego gościnną pracownię na Wydziale Malarstwa warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, jedne z ich pierwszych większych prezentacji. Indywidualne wystawy mieli więc: w 2001 r. Barbara Kasprzycka, w 2002 r. Wojciech Gilewicz, w 2003 r. Katarzyna Korzeniecka, zaś w 2005 r. Bogna Burska.

Swoje prezentacje mieli też artyści białostoccy wystawiający w Arsenale jeszcze w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych, związani głównie z lokalnym środowiskiem artystycznym – duże wystawy urządzone zostały dla Janusza Debisa, Jerzego Lengiewicza, Georgi Andreeva oraz Wiesława Jurkowskiego. Wystawa tego ostatniego warta była szczególnej uwagi ze względu na liczbę prezentowanych prac – znajdowały się na niej bowiem nie tylko liczne obrazy, o ograniczonej, lecz wyrazistej gamie barwnej, z charakterystycznymi dla artysty motywami, będącymi odbiciem i zapisem wspomnień z dzieciństwa spędzonego na jednej z podbiałostockich wsi, lecz także akwarele oraz projekty scenograficzne¹⁰⁰. W 2004 r. Arsenał zorganizował pośmiertne prezentacje dorobku scenografa i malarza Ryszarda Kuzyszyna oraz Henryka Rogozińskiego, fotografa pracującego w rzadkiej technice gumy; wystawie tego ostatniego towarzyszyły jego portrety fotograficzne, wykonane przez licznych uczniów, których przez lata w Białymstoku wykształcił¹⁰¹. Ważną prezentacją środowiskową była też wystawa przedstawiająca prace artystów skupionych w kręgu PAcamera Club w Suwałkach, z których najbardziej znanym jest fotografik Stanisław J. Woś¹⁰². Z przedstawicieli lokalnego środowiska w Arsenale wystawiali swe prace liczni artyści średniego pokolenia, m.in.: Andrzej Dworakowski, Tomasz Kukawski, Wiktor Wołkow, Piotr Sawicki oraz Aleksander Grzybek. Odbyły się też trzy wystawy środowiskowe ZPAP, w 1998, 2001 oraz 2004 r., w których mógł wziąć udział każdy, kto należał do Związku, niezależnie od jakości swojej sztuki, często niskich lotów, o czym z lubością i nie bez daleko posuniętej kąśliwości informowali recenzenci lokalnych gazet¹⁰³.

Co istotne jednak, jeśli chodzi o wystawy lokalnych twórców i środowisk artystycznych, to w latach 1998-2005 udało się Arsenałowi zachować zdrową równowagę między podstawowym programem działalności a zobowiązaniami, jakie na nim ciążyły ze względu na fakt bycia jedyną galerią miejską zajmującą się sztuką współczesną. Na średnio dwadzieścia pięć organizowanych rocznie wystaw i innych wydarzeń, jak np. performances, około pięciu było prezentacjami lokalnych artystów.

Ostatnie siedem lat działalności Arsenалу to także stale rozwijana współpraca międzynarodowa. Oprócz goszczących w Białymstoku w latach wcześniejszych Borisa Niesłonego oraz Paula Panhuysena – tym razem nie tylko prezentujących performances, lecz mających indywidualne wystawy – pojawiają się nowi artyści-performerzy o uznanym dorobku, wśród nich m. in. Adina Bar-On¹⁰⁴, Sol Lyfond¹⁰⁵ oraz Esther Ferrer¹⁰⁶, a także artyści zajmujący się przede wszystkim innymi rodzajami twórczości, jak choćby Jacques Toussaint¹⁰⁷, designer, grafik i autor instalacji.

Spośród ważnych wydarzeń tego czasu należałoby wymienić przede wszystkim wystawę malarstwa Owusu-Ankomah, artysty urodzonego w Ghanie, mieszkającego w Bremie, łączącego w swojej twórczości, której jednym z podstawowych motywów jest ciało ludzkie, pierwiastki sztuki i kultury afrykańskiej konfrontowane z dorobkiem cywilizacji europejskiej¹⁰⁸. Obrazy Owusu-Ankomah, inspirowane m. in. sztuką

Michała Anioła, dynamiczne i pełne energii dzięki twórczemu wykorzystaniu estetyki oraz symboliki plemiennej sztuki Afryki, zyskały uznanie wśród krytyków i historyków sztuki, czego dowodem jest choćby obecność artysty na jednej z ważniejszych europejskich wystaw ostatnich lat – *Africa remix, l'art contemporain d'un continent* – prezentowanej w 2005 r. w paryskim Centre Pompidou, a także w Museum Kunst Palast w Düsseldorfie, Hayward Gallery w Londynie oraz Mori Art Museum w Tokio¹⁰⁹.

Godną uwagi była też skromna, aczkolwiek interesująca wystawa Davida Diaa, artysty amerykańskiego mieszkającego w Nowym Jorku, z pochodzenia Chińczyka, który podobnie jak Owusu Ankomah w swojej twórczości zmagają się z problemem człowieka wywodzącego się z innego kręgu kulturowego niż ten, w którym przez większą część życia przyszło mu funkcjonować¹¹⁰. Obrazy artysty, często przedstawiającego na płótnach własną osobę, autobiograficzne i refleksyjne, nie tylko stanowiły swoiste dopełnienie zasugerowanych kilka lat wcześniej wystawą Owusu-Ankomah zagadnień, lecz także silnie oddziaływały pod względem estetycznym z racji rygorystycznej, przemyślanej kompozycji oraz umiejętnego zastosowania mocnych barw, subtelnie rozkładanych na powierzchni płótna.

Ważną prezentacją była też wystawa cyklu fotografii *Dreamland Donbas* autorstwa jednego z ważniejszych artystów ukraińskich – Viktora Marushchenki. Seria dokumentalnych fotografii wykonanych w 2003 r. w Donbasie, doskonała pod względem formalnym, będąca werystycznym, starannym, przede wszystkim zaś przejmującym obrazem życia ludzi utrzymujących się z wydobywania węgla z biedaszybów wschodniej Ukrainy, swoją premierę miała na 26. Biennale w São Paulo w Brazylii w 2004 r. W 2005 r. ekspozycja w Centrum Sztuki Współczesnej w Kijowie oraz Museo de Arte Contemporaneo w Santiago w Chile trafiła następnie do Białegostoku, dzięki czemu białostocka publiczność zyskała możliwość oglądania jednej z ciekawszych realizacji artystycznych powstałych w ostatnich latach na Ukrainie, gdzie zresztą wzbudziła gorącą dyskusję na temat swojej wymowy politycznej oraz społecznej¹¹¹.

Liczne prace artystów zagranicznych można było oglądać w Arsenale dzięki wystawom przedstawiającym wybrane środowiska twórcze z Europy Zachodniej oraz Środkowo-Wschodniej. W 1998 r. w Białymstoku zaprezentowali się artyści skupieni wokół berlińskiego Artists' Space, pięć lat później przedstawiciele grupy artystycznej ZCCA-Libušin. Dużej rangi wydarzeniami były wystawy *Four Roses* oraz *Borshch. Video art z Ukrainy*. Pierwsza z nich prezentowała najnowszą sztukę krajów tzw. Grupy Wyszehradzkiej, czyli Słowacji, Czech, Węgier oraz Polski. W projekcie brały udział cztery młode, prężnie działające i zyskujące coraz większe znaczenie na krajowych scenach artystycznych grupy – słowacka Kunst-Fu, czeska Kamera skura, węgierska Little Warsaw oraz polska Azorro – które zaproponowały dynamiczne, pełne humoru realizacje wykonane w różnych technikach, od instalacji, przez wideo po fotografię¹¹². Druga z wystaw dawała bogaty i reprezentatywny przegląd sztuki wideo tworzonej ostatnimi laty na Ukrainie przez artystów takich jak Serhiy Bratkov, Alevtyna Kakhidze, Olha Kashymbekowa, Hlib Katchuk, Olexandr Roytburd, Olexandr Vereshchak oraz Margarita Zinets.

Szereg prac przedstawicieli świata sztuki z różnych krajów można było w Białymstoku oglądać dzięki wystawom problemowym, które Galeria Arsenał zaczęła organizować właśnie od 1998 r. Doświadczenie zdobywane przez kilka poprzedzających tę datę lat pozwoliło w pewnym momencie na tworzenie większych projektów, wymagających znacznych przygotowań oraz współpracy z artystami oraz instytucjami z wielu krajów. Do organizacji tego typu projektów Galeria Arsenał zapraszała często kuratorów spoza galerii, m.in. Gilesa Perry'ego, Marka Wasilewskiego, Charliego Citrona czy Denise Carvalho.

W 2001 r. można było oglądać w Białymstoku zorganizowaną przez Monikę Szewczyk dla Galerii Sztuki Współczesnej Zachęta w Warszawie oraz Galerii Arsenał prezentację *Here & Now*, w której brali udział Oli-

vier Mosset, Wojciech Łazarczyk, Byron Kim, Leon Tarasewicz, Mikołaj Smoczyński, Steven Parrino, Robert Maciejuk i Odili Donald Odit. Głównym tematem, wobec którego zobowiązani byli wypowiedzieć się artyści, stała się kwestia postrzegania i związanych z nim uwarunkowań. Jak pisała Lilly Wei w katalogu do obu wystaw: „Frank Stella [...] zauważył, że ‘to, co widzisz, jest tym, co widzisz’. W owym czasie wydawało się, że dla wielu jest to prosta, bezsporna prawda, stwierdzenie uderzające w swojej oczywistości i nieredukowalności, empirycznej dosłowności [...]. Stwierdzenie to sugerowało klarowność i neutralność nauki, tak jakby oko było niezależnym, pozbawionym uczuć mechanizmem, aparatem, który beznamiętnie rejestruje dane, tak że obiekt pozostaje obiektem, niczym więcej, ale i z pewnością niczym mniej. Jednakże wszystko okazało się bardziej skomplikowane i wiara w bezstronność i prawdziwość widzenia, podobnie jak wiara w prawdę aparatu fotograficznego i bezpośrednio postrzeganego obiektu podzieliła los innych przekonań, które z czasem okazały się bezużyteczne. ‘Here and Now’ pokazuje, że ‘to, co widzimy’ ostatecznie nie jest proste; nie jest jedynie tym, co widzimy; nie jest czymś czysto mechanicznym, obiektywnym i faktycznym. Proces ten podlega także akulturacji, polaryzacji, kontekstualizacji i psychologizacji. Widzenie nie odbywa się w próżni. Nauczyliśmy się, że wzrok, który został nazwany najważniejszym zmysłem współczesnej epoki, tak jak wszystko może być dekonstruowany i komplikowany, kierowany i oślepiany przez widzialne i niewidzialne kody. Jest prawdziwy; jest metaforyczny. Jest racjonalny; jest arbitralny. Stwierdzenie Goethego, że ‘wszystko, co faktyczne, już jest teorią’, można w tym przypadku sprowadzić do powiedzenia, że wszystko, co zobaczone, jest już teorią, jest już tematem spekulacji, określonej wrażliwości poznawczej i emocjonalnej tego, kto patrzy”¹¹³.

Inną ważną prezentacją zorganizowaną w tym samym roku w Arsenale była wystawa *Hybrid Dwellings*, której głównym celem było ukazanie hybrydowości współczesnej kultury w kontekście pojęcia domu¹¹⁴, na której swoje prace zaprezentowali Perry Bard, Sheila Batiste, Andrzej Bąkowski, Luhezar Boyadjiev, Frank Bramblett, Izabella Gustowska, Jenny Marketou, Ann Naldrett, Alex Villar oraz Zbigniew Warpechowski. Równie istotnym projektem, goszczącym w Arsenale rok później, była wystawa *discourski!*, odnosząca się do kwestii związanej z pozorną jedynie możliwością prowadzenia różnego rodzaju dyskursów w oparciu o wyłącznie racjonalną analizę rzeczywistości¹¹⁵.

Sukcesem Arsenалу było też zorganizowanie w 2002 r. jednej z wystaw w ramach realizowanego od 1981 r. prestiżowego europejskiego projektu artystycznego przeznaczonego dla młodych twórców – *Germinations*¹¹⁶. Problemowa prezentacja *Precz stąd! Wystawa o odchodzeniu*¹¹⁷ była jedną z pięciu zorganizowanych w ramach trzynastej edycji imprezy; pozostałe cztery miały miejsce w galeriach i muzeach węgierskich¹¹⁸, francuskich¹¹⁹, irlandzkich¹²⁰ oraz fińskich¹²¹.

Spośród wystaw problemowych warto również wymienić te, które powstały z intencją zaproszenia do Białegostoku wyłącznie polskich artystów. W 2001 r. Galeria Arsenał prezentuje wystawę *Relaks*. Jej kurator, Łukasz Gorczyca, zaprasza do Białegostoku artystów młodego pokolenia, urodzonych w latach siedemdziesiątych – Andrzeja Błachuta i Honoratę Mochalską, Rafała Bujnowskiego, Huberta Czerepoka, Barbarę Kasprzycką, Marcina Maciejowskiego, Annę Niesterowicz, Dorotę Nieznalską, Paulinę Ołowską, Zbigniewa Rogalskiego, Wilhelma Sasnała, Julitę Wójcik oraz Wojciecha Zasadniego – którzy przedstawili realizacje dotyczące ich rozumienia pojęcia „relaks” oraz asocjacji z nim związanych, jakie rysują się w kontekście przemian społeczno-kulturowych zachodzących w ostatnich kilkunastu latach w Polsce¹²². Zorganizowana w Białymstoku wystawa, w kontekście zbliżonego wieku artystów, była swoistym głosem pokolenia wkraczającego w dorosłe życie w czasach transformacji ustrojowej.

Ważnym pokazem była też otwarta rok później wystawa „Władza ludu” przygotowana przez Krzysz-

tofa Żwirblisa, który zaproszonych przez siebie artystów różnych pokoleń poprosił o wypowiedzenie się na temat demokracji oraz wszelkich czynników, które ją wyznaczają bądź ograniczają, szczególnie w kontekście doświadczeń polskich związanych z tym modelem ustrojowym¹²³. Kwestię stosunku współczesnych artystów polskich do dorobku Kazimierza Malewicza pozwoliła z kolei śledzić wystawa *Malewicz w Polsce*, przygotowana z rozmachem przez Zbigniewa Warpechowskiego. Wprowadzała ona widza w krąg zagadnień związanych z problemem inspiracji artystycznych oraz trwałości osiągnięć przedstawicieli dwudziestowiecznych ruchów awangardowych.

Bez wątpienia istotnymi były również wystawy *Pies w sztuce polskiej* oraz *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?*. Pierwsza, niezwykle atrakcyjna pod względem tematu, grupująca kilkadziesiąt prac obrazujących m.in. najróżniejsze stany emocjonalne człowieka względem psa i vice versa, mówiąca o sprawach każdemu przyjacielowi czworonogów dobrze znanych, zarazem pełna humoru i ciepła, stała się niestety przedmiotem nagonki osób, które zarzuciły jednemu z autorów prac obrazę uczuć religijnych. W atmosferze skandalu wystawa została zamknięta przed czasem. Perypetie związane z prezentacją *Pies w sztuce polskiej* nie pozostały bez wpływu na decyzję o zorganizowaniu drugiej z wymienionych wystaw, która umożliwiała zapoznanie się z głosem artystów w kwestii tego, w jaki sposób należy dyskutować o sztuce współczesnej, w szczególności zaś, w jaki sposób artysta powinien się wypowiadać na temat sztuki najnowszej.

W latach 1998-2005 Arsenał starał się również konsekwentnie promować tworzoną przez siebie kolekcję sztuki najnowszej – *Kolekcję II*. Z okazji trzydziestopięciolecia Arsenau zorganizowano jej pokaz w salach wystawowych galerii. Doprowadzono również do tego, iż *Kolekcja II* prezentowana była w ważnych galeriach oraz muzeach na terenie kraju: w Katowicach, w Galerii Sektor I (2002), Szczecinie, w salach Muzeum Narodowego (2003) oraz Sopocie, w Państwowej Galerii Sztuki (2005). Nie zaniebano również pokazów zagranicznych. W 2000 r. arsenauowe zbiory można było oglądać jako wystawę zatytułowaną *Transmissions* w Sielska Gallery w Strasbourgu, dwa lata później zaś zaprezentowano część kolekcji, składającą się z prac fotograficznych Katarzyny Kozyry, Natalii LL, Doroty Nieznalskiej, Marty Deskur, Konrada Kuzyszyna, grupy Magisters, Jerzego Truszkowskiego, Jarosława Bartołowicza oraz Zofii Kulik na wystawie *Kondición* w Galerii Platan w Budapeszcie.

W tych też latach Arsenał angażował się w organizację dużych prezentacji sztuki polskiej za granicą, współpracując z podległym Ministerstwu Kultury Instytutem Adama Mickiewicza oraz agendami kulturalnymi Unii Europejskiej. W 2002 r. Monika Szewczyk była osobą koordynującą projekt *Polacos. El nou art de Polònia* – prezentację najnowszej sztuki polskiej w Barcelonie, w ramach Roku Polskiego w Hiszpanii. Dwa lata później podobną funkcję pełniła Magdalena Godlewska-Siwerska, z ramienia Arsenau współpracująca przy organizacji wystawy *Zanurzenie*, która odbyła się w Centrum Sztuki Współczesnej w Kijowie w ramach Roku Polskiego na Ukrainie. W 2004 r. Galeria Arsenał została również zaproszona do przedstawienia młodej sztuki polskiej w Holandii, w ramach projektu *Breakthrough. Perspectives on art from the ten new EU member states*, mającego za cel zapoznanie mieszkańców tego kraju ze sztuką nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej. W 2005 r. zorganizowała również, w ramach Roku Polsko-Niemieckiego 2005/2006, indywidualną wystawę Dominika Lejmana. Prezentacja w Instytucie Polskim w Düsseldorfie obejmowała wybrane prace artysty powstałe w ciągu ostatnich pięciu lat.

2.2. Działalność wydawnicza

Od początku lat dziewięćdziesiątych Galeria Arsenał prowadzi działalność wydawniczą, której celem jest publikowanie katalogów do organizowanych przez białostocką placówkę wystaw. Katalogi z pierwszej połowy lat dziewięćdziesiątych bardziej uzasadnione byłoby nazywać folderami do wystaw, w większości bowiem są to skromne druki formatu zbliżonego do A5, wykonane zazwyczaj z jednej karty utwardzonego papieru, do których dołączano ilustracje w formie osobnych kart-wkładek. Zawierają głównie podstawowe informacje biograficzne, czasem spis wystawianych prac oraz krótki, najczęściej mało treściwy tekst dotyczący artysty i jego sztuki. Duża część z nich została wydana bez angielskich tłumaczeń. Z perspektywy czasu wartość pierwszych arsenałowych publikacji jest jedynie dokumentacyjna, ewentualnie niektórzy traktować mogą je jako swoistą pamiątkę wydarzeń kulturalnych z dawnych lat. Im bliżej jednak połowy dziesięciolecia, tym więcej wydawnictw, które w pełni zasługują na miano katalogów. Warto wymienić duży, kilkudziesięciostronicowy katalog powstały z okazji wystawy Krzysztofa M. Bednarskiego w 1993 r., z tekstami Andy Rottenberg oraz Marka Goździewskiego, zawierający dobrej jakości ilustracje, a także podobny, wydany w 1995 r. z okazji wspólnej prezentacji Antoniego Mikołajczyka i Hannesa Forstera, jak też katalog pośmiertnej wystawy Sławomira Chudzika, która miała miejsce rok wcześniej.

Od około połowy lat dziewięćdziesiątych następuje ujednoczenie formy katalogów i wzbogacenie ich zawartości. Zdecydowana większość to wydawnictwa w formacie 15 x 24 cm, kilkunastostronicowe, zawierające jeden większy lub dwa krótkie teksty poświęcone sztuce konkretnego artysty, jego biogram oraz zestaw średnio pięciu reprodukcji, zazwyczaj barwnych; wszystkie teksty drukowane są w wersji polskiej i angielskiej. Od 1997 r. pojawiają się również katalogi w formacie 17 x 24 cm, kilkunastostronicowe i z większą ilością reprodukcji. Im bliżej końca lat dziewięćdziesiątych, tym katalogi są staranniej opracowywane pod względem edytorskim, przede wszystkim zaś z roku na rok autorzy tekstów do katalogów mają coraz większą swobodę, jeśli chodzi o długość wypowiedzi.

Wyraźny przełom w podejściu do spraw wydawniczych zauważalny jest od 1999 r. Wtedy właśnie katalogi Galerii Arsenał zyskują własne, wyraźnie rozpoznawalne oblicze. Następuje wzbogacenie ich szaty graficznej, zwiększa się liczba i polepsza jakość ilustracji, zmienia się też kształt publikacji, które od tego momentu zyskują charakterystyczny format 15 x 15 cm. Staranniej podchodzi się też do ich zawartości merytorycznej – przez ostatnie sześć lat pojawiają się katalogi, w których przeczytać można więcej niż dwa teksty krytyczne, podobnie jak w latach poprzednich – dwujęzyczne, w przeważającej większości zawierające tłumaczenie na język angielski¹²⁴. W przypadku wybranych wystaw problemowych niekiedy odstępowano od powyższych zasad, tworząc katalogi w formie poziomego prostokąta o wymiarach 24 x 16 cm¹²⁵. Redakcja, korekta oraz opracowanie graficzne konkretnych publikacji wykonywane są przez pracowników Galerii. Nie popadając w przesadę można stwierdzić, iż staranność ich opracowania wzbudza podziw, za co czytelnicy winni być wdzięczni przede wszystkim Ewie Borowskiej – jej podejście do spraw edytorskich, za które odpowiada, jest wręcz pedantyczne.

Sporadycznie Galeria Arsenał włącza się w większe projekty wydawnicze, firmowane przez kilka instytucji wystawienniczych. W 1996 r. była wydawcą jednego z ważniejszych opracowań dotyczących sztuki Małgorzaty Niedzielko (towarzyszącego trzem wystawom artystki, które w latach 1996-1997 odbyły się w Galerii Arsenał w Białymstoku, CSW w Warszawie i Galerii Kronika w Bytomiu), jak też partycypowała w kosztach opublikowania w 1999 r. monograficznego katalogu Grzegorza Klamana¹²⁶, zaś w 2005 r. Bogny Burskiej¹²⁷. Jak dotąd Arsenał nie zdobył się jednak na samodzielne wydanie większych pozycji, pod wzglę-

dem zawartości odnoszących się do całej twórczości wybranego artysty. W dorobku Arsenaułu za monograficzne uznać można jedynie katalogi do wystaw Leona Tarasewicza oraz Andrzeja Bąkowskiego, zawierające liczne analizy ich twórczości, pełną biografię, bibliografię, zestawienie materiałów audiowizualnych – filmów i audycji radiowych, a także bogatą część ilustracyjną¹²⁸.

Autorami tekstów do katalogów Arsenaułu są krytycy oraz historycy sztuki z różnych ośrodków krajowych i zagranicznych, wśród nich wiele postaci ważnych dla polskiej krytyki artystycznej ostatnich kilkunastu lat. Ich dotychczasowa praktyka kuratorska, dorobek krytyczny oraz naukowy zapewniają wysoki poziom tekstów, rzetelnych pod względem merytorycznym. W grupie autorów, którzy pisali dla Galerii Arsenaułu znajdują się m.in. Monika Bakke, Waldemar Baraniewski, Sebastian Cichocki, Jolanta Brach-Czaina, Łukasz Gorczyca, Łukasz Guzek, Anna Maria Leśniewska, Joanna Mytkowska, Maria Anna Potocka, Anda Rottenberg, Piotr Rypson, Adam Szymczyk, Magdalena Ujma, Marek Wasilewski, Joanna Zielińska, Krzysztof Żwirblis.

Niewątpliwym problemem Arsenaułu jest brak środowiska krytyków i historyków sztuki działających w Białymstoku. Można powiedzieć, iż osób kompetentnych, by pisać o sztuce, jest w mieście niewiele, z czego większość zajmuje się sztuką dawną. Jediną osobą z Białegostoku, która przez pewien czas współpracowała z galerią, był Andrzej Kisielewski. W chwili obecnej z Arsenaułem rozpoczął współpracę młody krytyk sztuki, Krzysztof Kościuczuk, jednakże jedna osoba to zbyt mało, by mówić o kształtowaniu się w mieście środowiska, które mogłoby niejako od wewnątrz, na miejscu prowadzić rozważania o charakterze krytycznym bądź naukowym na temat sztuki współczesnej, szczególnie tej prezentowanej w galerii. Chociaż Białystok jest miastem posiadającym kilka uczelni wyższych, na żadnej z nich nie ma historii sztuki jako samodzielnego kierunku kształcenia. Ci, którzy podejmują studia z zakresu historii sztuki w innych miastach, a pochodzą z Białegostoku bądź regionu, jak też pragną zajmować się sztuką najnowszą, zazwyczaj w rodzinne strony nie powracają, co przynajmniej przez jakiś czas będzie ograniczało potencjał galerii jako samodzielnego ośrodka zajmującego się refleksją nad sztuką współczesną.

Innym problemem, związanym z działalnością edytorską Arsenaułu, jest brak koordynacji między procesem wydawniczym a okresem trwania wystaw, co powoduje, iż katalogi pojawiają się zazwyczaj w długi czas po zamknięciu prezentacji, którym winny towarzyszyć. Opóźnienia w wydawaniu katalogów nie służą percepcji wystaw, przynajmniej przez tych, którzy prezentowaną sztuką zainteresowani są najbardziej i chcieliby dowiedzieć się o niej czegoś więcej. Drukowane ulotki z krótkim tekstem tłumaczącym ideę danego projektu, towarzyszące każdej z wystaw, nie są w stanie zastąpić katalogu. Z drugiej strony jednak ten brak koordynacji, w pewien sposób dyskusyjny, jest w pełni usprawiedliwiony przez fakt, iż arsenaułowe katalogi pomyślane są jako rodzaj dokumentacji wystaw i prezentowanych na nich prac, które często wraz z demontażem ekspozycji przestają istnieć. W ten sposób wydawnictwa Galerii Arsenauł na tle publikacji większości krajowych instytucji wystawienniczych stają się w szczególności silny sposób związane z miejscem, w którym powstają, stanowiąc nieocenione źródło informacji na temat konkretnych projektów, ich założeń oraz realizacji.

2.3. Działalność edukacyjna i popularyzatorska

Przed połową lat dziewięćdziesiątych Galeria Arsenauł podjęła aktywność w zakresie edukacji oraz popularyzowania sztuki najnowszej. W przeciągu kilku lat wystąpiła z szeregiem inicjatyw, skierowanych do różnych osób i grup społecznych. Działania Arsenaułu prowadzone były na różnych poziomach¹²⁹.

W ramach działalności popularyzatorskiej, której głównym celem była promocja oraz przybliżanie potencjalnym zainteresowanym sztuki współczesnej, Galeria Arsenał organizowała szereg wykładów, paneli dyskusyjnych oraz spotkań z artystami. Do chwili obecnej miało miejsce kilkadziesiąt prelekcji, dotyczących różnych aspektów sztuki współczesnej, komentujących bieżące wydarzenia, jak choćby Biennale w Wenecji¹³⁰, zapoznających ze sztuką najnowszą oraz powstającą w XIX i XX stuleciu¹³¹. Ich wygłaszanie przypadało w udziale krytykom i historykom sztuki, a także artystom. Większość odbyła się w ramach powołanego przez galerię w styczniu 1994 r. Klubu „Pro Arte”, który przez następne lata inicjował i koordynował dużą część działań tego rodzaju, skierowanych przede wszystkim do uczniów szkół średnich oraz studentów¹³². Oprócz wykładów Arsenał urządzał panele dyskusyjne, często z udziałem gości z różnych krajowych instytucji kulturalnych, których tematy formułowano tak, by zachęcić do wymiany poglądów jak najszerszą grupę osób; stąd m.in. punktem wyjścia do dyskusji były problemy w rodzaju „Granice sztuki a etyka współczesnego twórcy”¹³³, „Kto się boi sztuki współczesnej?”¹³⁴ czy „Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?”¹³⁵, podjęty przy okazji wystawy z 2005 r. o tym samym tytule¹³⁶. Organizowane były również promocje książek połączone ze spotkaniami z ich autorami¹³⁷, a także projekcje filmowe¹³⁸. Przed otwarciem niektórych wystaw w galerii urządzone były konferencje prasowe, na których przedstawiciele mediów mogli zapoznać się z założeniami prezentacji, otrzymać materiały na jej temat oraz zadawać pytania pracownikom galerii, kuratorom i zazwyczaj obecnym na nich artystom.

Ważnym elementem działalności popularyzatorskiej były spotkania z artystami, organizowane przy okazji kolejnych wystaw. Odbywały się one zazwyczaj w ramach akcji „Niedziela w Galerii – Spotkania Rodzinne”, mającej umożliwić zainteresowanym bezpośredni kontakt z artystami. Spotkania, zgodnie z sugestią zawartą w nazwie, miały się odbywać w możliwie najbardziej familiarniej atmosferze, dlatego towarzyszył im poczęstunek, istniała możliwość zapoznania się z literaturą dotyczącą sztuki, m.in. katalogami wystaw, a także okazja rozmowy z pracownikami galerii, w niektórych przypadkach także z rodziną artysty¹³⁹.

Dużo miejsca w działalności edukacyjnej i popularyzatorskiej zajmowały różnego rodzaju warsztaty, przeznaczone dla różnych grup odbiorców, prowadzone lub organizowane przez pracowników Galerii – Ewę Borowską, Katarzynę Chudzik-Grochowską, Katarzynę Kidę i Zbigniewa Świdzińskiego. Zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym polegały przeważnie na tworzeniu własnych prac, nawiązujących w treści lub formie do aktualnej ekspozycji. Najciekawsze warsztaty w tej grupie miały miejsce przy okazji wystawy *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?*, na której przedszkolaki miały za zadanie pokolorować ogromny rysunek ścienny Huberta Czerepoka – wpływając tym samym na ostateczny kształt ekspozycji¹⁴⁰. Organizowano też warsztaty twórcze dla młodzieży w wieku licealnym, w czasie których można było popробować własnych sił na przykład w sztuce wideo¹⁴¹. Dużą wagę przywiązywano do warsztatów przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych, często goszczących w Galerii¹⁴². Większość tego typu spotkań odbywała się na salonach wystawowych, np. przy okazji trwania indywidualnej prezentacji prac Elizy Galey, w czasie której zorganizowano warsztaty plastyczne przeznaczone dla dzieci z Poradni Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Niewidomych i Słabo Widzących działającej przy Polskim Związku Niewidomych w Białymstoku¹⁴³. Organizowano też zajęcia terapeutyczne dla dzieci z rodzin patologicznych¹⁴⁴.

Często urządzone były również cykle warsztatów¹⁴⁵ przeznaczone dla nauczycieli sztuki, języka polskiego, historii, a także przedstawicieli innych zawodów – bibliotekarzy, muzealników czy choćby rzeczników prasowych i pracowników promocji polskich uczelni wyższych, dla których warsztaty medialne przeprowadziła w 2004 r. Agnieszka Tarasiuk¹⁴⁶. W Galerii Arsenał miały również miejsce seminaria dotyczące

zarządzania kulturą, m.in. w kontekście integracji Polski z Unią Europejską¹⁴⁷. Jedną z ważniejszych inicjatyw Arsenau było nawiązanie współpracy z Januszem Byszewskim, kuratorem Laboratorium Edukacji Twórczej przy Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie¹⁴⁸, który kilkakrotnie gościł w Białymstoku, proponując m. in. cykl warsztatów edukacyjnych dla nauczycieli, pracowników galerii i muzeów „Inne muzeum – Białystok”, obejmujących problematykę metod i zasad aktywnej edukacji muzealnej¹⁴⁹.

Poważnym problemem związanym z działalnością edukacyjną, dającym się we znaki przez ostatnie lata, był brak oddzielnych pomieszczeń nadających się do jej prowadzenia. Biorąc pod uwagę współczesne standardy galeryjno-muzealne, Arsenał nie spełnia wymogów nowoczesnego centrum kultury, w którym swobodnie można byłoby prowadzić zajęcia z młodzieżą, warsztaty, spotkania itp. Warunki lokalowe wymuszają wykorzystywanie na cele edukacyjne i popularyzatorskie sal wystawowych, co często jest dość skomplikowane, biorąc pod uwagę fakt, iż galeria w tym samym czasie, kiedy są prowadzone różnego rodzaju zajęcia, zobowiązana jest przyjmować zwiedzających i zapewniać im w miarę komfortowe warunki percepcji wystaw.

Jedynym pomieszczeniem, które nie służy celom wystawowym, administracyjnym bądź technicznym, to źle połączona z ogólnodostępnymi ciągami komunikacyjnymi biblioteka, choć lepiej będzie określić ją mianem miejsca, w którym przechowywany jest niewielki zbiór książek. Choć jest tworzona i działa od początku istnienia BWA, niewiele osób w Białymstoku o niej wie¹⁵⁰. Istotniejsze jest jednak to, iż trudno w niej odnaleźć większą liczbę publikacji poświęconych kulturze i sztuce XXI, a nawet XX w. Przeważająca część książek dotyczy sztuki dawnej, głównie polskiej, powstającej od X do XIX wieku. Charakter księgozbioru i jego wielkość stanowią w znacznej mierze wypadkową skromnych możliwości finansowych oraz mało atrakcyjnej i trudno dostępnej oferty księgarskiej lat PRL-u. Co prawda od początku lat dziewięćdziesiątych zaczęto w końcu włączać do księgozbioru pozycje adekwatne do profilu placówki¹⁵¹, niemniej wciąż ich liczba pozwala mówić nie o bibliotece Galerii Arsenał, lecz o biblioteczkę¹⁵².

Dużo ciekawsze jest Archiwum Galerii Arsenał, mieszczące się w niewielkim pokoiku obok biblioteki. Zbiory Archiwum, dokumentujące działalność placówki od momentu jej powstania po dzień dzisiejszy, mają dużą wartość poznawczą, w szczególności w odniesieniu do dziejów lokalnego środowiska artystycznego. Przechowywane są w nim katalogi wystaw organizowanych w Galerii, wycinki prasowe, zaproszenia, plakaty oraz inne dokumenty związane z białostocką instytucją. Archiwum służy tym wszystkim, którzy zainteresowani są życiem kulturalnym Białegostoku od II połowy XX w., m.in. studentom lokalnych i krajowych uczelni wyższych, którym jest na bieżąco, aczkolwiek w trudnych warunkach, udostępniane.

Mówiąc o programie edukacyjnym i popularyzatorskim Galerii Arsenał, nie należy również zapominać o samodzielnych inicjatywach jej pracowników. Inicjatywy te są pośrednio związane z białostocką placówką, która często je wspiera. Tak więc Magdalena Godlewska-Siwerska jest założycielką i prezesem Stowarzyszenia Edukacji Kulturalnej Widok¹⁵³, zajmującego się realizacją programów związanych z edukacją artystyczną młodzieży, organizującego warsztaty, a także wspierającego wybrane projekty artystyczne związane – przez osoby wykonawców i tematykę – z regionem¹⁵⁴. W działalności Stowarzyszenia uczestniczą nie tylko pracownicy Arsenau, lecz także osoby współpracujące z Galerią, jak choćby Małgorzata Niedzielko, Grzegorz Dąbrowski czy Agnieszka Tarasiuk. Dzięki działalności Magdaleny Godlewskiej-Siwerskiej i pozostałych członków Stowarzyszenia możliwe było również stworzenie programu stypendialnego dla uzdolnionych artystycznie dzieci i młodzieży, głównie z małych wsi położonych w okolicach Białegostoku¹⁵⁵.

3. Galeria miejska – galeria ogólnopolska. Znaczenie Galerii Arsenał

Ostatnie piętnaście lat działalności Galerii Arsenał podporządkowane było idei stworzenia ośrodka wystawienniczego na wysokim poziomie, który mógłby stać się wizytówką Białegostoku. Długi okres, jaki upłynął od 1990 r., skłania do tego, by podjąć próbę odpowiedzi na pytanie, czy zakładany cel został osiągnięty, ewentualnie w jakim stopniu udało się zrealizować wyjściowe plany. Nadto pojawia się potrzeba stworzenia choćby szkieletowego porównania osiągnięć Galerii Arsenał z dorobkiem podobnych placówek działających w innych częściach kraju. Istotną kwestią jest również określenie, w jakim stopniu Arsenał wpływa na oblicze kulturalne miasta oraz kształtowanie tradycji artystycznej Białegostoku.

3.1. Arsenał jako galeria o charakterze ogólnopolskim

W II połowie lat dziewięćdziesiątych język krytyki artystycznej wzbogacił się o nowe, stworzone przez młodych krytyków i historyków sztuki z kręgu warszawskiego nieregularnika artystycznego „Raster”, pojęcie sieci, które z czasem zyskało dużą popularność¹⁵⁶. Słowem tym określono wybrane krajowe instytucje wystawiennicze, w znacznej mierze wywodzące się z dawnych Biur Wystaw Artystycznych¹⁵⁷. W każdej z nich, wedle krytyków z „Rastra”, zobaczyć można tych samych artystów, przez przedstawicieli sieciowych placówek uważanych za najważniejszych dla współczesnej sztuki polskiej. Definicja układu sieciowego, stworzona i po wielokroć stosowana przez rastrowców, charakteryzuje się prześmiewczym tonem i ostrością sądu, które mogą sugerować, iż jej autorzy zdecydowanie krytycznie odnoszą się do zjawiska, jakim jest sieć¹⁵⁸. Śmiało można jednak przyjąć, że w słownikowej definicji sugerowany dystans jej autorów wobec wyjaśnianego zjawiska jest wyolbrzymiony. Swoisty radykalizm opisu układu sieciowego warunkowany jest po prostu charakterem czasopisma i środowiska „Rastra”, zaczepnego, demaskatorskiego, przede wszystkim zaś aktywnie poszukującego nowych, interesujących zjawisk w sztuce, stanowiących konkurencję dla ugruntowanych już nurtów i tendencji¹⁵⁹.

Łukasz Gorczyca, jeden z założycieli i główny przedstawiciel „Rastra”, niejednokrotnie wypowiadał się na temat sieci w sposób zdecydowanie bardziej stonowany, opierając się na rzeczowej analizie zjawiska. Język satyry ustępował w tym momencie wywodom, którym zdecydowanie bliżej do dyskursu o charakterze naukowym. W tekście *W sieci. Galerie autorskie wobec sztuki i artystów lat 90. i odwrotnie*¹⁶⁰ Gorczyca pisze o kulturotwórczej roli sieci, szczególnie dla środowisk lokalnych, wskazuje, iż „artyści prezentowani w sieciowych galeriach to na ogół najciekawsze postaci współczesnej sceny artystycznej”, nie powstrzymując się jednocześnie od zwrócenia uwagi na słabości instytucji wystawienniczych przynależnych do układu, m.in. niewielką liczbę osób, które zajmują się sztuką najnowszą od strony teoretycznej, która to liczba nie sprzyja różnorodności decyzji kuratorskich.

Galeria Arsenał niewątpliwie należy do układu sieciowego¹⁶¹. Stara się prezentować sztukę przez krytyków i historyków sztuki uznawaną za najciekawszą i najwartościowszą. Jej działalność wystawiennicza pokrywa się często z wyborami dokonywanymi przez kuratorów i dyrektorów innych placówek zaliczanych do sieci, co pozwala stwierdzić choćby pobieżne porównanie programu wystawienniczego Arsenau z programem wystawienniczym np. Galerii Kronika w Bytomiu¹⁶² czy Galerii Białej w Lublinie¹⁶³. Ma nawet specjalną ściankę pokrytą zaproszeniami na wernisaże w innych placówkach sieci, o której z lubością wspominają leksykografowie „Rastra”.

Niewątpliwie wyżej wymienione elementy są jej zaletą. Przede wszystkim bowiem Arsenał jest jedyną

w mieście i regionie dużą galerią, której ustawowym niejako zadaniem jest prezentowanie sztuki współczesnej. Nie jest instytucją prywatną, której program wystawienniczy można dowolnie kształtować wedle potrzeb i pragnień kierownictwa¹⁶⁴. Stosując patetyczne określenia – pracownicy Arsenału zobowiązani są do realizacji określonej misji, mianowicie edukacji społecznej, która wymaga pewnych rutynowych działań, w jej przypadku wiążących się z prezentowaniem uznanych artystów i najbardziej znaczących zjawisk w sztuce najnowszej¹⁶⁵. Jedyna w mieście i województwie placówka o takich zadaniach nie może skupiać się wyłącznie na najmłodszych artystach, stojących u progu kariery, czy promowaniu najbardziej awangardowych i hermetycznych zjawisk – tak jak np. żadne z Muzeów Narodowych nie może się skupiać na tworzeniu przez lata kolejnych wystaw poświęconych wyłącznie malarstwu polskiemu lat siedemdziesiątych XIX w. Zadania, przed jakimi stoi Arsenał, wymagają bycia galerią sieciową, do której zapraszani są uznani artyści młodego i średniego pokolenia, pokazywani również w innych placówkach na terenie kraju.

W tym kontekście należy podkreślić różnorodność wystaw organizowanych przez Galerię Arsenał. Wątpliwości związane z jej funkcjonowaniem można byłoby wysunąć w momencie, gdyby białostocka instytucja zerwała z układem sieciowym, bądź też ograniczyła się wyłącznie do bycia jego elementem. W przypadku Arsenału mamy do czynienia z umiejętnym zrównoważeniem różnych działań. W przeciągu piętnastu lat w Białymstoku indywidualną prezentację miał niemal każdy liczący się polski artysta rozpoczynający działalność w latach osiemdziesiątych, dziewięćdziesiątych bądź już w nowym stuleciu¹⁶⁶. Z najbardziej znanych postaci w Arsenale nie wystawiali nieliczni – Katarzyna Kozyra czy choćby wybrani przedstawiciele Gruppy, m.in. Marek Sobczyk. Możliwość zaprezentowania swej sztuki mieli przedstawiciele w zasadzie wszystkich liczących się w kraju środowisk artystycznych – Warszawy, Gdańska, Poznania, Lublina, Krakowa czy Wrocławia. W Białymstoku można było zobaczyć artystów związanych z galeriami publicznymi podobnymi w charakterze do Arsenału, niewielkimi ośrodkami wystawienniczymi, jak choćby Galeria ON z Poznania¹⁶⁷, a także prywatnymi instytucjami istotnymi dla kształtowania oblicza sztuki polskiej, jak choćby warszawskimi – Galerią Raster oraz Fundacją Galerii Foksal¹⁶⁸. W białostockiej instytucji znalazło się również miejsce na prezentację dorobku interesujących i wpływowych artystów oraz pracowni wybranych Akademii Sztuk Pięknych – poznańskiej, warszawskiej czy gdańskiej. W końcu Arsenał nie obawiał się również podjąć starań, których celem byłoby promowanie artystów młodych, niemających na swym koncie większych osiągnięć, jednakże rokujących duże nadzieje na przyszłość. W szczególności zaś galeria zajęła się tymi spośród nich, którzy związani byli z Białymstokiem.

Oprócz tego Galeria Arsenał podjęła starania w wyniku których w Białymstoku zaczęli prezentować swoją sztukę artyści zagraniczni. Ich pojawienie się w Galerii stanowiło w dużej mierze efekt samodzielnie nawiązywanych przez białostocką placówkę kontaktów. W Białymstoku performances i inne rodzaje twórczości przedstawiali m.in. Boris Nieslony, Paul Panhuysen, Owusu-Ankomah, David Diao, Esther Ferrer czy Viktor Marushchenko. Indywidualne prezentacje tych artystów nie były sprowadzane z innych instytucji wystawienniczych w kraju; pomysł na nie oraz ich przygotowanie i realizacja były dziełem Galerii Arsenał. Podobnie jak szereg wystaw problemowych, w których udział brali zagraniczni goście. Wystawy te porównywać można jedynie z organizowanymi przez duże instytucje, jak choćby Bunkier Sztuki w Krakowie czy Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie. Pokazy takie jak *Hybrid Dwellings, Here & Now, Four Roses*, z udziałem zagranicznych gości, czy też *Pies w sztuce polskiej, Władza ludu* albo *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?*, z udziałem wyłącznie rodzimych artystów, mogłyby swobodnie znaleźć się w ich programie w niezmienionej formie.

Galerii Arsenał nie sposób traktować wyłącznie w kategorii lokalnej instytucji wystawienniczej. Jest ona

bowiem ośrodkiem, który potrafi przyciągać najważniejszych krajowych artystów, gwarantując im profesjonalne przygotowanie i realizację prezentacji, a także oferując opracowanie i wydanie stojącego na wysokim poziomie merytorycznym oraz edytorskim katalogu. Daje również możliwość uczestnictwa w ciekawych projektach, takich jak wystawy problemowe. Stanowi również miejsce ważne i prestiżowe dla tych, którzy stoją u progu kariery artystycznej – dla nich możliwość wystawiania w Arsenale jest po prostu wyróżnieniem i swoistym potwierdzeniem poziomu własnych umiejętności. Ponadregionalny status Arsenau potwierdzają kontakty międzynarodowe, owocujące wystawami zagranicznych artystów w Białymstoku, a także prezentacjami artystów związanych z Białymstokiem i białostocką galerią poza granicami kraju. Wymownym potwierdzeniem statusu i rangi Galerii Arsenał jest to, iż od kilku lat zaprasza się ją do współpracy przy międzynarodowych projektach artystycznych oraz ważnych prezentacjach sztuki polskiej za granicą, organizowanych przez Ministerstwo Kultury. W końcu jako jedna z niewielu galerii w kraju posiada konsekwentnie budowaną dużą kolekcję sztuki najnowszej, pod względem merytorycznym będącą jednym z najwartościowszych i najpełniejszych zbiorów sztuki polskiej powstałej po 1989 r. Kolekcja ta, choć nie jest stale prezentowana, nie zalega w magazynach, lecz jest promowana i udostępniana w ważnych ośrodkach wystawienniczych w Polsce i za granicą, co jest ewenementem na skalę krajową.

3.2. Arsenał jako galeria o charakterze lokalnym

Galeria Arsenał w całej swojej historii, niezależnie od tego, czy podlegała władzom wojewódzkim, czy miejskim, odpowiedzialna była za promowanie lokalnych środowisk artystycznych. Będąc jedyną w regionie, a także w samym Białymstoku większą galerią zajmującą się sztuką współczesną, w sposób naturalny postrzegana była jako instytucja, w której pochodzący z regionu artyści mogliby prezentować swój dorobek¹⁶⁹. Przeglądając dokumentację wystaw organizowanych w Arsenale w okresie od 1965 do 1990 r., w szczególności zaś między 1980 a 1990 r., odnieść można wrażenie, iż działalność BWA podporządkowana była w znacznej mierze temu właśnie celowi. Początek lat dziewięćdziesiątych stanowił dość radykalne przededefiniowanie założeń programowych galerii w odniesieniu do dotychczasowej praktyki wystawiania prac i promowania artystów pochodzących z regionu.

Zgodnie z zasadami funkcjonowania socjalistycznego państwa niemal każdemu, kto tylko ukończył uczelnię artystyczną, prowadził w miarę aktywną działalność i przynależał do organizacji związkowej – takiej jak Związek Polskich Artystów Plastyków czy, po jego przymusowym rozwiązaniu w okresie stanu wojennego, Związek Artystów Malarzy i Grafików – należała się wystawa w lokalnym BWA, połączona zazwyczaj z zakupami prac do zbiorów instytucji. Bardzo często decyzje o organizacji wystawy jak też dokonaniu zakupów nie miały wiele wspólnego z jakością proponowanych przez artystów realizacji¹⁷⁰, będąc swego rodzaju wsparciem opiekuńczego państwa, mieniającego się mecenasem sztuki, dla określonej grupy społecznej. Przełom 1989 r. zweryfikował ten sposób działania. Otwarcie granic, możliwość bezpośredniej konfrontacji sztuki polskiej z obcą i swobodnego nawiązywania kontaktów międzynarodowych, powołanie licznych nowych galerii, reformowanie już istniejących, powstanie nowych pism artystycznych, czy w końcu rynku sztuki, a także wprowadzenie zupełnie innych mechanizmów zarządzania kulturą doprowadzić musiało do zmian w myśleniu o zasadach budowania programów instytucji wystawienniczych, takich jak białostocki Arsenał. Prowadzący tego typu placówki stanęli przed koniecznością odpowiedzi na pytanie, czy należy kontynuować znany od lat model, wedle którego pokazuje się dorobek większości artystów tworzących w regionie tylko z racji tego, że z niego pochodzą

i w nim działają, czy też zaostrzyć zasady i umożliwić prezentowanie swojego dorobku tylko tym lokalnym artystom, którzy spełniają określone kryteria merytoryczne. Po 1990 r. Galeria Arsenal odrzuciła funkcjonujący wcześniej model, podejmując próbę nowego sposobu podejścia do promocji artystów związanych z Podlasiem.

Odwrócenie proporcji liczby wystaw artystów krajowych oraz zagranicznych względem lokalnych wielu z pewnością nie przyjęło z entuzjazmem. Trudno zresztą się temu dziwić. W latach osiemdziesiątych lokalny twórca mógł w Arsenale zaprezentować swoje prace, przy sprzyjających okolicznościach, nawet kilka razy w roku. Wystawy środowiskowe, wystawy poplenerowe, pokazy rocznicowe i praktyka częstego organizowania wystaw indywidualnych w pełni to umożliwiała. W latach dziewięćdziesiątych na takie sytuacje nie można już było liczyć. W dodatku z roku na rok prace lokalnych twórców na miejscu, w Białymstoku, konfrontować można było z pracami najważniejszych artystów krajowych młodego i średniego pokolenia, nadto zaś z dziełami gości z kilkunastu krajów¹⁷¹. To z kolei obnażało wszelkie braki warsztatowe bądź po prostu niewielką wartość dorobku części działających w regionie twórców. Dodać należy, iż wraz ze zmianą programu Arsenalu doszły inne jeszcze kłopoty, związane z transformacją ustrojową i czynnikami ekonomicznymi – duża część lokalnych artystów nie odnalazła się w nowej sytuacji rynkowej i nie sprostała konkurencji młodych kolegów po fachu z całego kraju, jeżdżących po świecie, biorących udział w wystawach krajowych i zagranicznych, starających się o granty, stypendia, po prostu sprawnie poruszających się w nowych realiach artystycznej rzeczywistości. Do tego pojawiły się czynniki wzbudzające u wielu najsilniejsze emocje – pieniądze. Świadomość, że ci, którzy prezentowani są w Arsenale, odnoszą wymierne sukcesy, wystawiają w ważnych muzeach i galeriach, że ich twórczość jest szeroko komentowana przez krytyków, a także historyków sztuki, w dodatku zaś wybrani sprzedają swoje prace w kraju i za granicą za astronomiczne jak na lokalne warunki sumy, sięgające niekiedy kilkudziesięciu tysięcy złotych, bynajmniej nie działała na nich kojąco¹⁷². Niektórzy dawali nawet upust niezadowoleniu w sposób twórczy, komentując w swych pracach to, co dzieje się w Arsenale. Jeden z takich malarskich komentarzy do wystawy Marcina Maciejowskiego, mającej miejsce w 2004 r., w sposób dosadny i trafny przeanalizował jeden z białostockich dziennikarzy, który pisząc recenzje z wybranych wydarzeń kulturalnych, nie boi się wyrażać zdecydowanych sądów¹⁷³.

Posunięcia programowe Arsenalu nie wszystkim zapewne się spodobały i nie wszyscy wyszli na nich korzystnie¹⁷⁴. Nie zmienia to jednak faktu, iż podjęte działania, patrząc pod kątem długofalowej strategii kulturalnej regionu, są w pełni uzasadnione. Podstawowym zadaniem, jakie postawił sobie zespół Arsenalu na początku lat dziewięćdziesiątych, było stworzenie z białostockiej galerii ważnego ośrodka o znaczeniu wyraźnie ponadregionalnym. Cel ten został osiągnięty. Nie można byłoby go jednak zrealizować, gdyby w salach Galerii prezentowano prace lokalnych artystów na takich zasadach, na jakich je wystawiano w latach osiemdziesiątych. Duża liczba pokazów przedstawicieli regionalnego środowiska artystycznego wiązałaby się z obniżeniem poziomu merytorycznego Galerii, czyniąc z niej rodzaj przytuliska – instytucji zajmującej się zbyt często wspomaganiami tych krajanów, którzy w życiu artystycznym nie do końca sobie poradzili, a którym wystawa się należy, bo przecież to są „swoi ludzie”¹⁷⁵. Przede wszystkim jednak – w perspektywie długofalowej – bezkrytyczne faworyzowanie przedstawicieli regionu wpłynęłoby niekorzystnie na oblicze artystyczne Białegostoku, co skądinąd potwierdzają nieliczne zupełnie nietrafione prezentacje, kładące się cieniem na spójnym programie Arsenalu¹⁷⁶.

Program Galerii Arsenal, realizowany od początku lat dziewięćdziesiątych, gwarantuje tym, którzy interesują się współczesną kulturą i sztuką, a także tym, którzy chcą się nimi zajmować od strony prak-

tycznej bądź teoretycznej, styczność z ważnymi ich przejawami. Służą temu zarówno organizowane przez Arsenał wystawy oraz wydarzenia, jak i konsekwentnie budowana i promowana, wyjątkowa na skalę krajową kolekcja sztuki polskiej i obcej powstałej po 1989 r. Dzięki temu Białystok wzmacnia swoją pozycję na kulturalnej mapie kraju, budując zarazem lokalne środowisko twórcze w oparciu o dorobek tych artystów pochodzących z regionu bądź w nim działających, którzy prezentują wysoki poziom, osiągają sukcesy w kraju i za granicą, funkcjonują w literaturze krytycznej oraz z zakresu historii sztuki¹⁷⁷. W znacznej mierze to właśnie dzięki Gallerii Arsenał, aktywnie poszukującej młodych talentów, dającej im szansę i konsekwentnie ich promującej, w świecie sztuki zaistnieli wywodzący się z regionu lub z nim związani – Małgorzata Niedzielko¹⁷⁸, Konrad Kuzyszyn¹⁷⁹, Wojciech Łazarczyk¹⁸⁰, Agata Michowska¹⁸¹ czy Zbigniew Rogalski¹⁸², wsparcie zaś zyskali ukształtowani już artyści, których w czasach, kiedy byli młodzi, nikt jakoś w Białymstoku szczególnie nie dostrzegał i nie wspierał – Andrzej Bąkowski¹⁸³, Mirosław Filonik¹⁸⁴, Zbigniew Oksiuta¹⁸⁵ czy Leon Tarasewicz¹⁸⁶. Tym samym dzięki Gallerii Arsenał wysyłany jest pozytywny sygnał, iż związki z Białymstokiem, powszechnie zaliczanym do tzw. „Polski B’”, nie determinują negatywnie rozwoju intelektualnego i kariery, szczególnie artystycznej. Dorobek Gallerii przeczy też twierdzeniom, iż w mieście niewiele się dzieje i że trzeba je opuścić, aby móc obcować z przejawami kultury wyższej. Dodajmy, że Białystok zabiega o utrzymanie statusu metropolii (którego utrata mu grozi), w związku z czym jego władze przekonują, że jest tego w pełni godny¹⁸⁷. Rzeczywiście, posiadając galerię sztuki współczesnej na wysokim poziomie, można wysuwać argument, iż w sprawach kultury, w szczególności zaś sztuk plastycznych, Białystok plasuje się w czołówce miast polskich, które w pełni zasługują na miano metropolii. Gdyby galeria miejska niewiele różniła się od tej z lat osiemdziesiątych, za którą niektórzy tak bardzo tęsknią, w dziedzinie kultury władze Białegostoku miałyby jeden argument mniej na rzecz utrzymania statusu metropolitalnego.

Ograniczenie liczby prezentacji regionalnych – zaznaczmy to dobitnie, choć była już o tym mowa w poprzednim podrozdziale – nie zaowocowało jednak odwróceniem się Arsenалу od lokalnego środowiska artystycznego, w szczególności od artystów starszej daty, rozpoczynających działalność w latach sześćdziesiątych. Przecież to właśnie w Arsenale pierwszą tak dużą wystawę miał Wiesław Jurkowski, który w 1999 r. zaprezentował w Gallerii znaczną część swojego dorobku, głównie z lat dziewięćdziesiątych, obejmującego obrazy, akwarele oraz prace scenograficzne. To w Arsenale właśnie odbyła się retrospektywna wystawa Mikołaja Wołkowyckiego, Albina Sokołowskiego oraz Janusza Debisa. W końcu to Arsenał jest jedyną instytucją podejmującą się organizowania pośmiertnych prezentacji dorobku ważnych dla regionu postaci, jak Sławomir Chudzik, Ryszard Kuzyszyn czy Henryk Rogoziński. Jedyne, co zarzucić można tym prezentacjom, to brak większych katalogów bądź gruntowniejszych opracowań, których powstanie przy ich okazji byłoby w pełni uzasadnione i potrzebne.

Także młodszy artyści związani głównie z Białymstokiem mają od czasu do czasu możliwość prezentowania swych prac na wystawach indywidualnych i zbiorowych. Zarówno te pierwsze, jak i drugie organizowane są z założeniem, że zaprasza się na nie tych, którzy mają świadomość, iż język oraz forma współczesnej sztuki nie wyczerpują się w historycznych rozwiązaniach realizmu, surrealizmu czy abstrakcjonizmu¹⁸⁸. Dlatego też w ostatnich latach indywidualne wystawy mieli artyści tacy jak np. Andrzej Dworakowski, ostatnimi czasy nieobecny może w istotnych krajowych czy zagranicznych ośrodkach wystawienniczych, posiadający za to samodzielny język plastyczny oraz ujawniający w swej twórczości bynajmniej nie pseudofilozoficzne przemyślenia, a także Jarosław Perszko, częściej wystawiający poza regionem, także w znanych ośrodkach, jak choćby Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku¹⁸⁹.

Z korzyścią dla przedstawicieli lokalnego środowiska organizowane są też wspomniane wystawy zbiorowe, będące jednocześnie wystawami problemowymi. Prezentacje, na których zaproszeni artyści¹⁹⁰ mają wypowiedzieć się na określony temat bądź odnieść do wybranych zjawisk, podnoszą poprzeczkę jej uczestnikom, zwiedzającym zaś pozwalają pewniej ocenić, kogo z biorących udział w projekcie określić można mianem samodzielnej, twórczej osobowości o interesującym języku plastycznym¹⁹¹.

II *Kolekcja II* Galerii Arsenał w Białymstoku

Dotąd nie powstało w Polsce muzeum, które z założenia zajmowałoby się wyłącznie sztuką współczesną oraz posiadało własny, nowoczesny i funkcjonalny gmach służący celom wystawienniczym¹⁹². Stałą ekspozycję, ukazującą panoramę bądź fragment historii sztuki polskiej XX w., ma jedynie kilka instytucji muzealnych, które ze względów finansowych nie są w stanie konsekwentnie uzupełniać posiadanych zbiorów o nowe obiekty, jak też zazwyczaj nie dysponują odpowiednią przestrzenią, pozwalającą na udostępnianie publiczności najwartościowszych prac w taki sposób, by podkreślić ich walory artystyczne¹⁹³. O miejscach podobnych choćby do paryskiego Centre Pompidou czy Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, oferujących obszerny przegląd najważniejszych zjawisk w sztuce XX wieku, możemy jedynie pomarzyć, bynajmniej nie ze względu na trudności finansowe związane z budową obiektu o przeznaczeniu muzealnym. Państwa o mniejszym bądź porównywalnym potencjale ekonomicznym i podobnych uwarunkowaniach geopolitycznych były przecież w stanie ponieść koszty tego rodzaju inwestycji¹⁹⁴. Problemem nie jest budowa gmachu mającego mieścić określone zbiory, lecz to, iż od dziesięcioleci nie udaje się nam rzetelne kolekcjonowanie dzieł artystów rodzimych, a tym bardziej obcych¹⁹⁵. Znamiennym jest również fakt, iż przedstawiciele środowisk kulturalnych przez kilkadziesiąt lat po prostu nie umieli przekonać władz (oraz części społeczeństwa), że w sztukę – również współczesną – warto inwestować, choćby budując muzea i kolekcje.

Niesprzyjające realia historyczne, brak odpowiednich środków finansowych oraz zwykłe zaniedbania w dziedzinie polityki kulturalnej doprowadziły do sytuacji, w której pragnienie rzetelnego zapoznania się ze sztuką własnego kraju nie może być spełnione, zaś chęć obcowania ze sztuką europejską oraz amerykańską XX wieku, bądź też porównania dorobku artystów polskich z dorobkiem artystów z innych państw, pociąga za sobą konieczność odbycia zagranicznych podróży do krajów o wyższym stopniu rozwoju, przede wszystkim kulturalnego¹⁹⁶. Dyskutując o kolekcjach sztuki współczesnej w Polsce, zmuszeni jesteśmy mówić głównie o zaniedbaniach i brakach, nie zaś o sukcesach. Miejscem szczególnym na artystycznej mapie Polski jest w tym kontekście Galeria Arsenał w Białymstoku, której działania na rzecz stworzenia kolekcji sztuki polskiej, jak też i obcej, powstałej po 1989 roku uznać można za niecodzienne, tym bardziej że prowadzone są bardzo konsekwentnie oraz, mimo trudnej sytuacji finansowej i lokalowej, wyjątkowo sprawnie¹⁹⁷.

1. *Trzy nurty. Realizm – Metafora – Geometria oraz Kolekcja II.*

Zbiory Galerii Arsenał w Białymstoku

Zbiory Galerii Arsenał w Białymstoku dzielą się na dwie odrębne i w pełni autonomiczne kolekcje. Pierwsza, nosząca tytuł *Trzy nurty. Realizm – Metafora – Geometria*, grupuje prace artystów polskich powstałe w latach 1965-1985, pozyskiwane w czasie, kiedy placówką kierował Mikołaj Wołkowycki, następnie zaś Władysław Sekunda przy wsparciu Bożeny Kowalskiej¹⁹⁸. Druga, określana mianem *Kolekcji II*, grupuje prace artystów polskich i obcych powstałe po 1989 roku, pozyskiwane od początku lat dziewięćdziesiątych¹⁹⁹, czyli od momentu powołania na stanowisko dyrektora instytucji Moniki Szewczyk, pełniącej jednocześnie funkcję kuratora zbioru²⁰⁰.

Obie kolekcje wiele różni, przy czym *Kolekcja II* sprawia wrażenie zbioru ciekawszego i wartościowszego, co potwierdziła ich symultaniczna prezentacja, zorganizowana z okazji trzydziestopięciolecia Galerii Arsenau²⁰¹. Łukasz Gorczyca, recenzując tę dwuczęściową wystawę, pisał: „Zbiór dzieł z lat 90. obnaża po części słabe strony kolekcji wcześniejszej. Mimo bowiem, że tworzy ją reprezentatywny zestaw nazwisk (a nawet kilka prac znakomitych, jak np. obraz Jerzego Zielińskiego), trudno nie oprzeć się wrażeniu, że jest to zbiór trochę schematyczny. Innym kłopotem pozostaje fakt jego gatunkowego ograniczenia do samego malarstwa – trudny do obronienia z dzisiejszej perspektywy”²⁰². O ile *Kolekcję II* – na którą składają się prace malarskie, rzeźbiarskie, wideo, instalacje i fotografie – bez większych zastrzeżeń nazwać możemy kolekcją sztuki polskiej po 1989 roku, o tyle wcześniejszy zbiór określić możemy wyłącznie mianem kolekcji malarstwa polskiego lat 1965–1985²⁰³. *Kolekcję II* różni od poprzedniczki jeszcze jeden element podnoszący jej wartość, mianowicie obecność prac artystów zagranicznych.

Kolekcja II jest też stworzona staranniej od swej poprzedniczki, co zapewne warunkowane jest w znacznej mierze zmianami ustrojowymi ostatnich lat. W zestawie prac kupowanych między 1965 a 1985 rokiem, przechowywanych w magazynach Galerii Arsenau²⁰⁴, znalazła się duża liczba dzieł artystów zupełnie nieznanymi i nieistotnymi z punktu widzenia rozwoju sztuki w Polsce. Daje to asumpt do twierdzenia, iż w czasach PRL-u dokonywano w Białymstoku zakupów wedle zasad typowych dla ówczesnych Biur Wystaw Artystycznych, szczerze wynagradzając określone osoby nie ze względu na fakt, iż oferowały instytucji ciekawe i wartościowe prace, lecz dlatego, że formalnie posiadały status dyplomowanego artysty, należącego do Związku Polskich Artystów Plastyków, a więc osoby, której socjalistyczne państwo z założenia gwarantowało wsparcie²⁰⁵. W tworzonej od kilkunastu lat *Kolekcji II* znajduje się porównywalna liczba prac co w *Trzech nurtach...*, jednakże ich wartość jako konkretnego zbioru jest relatywnie wyższa. W chwili obecnej *Kolekcja II* (wraz ze zbiorem Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, patrz niżej) zamyka się w liczbie 76 prac 60 artystów bądź grup artystycznych – w tym 5 prac 5 artystów obcych (nadmienić należy, że niektóre z nich składają się z kilku elementów lub są cyklami kilkunastu czy nawet kilkudziesięciu prac). W skład *Trzech nurtów...* wchodzi 87 prac 67 artystów polskich²⁰⁶. Pamiętać jednak należy, iż *Trzy nurty...* stanowią wybór spośród blisko 1300 prac zakupionych przez białostockie BWA do 1985 r.²⁰⁷, z których część pozbawiona jest większej wartości artystycznej. Liczba prac w *Kolekcji II* jest tożsama z liczbą zakupów dokonywanych przez Arsenau od początku lat dziewięćdziesiątych²⁰⁸ oraz przez Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych od 2005 r.

2. Założenia i charakter *Kolekcji II*. Sposób pozyskiwania prac

Pierwszym krokiem poprzedzającym tworzenie *Kolekcji II* było założenie, iż wcześniejsze doświadczenia Arsenau z tworzeniem zbiorów malarstwa polskiego powstałego między 1965 a 1985 rokiem są zamkniętym rozdziałem. Z perspektywy kilku lat, które minęły od powstania *Trzech nurtów*, było oczywiste, iż stworzona przez Władysława Sekundę oraz Bożenę Kowalską kolekcja, choć ciekawa, zawierająca niekiedy bardzo dobre prace wybranych artystów²⁰⁹, wymaga jednak uzupełnień i przewartościowań, by w pełni mogła stać się reprezentatywnym zbiorem malarstwa tego okresu²¹⁰. Przed wszystkim zaś coraz wyraźniej ujawniało się niemające uzasadnienia merytorycznego – z uwagi na to, co działo się w sztuce polskiej po 1989 r. – gatunkowe zawężenie zbioru do samego tylko malarstwa²¹¹.

W początkach lat dziewięćdziesiątych dyrektor Monika Szewczyk musiała podjąć dość radykalną decyzję, warunkowaną przede wszystkim sytuacją finansową, niepozwalającą na swobodne, pełne rozmachu

tworzenie zbiorów. Mając świadomość, iż budżet placówki nie udźwignie starań mających na celu uzupełnienie istotnych braków kolekcji ani też jej przeprofilowania w taki sposób, by stała się kolekcją sztuki polskiej lat 1965–1985²¹², a tym bardziej nie pozwoli na jednoczesne tworzenie zbioru sztuki powstającej na bieżąco – zdecydowano się pozostawić *Trzy nurty* w kształcie, jaki nadali im Władysław Sekunda i Bożena Kowalska. Stworzony przez nich zbiór, mimo wszelkich braków i mankamentów, uznano za wewnętrznie spójny, traktując go jednocześnie jako swoiste świadectwo czasów, w których powstawał.

Z szansę na rzetelne i efektywne nawiązanie do tradycji kolekcjonowania sztuki współczesnej w Białymstoku upatrzono w stworzeniu od podstaw zupełnie nowej kolekcji, obejmującej prace powstałe po 1989 r. Nową kolekcję, dla wyraźnego odróżnienia od poprzedniczki, nazwano *Kolekcją II*. Jej charakter miał być paralelny do charakteru założeń programowych Galerii Arsenał, przyjętych na początku lat dziewięćdziesiątych, wedle których białostocka instytucja zobowiązana jest możliwie szeroko prezentować ważne nurty w najnowszej sztuce polskiej, a także zagranicznej, oraz wyszukiwać i wspierać młodych, zaczynających dopiero karierę artystów, w tym tych związanych z Białymstokiem. Tym samym zdecydowano o przegładowym charakterze zbioru, który mógłby dać możliwie szeroki i obiektywny obraz sztuki po 1989 r., będąc jednocześnie zbiorem nieszablonywym, tworzonym dynamicznie i z rozmachem, oddającym aktywność placówki w sferze wynajdywania i promowania młodych talentów. Jednym z podstawowych założeń było dążenie do zbudowania takiego zboru, który mógłby być traktowany jako wizytówka galerii, w dłuższej perspektywie zaś – całego regionu Podlasia, stanowiąc jego wyraźny atut, tak jak ma to miejsce w analogicznych przypadkach w każdym rozwiniętym gospodarczo i kulturalnie kraju²¹³. W tym kontekście należy dobitnie zaznaczyć, iż istnienie *Kolekcji II* powinno być traktowane nie jako uzupełnienie działalności Arsenau, lecz jako jej immanentna część; rozwój kolekcji, jak też jej promocja, stanowią dla zespołu galerii jedną z priorytetowych kwestii.

Pozyskiwanie prac odbywało się na drodze zakupów oraz poprzez przyjmowanie darów artystów. *Kolekcja II*, w założeniach mająca przekrojowo ukazywać oblicza najnowszej sztuki, nie jest jednak zbiorem pozbawionym indywidualnych cech, składającym się z przypadkowych prac. Twierdzenie, wyrażone przez Łukasza Gorczycę, iż Arsenał jest instytucją budującą kolekcję wyłącznie w oparciu o bieżący program wystaw²¹⁴, nie oddaje w pełni sposobu tworzenia zbiorów. Nie przystawało ono do rzeczywistości w momencie, kiedy zostało wyrażone, a więc w 2000 roku, a tym bardziej nie jest ono prawdziwe w kontekście powołania pod koniec 2004 r. Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, dzięki któremu w 2005 roku zakupiono do *Kolekcji II* 21 prac 19 artystów polskich i obcych. Pojawienie się w *Kolekcji II* znacznej liczby prac rzeczywiście może być łączone z indywidualnymi prezentacjami ich autorów, które miały miejsce w Arsenale²¹⁵, niemniej jednak spora część pozyskanych obiektów nie wykazuje takiej zależności.

Kuratorka *Kolekcji II* niejednokrotnie decydowała o zakupie prac młodych artystów, stojących u progu kariery artystycznej bądź niemających jeszcze ugruntowanej pozycji w świecie sztuki. W następnych latach okazywało się, iż artyści ci odnosili spektakularne niekiedy sukcesy w kraju i za granicą, wypracowując sobie mocną pozycję w najnowszej sztuce polskiej. Na ten właśnie szczególny rys *Kolekcji II* zwraca uwagę Marek Wasilewski, pisząc, iż „istotną wartością tych zbiorów jest też to, że znajdują się tam niejednokrotnie debiutanckie lub wczesne prace artystów, którzy z racji swojego wieku i dorobku są kompletnie lekceważeni przez instytucje muzealne. Pozyskując w odpowiednim czasie do swoich zbiorów prace takich artystów jak Robert Maciejuk, Wojciech Łazarczyk, Konrad Kuzyszyn, Katarzyna Kozyra, Dorota Nieznalska czy Zbigniew Rogalski, galeria zachowała się jak rasowy profesjonalny kolekcjoner, który inwestuje w przyszłość i stawia na wzrost wartości dzieł młodych artystów. Jednocześnie kolekcja nabiera dodatkowej wartości jako ini-

cjatywa aktywna, promująca i wspierająca nowe zjawiska, kreująca ciekawe wartości w sztuce w przeciwieństwie do tradycyjnych kolekcji nastawionych na konserwację i odzwierciedlenie status quo²¹⁶.

W tym kontekście szczególnie charakterystyczne jest inwestowanie w prace młodych artystów związanych z Białymstokiem lub okolicami, których jednocześnie Galeria konsekwentnie przez lata wspierała i promowała, organizując im wystawy w kraju i za granicą. Dotyczy to w szczególności Małgorzaty Niedzielko²¹⁷, Wojciecha Łazarczyka²¹⁸, Konrada Kuzyszyna²¹⁹, Zbigniewa Rogalskiego²²⁰ czy Agnieszki Taraśki²²¹. Znaczący jest też fakt, iż Galeria wspierała i kupowała prace tych artystów związanych z regionem, którzy później osiągnęli sukces na krajowej scenie artystycznej, i nie trwoniła publicznych środków na wspieranie osób, którym w życiu twórczym nieszczególnie się powiodło i które nie wpłynęły w zauważalny sposób na oblicze powstającej w Polsce sztuki. Warto zwrócić uwagę, iż zakupione prace uznać należy za jedno z ważniejszych w dorobku ich twórców, w pełni dla nich reprezentatywne, datowane zazwyczaj na czas ich szczytnej aktywności twórczej czy też wpływu na obraz sztuki polskiej.

Rzeźby Małgorzaty Niedzielko z lat dziewięćdziesiątych doskonale oddają stany emocjonalne człowieka, w szczególności zaś osobiste, intymne relacje między kobietą a mężczyzną, które artystka starała się zobrazować za pomocą najprostszych form wywiedzionych ze świata przyrody oraz przynależnych sferze cywilizacji. W tym kontekście ukształtowana przez artystkę forma rzeźbiarska, „ukazując swoją energię witalną i jednoczesną bierność, wydaje się być nacechowana zaskakującym rodzajem cielesności. Jej biologiczny charakter przenika się tutaj ze stanem martwoty – niejednokrotnie znamionującej rozkład – w czym niemal można dostrzec zmaganie się [. . .] Erosa z Thanatosem”²²².

Obrazy Wojciecha Łazarczyka są medium służącym rozbudzeniu wyobraźni odbiorcy, który skoncentrowany na spójnej, jednolitej kolorystycznie powierzchni płótna wciągany jest w łańcuch skojarzeń, jakie powodowane są psychicznie oraz kulturowo uwarunkowanym odbiorem określonych kolorów. Ładunek energii wpisany w konkretne barwy, ich bogata symbolika, znaczenie w kontekście świata przyrody, żywiołów, wierzeń oraz obyczajów mogą stanowić podstawę do samodzielnych rozważań nad otaczającą rzeczywistością, przede wszystkim zaś własną kondycją duchową. Powściągliwe, subtelne i chłodne w wyrazie płótna pozwalają niejako zwolnić tempo życia i podjąć metafizyczne rozmyślenia, które z natury swej wymagają czasu i skupienia.

Bez fotoobiektyw Konrada Kuzyszyna trudno wyobrazić sobie pełny, przekonujący obraz jednego z nurtów w sztuce polskiej lat dziewięćdziesiątych, którego główną cechą było zainteresowanie sprawami cielesności, współistnienia sfery psychicznej z fizyczną, wpływu medycyny na samoświadomość człowieka. Prace artysty ze zbiorów Arsenалу są obrazem przemian, jakie zaszły w mentalności społeczeństw wysoko rozwiniętych. Człowiek w pracach Kuzyszyna to zbiór komórek, nerwów i organów, które definiują, kształtują i warunkują istnienie istoty ludzkiej. Nieprzypadkowo prace artysty są kameralne, niewielkich rozmiarów, często podświetlane, a ich elementem są zazwyczaj media elektroniczne. Skojarzenia z preparatami medycznymi i badaniami naukowymi wydają się w pełni uzasadnione. Człowiek coraz śmielej i pewniej podejmuje próby zmierzające do celu, którym jest zapanowanie nad ewolucją własnego gatunku. Coraz bardziej wierzy, iż nieśmiertelność tkwi wyłącznie w ciele, którego tajemnice powinien poznać, by osiągnąć pełnię szczęścia. Obcując ze sztuką Kuzyszyna, poznajemy rodzącą się nową wiarę – wiarę w możliwości medycyny – prowadzącą do przekonania, iż wyjątkowość rodzaju ludzkiego tkwi w nim samym, nie zaś w woli Boga, który powołał człowieka do życia.

Obrazy Zbigniewa Rogalskiego, powstałe pod wpływem inspiracji katalogowymi tablicami farb artystycznych dostępnych powszechnie w sprzedaży, pokazują z kolei początki jego drogi twórczej, znaczą-

nie różniące się od tej, którą podążać zaczął w latach następnych, malując w konwencji realistycznej. Abstrakcyjne, rygorystyczne pod względem formalnym kompozycje traktować można jako bezpośrednie ukazanie problemu podejmowania ściśle malarskich decyzji, dotyczących kwestii najbardziej podstawowych – spraw warsztatu. Poprzez niuansy i półtony, różnicowanie sposobu nakładania farby na płótno oraz modelowanie faktury ukazują w sposób przekonujący ogrom możliwości, jakie daje jeden kolor, jedna wybrana tubka farby. Zagadnienia warsztatu artysty, sposobu postrzegania przez niego rzeczywistości i kształtowania obrazów Rogalski podejmował wielokrotnie po 1998 r., w którym powstały prace z *Kolekcji II*. W 2003 r. artysta zaprezentował na indywidualnej wystawie w Arsenale m.in. obrazy przedstawiające malarza zamalowującego przestrzeń wokół siebie w taki sposób, że zamyka się ona wokół niego jak pułapka, pozbawiając możliwości wyjścia w otwartą, niemalarską niejako przestrzeń²²³. Obrazy te potwierdzały ciągłość refleksji artysty nad procesem twórczym – ich geneza tkwi w płótnach, z którymi zazwyczaj nie jest kojarzony, powstawały bowiem na początku jego kariery artystycznej. I właśnie te prace są teraz własnością Galerii Arsenał.

Praca wideo Agnieszki Tarasiuk dowodzi z kolei, iż wśród artystów polskich końca lat dziewięćdziesiątych XX stulecia byli też tacy, którzy z rozmysłem starali się połączyć spojrzenie humanisty ze spojrzeniem przedstawiciela nauk ścisłych. Jej *Żaloty* mogą w pierwszej chwili kojarzyć się z filmem przyrodniczym. Wszak oglądamy żaby w czasie godów. Brak jednak typowych dla filmów przyrodniczych elementów – komentarza, wyrazistych ujęć, całościowego potraktowania problemu. W zamian mamy silnie wykadrowany obraz, rozmazujący się, niewyraźny, przy swoistej dynamice pełen skupienia i stałości, któremu towarzyszy dostosowana do charakteru i tempa wydarzeń muzyka. Nie ma tu wykresów i liczb, niemniej jednak możemy odnieść wrażenie, iż artystka świadomie, ze zrozumieniem i głęboką wiedzą podchodzi do świata przyrody. Zdaje się, iż powstanie pracy poprzedzone zostało wnikliwą, niemalże naukową obserwacją. Zdobyta dzięki temu wiedza, być może uzupełniona w pewnym stopniu literaturą fachową, pozwoliła Agnieszce Tarasiuk – za pomocą środków artystycznych – ukazać rzeczywistość w sposób dalece odbiegający od potocznego o niej wyobrażenia. W świecie przyrody dostrzegła niezwykle misterium, misterium płodności, rozwoju, siły, energii życiowej. Wychodząc od gruntownej, szczegółowej, wprost naukowej analizy i obserwacji, ukazała je z niezwykłym pietyzmem, nie pozbawiając jednak obrazu tajemniczości i nastrojowości.

Część pozyskiwanych do kolekcji prac wyraźnie stanowi uzupełnienie brakujących elementów Arsenałowej układanki, ukazującej panoramę sztuki polskiej po 1989 r. Katarzyna Kozyra nie wystawiła w Arsenale, jednakże jej praca znajduje się w zbiorach Galerii od 2001 r.²²⁴. *Mandala* Zofii Kulik znajduje się w *Kolekcji II* od 1996 roku²²⁵, podczas gdy pierwszy pokaz prac artystki odbył się w Białymstoku trzy lata później²²⁶. Obraz Jarosława Modzelewskiego *Czyszczenie mnicha* został zakupiony w 1993 r., podczas gdy pierwszą indywidualną wystawę w Arsenale artysta miał zorganizowaną w 1997 roku²²⁷. Dziesięć lat po indywidualnej wystawie Andrzeja Szewczyka w Białymstoku do zbioru dołączyły dwie jego prace²²⁸, podobnie wygląda sprawa zakupu obrazu Tomasza Ciecierskiego²²⁹. Nadto, w skromnym jeszcze wymiarze, kolekcja uzupełniana była o nowsze prace artystów, których nazwiska od dawna figurowały w *Kolekcji II*; taka sytuacja miała miejsce w przypadku Roberta Maciejuka²³⁰, Leszka Lewandowskiego²³¹, Jerzego Truszkowskiego²³² czy Konrada Kuzyszyna²³³.

Działalność Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych (strona internetowa: www.zachetapodlaska.org.pl)²³⁴ nadała impet inicjatywie tworzenia w Białymstoku kolekcji sztuki najnowszej. Głównym celem powołania PTZSzP było i jest uzupełnianie *Kolekcji II*, promocja Galerii Arsenał oraz jej zbiorów²³⁵,

a także koordynowanie i realizowanie inicjatyw na rzecz popularyzacji sztuki współczesnej²³⁶. Zebranie założycielskie Towarzystwa, na którym zarysowano plany i program działania, miało miejsce 22 września 2004 r. Na początku 2005 r. – 14 stycznia – miała miejsce oficjalna inauguracja Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, którego głównym celem jest inicjowanie i wspieranie budowy regionalnych kolekcji sztuki współczesnej. W ramach ministerialnego programu, zapoczątkowanego przez ówczesnego ministra kultury Waldemara Dąbrowskiego²³⁷, w okresie od stycznia do września 2005 r., przy wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury, władz Województwa Podlaskiego, Miasta Białegostoku oraz prywatnych mecenasów (Wyższej Szkoły Administracji Publicznej im. S. Staszica w Białymstoku²³⁸ oraz Wydawnictwa Prasa Podlaska Sp. z o.o.²³⁹) Towarzystwo zdołało zakupić 21 dzieł istotnie wzbogacających istniejącą kolekcję²⁴⁰. Zakupy te były podporządkowane nadrzędnemu celowi, który w latach wcześniejszych, z braku wystarczających środków finansowych, nie mógł być realizowany w całej rozciągłości i z rozmachem proporcjonalnym do potencjału Arsenалу²⁴¹ – budowaniu reprezentatywnej kolekcji sztuki, przede wszystkim polskiej, powstającej po 1989 roku. Aby spożytkować pozyskane fundusze na zakup możliwie najciekawszych i najwartościowszych prac, zdecydowano o powołaniu komisji eksperckiej, opiniującej i zatwierdzającej dzieła typowane przez zarząd Towarzystwa do uzupełnienia *Kolekcji II*²⁴². W skład komisji weszli historycy sztuki, których wiedza i doświadczenie zawodowe gwarantowały wysoką jakość dokonywanych zakupów: prof. dr hab. Waldemar Baraniewski²⁴³, dr hab. Joanna Sosnowska²⁴⁴ oraz Dorota Monkiewicz²⁴⁵.

Do zbiorów Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych – a co za tym idzie, zbiorów Galerii Arsenał – udało się pozyskać bardzo dobre prace artystów, bez których obraz sztuki polskiej po 1989 r. byłby niepełny. *193 x 197 x 30* Mirosława Bałki, praca powstała na 1st Liverpool Biennial of Contemporary Art 1999, w pełni oddaje skłonność artysty do oddziaływania na widza najprostszymi formami i materiałami, a także bodźcami niematerialnymi, jak światło oraz zapach, które zestawione ze sobą pozwalają odbiorcy na emocjonalną konfrontację z budowanym przez artystę łańcuchem skojarzeń, oscylujących wokół często podejmowanej przez niego refleksji nad cielesnością. *Nasz śpiewnik* Artura Żmijewskiego stanowi ważny głos w kwestii świadomości historycznej Polaków poprzez zwrócenie uwagi na dawnych obywateli Polski pochodzenia żydowskiego, którzy przed, w trakcie lub po wojnie wyjechali, zazwyczaj do tego przymuszeni, z kraju do Izraela. Starzy Żydzi proszeni o to, by po kilkudziesięciu latach zaśpiewać polski hymn, pieśni religijne czy popularne piosenki, nie tylko odświeżają własne wspomnienia i tożsamość, lecz także zwracają uwagę na to, iż na naszych oczach powoli umiera część dawnej Polski. *Pies bohatera* Marcina Maciejewskiego stanowi dobre wprowadzenie w sztukę artysty, który przetwarzając fotografie i informacje prasowe na język malarski, tworzy swoisty komentarz na temat kształtowania świadomości społecznej przez media, wpływające na świat ludzkich wyobrażeń, wartości, mody, zachowań, zainteresowań. *Teledysk* Pawła Althamera (współautor: Jacek Taszakowski) to jedno z dzieł, przy których artysta zaprasza do współpracy dzieci i młodzież, czyniąc ze sztuki rodzaj społecznego działania (część z występujących na ekranie młodych ludzi uczestniczyło m.in. w powstaniu warstwy muzycznej filmu). *Teledysk* jest w istocie jedną z najciekawszych wypowiedzi artystycznych ostatnich lat dokumentujących i analizujących światopogląd młodych ludzi w Polsce u progu XXI stulecia. Ze względu na ich aktywne uczestnictwo w projekcie oraz przejście przez artystę estetyki charakterystycznej dla współczesnej kultury młodzieżowej, *Teledysk* zyskuje szczególną autentyczność.

Wychodząc z założenia, iż *Kolekcja II* powinna zawierać prace artystów związanych z Białymstokiem bądź regionem Podlasia, zakupiono też wieloelementową instalację Agaty Michowskiej, będącą poetycką refleksją nad śmiercią²⁴⁶ oraz cykl fotografii Kuby Dąbrowskiego, dokumentujący stany psychiczne napot-

kanych przez artystę ludzi, których poprosił o odpowiedź na krótkie pytanie – *co cię denerwuje?* Do tego należy dodać sporą liczbę prac młodych artystów, m. in. Julity Wójcik²⁴⁷, która tworząc na szydełku trójwymiarowy portret Arsenau, z humorem i sympatią podeszła do spraw obecności sztuki w codziennym życiu, oraz Małgorzaty Markiewicz, której prace stanowią wspomnienie intymnego, odbywającego się bez udziału widzów performance artystki. Jego efektem i materialnym dowodem są zmysłowe kompozycje kwiatowe z części garderoby, które artystka z siebie zdjęła. Do kolekcji zakupiono też prace artystów zagranicznych – Vesny Bukovec i Viktora Marushchenki – o których będzie mowa w dalszej części niniejszego rozdziału.

3. Obraz sztuki polskiej po 1989 roku na podstawie prac z *Kolekcji II*

Kolekcja II nie jest wyraźnie ukierunkowana na konkretne zjawiska bądź nurty w sztuce, nie faworyzuje też prac wykonanych w określonych technikach: „Mamy tu przykłady malarstwa (np. Tarasewicz, Łazarczyk, Maciejuk, Modzelewski, Rogalski), instalacji (np. Łuczak, Natalia LL, Smoczyński), rzeźby (np. Kijewski, Klamana, Niedzielko, Bednarski), fotografii (np. Kulik, Truskowski, Mikołajczyk, Robakowski, Magisters). Prac tych nie łączy pozornie nic poza zbliżonym czasem powstania. Ich autorami są artyści różnych pokoleń, zarówno Ci bardzo już uznani, jak i będący na początku swojej drogi twórczej”²⁴⁸.

W skład *Kolekcji II* wchodzi prace, które możliwie najlepiej obrazują problemy oraz tematy sztuki polskiej po 1989 r. W Arsenauowym zbiorze wydzielić można kilka podzbiorów, pogrupować dzieła wedle wielu kluczy stosowanych przez krytyków i historyków sztuki. Marek Wasilewski pisze, iż w *Kolekcji II* „reprezentowane są [...] rozmaite tendencje i strategie obecne w polskiej sztuce tego okresu. Wszystkie one stanowią odpowiedź artystów na swoistość polskiej sytuacji. Możemy doszukiwać się w nich zarówno śladów przemian, jakie w ciągu ostatnich dwudziestu lat wstrząsnęły życiem w Polsce, jak i świadectwa ich osobistych twórczych poszukiwań uwarunkowanych unikalnymi indywidualnymi doświadczeniami. Jedno jest pewne: w kolekcji doskonale uchwycone jest to, co stanowi o oryginalnym charakterze sztuki w Polsce. Możemy zaobserwować tu nurt będący swoistą ironiczną grą, jak w przypadku obrazów Roberta Maciejuka, rzeźb Marka Kijewskiego, fotografii i wideo Józefa Robakowskiego czy młodszego od niego o pokolenie grupy Magisters²⁴⁹. Sztuka krytyczna reprezentowana jest pracami Zofii Kulik, Jerzego Truskowskiego, Katarzyny Kozyry, Doroty Nieznalskiej i Grzegorza Klamana. Wreszcie można by pokusić się o wskazanie na przejawy sztuki analitycznej, dyskutującej z mediami, jakimi się posługuje – mam tu na myśli fotografie Antoniego Mikołajczyka, instalacje Hanny Łuczak oraz malarstwo Leona Tarasewicza, Wojciecha Łazarczyka”²⁵⁰.

Sporządzony przez Marka Wasilewskiego opis *Kolekcji II*, połączony z jej sumaryczną analizą w kontekście charakterystycznych zjawisk i tematów sztuki polskiej po 1989 r., skonfrontować można z jedynym do tej pory większym opracowaniem dotyczącym sztuki polskiej po 1945 r., w tym powstałej w przeciągu ostatnich piętnastu lat, autorstwa Andy Rottenberg²⁵¹. Większość prac z *Kolekcji II* dobrze wpisuje się w stosowane przez autorkę podziały, nurty czy tendencje. Niektóre z prac znajdujących się w zbiorach Arsenau służyć zresztą jako ich egzemplifikacja (fotografie Doroty Nieznalskiej oraz Elżbiety Jabłońskiej, praca wideo Artura Żmijewskiego)²⁵², inne zaś, choć nie przywoływane bezpośrednio, należą do omawianych cykli prac autorstwa wybranych artystów (np. *Emblematów* Grzegorza Klamana, obrazów Roberta Maciejuka, Marcina Maciejowskiego czy Tomasza Ciecierskiego), co tylko potwierdza ich wartość artystyczną oraz znaczenie jako swoistego dokumentu historycznego²⁵³.

Profil *Kolekcji II* i jej cechy charakterystyczne mogą być analizowane w kontekście rozważań krytyków i historyków sztuki, przy użyciu konkretnych, specjalistycznych niejako określeń i terminów odnoszących się do problemów związanych z przejawami życia artystycznego danego czasu. Niemniej jednak *Kolekcja II* jest zbiorem prac atrakcyjnym także dla tych, którzy języka współczesnej historii sztuki oraz krytyki artystycznej nie znają, bądź są do niego nastawieni sceptycznie, a którzy cenią sobie wartości zazwyczaj związane ze sztuką dawną. Należy z całą mocą zaznaczyć, iż obecny w białostockiej galerii wybór prac współczesnych polskich artystów posiada niebagatelny walor historyczny oraz edukacyjny i może służyć jako podstawa do rozważań nad najnowszą historią Polski, problemami społecznymi, czy też na przykład wiarą. W istocie charakteryzuje się tymi samymi walorami, co kolekcje muzealne sztuki dawnej, stanowiące bogate i wartościowe świadectwo dalszej oraz bliższej przeszłości.

W obrębie kolekcji znajdziemy kilka prac mówiących o przemożnym wpływie medycyny na życie, świadomość oraz zachowania współczesnego człowieka. Instalacje Grzegorza Klamana oraz Konrada Kuzyżyna stanowią ciekawy i ważny głos w dyskusji nad sposobami pojmowania ciała ludzkiego w dobie coraz powszechniejszych i skuteczniejszych metod terapii transplantacyjnej oraz genowej, które w znacznej mierze zdają się potwierdzać intuicję Kartezjusza, traktującego organizm człowieka jako rodzaj maszyny, oraz La Mettriego, wierzącego, iż poznanie praw rządzących światem przyrody zapewni nam nieśmiertelność²⁵⁴. Czy współczesny świat nie jest warunkowany kartezjańskim sposobem myślenia? Czy współczesny człowiek nie chce żyć jak najdłużej, niemal za wszelką cenę? Czy nie zaczyna wymagać od lekarzy cudownych wręcz umiejętności, pozwalających zapomnieć o związanym z doczesnością niepokojem, który nie jest tłumiony wiarą w Boga, bo ta akurat dla współczesnego człowieka nie jest tak ważna, jak dawniej²⁵⁵?

Dzieła obu wymienionych artystów pomagają szukać na te pytania odpowiedzi, podobnie jak poetyckie prace Dominika Lejmana, rozgrywające się na oddziale dziecięcym jednego z polskich szpitali, składają do refleksji nad kondycją i umysłem małych pacjentów doświadczających trudów choroby. Prace Lejmana – będące dokumentacją działań artysty, polegających na tworzeniu w przestrzeni szpitalnej rzutowanych na ścianę fresków wideo przedstawiających egzotyczne zwierzęta – poświadczają, iż artysta „odbiera choć na chwilę zimną powagę tej instytucji [. . .], wprowadzając element nieprzewidywalny, kolorowy, odwracający uwagę małych pacjentów od realnych problemów rzeczywistości: zagrożenia życia, ryzyka śmiertelnej choroby, konieczności śmierci”²⁵⁶.

Fascynacja medycyną, estetyką naukowych obrazów ciała ludzkiego, poszczególnych organów, komórek itp. widoczna jest z kolei w pracy Barbary Kasprzyckiej-Łosiak. „Prywatne badania Kasprzyckiej nie mają naukowych podstaw. Krople farby, przepływające przez siebie, tworzą jedynie dalece przetworzone (w stosunku do rzeczywistych powiększeń mikroskopowych), ale sugestywne obrazy kierujące skojarzenia w stronę powiększonych komórek. Zachwyt artystki nad ową niewielką formą można chyba porównać do zachwytu nad obrazem, jaki XIX-wiecznym naukowcom ukazał się za pośrednictwem achromatycznej soczewki mikroskopu. Przyjęta przez malarzkę tradycyjna metoda pracy ‘mokre w mokrym’ (na niekonwencjonalnym podłożu malarskim – pleksi i nietypowymi farbami witrażowymi), wielokrotne nakładanie warstw farby, do momentu gdy te nie zgęstnieją, obserwacja zachowania zlewających się kropli jest jej osobistym zapisem doświadczenia przemian, ‘opisem fenomenu życia, momentu jego powstania, nie tylko ludzkiego...’”²⁵⁷.

Kilka innych prac traktuje o historii najnowszej. *Mandala* Zofii Kulik mówi o uwikłaniu człowieka w systemy totalitarne, w których zostaje on poddany działaniu władzy stosującej przemoc fizyczną oraz psychiczną, mającymi szczytnymi hasłami, realizowanymi w najpodlejszy sposób, poprzez niszczenie jednostki.

Fotograficzny kolaż Zofii Kulik ukazuje upozowanego nagiego mężczyznę, sprowadzonego do figuralnego ornamentu budującego monumentalną w formie i wyrazie kompozycję, którą określić można mianem estetycznej, dającej zmysłowe zadowolenie. Mężczyzna pozbawiony został cech jednostkowych, wykorzystany w sposób utylitarny stanowi wyłącznie element dekoracyjny, jest niesamodzielną, ubezwłasnowolnioną jednostką. Posługując się platońską triadą – piękno-dobro-prawda – możemy powiedzieć, iż praca artystki tylko pozornie, dzięki harmonii, rytmicznemu zakomponowaniu motywów, równowadze elementów zasługuje na miano pięknej. W rzeczywistości piękna nie jest. Jako motyw ornamentalny wykorzystany został przecież człowiek, któremu tym samym odebrano godność. Utylitarne wykorzystanie jednostki nie jest czynem dobrym. To, co nie jest dobre, nie może też być piękne, a skoro nie jest ani dobre, ani piękne, nie jest również prawdziwe. Ale to, co nie jest prawdziwe, dobre i piękne w idealnym świecie Platona, może stać się rzeczywistością w świecie naszego doświadczenia. Sztuka Zofii Kulik jest protestem przeciwko takiej możliwości – w tym zasadza się jej wartość moralna i to usprawiedliwia jej estetyczne piękno.

Inwazja duetu artystycznego Kijewski i Kocur naprowadza z kolei na problem relatywizacji konkretnych wydarzeń oraz osób z przeszłości, wyłączanych z pierwotnego kontekstu funkcjonowania, zyskujących status ikon popkultury. Po II wojnie światowej znaczna i wpływowa grupa intelektualistów Europy Zachodniej – poczuwająca się do obrony wartości takich, jak wolność, równość, braterstwo – sympatyzowała z komunizmem. Stalin, uznany za wyzwoliciela i zbawcę Europy od faszyzmu, był przez nią traktowany jako mąż stanu, który budując państwo szczęśliwych ludzi, oparte na sprawiedliwości społecznej, daje przykład, jak należy mądrze i odpowiedzialnie rządzić krajem.

Flirt intelektualistów zachodnich z komunizmem w wydaniu radzieckim osłabł znacznie po 1956 roku, kiedy to Nikita Chruszczow wyjawiał zbrodnie swego poprzednika. Mit Stalina upadł, jednak nie upadły idee komunizmu. Znaleźć trzeba było tylko nową osobę, która by je ucieleśniała. Wspaniale nadawał się do tego Mao Zedong, walczący o nowe, sprawiedliwe, lepsze społeczeństwo, kulturę, państwo. Z portretami Mao demonstrowała w 1968 roku młodzież na ulicach Paryża, Wielkim Przewodniczącym zauroczony był Jean Paul Sartre. Trudno zapewne byłoby odnaleźć wśród europejskich zwolenników Mao tych, którzy widzieli mechanizmy oraz skutki jego rządów. Któż jednak zawracałby sobie głowę realiami panującymi w Kraju Środka? Ważny był mit, nie realia.

Kijewski i Kocur zaproponowali widzowi na wskroś współczesne wyobrażenie Mao. Operując środkami charakterystycznymi dla reklamy wielkoformatowej, stworzyli sugestywne, żartobliwe, na swój sposób prowokujące przedstawienie. *Inwazja* ukazująca powielonego towarzysza Mao, klęczącego pokornie w nieokreślonej przestrzeni, wprawia w zakłopotanie. Wielki Przewodniczący na klęczkach stanowi widok niespotykany i kuriozalny. Dziwić też może charakterystyczny dla czasów rewolucji kulturalnej maoistowski mundurek, którego oryginalna, szarawoniebieska barwa zastąpiona została żółtym kolorem, w kulturze chińskiej zarezerwowanym dla cesarza. Sklonowany cesarz Mao Zedong w pozie pobożnego chrześcijanina z pewnością wzbudza zainteresowanie, a u widzów gustujących w absurdalnym humorze zdobywa nawet sympatię. *Inwazja* nie powinna być jednak traktowana jako żart dla publiczności – jest bowiem bardziej żartem z publiczności.

Demonstrujący w 1968 roku studenci nie chcieli znać prawdy o Mao i o systemie, którego był twórcą. Odwoływali się raczej do ideału stworzonego na bazie propagandowych relacji, podpartych szczerymi, naiwnymi wyobrażeniami o istnieniu szczęśliwego kraju pod przywództwem dobrego, wspaniałego człowieka. Marzenia o równości i sprawiedliwości społecznej zastąpiły zło, które Wielki Przywódca skutecznie i gorliwie czynił przez lata. Towarzysz Mao w wydaniu Kijewskiego i Kocura jest bardzo zabawny, sprawia

widzom dużo radości – służy rozrywce. Artyści z sarkazmem podeszli do widzów, którzy – widząc osobę Wielkiego Przywódcy ukazaną w zabawny sposób – zapomnieli o tym wszystkim, co sobą reprezentował i za co odpowiadał. Może prawda nie jest istotna, kiedy w grę wchodzi rozrywka?

O istocie współczesnych wojen w Europie, szczególnie tych toczonej na Bałkanach, w czasie których ludzie w imię wiary mordowali się i upadali nawzajem, mieszając Boga w czyny, które Istocie Doskonałej są z natury obce, wypowiada się Katarzyna Kozyra. Na kompozycję dyptyku fotograficznego *Krzysztof Czerwiński II* składają się wyobrażenia czerwonego krzyża i półksiężyca oraz główki kalafiorów i kapusty, na tle których ukazany został ciężko pobity mężczyzna. Wyrazista w formie, bezpośrednia w treści kompozycja ukazuje dramat człowieka uwikłanego, nie z własnej woli, w konflikty zbrojne, których podłoże ideologiczne oparte jest w znacznej mierze na religii, a których pokłosiem jest cierpienie niewinnych ludzi. Zła, jakiego doświadczył człowiek ukazany przez Kozyrę, nie równoważy pomoc, jaką uzyskał – ta bowiem również w pewnym stopniu została zideologizowana. Symbole Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca kojarzą się przecież z religiami, w imię których go skatowano. Znak Czerwonego Krzyża (będący odwróceniem barw flagi szwajcarskiej), organizacji niosącej pomoc humanitarną, w założeniu miał być znakiem uniwersalnym, czytelnym i pozbawionym odniesień religijnych. Te ostatnie okazały się jednak na tyle silne, iż w krajach muzułmańskich postanowiono krzyż zastąpić półksiężycem, niejako symbolicznie dzieląc tym samym ofiary konfliktów zbrojnych według kryterium wiary. Może człowiek w rzeczywistości przesiąkniętej fanatyzmem religijnym, usprawiedliwiającym zadawanie cierpienia innym, wart jest tyle, co główki kapusty i kalafiorów, może odzieranym jest z człowieczeństwa?

Biblioteka Mikołaja Smoczyńskiego odnosi się z kolei do problemów związanych z możliwościami poznawczymi człowieka. Ale nie wprawia w optymistyczny nastrój, nie wydaje się być pochwałą wiedzy i potęgi. Konstrukcja, na którą składają się wykonane ze zbrojonego betonu struktury, oddziałujące masą i prostotą formy oraz materiału, stwarza wrażenie niewykończonej budowli. Wydaje się, iż tej przynębiającej bibliotece brak ostatecznego kształtu, a książki w niej zgromadzone nie zawierają wiedzy, którą określić moglibyśmy mianem ostatecznej, niepodlegającej weryfikacji. Więcej nawet – niektóre z pełnych surowości piętrowe nie zawierają betonowych ksiąg bądź zawierają tylko ich fragmenty, a może raczej destrukty.

Czyżby więc artysta nie podzielał przekonania o wielkości osiągnięć cywilizacyjnych, które są naszym udziałem, a których podstawy teoretyczne zawarte są właśnie w książkach? Czyżby przekonywał, że to, co wydaje nam się powodem do dumy – zdobywanie wiedzy dla niej samej – jest jedynie złudnym marzeniem, którego realizacja jest niczym więcej jak budowaniem czegoś, co w istocie jest niewykonalne? Niewątpliwie wiedza, jaką posiadamy na temat wszechświata i nas samych, jest cząstkowa. Niewątpliwie człowiek często myli się, analizując różnorodne zjawiska i problemy, jak też ze zdobytej wiedzy czyni zły użytek. Nie znaczy to jednak, iż wiedza, a co za tym idzie – biblioteki – nie są potrzebne lub że potwierdzają w jakiś sposób ograniczoną ludzkiemu umysłowi.

Nie musimy przecież traktować pracy Smoczyńskiego jako wyrazu niewiary w możliwości intelektualne człowieka, obrazu pozorności i bezcelowości zdobywania wiedzy. Może artysta po prostu diagnozuje obecny stan rozwoju cywilizacji europejskiej, która, mimo swych niezaprzeczalnych osiągnięć, jest jeszcze na początku drogi zrozumienia praw rządzących człowiekiem i wszechświatem. To, że jest na początku drogi i że gmach wiedzy, który buduje, jest surowy i daleki od wykończenia, nie zmienia faktu, iż przyjęcie postawy warunkującej dążenie do zdobycia całościowej wiedzy o wszechświecie samo w sobie stanowi największe osiągnięcie ludzkości, dające nieograniczone wprost możliwości rozwoju. Cywilizacja europejska rozwijać się będzie nieprzerwanie, dopóki nie utraci wiary w zasadność tworzenia bibliotek, choćby

nawet zawarta w nich wiedza jeszcze przez długi czas odpowiadała tylko na nieliczne spośród możliwych do zadania pytań.

Refleksja nad malarstwem jako takim stanowi przedmiot sztuki Tomasza Ciecierskiego, malującego pejzaże na niewielkich formacie płótnach, które następnie łączy w jedną całość, tworząc struktury skomplikowane, wielopłaszczyznowe, złożone z licznych elementów, często o odmiennej skali. Zwielokrotnienie konkretnego motywu, ukazanie go w różny sposób traktować można jako dążenie do obiektywnego oddania rzeczywistości. Obrazy składające się na jeden obraz-strukturę świadczyć mogą o chęci zsumowania empirycznych doświadczeń, o pragnieniu zapisu zmienności postrzegania natury. Można przyjąć, iż obraz natury ulega tak licznym transformacjom, iż nie sposób stworzyć w jednej pracy obiektywnego zapisu pojedynczego motywu, można co najwyżej niezliczone wersje danego motywu sumować, zestawiać. W tym kontekście sztuka Tomasza Ciecierskiego jawi się jako świadectwo niemożności stworzenia syntezy, dojścia do jedynej, absolutnej prawdy malarskiej.

Podobne, czysto malarskie problemy ujawniają się w obrazach Leona Tarasewicza, charakteryzujących się niejako niewspółmierną do ich wielkości siłą wyrazu. Zdecydowane, mocne, czyste barwy skupiają wzrok widza, niektórych mogą nawet drażnić wyzywającą kolorystyką. Grubo kładziona farba, tworząca chropowatą, pełną nierówności fakturę, zdaje się pracować, być w ciągłym ruchu. Ponieważ płótna nie są ograniczone ramami, gęsta, gruba malarska materia sprawia wrażenie, jakby miała się rozlać w przestrzeni. Wyraźnie wyczuwalny dukt pędzla, zdecydowany, energiczny, wprost rozsadzający strukturę przestrzenną obrazu – tak przecież harmonijnego w kształcie i podporządkowanego rytmicznemu biegowi horyzontalnych, równych szerokością pasów barw – tylko wzmacnia to wrażenie.

Leon Tarasewicz zdaje się łączyć z jednej strony żywioły barw, brawurowy gest malarski i pulsującą malarską materię, z drugiej – rygorystyczne myślenie o kompozycji oraz strukturze dzieła. W obrazach artysty przejawia się koegzystencja chłodnej, logicznej analizy ze skumulowaną, rozsadzającą ramy płótna energią. Prace na trwałe warunkujące oblicze sztuki swego czasu, jak i wpływające na osiągnięcia artystyczne przyszłych pokoleń, powinny charakteryzować się współistnieniem obu wyżej wymienionych cech. Emocje, napięcie, poruszenie, jak też i estetyczne doznania, które wywołuje w nas dzieło sztuki, winny iść w parze ze świadomością obcowania z materialnym wytworem umysłu o ponadprzeciętnych walorach.

Tego typu klasyfikacje oraz rozważania, oparte na ustaleniach historii i krytyki sztuki, jak i tworzone pod kątem szerokiego odbiorcy, można by mnożyć. Świadczy to o potencjale drzemiącym w *Kolekcji II*, ciekawej z punktu widzenia zarówno specjalisty – historyka sztuki, krytyka czy kulturoznawcy – jak i osoby po prostu zainteresowanej sztuką, ceniącej sobie możliwość obcowania z wytworami artystycznymi składającymi do refleksji nad otaczającą rzeczywistością.

4. Problemy związane z *Kolekcją II*

Mówiąc o *Kolekcji II* nie należy zapominać o jej brakach i o problemach, jakie stoją przed osobami, które ją tworzą. Z pewnością mankamentem kolekcji jest swego rodzaju kameralność, rozumiana nie w kontekście liczby prac, lecz ich form oraz rozmiarów. W *Kolekcji II* dominują obiekty niewielkie, jak się wydaje – dopasowane skalą do miejsca, w którym są przechowywane. Budynek Galerii Arsenał pod względem kubatury nie spełnia wymogów nowoczesnego centrum kultury. Nie ma przestrzeni, w której stałe zbiory mogłyby być eksponowane, na domiar złego nie ma wystarczającej przestrzeni magazynowej pozwalającej na przechowywanie większych obiektów, rzeźb, instalacji, a nawet wielkoformatowych obrazów. Przy-

zwoicie spełnia swoją rolę jako przestrzeń służąca wystawom czasowym, nie nadaje się jednak na docelowe miejsce gromadzenia zbiorów sztuki współczesnej. Z tego zapewne względu w zbiorach Arsenau nie znajdziemy np. wielkoformatowych prac Zofii Kulik, Katarzyny Kozyry, Leona Tarasewicza, które można oglądać w bardziej dostosowanych do potrzeb sztuki przestrzeniach Muzeum Narodowego w Poznaniu czy Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie. Nie ma też w zbiorach Arsenau instalacji przestrzennych, a te, które Galeria posiada, charakteryzują się formą pozwalającą na to, by powiesić je na ścianie (Grzegorz Klaman, Konrad Kuzyszyn), bądź do niej przystawić (Mikołaj Smoczyński, Konrad Kuzyszyn). Większe obiekty występują w liczbie trzech, są to rzeźby Małgorzaty Niedzielko oraz instalacja rzeźbiarska Mirosława Bałki – silnie oświetlone wnętrze o białych ścianach, do którego zagłada się przez stałową siatkę przetykaną kostkami mydła; praca Bałki jako jedyna w zbiorze przeznaczona jest tak naprawdę do konkretnej przestrzeni, w której winna być na stałe umieszczona.

Inny, z merytorycznego punktu widzenia ważniejszy problem stanowi kwestia obecności w zasobie *Kolekcji II* prac artystów obcych. Ich zbiór jest niewielki, można powiedzieć, że ledwie zapoczątkowany, w dodatku niespójny, znajdują się w nim bowiem pojedyncze dzieła artystów z różnych krajów, dobrane w istocie dość przypadkowo. Obecność w zbiorach Arsenau prac Igora Kaszkurewicza, Hannesa Forstera, Odili Donaldal Odity czy Susanny Harwood Rubin jest bowiem związana z faktem, iż każdy z wymienionych artystów prezentował w Arsenale swe prace na wystawie indywidualnej bądź zbiorowej. Sytuacja taka jest skądinąd w pełni zrozumiała. Trudno przecież wymagać, by galeria samorządowa, działająca w mieście średniej wielkości, w państwie w zasadzie niebiorącym udziału w europejskim, czy – szerzej – ogólnosiwiatowym obrocie dzieł sztuki, była w stanie swobodnie pozyskiwać dzieła artystów zagranicznych, na zakup których nie posiada wystarczających środków finansowych²⁵⁸. Mając niewielkie pole manewru, kuratorka *Kolekcji II* liczyć mogła w zasadzie wyłącznie na hojność wystawiających w Białymstoku artystów, decydujących się na bezpłatne przekazanie wybranych prac do zbiorów Arsenau²⁵⁹.

Przy braku środków na większe zakupy trudno liczyć, by Arsenau był w stanie swobodnie kompletować dzieła artystów zachodnioeuropejskich czy np. amerykańskich. Włączanie w obręb *Kolekcji II* prac artystów zagranicznych powinno być więc przeprowadzane wedle określonego klucza i zamysłu możliwego do zrealizowania w polskich warunkach. Można więc zastanawiać się, czy właściwym rozwiązaniem nie byłoby podjęcie się trudnego, choć wyjątkowo ciekawego zadania gromadzenia prac artystów z krajów sąsiadujących z Polską, np. Litwy, Łotwy czy Estonii. Położenie Białegostoku skłania ku temu, a poza tym rynek sztuki państw bałtyckich jest dla nas bardziej dostępny niż rynek amerykański czy zachodnioeuropejski. Równie kuszące i potrzebne byłoby stworzenie w mieście ośrodka posiadającego kolekcję prac artystów z Ukrainy, Czech, Słowacji, Węgier – ogólnie rzecz ujmując – Europy Środkowo-Wschodniej.

Mając na względzie fakt, iż wśród zakupów Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych znajdują się prace Vesny Bukovec (Słowenia) oraz Viktora Marushchenki (Ukraina), można mieć nadzieję, iż w sprzyjających okolicznościach w latach następnych strategia pozyskiwania dzieł artystów środkowoeuropejskich będzie wprowadzana w życie²⁶⁰. Wymienione zakupy potwierdzają skądinąd, iż warto podjąć się tego zadania.

Praca Bukovec odnosi się przecież bezpośrednio do samej *Kolekcji II*, bądź też wystaw, jakie miały miejsce w ostatnich latach w Arsenale, stanowiących dla artystki punkt wyjścia do rozważań nad stosunkiem społeczeństwa do sztuki współczesnej, w szczególności zaś nad problemami z jej odbiorem. Białostocka instytucja w tym kontekście wydaje się najodpowiedniejszym miejscem jej przechowywania, za czym dodatkowo przemawia fakt, iż praca Bukovec dobrze wpisuje się w jeden z nurtów, jaki wyodrębnić można

w *Kolekcji II*. Wraz z dziełami m.in. Laury Paweli, Joanny Rajkowskiej i Oskara Dawickiego świadczy o tym, że kwestia odbioru sztuki współczesnej, jej roli w społeczeństwie, wymagań, jakie jej się stawia, nie jest artystom obca²⁶¹.

Cykl fotografii Viktora Marushchenki, o którym była mowa w poprzednim rozdziale przy okazji analizy programu wystawienniczego Galerii Arsenał, traktować należy z kolei nie tylko jako zakup jednej z ciekawszych ukraińskich realizacji artystycznych ostatnich lat, znacznie podnoszący rangę *Kolekcji II*, lecz także jako zakup gotowej wystawy, którą prezentować można poza Białymstokiem, promując tym samym galerię. Pierwszy pokaz zakupionych prac Marushchenki poza Białymstokiem będzie miał zresztą miejsce już w 2006 r., w krakowskim Bunkrze Sztuki. Wartości promocyjnych tego typu przedsięwzięć, zarówno dla Arsenálu, jak i dla Białegostoku, nie sposób przecenić.

5. Kolekcja II – kolekcja muzealna

W 2006 r. Galeria Arsenał wchodzi z kolekcją, którą może się szczycić. W przeciągu kilkunastu lat białostockiej placówce udało się stworzyć zbiór dobrze oddający to, co działo się i dzieje w sztuce polskiej po 1989 r. Zbiór zawierający dzieła starannie wybrane z dorobku najbardziej uznanych artystów średniego pokolenia, jak też artystów najmłodszych. Grupujący prace wykonane w różnych technikach, przynależne do wielu nurtów i tendencji reprezentatywnych dla sztuki ostatnich kilkunastu lat, charakteryzujący się niebagatelnymi walorami edukacyjnymi i historycznymi. Zawierający w końcu prace najlepszych artystów wywodzących się z Białegostoku bądź okolic, którzy ze względu na jakość swej sztuki funkcjonują bądź funkcjonowali w krajowym i zagranicznym obiegu artystycznym²⁶².

Od dłuższego czasu ludzie kultury, głównie historycy i krytycy sztuki, zwracają uwagę na brak w Polsce muzeum sztuki nowoczesnej. Od przeszło roku dyskusja na temat muzeum o takim profilu nabrała impetu z racji rozpoczęcia prac nad jego tworzeniem w Warszawie²⁶³. Problemem stołecznego muzeum w początkowej fazie realizacji jest to, iż nie ma ani gmachu, ani też kolekcji, która mogłaby zapełnić jego wnętrze. Wedle optymistycznych prognoz budynek muzeum miałby być oddany do użytku w 2009 r., wedle bardziej sceptycznych – nawet cztery lata później²⁶⁴. Zgodnie z ostatnimi ustaleniami sale muzealne miałyby być zapełnione pracami powstałymi po 1989 r., autorstwa artystów polskich, jak i tych, którzy działają w krajach transformacji ustrojowej, czyli zapewne Europy Środkowo-Wschodniej. O ile rozpisano już konkurs architektoniczny na projekt muzeum, o tyle nie jest do końca jasne, w jaki sposób budowana ma być kolekcja²⁶⁵ – Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, mimo pewnego zaawansowania prac nad jego powstaniem, cały czas stanowi niewiadomą.

Niecałe dwieście kilometrów na wschód od Warszawy funkcjonuje Galeria Arsenał posiadająca ciekawą, znaczącą kolekcję sztuki polskiej powstałą po 1989 r., która po uzupełnieniach mogłaby bez zastrzeżeń pełnić funkcję jednej z ważniejszych kolekcji muzealnych w Polsce. Fakt, iż w obecnej formie cieszy się dużym uznaniem, czego dowodzą jej liczne prezentacje w kraju i za granicą, skłania do rozważań, czy nie byłoby uzasadnione stworzenie muzeum prezentującego sztukę najnowszą w Białymstoku²⁶⁶. Droga do jego stworzenia, dzięki istnieniu *Kolekcji II*, byłaby w pewnym sensie prostsza niż w Warszawie.

III Zakończenie

Podsumowując działalność Galerii Arsenał w latach 1990-2005, należy podkreślić, iż białostocka placówka powinna być traktowana jako instytucja niemal modelowa dla innych ośrodków o podobnym charakterze. W ciągu ostatnich piętnastu lat pracownikom Galerii udało się dowieść, iż w mieście średniej wielkości, położonym w regionie powszechnie nazywanym „Polską B”, przy niewspółmiernych – w stosunku do realnych potrzeb – środkach finansowych, a także nielicznych, lecz uciążliwych, merytorycznie nieuzasadnionych atakach na jej program wystawienniczy²⁶⁷, można stworzyć miejsce szczególne i ważne na kulturalnej mapie kraju.

Należy dobitnie stwierdzić, iż od piętnastu lat w Białymstoku funkcjonuje galeria, której udaje się:

- prowadzenie działalności w oparciu o konsekwentnie realizowany program wystawienniczy, bazujący na założeniu, iż jedyna w regionie profesjonalna instytucja zajmująca się sztuką najnowszą powinna:
 - a) prezentować dorobek najważniejszych artystów polskich, zarówno tych średniego pokolenia, jak i najmłodszych, rozpoczynających dopiero karierę artystyczną,
 - b) konfrontować sztukę polską ze sztuką współczesną innych krajów, tak Europy Zachodniej, jak i Środkowej, a także np. Stanów Zjednoczonych,
 - c) organizować wystawy o charakterze problemowym,
 - d) ukazywać – w rozsądnych proporcjach – dorobek artystów działających w Białymstoku i regionie, zarówno tych starszego, średniego, jak i najmłodszego pokolenia;
- efektywne i konsekwentne budowanie reprezentatywnej, cenionej przez specjalistów kolekcji sztuki najnowszej, zarówno polskiej, jak i obcej, promowanej i eksponowanej w licznych krajowych oraz zagranicznych instytucjach wystawienniczych;
- kształtowanie tradycji kulturalnej miasta i województwa podlaskiego poprzez wyszukiwanie oraz wspieranie młodych artystów wywodzących się z Białegostoku bądź okolic, jak też promowanie artystów związanych z regionem, którzy odnieśli wymierne sukcesy w kraju i za granicą;
- aktywna działalność międzynarodowa, związana głównie ze współorganizowaniem ważnych prezentacji sztuki polskiej poza granicami kraju;
- wydawanie ciekawych pod względem merytorycznym, efektownych wizualnie, perfekcyjnie zredagowanych i opracowanych edytorsko katalogów;
- upowszechnianie wiedzy z zakresu kultury i sztuki współczesnej poprzez liczne warsztaty edukacyjne, panele dyskusyjne czy wykłady przeznaczone dla różnych grup wiekowych, społecznych i zawodowych.

Galeria Arsenał stanowi tym samym jedną z tych instytucji, które traktować można jako swoistą wizytówkę województwa podlaskiego i miasta Białegostoku. Dorobek wystawienniczy placówki, jej wysokiej klasy kolekcja sztuki najnowszej, aktywna działalność na polu wydawniczym i edukacyjnym stanowią prawdziwy kapitał – w zasadzie żadne inne miasto w Polsce, z wyjątkiem największych ośrodków miejskich, takich jak Kraków, nie posiada galerii samorządowej mogącej poszczycić się równie konsekwentną i efektywną działalnością.

Fakt, iż Arsenał stanowi istotny element promocji miasta oraz regionu, nie jest chyba jednak w dostatecznym stopniu doceniany i wykorzystywany przez lokalne władze. Przypomnijmy tylko, iż sama *Kolekcja II* w przeciągu kilku ostatnich lat prezentowana była kilkakrotnie w kraju i za granicą, m.in. w Budapeszcie, Katowicach, Sopocie, Strasbourgu czy Szczecinie. W żadnych materiałach promocyjnych województwa podlaskiego czy miasta Białegostoku, choćby na ich stronach internetowych, nie znajdziemy o tym nawet drobnej wzmianki. Biorąc pod uwagę dotychczasowe pokazy, jak i to, iż w 2006 r. *Kolekcja II* prezentowana będzie w Instytucie Polskim w Düsseldorfie, Instytucie Polskim w Paryżu, Gallerii Bielska BWA w Bielsku-Białej, Domu Pracy Twórczej w Wigrach²⁶⁸ oraz Bunkrze Sztuki w Krakowie²⁶⁹, a najprawdopodobniej też w Instytucie Polskim w Lipsku oraz na zamku w Reszlu²⁷⁰, w 2007 r. zaś w Instytucie Polskim w Kijowie²⁷¹, warto byłoby podjąć wysiłki, aby ten stan rzeczy intensywnie upowszechnić i promować w mediach. Fakt istnienia galerii posiadającej kolekcję, którą chcą pokazywać różne instytucje wystawiennicze w kraju i za granicą – którą zatem obejrzy duża liczba osób – powinien być traktowany jako coś, co należy z całą mocą wspierać i czym należy się chwalić, nie zaś pomijać milczeniem.

W tym kontekście uzasadnione jest również postawienie pytania o przyszłość Gallerii oraz jej kolekcji sztuki najnowszej. Osiągnięcia Arsenau świadczą o potencjale placówki i możliwościach jej dynamicznego rozwoju, który mógłby przynieść wymierne korzyści dla Podlasia i Białegostoku; korzyści związane nie tylko z prestiżem, jaki wiąże się z faktem istnienia w stolicy regionu ważnej dla kraju instytucji kultury, lecz także rozwojem ekonomicznym. Bez przesady można stwierdzić, iż na całym świecie dobre muzea, galerie, teatry czy filharmonie generują zyski z racji tego, że przyciągają turystów, gwarantują stałą reklamę miejscu, w którym funkcjonują, jak też odwiedzane są przez przedstawicieli mediów, różnego rodzaju opiniotwórcze gremia oraz specjalistów z konkretnych dziedzin. Rozwój Białegostoku i Podlasia – dzięki inwestycjom w kulturę oraz jej dynamiczną promocję – również jest możliwy. Trudno byłoby udowodnić, iż to, co sprawdza się na całym świecie²⁷², nie sprawdziłoby się w Białymstoku, którego przecież inne walory, jak choćby usytuowanie geograficzne oraz otoczenie przyrodnicze, mogą jedynie pomóc w osiągnięciu wymiernych zysków z kultury i sztuki²⁷³. Aby tak się stało, potrzeba jednak woli, wizji i konkretnych, odważnych decyzji rządzących²⁷⁴.

Obecnie Galeria Arsenał nie jest w stanie funkcjonować adekwatnie do swoich możliwości i potencjału, ograniczona jest bowiem czymś tak prozaicznym jak kubatura budynku, który zajmuje. Wnętrza Gallerii nie pozwalają na stworzenie stałej ekspozycji *Kolekcji II*, nie są przystosowane do swobodnego prowadzenia warsztatów twórczych, zajęć z młodzieżą oraz organizowania spotkań i prelekcji. Brak takich elementów jak kawiarnia bądź restauracja, księgarnia, swobodnie dostępna biblioteka, stanowiska multimedialne i internetowe czy sale, w których młodzi ludzie mogliby próbować swoich sił na polu sztuki lub po prostu spędzić wolny czas w dobrej atmosferze, powoduje, iż Arsenał nie jest w stanie na dłużej zatrzymać tych, którzy go odwiedzają, ani ugruntować w społeczeństwie przekonania, iż w miejskiej galerii warto pojawiać się częściej niż tylko przy okazji otwarcia nowej wystawy.

Mając na uwadze powyższe problemy, przede wszystkim zaś pamiętając o dorobku i potencjale Arsenau, władze miasta oraz województwa powinny, planując długofalowe inwestycje, rozpocząć pracę nad stworzeniem w Białymstoku większego ośrodka zajmującego się sztuką współczesną. Świadomość, iż doskonałym punktem wyjścia do takiej inwestycji jest Galeria Arsenał – zatrudniająca kompetentnych, cenionych w kraju specjalistów zajmujących się problemami sztuki współczesnej, posiadająca wysokiej klasy zbiory najnowszej sztuki polskiej i obcej – tym bardziej powinna skłonić władze regionu do energicznego działania. Można zresztą liczyć, iż w najbliższych latach stworzenie takiego ośrodka w Białymstoku

jest w pełni realne. W połowie 2005 r. władze miasta oraz województwa podlaskiego dokonały zakupu kilku hektarów terenów powojkowych, na których znajduje się spora liczba budynków magazynowych o znacznej kubaturze. Tereny i budynki przy ulicy Węglowej, zgodnie ze wstępnymi deklaracjami i ustaleniami władz, po niezbędnej adaptacji i rozbudowie mają być przeznaczone na cele kulturalne, w tym też na centrum sztuki współczesnej²⁷⁵.

Gdyby budowa centrum sztuki współczesnej doszła do skutku, skorzystałby na tym cały region. Pisząc o Galerii Arsenał, przede wszystkim zaś o *Kolekcji II*, Jerzy Szerszunowicz ujął to w następujący sposób: „Obecnie Arsenał ma liczącą się kolekcję i jest zaliczany do czołówki najlepszych galerii sztuki współczesnej w kraju. Jest szansa, że liczba dzieł będzie szybko się powiększała, jest też szansa, by znalazły się w stałej ekspozycji. Być może wtedy do Białegostoku będzie się przyjeżdżało nie tylko po świeże powietrze i kiszkę ziemniaczaną, ale też po sztukę. I niewykluczone, że smakoszy tej ostatniej będzie znacznie więcej niż amatorów natury i ziemniaków we flaku razem wziętych. Bo wiek XXI ma być wiekiem sztuki. Będziemy mieli coraz więcej wolnego czasu i palącą potrzebę, by go sensownie zagospodarować²⁷⁶”.

Author's foreword to the translation

It was decided to provide an English version of only one of the chapters, i.e. the part devoted to *Kolekcja II* of The Arsenal Gallery in Białystok. Such decision was made because it is this collection that promotes the gallery and its activities abroad; it is a one-of-a-kind visit card of this Białystok institution. The importance of the works here collected, as well as the key for their selection, make this compilation truly reach beyond regional borders. The pieces gathered in *Kolekcja II* can be treated as an excellent starting point for the creation of a synthetic overview of Polish art after 1989, as well as for deeper deliberations about the various aspects which have influenced it. Most importantly, however, one should appreciate the quality and value of the very works themselves. Regardless whether the viewers are well acquainted with the cultural, social and political situation in Poland or whether they have faint or no knowledge about the Polish reality, the experience of viewing and learning about *Kolekcja II* can be aesthetically and intellectually an interesting one. One must not forget that the set also includes works by foreign artists. Despite the fact that they are few in number, they should be treated as important in light of the continuous development of the collection.

It is only obvious to say that the significance of a gallery is conditioned by its collections. Many of the works constituting *Kolekcja II* are a reflection of the activities of The Arsenal Gallery to date, as well the potential of this institution. If only for this reason, it is worthwhile to get the broader public acquainted with this collection.

Kamil Kopania

Kolekcja II of The Arsenal Gallery in Białystok

There is no museum in Poland as yet which would be entirely dedicated to contemporary art or which would have its own modern and comfortable building adapted for exhibition purposes. Barely few museums offer a permanent exhibition of an overview or a fragment of 20th c. Polish art. For reason of financial constraints, these institutions simply cannot afford to systematically make new additions to their collections, nor do they have the proper space for the public presentation of works which would highlight their artistic value. We can still only dream of having such venues as the Centre Pompidou of Paris or Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, which offer a review of the most important phenomena in the art of the 20th c. This unfortunate situation is by no means caused by lack of finances which would be needed to build a facility for this purpose. Countries of similar economic potential and comparable geopolitical conditions have been able to encumber the costs of such an undertaking. The problem does not lie in the construction of an edifice but in the fact that for decades we have not been able to regularly collect the works of our national artists, not to mention foreign authors. What is also important is that for a number of decades representatives of cultural circles have not succeeded in convincing the authorities (and a certain proportion of the public) that art – contemporary art included – is worth investing in, if only by building museums and art collections.

The unfortunate historical reality, the lack of appropriate funds and downright negligence in the sphere of cultural policy has led to a situation in which one's desire to learn about the art of one's own country cannot be satisfied. Furthermore, any wish to get in touch with the American or European art of the 20th c., or to compare the oeuvre of Polish artists with that of artists from abroad is only possible by venturing to other countries, countries which are at a higher level of development, particularly in the sphere of culture. When debating about contemporary art collections in Poland, we are forced to focus mainly on the shortcomings and cases of negligence, not the successes. In this context, The Arsenal Gallery in Białystok is a unique place on the artistic map of Poland. The efforts of this institution aimed at creating a collection of Polish and foreign art created after 1989 should be perceived as exceptional, particularly so that they are carried extremely systematically and very effectively despite the difficulties connected with finances and exhibition space.

1. *Three Streams. Realism – Metaphor – Geometry and Kolekcja II.* The art collection of The Arsenal Gallery in Białystok

The art works of The Arsenal Gallery in Białystok are split into two and fully autonomous collections. The first one, entitled *Three Streams. Realism – Metaphor – Geometry*, is composed of the works of Polish artists from 1965-1985. These were acquired in the times of the management of Mikołaj Wołkowycki, followed by Władysław Sekunda, with the support of Bożena Kowalska. The second collection, entitled *Kolekcja II*, includes the works of Polish and foreign artists after 1989, regularly acquired as of the early 1990's. i.e. the date of instituting Monika Szewczyk as the head of the gallery and, at the same time, curator of the collection.

The two art collections are very different from each other, with *Kolekcja II* being much more interesting and valuable, which was proven by the simultaneous presentation of both at the 35th anniversary of The Arsenal Gallery. When reviewing this two-part exhibition, Łukasz Gorczyca wrote, "The collection of works from the 1990's reveals, to an extent, the weaknesses of the previous collection. Despite the fact that it is

made up of a representative set of authors (and even includes a number of outstanding pieces, such as the painting by Jerzy Zieliński), the obvious impression is that the entire compilation is somewhat schematic. Another problem is the fact that the collection is genre limited – to painting only – a fact which is difficult to defend from the modern perspective”. Whilst *Kolekcja II* – including paintings, sculptures, video installations and photographs – can by all means be described as a collection of Polish art after 1989, the previous set is merely a collection of Polish painting from the years 1965–1985. There is yet another element making *Kolekcja II* distinct from the original one, namely the presence of works by foreign artists.

Furthermore, *Kolekcja II* is being created much more carefully, which probably, to a degree, is the result of political changes of recent years. The collection of works purchased in the period from 1965 to 1985 and stored in the storage space of the gallery includes a significant number of works by artists who are neither known nor important from the point of view of the development of art in Poland. There is reason to believe that the purchases made in Białystok in the times of the People’s Republic of Poland were made in line with the then principle of managing the so called BWA’s (Biuro Wystaw Artystycznych – Artistic Exhibitions Bureaus), which were generous with those who often had nothing to offer artistically but who had a formal degree from a school of fine arts and were members of the Association of Polish Artists; in other words those who were happy to accept the support the socialist country offered. *Kolekcja II*, which has been developed for several years now, is comparable in number of works gathered to the *Three Streams*, however the value of the entire collection is relatively higher. Presently, *Kolekcja II* (together with the works assembled by the Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych – Podlaskie Association for the Promotion of Fine Arts – see below) amounts to 76 works by 60 artists or art groups (including 5 works of 5 foreign artists). The *Three Streams* consists of 87 works by 67 Polish artists. It must be remembered, however, that the *Three Streams* are a selection from over 1300 pieces purchased by the Białystok BWA, most of which are devoid of any artistic merit. The number of pieces in *Kolekcja II* is the same as the number of total purchases made from the early 1990’s by the Arsenal Gallery and the Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych as of 2005.

2. The concept behind *Kolekcja II* and its character. How the works are acquired

The first step preceding the creation of *Kolekcja II* was the assumption that the previous experience of The Arsenal Gallery in creating a collection of Polish painting in the years 1965–1985 was a closed chapter. From the perspective of the several years since the start of the *Three Streams* it was obvious that the collection developed by Władysław Sekunda and Bożena Kowalska, whilst interesting and including very good works of some artists, was nevertheless in need of amendments and revaluations so that it could constitute a representative reflection of Polish painting of that period. Most of all, the one aspect that could in no way be substantively defended in light of what was happening in Polish art after 1989, was the narrowing of the collection genre-wise to painting only.

In the early 1990’s, the persons managing The Arsenal Gallery had to take a relatively drastic decision, stemming from financial reasons mainly, which would restrict the free if not frivolous creation of The Gallery’s art collection. With the awareness of the limited budget of the institution, which in no way could allow for the possible efforts to fill in the significant gaps of the existing collection, nor to change its profile so that it could indeed be a collection of Polish art of 1965–1985, it was decided to leave the *Three Streams* in the form initiated by Władysław Sekunda and Bożena Kowalska. Despite the many shortcomings, their collection was seen as cohesive, serving also as a specific sign of the times in which it was created.

The creation of a brand new collection was seen as the only opportunity to return to the tradition of effective and fair collecting of contemporary art. This new project would focus on works created after 1989. To make the new set distinctly different from the previous one, it was named *Kolekcja II*. Its character was to be parallel to the artistic programme of The Arsenal Gallery, adopted in the early 1990's, and which stipulates that this institution is to present, in as broad a manner as possible, the most important trends in the most contemporary Polish and international art, as well as to seek and support young artists at the beginning of their careers, including artists with relations to Białystok. Thus a decision has been made to opt for the collection to be an artistic overview presenting a broad and objective panorama of Polish art after 1989, created dynamically and with vigour, reflecting the energy of the gallery devoted to seeking and promoting young talents. One of the assumptions was to create a collection which could serve as a trademark of the gallery and, in the long run, of the entire region of Podlasie, as is the case with other regions, which are more developed culturally and economically. It is very important to stress in this context that the presence of *Kolekcja II* should be treated not as a supplement to the activities of The Arsenal Gallery but as its immanent component. The development of the collection, as well as its promotion, has always been for the staff of the gallery a priority task.

The works have either been purchased or donated by artists. However, *Kolekcja II*, which was planned to present the different aspects of the most contemporary art, is not merely a set of coincidentally gathered pieces. To say, as has Łukasz Gorczyca, that The Arsenal Gallery is an institution which builds its collection solely on the basis of the current exhibition programme, does not reflect the approach to its creation. This statement was not in line with reality in 2000, i.e. when it was made, nor is it justified now, when the Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych was established at the end of 2004, a fact which made it possible to purchase and add 21 works by 19 Polish and foreign artists at the end of 2005. It is true that the significant number of new pieces, which have appeared in *Kolekcja II*, can be associated with the individual exhibitions of their authors at The Arsenal, however most of the new objects acquired is an indication of something totally different.

The curator of *Kolekcja II* has often decided to purchase the works of new artists, just beginning their artistic careers, or those which had not yet obtained a steady position in the world of art. With years, it turned out that these artists often experienced spectacular successes, both domestically and abroad. It is this unique aspect of *Kolekcja II* that was pinpointed by Marek Wasilewski, who wrote that, "the significant value of this collection is the fact that it includes many debut or early works of artists who, for reasons of young age or limited body of work, are entirely ignored by museums. By the timely acquisition of works by such artists as Robert Maciejuk, Wojciech Łazarczyk, Konrad Kuzyszyn, Katarzyna Kozyra, Dorota Nieznalska or Zbigniew Rogalski, The Gallery has behaved like a professional collector, who invests in the future and bets on the increasing value of young artists. At the same time the collection is gaining additional value as an initiative which is active in promoting and supporting new phenomena, creating interesting values in art as opposed to traditional collections, which focus on conservatism and the reflection of status quo."

What is particularly characteristic in the above context, is that The Gallery has been systematically investing in artists from Białystok or the region, regularly supporting and promoting them, organizing exhibitions at home and abroad. This is especially true in the case of Małgorzata Niedzielko, Wojciech Łazarczyk, Konrad Kuzyszyn, Zbigniew Rogalski, or Agnieszka Tarasiuk. Significantly, the works supported and procured by The Gallery came from local artists who were later successful on the domestic artistic scene, proving the fact that no public funds went to waste on supporting those who had no particular achievements in their profes-

sional life or had no visible impact on the art created in Poland. It should also be noted that these works are among the most valuable ones in the professional careers of the artists chosen, either coming from a very specific time in their creative activity or having had an influence on Polish art.

The sculptures by Małgorzata Niedzielko are a perfect reflection of the emotional states of a person, the intimate relations between a man and a woman, which the artist tried to express in the early 1990's by means of the simplest forms borrowed from the world of nature and adapted to the sphere of civilization. In this context, Niedzielko's sculptures, as Andrzej Kisielewski writes, "revealing their vital energy and a simultaneous passivity, seem to be marked with a surprising type of carnality. Its biological character is intertwined here with a state a necrosis – frequently indicating decay – something in which one can also observe the struggle [. . .] of Eros with Thanatos".

The paintings by Wojciech Łazarczyk are a medium in giving impulse to the imagination of the viewer who, by concentrating on the cohesive and monochromatic surface of the canvas, is pulled into a chain of associations caused by the mental and culture-conditioned perception of the particular hues. The energy load carried by the different colours, their rich symbolic charge, their meaning in the natural world, in the elements, beliefs, and customs can serve as a basis for independent deliberations about the surrounding reality, and in particular one's own spiritual condition. The frugal, subtle and cool canvases help slow down the pace of life and engage oneself in metaphysical considerations which, by their nature, require time and concentration.

Without the photo lenses of Konrad Kuzyszyn it would be difficult to imagine a full picture of one of the most important trends in Polish art of the 1990's, the main characteristic of which was the focus on carnal matters, the coexistence of the psyche with the physical, the influence of medicine on the self-awareness of man. The works from the collection of The Arsenal are a reflection of the changes that have taken place in the mentality of highly developed societies. The human being in the works by Kuzyszyn is an composition of cells, nerves, and organs which define, shape and condition the human existence. It is no coincidence that Kuzyszyn's works are intimate, limited in size, often illuminated, using electronic media. The human being is ever braver and daring in undertaking efforts to conquer the evolution of its own species. Ever stronger is the human belief that immortality is embedded in the body only, and it is the body whose secrets should be learned so as to achieve full happiness. By getting in touch with Kuzyszyn's art we learn of a new belief – the faith in the possibilities of medicine – which leads us to the conviction that the exceptional character of the human species is up to the human itself and not up to the will of God, who has given man life.

The works by Zbigniew Rogalski, created by the inspiration of off-the-shelf catalogues of paint samples show, on the other hand, the beginnings of his artistic career, very different from the later years when the artist turned to realistic painting. The abstract and formally rigorous compositions can be treated as a direct visualization of the problems of the typically technical decisions made by a painter, related to the most elementary issues that an artist has to cope with in terms of technical skills and knowledge. By means of the nuances and semitones, by differentiating the method of laying the paint on canvas, as well as by modelling the texture, these works reveal a convincing scope of possibilities that one colour, one tube of paint has to offer. The issues pertaining to the technical skills of an artist, the way he or she perceives reality and creates images, have been of interest to Rogalski on numerous occasions after 1998, i.e. the period from which the works in *Kolekcja II* are dated. In 2003 the artist had a solo exhibition in The Arsenal, where he presented works depicting himself painting over the space around him, entrapping himself and leaving no way out to the open, painting-free space. These works confirm the continuity of the artist's reflection about the

creative process – its genesis is the canvases with which he is not always associated, as they come from the beginning stage of his artistic career. And it is these paintings which are now the property of The Arsenal Gallery.

The video work by Agnieszka Tarasiuk, on the other hand, is a confirmation of the fact that there were Polish artists in the late 1990's who consciously tried to merge the perspective of a humanist with that of a natural scientist. The initial association evoked by her *Żaloty (Fragrances)* is that with a wildlife documentary. After all, we are watching frogs during their mating ritual. However, there are no components here, so typical of such type of documentary – there is no commentary, no sharp, expressive takes, no holistic presentation of the issue. Instead, we are dealing with a distinctly framed image, which is blurred, unclear, with specific dynamics full of focus and stability accompanied by music, adapted to the character and pace of the events on the screen. There are no diagrams and numbers, however the impression may be that the artist adopts a conscious, understanding and knowledgeable approach to the world of nature. It seems that the work was preceded by a very shrewd, if not scientific study. The knowledge thus obtained, supplemented perhaps by professional literature, made it possible for Agnieszka Tarasiuk to use artistic means and show a reality which is far from the common understanding of it. In the world of nature Tarasiuk noticed a unique mystery play, the mystery play of fertility, strength, and life energy. Starting from a solid, precise, and simply a scientific analysis and observation, she was able to show this reality in a meticulous way, maintaining, however, its mystery and atmosphere.

Some of the acquisitions before 2000 were made in a conscious effort to add the lacking elements to the gallery's jigsaw, which was to serve as a panoramic overview of Polish art after 1989. Katarzyna Kozyra never exhibited in The Arsenal, however her work was included in the compilation in 2001. *Mandala* by Zofia Kulik has been part of *Kolekcja II* since 1996, despite the fact that the first showing of the artist's oeuvre did not take place until three years later. The painting by Jarosław Modzelewski, *Czyszczenie mnicha (Monk Cleaning)*, was purchased in 1993 while his first individual exhibition in The Arsenal Gallery was organized in 1997. 10 years after the individual exhibition of Andrzej Szewczyk in Białystok, two of his works were added to the collection. Similar was the situation with Tomasz Ciecierski. Moreover, although rather modestly, the collection was regularly supplemented with the newest works by artists whose names had for a long time been among those in *Kolekcja II*, as was the situation with Robert Maciejuk, Leszek Lewandowski, Jerzy Truszkowski or Konrad Kuzyszyn.

The activities of the Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych – PTZSzP – (www.zachetapodlaska.org.pl) have given an impetus to the creation of the collection of most contemporary art in Białystok. The main objective of establishing PTZSzP has been to develop *Kolekcja II*, promote The Arsenal Gallery and its collections, as well as to coordinate and carry out initiatives aimed at popularizing contemporary art. The meeting founding the Association, when the program and plan of action was determined, took place on 22 September 2004. At the beginning of 2005 – on 14 January – the official inauguration of the program "Znaki Czasu" ("Signs of the Time") was organized, aimed at initiating and supporting the development of regional collections of contemporary art. As part of a ministerial program launched by the then Minister of Culture, Waldemar Dąbrowski, the Association, in the period from January to September 2005 and with the financial support of the Ministry of Culture, authorities of Podlaskie Province, City of Białystok, and private sponsors (School of Public Administration in Białystok, as well as the Podlaska Press Publishing House), was able to purchase 21 works which have significantly enriched the collection. All the pieces procured were in line with the superior objective which, for reason of lack of funds, could not have been previously fully

reached to the extent proportionate to the potential of The Gallery. This superior objective was, of course, the development of a representative collection of fine art, predominantly Polish, created after 1989. In order to use the funds obtained for the procurement of the most interesting and most valuable works possible, an experts committee was set up, the task of which was to review and approve the works to be added to *Kolekcja II* as proposed by the Board of the Association. The committee is composed of art historians, whose expertise and professional experience served as a guarantee of the quality of the pieces bought: Prof Waldemar Baraniewski, Prof Joanna Sosnowska and Dorota Monkiewicz.

The collection of Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, hence the collection The Arsenal Gallery, has been supplemented by the successfully acquired excellent works by artists, without whom the overview of Polish art after 1989 would be incomplete. *193 x 197 x 30* by Mirosław Bałka, a work created at the 1st Liverpool Biennial of Contemporary Art (Tate Liverpool, 1999), fully reflects the artist's tendency to influence the viewer by means of the simplest forms and materials, intangible impulses, such as light or smell which, when set next to each other, let the audience be emotionally confronted with the chain of associations created by the artist, which oscillate, for example, around the frequently undertaken topic of physicality. *Nasz śpiewnik (Our Songbook)* by Artur Żmijewski is an important contribution to the debate about the historical identity of Poles by drawing attention to Polish citizens of the past who were of Jewish origin and who either before, during, or after the war fled, often forced to do so, to Israel. After dozens of years, these old Jews, when asked to sing the Polish anthem, Polish religious or popular songs, not only refresh their own memories and identity, but also let us see that a part of the old Poland is slowly dying right in front of our eyes. *Pies bohatera (The Hero Dog)* by Marcin Maciejowski is a good introduction to the oeuvre of an author who, by translating photographs and press information into the language of painting, creates a specific commentary to the shaping of social awareness by the media, influencing the world of human concepts, values, fashion behaviour, interests. *Teledysk (Videoclip)* by Paweł Althamer (co-author: Jacek Taszakowski), on the other hand, can be defined as a work which exceptionally well reflects the concept proposed by the artist, who invites children and young people to collaborate and makes art something of a social activity (some of the young people on the screen participated in, for example, the creation of the soundtrack). *Teledysk* is indeed one of the most interesting artistic statements of recent years, documenting and analyzing what the young in Poland actually think at the turn of centuries. It is the more authentic due to the active contribution of young people in the project and as a result of the artist's idea to use aesthetics typical of contemporary youth culture.

Basing on the assumption that *Kolekcja II* should also include works of artists in some way connected to Białystok or the region of Podlasie, a multi-element installation by Agata Michowska was purchased, which is a poetic reflection on the issue of death, and a series of photographs by Kuba Dąbrowski, who has documented the psychological states of incidentally met people who were asked to reply to the question – *What irritates you?* This part of the collection also includes numerous works by young artists, such as Julita Wójcik, who knitted a 3D portrait of The Arsenal and thus approached the matter of the presence of art in everyday life with humour and wit. Among other young authors there is Małgorzata Markiewicz, whose works are a faint memory of an intimate performance of the artist, which took place without the presence of the audience. The tangible proof of the project are sensuous flower compositions made of some of the garments the artist took off. Furthermore, the collection has been supplemented with the works of foreign artists – Vesna Bukovec and Viktor Marushchenko – who will be discussed later on in the present chapter.

3. Overview of Polish art after 1989 on the basis of works gathered in *Kolekcja II*

Kolekcja II does not focus on specific artistic phenomena or trends, nor does it favour certain techniques. Marek Wasilewski writes: “There are examples of painting (Tarasewicz, Łazarczyk, Maciejuk, Modzelewski, Rogalski), installations (Łuczak, Natalia LL, Smoczyński), sculpture (Kijewski, Klaman, Niedzielko, Bednarski), photography (Kulik, Truszkowski, Mikołajczyk, Robakowski, Magisters). Seemingly, the only common denominator of these works is the time of their creation. The authors represent different generations, there are those who are already renowned, as well as those who are just at the beginning of their professional careers”.

The pieces gathered in *Kolekcja II* are most representative of the problems and issues related to Polish art after 1989. The collection can be divided into several subsets, grouped according to the many criteria applied by critics and art historians. Marek Wasilewski writes that *Kolekcja II*, “represents [...] several tendencies and strategies present in Polish art of that period. They are all a collective artistic response to the specific character of the Polish situation. It is possible to seek here both traces of the changes which have shattered life in Poland over the past twenty years, as well as testimonies of personal creative quests conditioned by the unique personal experience. One thing is certain: the collection is an excellent mirror of what makes Polish art different. Among other trends here represented, there is the ironic game played by Robert Maciejuk via his paintings, Marek Kijewski and his sculptures, Józef Robakowski with his video presentations or the one generation younger Magisters group with its photograph. Critical art is represented by Zofia Kulik, Jerzy Truszkowski, Katarzyna Kozyra, Dorota Nieznalska and Grzegorz Klaman. Finally, we could even go as far as to indicate certain manifestations of analytical art which is based on a debate with the media it uses – by that I mean the photographs by Antoni Mikołajczyk, installation by Hanna Łuczak or the painting of Leon Tarasewicz and Wojciech Łazarczyk”.

The description of *Kolekcja II* elaborated by Marek Wasilewski, connected with its recapped analysis in the context of the specific phenomena and issues in Polish art after 1989, can be confronted with one of the biggest overviews of Polish art after 1945 thus far, including the history of the past 15 years, written by Anda Rottenberg. Most of the works in *Kolekcja II* is well reflective of the classifications, trends or tendencies proposed by Rottenberg. Several of the works present in The Gallery’s collection serve as an exemplification of these divisions (photographs by Dorota Nieznalska and Elżbieta Jabłońska, the video film by Artur Żmijewski), and others, although not directly quoted, are also a part of a series by selected artists (e.g. *Emblematy – The Emblems* by Grzegorz Klaman, the paintings by Robert Maciejuk, Marcin Maciejowski, or Tomasz Ciecierski), which is only proof of the fact that they are artistically valuable and significant in terms of the specific role of a historical document which they play.

The profile of *Kolekcja II* and its specific characteristics can be analysed in the context of critical and historical deliberations, with the application of concrete and specialist jargon to express the specific situation of art in the given time. However, *Kolekcja II* is just as attractive to those who are ignorant of the language of contemporary art and either have no knowledge about professional artistic criticism or are skeptical of it and, instead, appreciate the types of values predominantly associated with the art of the past. It is very important to note that the present selection of works by contemporary Polish artists is also of great historical and educational value. Furthermore, it can be seen as an impulse to a discussion about the most recent Polish history, the social issues or, for example, faith. Indeed, this compilation carries the same values as museum collections of old art, offering a rich and precious testimony of the more distant or more recent past.

Among the works gathered in the collection we encounter those which talk about the overwhelming impact of medicine on life, on the awareness and behaviour of the modern human being. The installations by Grzegorz Klaman and Konrad Kuzyszyn constitute an interesting and important contribution to the discussion on the perception of the human body in times of the ever more common and effective methods of transplantation and genetic therapy, which seem to confirm the Cartesian intuition according to which the human organism is a type of machine. So is the case with the belief of La Mettrie that cognition of the principles governing nature will guarantee human immortality. Is the modern world not conditioned by Cartesian thinking? Does not the modern man want to live as long as possible, at any cost almost? Do we not demand from physicians to have almost miraculous skills which would help us forget about the anxiety of mortality, which is no longer stifled by the faith in God as faith is no longer as important to man as it used to be?

The pieces of both artists mentioned above help seek answers to these questions. Similar is the case with Dominik Lejman. His work, situated in a children's ward of one of Polish hospitals, evokes thoughts on the condition and mind of the young patients going through the pains of illness. Lejman's works – which are a specific record of the artist's endeavours in a hospital space, where he projects video images of exotic animals on hospital walls – are proof of the fact that the artist, as Łukasz Ronduda writes, "eliminates, if only for a minute, the cold gravity of the institution [. . .], introducing an unexpected and colourful element, distracting the young patients' attention from the real problems around them: the threatened life, the risk of a fatal illness, the inevitability of death."

A particular interest in medicine, in the aesthetics of the scientific image of human body, its different organs, cells, etc. is clearly noticeable in the work by Barbara Kasprzycka-Łosiak. Izabela Dzioba writes that "The private studies carried out by Kasprzycka are devoid of any scientific foundations. Drops of paint, permeating each other, only create significantly processed (in comparison to the realistic microscopic blow-ups) but suggestive images, evoking associations with enlarged cells. The artist's delight with this relatively minute form can only be compared to the admiration that 19th c. scientists felt towards what they saw with the help of an achromatic lens of a microscope. The traditional method of 'wet in wet' (on a non-conventional painting surface – Plexiglas, and using non-conventional stained glass paints) adopted by the artist, the numerous layers of paints, spread gradually one on top of the other until they become thick, the observation of the merging drops, are all Kasprzycka's record of experiencing change, a 'description of the phenomenon of life, and not just human life, the moment of its beginning. . .'"

Several works are related to most contemporary history. Zofia Kulik's *Mandala* talks about people becoming embroiled in totalitarian systems, where they are subject to physically and mentally repressive regimes in the name of lofty ideals which are realized in the meanest way possible – by destroying the individual. The photographic collage by Zofia Kulik shows a posing naked man serving as a mere figural ornament constructing a formally monumental and expressive composition, which can be termed as aesthetic and providing sensual satisfaction. The man has been stripped of any individual characteristics; used in an utilitarian manner he is merely a decorative element, a non-independent and incapacitated unit. In line with the Platonic triad – beauty-good-truth – we can say that this work is only seemingly beautiful – for reasons of harmony, rhythmic composition of patterns, balance of elements. In reality it is far from beautiful. After all, a man has been used as its ornamental theme. This man has been stripped of dignity. Utilitarian use of an individual is not a good deed, and what is not good cannot be beautiful. Therefore, if it not good nor beautiful, it cannot be true. However, what is not true, good and beautiful in Plato's world,

can become reality in the world of our experience. The art of Zofia Kulik is a protest against such a possibility – here lies its moral value, this is the justification for its aesthetic beauty.

Inwazja (The Invasion) by the artistic duet, Kijewski and Kocur, focuses on the issue of relativisation of specific past events and persons, excluding them from their original context and assigning them the status of a pop culture icon. After World War II, a significant and influential group of Western European artists – feeling the need to defend such values as freedom, equality and fraternity – had a fling with communism. Stalin was seen as the liberator and saviour of Europe, and as such was treated by these people as a statesman who builds a country of happy citizens, a country based on social justice, giving an example as to how to wisely and responsibly rule a state.

The aforementioned affair that Western intellectuals had with communism à la Soviet style significantly lost in strength upon 1956, when Nikita Khrushchev disclosed the crimes of his predecessor. Stalin's myth turned into shambles, but the communist ideals did not. The only thing needed was a new hero, somebody to personify the ideology. The ideal candidate turned out to be Mao Zedong, who fought for a new, just, better society, culture, and the state. It was with Mao's portraits that the youth of Paris took to the streets, it was the Great Chairman that Jean Paul Sartre was besotted with. It would have probably been difficult to find a European supporter of Mao who actually saw the mechanisms and results of his rule. Unfortunately few cared about the reality of the remote China. It was the myth which was important, not reality.

Kijewski and Kocur proposed an absolutely contemporary image of Mao. By using typical large format advertising means, they have created a suggestive and jocular, if somewhat provocative performance. *Inwazja*, showing a multiplied comrade Mao kneeling humbly in an unspecified space, makes one feel uncomfortable. The Great Chairman on his knees is an extraordinary and odd view. Strange is also the characteristic uniform, so symbolic of Maoist times, which here is gold instead of the grey-bluish color. In Chinese culture gold has been reserved to the Emperor. The cloned Mao Zedong, in the pose of a pious Christian, definitely evokes interest or even sympathy – among those who like absurd sense of humour. *Inwazja*, however, should not be treated as a joke offered to the public, as it is more of a joke played on the public.

The students demonstrating in 1968 did not want to know the truth about Mao nor of the system which he had created. They rather referred to the idea proposed by official Chinese propaganda and supported by honest if somewhat naive beliefs about a prosperous country existing somewhere out there under the rule of a good and great man. Dreams of equality and social justice successfully veiled the evil which was so effectively and eagerly created by the Great Chairman. The Mao as proposed by Kijewski and Kocur is very comic, entertains the public – indeed he is there to entertain. The artists approached the audience with sarcasm, as when seeing the Great Chairman shown in such an entertaining manner the viewers seem to forget what he stood for and did. Maybe truth is unimportant when entertainment intrudes?

The problem of contemporary wars in Europe, particularly those in the Balkans, when people in the name of faith murder and degrade each other and get God mixed in something which to the Ideal Entity is by nature foreign, is what Katarzyna Kozyra takes on board. The photographic diptych *Krzysztof Czerwiński II* is composed of images of Red Cross and Red Crescent, as well as cauliflowers and cabbages, which serve as background for the image of a severely beaten man. The composition, formally expressive and direct in terms of content, shows the tragedy of man unwillingly entangled in an military conflict which stems, to a great extent, from religion and which leads to the suffering of innocent people. The evil experienced by the man on Kozyra's photographs is by no means balanced by the assistance he was given – as this assistance has also been to an extent made ideological. The symbol of Red Cross and Red Crescent are, after all, associ-

ated with the religions in name of which this man has been tortured. The Red Cross, the Swiss flag reversed, a human aid organization, was to have been a universal symbol which would be legible and devoid of any religious connotations. It turned out, however, that the latter were so strong that Moslem countries decided to replace the cross with a crescent, thus symbolically splitting the victims of military conflicts into followers of different religions. Maybe a person imbued with religious fanaticism which justifies harming others is worth as much as those cabbages and cauliflowers, maybe such person is stripped of humanity?

Mikołaj Smoczyński's *Biblioteka (The Library)* is related, on the other hand, to the cognitive possibilities of a human. It does not, however, evoke any optimistic associations; it is not a tribute to knowledge nor power. Massive and simple in form, the construction is made up of reinforced concrete structures and gives the impression of an unfinished building. It seems as if this depressive library lacked a final form and the books there gathered did not contain any knowledge. What's more, some of the austere floors are free of the concrete books or filled with only their fragments, or rather remains.

Is it that the artist does not share the common belief in the greatness of the achievements of civilization we have created and of which the theoretical foundations are contained in these very volumes? Is he trying to convince us that what we see as reason for pride – acquiring knowledge for knowledge alone – is merely an illusory dream, the realization of which is nothing more than an effort to build something which is impossible to build? Undoubtedly, our knowledge about the universe and ourselves is fragmentary. Undoubtedly, a person often errs when analyzing different phenomena or problems, or frequently uses knowledge for the wrong purpose. It does not, however, mean that knowledge, and therefore libraries, are not needed – in confirmation of the limitations of the human mind.

But we needn't treat Smoczyński's work as an expression of the lack of faith in the intellectual abilities of man, the conviction that acquiring knowledge is nothing more than a senseless process of putting appearances. Maybe the artist is simply diagnosing the current state of development of European civilization which, apart from the unquestionable achievements, is still at an early stage of gaining a comprehension of the laws governing the human and the universe. However, although it is just at the beginning of this path and the edifice of knowledge it builds is austere and far from being complete, it does not change the fact that the very attitude aimed at learning all about the universe is in itself the biggest human achievement, offering infinite possibilities of development. European civilization will be developing continuously until it loses faith in the reason for creating libraries, even if the current knowledge they contain is limited to answers to just a few of the possible questions.

Reflection about painting lies in the core of the art created by Tomasz Ciecierski. The large format landscapes he creates are then combined to form a single structure, which is a complex and multilayer construction, composed of many elements, often different in scale. The multiplication of a specific theme, its presentation in different ways can be seen as an effort to objectively depict reality. The paintings composing the one painting/structure can be proof of the desire to sum up all empirical experience, to record the variability of the perception of nature. It can be assumed that the image of nature is so variable that it is impossible to capture an objective representation of a single theme in one work. The only solution is to try and sum up the countless versions of a given theme. In this context the art of Tomasz Ciecierski is evidence for the impossibility to create a synthesis, to reach the one and only truth in painting.

Similar, purely painting-related problems are revealed in the works by Leon Tarasewicz. The power of their expression is incongruent with their size. The strong, expressive hues catch the eye of the viewer, sometimes even irritating with their defiant character. The thickly applied paint, creating a rough, uneven

texture, seems to be at work, in constant movement. Due to the fact that the canvases are not framed, the thick matter of the painting gives an impression as if it was to flow out beyond the physical boundaries. The clearly visible duct of the paintbrush, which is so resolute and energetic, almost blowing up the spatial structure of the work – so harmonious in shape and so subordinate to the rhythmic horizontal motion of the even stripes of colour – only intensifies this impression.

Leon Tarasewicz seems to be able to merge the spontaneity of colours, the bravado gesture of the painter and the pulsating, painterly matter with the rigorous thinking of composition and structure of the work. These paintings reveal the coexistence of the calm, logical analysis with the accumulated energy, bursting the frame of the canvas. Tarasewicz's works, which will forever impact the art of contemporary times and influence the artistic achievements of generations to come, should be characterized by the coexistence of both of the above traits. The emotions, tension, agitation, as well as the aesthetic experiences evoked by a work of art should be accompanied by the awareness of coming into contact with the material product of an extraordinary mind.

These types of classifications and deliberations, developed on the basis of research results in the field of art history and criticism, as well as in response to the needs of the broadly understood public, can be infinitely multiplied. This is proof of the potential characterizing *Kolekcja II*, which is interesting from both the point of view of the specialist – art historian, critic or culture expert – as well as from the perspective of a person who is simply interested in fine art, who appreciates the opportunity to come in contact with works of art which make one think about the reality around.

4. The problem with *Kolekcja II*

When talking about *Kolekcja II* one mustn't forget about its shortcomings and problems which its creators face. Undoubtedly, one of the drawbacks is the relative minuteness of the collection, not in terms of the number of works it contains but their forms and sizes. The works dominating *Kolekcja II* are small as if they were adapted to the scale of their storage space. The building of The Arsenal does not, size-wise, satisfy the requirements of a modern culture centre. There is no space to have a permanent exhibition of the collection and, worse than that, there is no sufficient warehouse space for the storing of bigger objects, sculptures, installations and even large format paintings. The space for temporary exhibitions is decent in serving its purpose, however it by no means is fit to serve as the final exhibition space for the collected works of contemporary art. For that reason, most probably, The Arsenal collection does not contain the large format works by Zofia Kulik, Katarzyna Kozyra, Leon Tarasewicz, which can be viewed in better adapted locations such as the National Museum in Poznań, or the Centre for Contemporary Art Ujazdowski Castle in Warsaw. Neither does the collection contain spatial installations, and the form of the ones that The Gallery does have, allows for the pieces to be hung on a wall (Grzegorz Kłaman, Konrad Kuzyszyn), or to be set against a wall (Mikołaj Smoczyński, Konrad Kuzyszyn). The three larger objects include the sculptures by Małgorzata Niedzielko and the sculpture installation by Mirosław Bałka, the core of which is the brightly illuminated white-walled interior, which can be looked into by peering through a wire net fence with soap bars stuck in it here and there; Bałka's work is the only piece which has been really created with a specific space in mind.

Another problem, somewhat more important from the substantive point of view, is the issue of the presence of foreign artists in the *Kolekcja II*. This collection is small (just started really), and on top of that it is not cohesive as it contains individual works by artists from different countries which have been selected in

a rather incidental manner. The presence of works by Igor Kaszkurewicz, Hannes Forster, Odili Donald Odita or Susanna Harwood Rubin is only the result of the fact that each of these artists at one point or another had an exhibition, either group or solo, at The Arsenal. Such situation is by all means understandable, as it would be unreasonable to demand of a local government institution, functioning in a mid-size town, and in a country which does not participate in the European nor the global art market, to buy foreign works of art – for the simple reason of the lack of funds. Considering the limited room for manoeuvre, the curator of *Kolekcja II* could really only count on the generosity of the artists exhibiting in Białystok, who decided to leave selected works behind them in The Arsenal.

In light of the lack of funds for making any larger purchases, there is not much chance that The Arsenal could be able to freely collect the works of Western European or American artists. The inclusion of international works into the collection should, therefore, be done in line with a preset key and concept, the realisation of which is feasible in Polish circumstances. Thus it could be a point for discussion, whether it wouldn't be more justified to undertake the tedious but extraordinary interesting effort to collect the works of artists from neighbouring countries, such as Lithuania, Latvia, or Estonia. The very location of Białystok is in this respect very convenient. Moreover, the Baltic art market is significantly more accessible from our point of view than the American or Western European markets. It would be just as tempting and needed to create in the city a centre which would have a collection of art from the Ukraine, Czech Republic, Slovakia, Hungary and – generally speaking – Eastern and Central Europe.

Taking into consideration the fact that among the purchases made by Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych are works by Vesna Bukovec (Slovenia) or Viktor Marushchenko (Ukraine), one could hope that, given convenient circumstances in years to come, the strategy for the acquisition of the works by Central European artists will be gradually enforced. The procured works mentioned are, by the way, proof of the fact that this is an undertaking worth the effort.

The work by Bukovec directly corresponds to *Kolekcja II* or to the exhibitions that had taken place at The Arsenal, which serve as a starting point for the artist's deliberations on the social attitude towards contemporary art, and in particular the problems with its perception. In this context, the Białystok gallery seems to be the most suitable place to keep this work, which is further confirmed by the fact that it wonderfully joins in one of the artistic trends represented in the collection. Together with the pieces by Laura Paweła, Joanna Rajkowska and Oskar Dawicki it shows that the question of the perception of contemporary art, its role in the society and what it demands of the audience is not foreign knowledge to artists.

The series of photographs by Viktor Marushchenko, who has been mentioned in the previous chapter in the context of analyzing the exhibition programme of The Arsenal Gallery, should not be treated as yet another purchase of one of the most interesting artistic undertakings in the Ukraine of recent years, significantly adding to the value and importance of *Kolekcja II*, but also as a ready-made exhibition which can be presented outside of Białystok thus promoting The Gallery. The first showing of Marushchenko's works outside of Białystok will take place, by the way, in 2006, in the Gallery of Contemporary Art Bunkier Sztuki in Krakow. The promotional merits of this type of endeavours are priceless, both for The Arsenal, as well as Białystok itself.

5. *Kolekcja II* – the museum collection

The Arsenal Gallery is entering 2006 with a collection it can be proud of. Over the past several years, the Białystok institution was able to create a collection which well reflects all what has been happening in Polish art after 1989. The compilation contains the meticulously selected works of older artists, as well as the youngest ones. It groups art works created in different techniques, belonging to many trends and tendencies dominant in art of recent several years, rich in unique educational and historical values. On top of all, *Kolekcja II* includes the works of the best artists from Białystok and the region who, for reason of the quality of art they create, are present or have been present on the domestic and international artistic market.

For some time now, people interested in culture, mainly historians and art critics, have been talking about the fact that Poland does not have a museum of contemporary art. The discussion has gained momentum over a year ago in relation to the fact that works have been initiated to establish such an institution in Warsaw. However, the problem with the museum in Warsaw in the beginning stages of its constitution is not only the lack of a physical exhibition space but also the lack of a collection that could fill it. Optimists say that the building could be handed over for use as soon as 2009, the more balanced views are that even four years after that date. According to the most recent decision, the exhibition space is to be filled with works of art created after 1989, by Polish authors, as well as those, who are active in the so called transition countries, i.e. most probably Central and Eastern Europe. Whilst the bid for the architectural design has been launched, it is not exactly clear how the collection is to be created. The Museum of Contemporary Art in Warsaw, despite a certain visible progress is its creation, still remains a question mark.

Barely two hundred kilometres east of Warsaw, there is The Arsenal Gallery with a very interesting and very important collection of Polish art created after 1989. Provided with certain additions, it could definitely play the function of one of the most important museum collections in Poland. The fact that in its present form it has already gained substantial recognition, what is proven by the numerous exhibitions domestically and abroad, is reason to contemplate that perhaps it would be reasonable to create a museum of contemporary art in Białystok. Such a project, for reason of the existence of *Kolekcja II*, would to an extent be easier to carry out than if it was to be in Warsaw.

Przypisy

¹ Jedynym większym studium poświęconym problematyce kształtowania się, rozwoju oraz funkcjonowania białostockiego środowiska artystycznego po II wojnie światowej jest artykuł Joanny Tomalskiej, w którym autorka pokrótce naświetla również tło powstania Biura Wystaw Artystycznych: J. Tomalska, *Białostockie środowisko plastyczne po II wojnie światowej. Szkic do zbiorowego portretu*, w: H. Majecki (red.), *Studia i materiały do dziejów miasta Białegostoku*, T. V, Białystok 2001, s. 221-237. Patrz też: J. Tomalska (wstęp, noty biograficzne i komentarze), *Galeria Białostocka. Alicja Chorociej, Janusz Debis, Andrzej Dworakowski, Jerzy Grygorczuk, Wiesław Jurkowski, Tomasz Kukawski, Jerzy Lengiewicz, Izabela Marcjan, Małgorzata Niedzielko, Henryk Rogoziński, Stefan Rybi, Zdzisław Rynkiewicz, Piotr Sawicki, Albin Sokółowski, Leon Tarasewicz, Zbigniew Waszczeniuk, Wiktor Wołkow, Mikołaj Wołkowycki*, Białystok 1994; eadem, *Wstęp*, w: J. Dziedzic, S. Rybi, K. Koniczek, A. Muszyński, E. Wiszniewski (kol. red.), J. Tomalska (wstęp i biogramy), *Malarze Podlasia*, Białystok 2004; eadem, *Sztuki plastyczne*, w: E. Kozłowska-Świątkowska, J. Szczygieł-Rogowska, J. Tomalska, W. Bokłago, *Artyści Białegostoku XVIII-XX w.*, Białystok 2005, s. 67-100. W latach sześćdziesiątych w Białymstoku szczególnie prężnie działała grupa malarzy, m.in. Sławomir Chudzik, Wiesław Jurkowski, Jerzy Lengiewicz, Dorota i Jerzy Łabanowscy, Stefan Rybi, Antoni Szymaniuk, Mikołaj Wołkowycki, Jerzy Zinkow. W znacznej mierze właśnie dzięki ich aktywności powstało w mieście Biuro Wystaw Artystycznych.

² Jak dotąd nie powstało żadne większe opracowanie naukowe dotyczące historii działalności galerii. Istnieje jedynie praca magisterska, traktująca problem w istocie dość powierzchownie, bez szerszego sięgania do źródeł archiwalnych, recenzji prasowych dotyczących organizowanych wystaw itp.; znaczna jej część, wbrew tytułowi, w ogóle nie dotyczy historii Arsenalu, lecz poświęcona jest teoretycznym rozważaniom na temat instytucji wystawienniczej jako ośrodka edukacji młodzieży. R. Kowalczyk, *Historia i działalność Galerii „Arsenal” w Białymstoku*, praca magisterska napisana pod kierunkiem dr Anny Żukowskiej w Zakładzie Teorii i Metodyki Wychowania Plastycznego, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. Wydział Artystyczny, Lublin 1998 [kopia pracy w Archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku].

³ *Uchwała nr XL/337/96 Rady Miejskiej w Białymstoku z dnia 26 sierpnia 1996 r. w sprawie zmiany nazwy Państwowej Galerii Sztuki – Biuro Wystaw Artystycznych w Białymstoku na „Galeria Arsenal” oraz nadania jej statutu* [Arch. Galerii Arsenal w Białymstoku].

⁴ Był m.in. jednym z inicjatorów i organizatorów plenerów malarskich w Białowieży, istotnych dla kształtowania się lokalnego środowiska artystycznego, zainaugurowanych w 1965 r. Patrz: J. Tomalska, *Białostockie środowisko...*, s. 230-231; eadem, *Sztuki plastyczne*, s. 71-72; eadem, *Wstęp*, s. 11-14.

⁵ Urodzony w 1925 r. Mikołaj Wołkowycki studiował na Wydziale Rzeźby i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1949-58, dyplom w pracowni prof. E. Eibischa. Na temat Mikołaja Wołkowyckiego patrz: *Mikołaj Wołkowycki. Twórczość z lat 1955-1992*, kat. wyst., Białystok 1992; patrz też: A. Koziała, *Mikołaja Wołkowyckiego przypadki*, „Kurier Podlaski”, 6 X 1995.

⁶ Z dzisiejszej perspektywy patrząc – trudno posądzać władze centralne i lokalne o to, że w 1965 r. z zyczliwością i profesjonalizmem podeszły do problemu powołania i rozwoju placówki. W 1965 r. BWA otrzymało jeden etat, za siedzibę zaś pomieszczenie byłej garderoby miejscowego teatru lalek, który to pokój był biurem i magazynem jednocześnie, nie mógł zaś pełnić funkcji sali wystawowej. Prezentacje odbywały się w związku z tym w różnych miejscach miasta, m. in. w Międzynarodowym Klubie Prasy i Książki. Patrz: R. Kowalczyk, *Historia i działalność...* (patrz przyp. 2), s. 27-29.

⁷ Zanim galeria w 1996 r. oficjalnie uzyskała nazwę Galeria Arsenal, w recenzjach prasowych, opracowaniach, jak też w katalogach wystaw publikowanych przez białostocką instytucję określana była bardzo różnie, jako Biuro Wystaw

Artystycznych, Biuro Wystaw Artystycznych Galeria Arsenał, Biuro Wystaw Artystycznych „Arsenał”, Państwowa Galeria Sztuki – Biuro Wystaw Artystycznych Arsenał, Salon Wystawowy „Arsenał” czy też po prostu „Arsenał”.

⁸ Powierzchnia wystawiennicza Galerii Arsenał wynosi około 400 m² (w trzech odrębnych pomieszczeniach-salonach).

⁹ W okresie, kiedy dyrektorem BWA był Mikołaj Wołkowycki, organizowano dość licznie wystawy artystom, którzy w chwili obecnej w ogóle nie są znani i w żaden sposób nie zaistnieli w opracowaniach dotyczących sztuki po II wojnie światowej. Niemniej jednak Wołkowyckiemu udało się także pokazać w Białymstoku twórczość artystów z dzisiejszej perspektywy ważnych, mających realny wpływ na rozwój sztuki polskiej, głównie malarstwa. Spośród istotniejszych wystaw zorganizowanych za czasów zarządzania BWA przez Mikołaja Wołkowyckiego wymienić należy m. in.: Aliny Szapocznikow, Natalii LL, Andrzeja Lachowicza, Jana Dobkowskiego, Teresy Pągowskiej, Jacka Sempolińskiego, Jonasza Sterna, Jerzego Nowosielskiego, Jerzego Beresia, Edwarda Dwurnika, Alfreda Lenicy.

¹⁰ Spośród wystaw szczególnie dobitnie ilustrujących tę tezę należy wymienić prezentację *Feliks Dzierżyński w rysunku Georgi Andreewa*, październik 1982 r. [R. Saniewska (red.), *Feliks Dzierżyński w rysunku Georgi Andreewa. Ze zbiorów Muzeum Ruchu Rewolucyjnego, Oddziału Historycznego Muzeum Okręgowego w Białymstoku*, kat. wyst., Salon Wystawowy BWA Białystok, Białystok 1982]. Polityczną motywację przypisać można również wystawom: *Wojewódzki Przegląd Amatorskiej Twórczości Plastycznej dla uczczenia 40-lecia PRL*, wrzesień–październik 1984 r., *Wystawa Filatelistyczna „40 lat Polski Ludowej”* (1984), *Pokój światu*, maj–czerwiec 1986 r. Podobna sytuacja miała również miejsce w innych Biurach Wystaw Artystycznych na terenie kraju. Patrz: M. Meschnik, *Biuro Wystaw Artystycznych w Katowicach 1949–1999*, Katowice 2001, s. 27–28.

¹¹ W okresie od 1980 do 1989 r. zorganizowano wystawy indywidualne m. in. Wiesława Jurkowskiego, Georgi Andreewa (3), Sławomira Chudzika, Józefa Charytona, Dymitra Grozdewa (2), Roberta Karata (2), Henryka Rogozińskiego, Jerzego Zinkowa, Piotra Sawickiego, Jerzego Lengiewicza, Andrzeja Dworakowskiego (3), Albina Sokołowskiego, Stanisława Wakulińskiego, Aleksandra Grzybka (2), Kazimierza Jurgieleńca, Ryszarda Kuzyszyna, Romana Sierki, Zdzisława Rynkiewicza, Aleksandra Kozyrskiego (2), Izabeli Marcjan, Antoniego Szymaniuka, Alicji Chorociej (2). Oprócz wystaw indywidualnych miały miejsce wystawy środowiskowe i jubileuszowe, np. *Wystawa Scenografii z okazji XXX-lecia Białostockiego Teatru Lalek* (1983), *Jubileuszowa Wystawa Liceum Sztuk Plastycznych w Supraślu* (1985), *Pierwsza Wystawa Białostockiej Delegatury Związku Polskich Artystów Fotografików* (1984), *II Wystawa Białostockiej Delegatury ZPAF* (1987), wystawy środowiskowe Okręgu Białostockiego ZPAP (1980, 1983), *XXX-lecie Białostockiego Towarzystwa Fotograficznego* (1983), *Giełda – pokaz środowiska białostockiego* (1989).

¹² Ogólnopolskiego Pleneru Meblarskiego w Hajnówce (1981–1982, 1982–83, 1983–84, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989 r.), Ogólnopolskiego Pleneru Malarskiego w Białowieży (1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989), Ogólnopolskiego Pleneru Rzeźbiarskiego w Hajnówce (1981, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989), Pleneru Fotograficznego *Wigry 87* (1988), Pleneru Fotograficznego w Supraślu (1988, 1989).

¹³ *6 Biennale Sztuki dla Dziecka – Poznań 84*, (1984), *Wystawa poplenerowa „Język Geometrii”. II Ogólnopolskie spotkanie twórców operujących językiem geometrii* (1985).

¹⁴ *Notatki z podróży. Konkurs plastyczny* (1985), *I Ogólnopolska Wystawa Pokonkursowa „Mała Forma Tkacka”* (1988).

¹⁵ *VIII Ogólnopolski Konkurs Twórczości Plastycznej Dzieci i Młodzieży Szkolnej Edycji Wojewódzkiej pod Hasłem „Polska – Moja Ojczyzna”* (1984), *I* (1985) i *II Ogólnopolska Wystawa Fotografii Dzieci i Młodzieży Szkolnej* (1986), *Wystawa prac dziecięcych zespołów plastycznych woj. białostockiego* (1986), *IX Ogólnopolski Konkurs Twórczości Plastycznej Dzieci i Młodzieży Szkolnej* (1986).

¹⁶ W samym 1988 r. m. in. wystawy Ewy Beyer, Jacka Białkowskiego, Wojciecha Sadleya, Jana Tarasina, Józefa Szajny, Stanisława Teisseyre'a, Jerzego Ostrogóskiego.

¹⁷ Przede wszystkim wymienić należy indywidualną wystawę Leona Tarasewicza w 1987 r. oraz wystawę *Keine Neue Bieremiennot* (Miroslaw Bałka, Miroslaw Filonik, Marek Kijewski), 31 III – 9 IV 1989 r.

¹⁸ W tym okresie otwarto wystawy m.in. Wernera Kauscha oraz pokaz dokumentacji realizacji przestrzennych Christo, plakatów Klausa Staeka, fotografii Erica Van der Schalie.

¹⁹ *Malowany fajans włocławski* (1986), *Ove Skog. Tatuaż artystyczny w dokumentacji fotograficznej* (1983), *Wystawa Filatelistyczna „Kultura i Sztuka”* (1983), *Wystawa Filatelistyczna „45 Rocznica Wojny Obronnej”* (1984).

²⁰ *Rzemiosło Artystyczne Regionu Północno-Wschodniego* (1982).

²¹ W skład kolekcji wchodzi m. in. prace Romana Artymowskiego, Jana Berdyszaka, Jana Dobkowskiego, Edwarda Dwurnika, Stefana Gierowskiego, Izabelli Gustowskiej, Jerzego Kałuckiego, Alfreda Lenicy, Jerzego Nowosielskiego, Jerzego Panka, Erny Rosenstein, Jonasza Sterna, Henryka Stażewskiego, Jana Tarasina, Ryszarda Winiarskiego. Patrz: *Realizm – Metafora – Geometria. Współczesne malarstwo polskie 1965–1985 ze zbiorów BWA w Białymstoku / Realismus – Metaphern – Geometrie. Polnische gegenwartsmalerei 1965–1985 aus den Sammlungen Büro für Kunstausstellungen, Białystok*, kat. wyst. (z tekstem B. Kowalskiej), Österreich Haus, Palais Palfy, Wien, Josefplatz 6, März 1987

²² Jak pisze B. Kowalska: „Kolekcja współczesnego polskiego malarstwa skompletowana przez białostockie Biuro Wystaw Artystycznych powstała z określonym założeniem i ambicjami. Podstawowym celem stworzenia tych zbiorów było uzyskanie takiej reprezentacji polskiego malarstwa, która by posiadała możliwie najwyższy poziom twórczy. Tylko taka bowiem kolekcja może spełniać należycie wymagane funkcje: godnej prezentacji polskiej sztuki za granicą, jeśli zajdzie taka potrzeba, pozyskania odbiorców, a także – co nie najmniej ważne – funkcje dydaktyczne”, *Realizm – Metafora...*, s. nlb.

²³ Odrębną kolekcję sztuki współczesnej posiada również Muzeum Podlaskie w Białymstoku (dawne Muzeum Okręgowe). Do 1992 r. białostockie muzeum posiadało Galerię Sztuki Współczesnej, stanowiącą jego oddział, pierwotnie związaną bezpośrednio z BWA. Pisząc o działaniach białostockiego środowiska artystycznego, Joanna Tomalska stwierdza: „Wystawy poplenerowe prezentowano w różnych białostockich galeriach, najczęściej chyba w ‘Arsenale’ i ówczesnym Muzeum Okręgowym. Najlepszym miejscem okazała się rychło Galeria Sztuki Współczesnej, zespół kilku pawilonów położonych przy ulicy Dąbrowskiego 14. Galeria, powołana do życia w dużej mierze dzięki ówczesnemu szefowi białostockiego BWA Mikołajowi Wołkowyckiemu oraz aktywnym plastynom z białostockiego Okręgu ZPAP, przez wiele lat była ważnym miejscem ‘prezentacji zjawisk we współczesnej sztuce polskiej’. Po kilku latach działania Galerii Sztuki Współczesnej jako oddziału białostockiego BWA, ówczesne władze wojewódzkie zdecydowały o przekazaniu czterech pawilonów wraz ze zbiorami we władanie Muzeum [w 1980 r. – K.K.]. Nową muzealną ekspozycję udostępniono publiczności w dniu 1 października 1985 roku”. J. Tomalska, *Sztuki plastyczne...*, s. 71. Przekazując Galerię Muzeum zdecydowano o podzieleniu stworzonych przez Mikołaja Wołkowyckiego zbiorów – część prac została w BWA (z nich powstały *Trzy nurty...*, uzupełnione licznymi zakupami dokonywanymi przez Władysława Sekundę i Bożenę Kowalską), część zaś stała się własnością Muzeum i znalazła się w stałej ekspozycji sztuki współczesnej; na jej temat patrz: J. Hościłowicz, *Galeria Sztuki Współczesnej. Oddział Muzeum Okręgowego w Białymstoku*, „Rocznik Białostocki”, T. XVII, 1991, s. 436–438. Od czasu likwidacji Galerii (Na ten temat patrz m.in.: O. Pacewicz, *Bilard i księgarnia w jednym*, „Kurier Poranny”, 16 III 1992), a wraz z nią pozbycia się na rzecz Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury przestrzeni wystawienniczej, Muzeum Podlaskie nie prezentuje sztuki współczesnej, okazynie czyniąc wyjątki m. in. dla Magdaleny Abakanowicz, Zdzisława Beksińskiego, Jerzego Dudy-Gracza, Adama Myjaka, Andrzeja Strumiłły, Mariana Wnuka czy Gustawa Zemły. Muzeum nie wykazuje starań mogących zaowocować przywróceniem Galerii Sztuki Współczesnej, nie prowadzi też szerzej zakrojonych działań na rzecz uzupełnienia posiadanych zbiorów malarstwa, nabytych i gromadzonych w czasie istnienia Galerii.

²⁴ Na temat działalności Galerii Arsenał po 1989 r. patrz przede wszystkim: W. Baraniewski, *Dekada bez własności*, „Odra”, nr 6, 2004, s. 42–43; K. Kopania, *Kolekcja II Galerii Arsenał w Białymstoku*, „Kresy”, nr 3, 2005, s. 201–210; A. Rottenberg, *Sztuka w Polsce 1945–2005*, Warszawa 2005, s. 160, 162; J. Szerszunowicz, *Kolekcja II*, „Kurier Poranny”, 14 X 2005; J. Truszkowski, *Arsenał sztuki w Białymstoku*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 1998, s. 1710–1713; M. Wasilewski, *Galeria promieniująca energią*, „Czas Kultury”, nr 5–6, 1994, s. 55–59; idem, *Nie tylko wystawy...*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 1, 2001, s. 2394–2397.

²⁵ Monika Szewczyk rozpoczęła pracę w białostockim BWA w 1987 r., obejmując stanowisko kierownika działu programowego. Wcześniej, w latach 1985–1986 była kierownikiem Galerii Sztuki Współczesnej, Oddziału Muzeum Okręgowego w Białymstoku. Patrz: J. Tomalska, *Sztuki plastyczne...*, s. 96.

²⁶ Oficjalnie stanowisko dyrektora BWA Szewczyk objęła 1 stycznia 1991 r.

²⁷ Charakteryzując krajowe ośrodki wystawiennicze, zmagające się z przemianami ustrojowymi przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, Anda Rottenberg pisze o Galerii Arsenal: „W tym czasie w Białymstoku pod prężną i ambitną dyrekcją Moniki Szewczyk odświeżyła swą formułę galeria BWA, przemianowana na Arsenal. Jej działalność bardzo szybko stała się znana w całej Polsce, a także poza granicami kraju. Arsenal działa nadal, umiejętnie kojarząc sztukę powstałą w regionie z wydarzeniami o szerszej skali”. A. Rottenberg, *Sztuka w Polsce 1945–2005*, Warszawa 2005, s. 160.

²⁸ R. Kowalczyk, *Historia i działalność...* (patrz przyp. 2), s. 48. Patrz też: M. Boćkowska, *Nowoczesny „Arsenal”*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 18 V 1995; O. Pacewicz, *Artysta nie płacze*, „Kurier Poranny”, 17 IX 1994.

²⁹ MN, *Na garnuszek samorządu*, „Gazeta Współczesna”, 11 X 1993; mp, *Złotówka samorządowa*, „Gazeta Współczesna”, 29 IX 1994; sp, *Na miejski garnuszek*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 23 VIII 1993.

³⁰ Można powiedzieć, iż wszystkie białostockie instytucje, podlegające wcześniej władzom centralnym, obawiały się zmian. Patrz: mł, *Nie chcą być gminne*, „Kurier Poranny”, 20 IX 1993; MN, *Kultura boi się gminy*, „Gazeta Współczesna”, 19 X 1993.

³¹ Patrz dla przykładu: M. Żmijewska, *Rozbierany Arsenal*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19 II 2003; T. Żukowski, *Zabrali kulturze, dorzucili na sport*, „Kurier Poranny”, 21 XII 2004. Galeria Arsenal nigdy nie miała w pełni stabilnej sytuacji finansowej, szczególnie trudny był początek lat dziewięćdziesiątych. Niemniej jednak budżet jednostki w latach dziewięćdziesiątych zazwyczaj był utrzymywany albo na stałym poziomie, nie zawsze współmiernym do potrzeb, bądź też starano się go podnosić. Patrz m.in.: olp, *Sztuka dzielenia*, „Kurier Poranny”, 27 III 1996.

³² Dzięki współpracy z innymi instytucjami wystawienniczymi, agendami Ministerstwa Kultury, jak choćby Instytutem Adama Mickiewicza, organizacjami pozarządowymi oraz prywatnymi sponsorami, Arsenal mógł zorganizować wiele wystaw i projektów, których zaistnienie nie byłoby możliwe w oparciu o podstawowe środki budżetowe, zapewniane przez władze miejskie. Na temat szukania przez Galerię Arsenal prywatnych mecenasów patrz: M. Chołodowski, *Jak sztuka szmalu szuka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 I 1995; J. Szerszunowicz, *Nadrabiamy zaległości. Z Magdaleną Godlewską-Siwerską, kuratorem Galerii „Arsenal” rozmawia Jerzy Szerszunowicz*, „Kurier Poranny”, 9 III 1995.

³³ Świadczy o tym choćby to, iż w 1997 r., w ankiecie przeprowadzonej przez tygodnik „Polityka” wśród specjalistów zajmujących się sztuką i kulturą współczesną, Galeria Arsenal oceniona została jako najlepsza w kategorii galerii finansowanych przez lokalne samorządy, patrz: P. Sarzyński, *Salon Krytyków. Znamcy sztuki oceniają polską plastykę*, „Polityka”, nr 42, 18 X 1997; por: olp, *Arsenal najlepszy*, „Kurier Poranny”, 20 X 1997. W 1994 r. wymieniana była jako jedna z trzynastu najlepszych, patrz: mar, *Geografia w sztuce*, „Kurier Poranny”, 25 VII 1994.

³⁴ S. Wollmeiner, *Galerie Arsenal – junge Kunst aus Polen*, „Junge Kunst”, nr 2, 1997, s. 42 (por.: olp, *Młoda sztuka z Polski*, „Kurier Poranny”, 27 V 1997). Od pewnego czasu w pismach zagranicznych pojawiają się pierwsze recenzje wystaw organizowanych przez białostocką galerię: D. Carvalho, *At Arsenal*, „Flash Art”, nr 209, 1999, s. 63; M. Mac Dougall, *Le Jurassien de l’Est*, „Le Progrés”, 3 X 2000; O. D. Odit (moderator dyskusji), *The Artists of ‘Here & Now’ Talk About Painting and Poland*, „NY Arts”, July/August 2001, s. 10–11; M. Ohnemus, *Get out! An Exhibition on the Subject of Going Away*, „Springerin”, nr 1, 2002, s. 57–58; M. Wasilewski, *Hybrid Dwellings*, „Springerin”, nr 2, 2001, s. 66–67; idem, *Four Roses* (tłum. niem. Gaby Gehlen), „Springerin”, nr 4, 2004, s. 64–65.

³⁵ *Inner Spaces*, Janusz Bałdyga, Jan Berdyszak, Roger Bourke, Hubert Czerepok, Karin Danner, Rebecca Eriksson, Izabella Gustowska, Michael Lumb, John Dumet + Aileth Roberts, Carolin Mannion, Antoni Mikołajczyk, Sally Packard, Joanna Pawełko, Brian Reffin Smith, Sally Tallant, Marek Wasilewski, Tomek Wendland, 1996; *Hybrid Dwellings*, Perry Bard, Sheila Batiste, Andrzej Bąkowski, Luchezar Boyadjiev, Frank Bramblett, Izabella Gustowska, Jenny Marketou, Ann Naldrett, Alex Villar, 2001; *Germinations 13*, Roman Dziadkiewicz, Lise Harlev, Laura Horelli, Ruth Kaaserer, Mari Laanemets, Silke Otto-Knapp, Anny Öztürk, Sibel Öztürk, Lucie Renneboog, Anri Sala, Killu Sukmit, Jun Yang, 2002; *Four Roses* (prezentacja czterech grup artystycznych z państw grupy wyszehradzkiej: Kamera skura, Kunst-Fu, Little Warsaw, Azorro), 2004; *Here & Now*, Byron Kim, Steven Parrino, Olivier Mosset, Robert Maciejuk, Leon Tarasewicz, Odili Donald Odit, Mikołaj Smoczyński, Wojciech Łazarczyk, 2001 (wystawy: Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa; Galeria

Arsenał, Białystok). *Breakthrough. Perspectives on art from the ten new EU member states*. Część polska: Eliza Galey, Małgorzata Jabłońska, Zbigniew Rogalski, Julita Wójcik, Artur Żmijewski, 2004 (wystawa: Grote Kerk, Haga, Holandia).

³⁶ *Polacos. El nou art de Polònia*, Cezary Bodzianowski, Izabella Gustowska, Elżbieta Jabłońska, Leszek Knaflewski, Paweł Kruk, Magisters: Hubert Czerepok i Zbigniew Rogalski, Joanna Rajkowska, Monika Sosnowska, Leon Tarasewicz, Zbigniew Warpechowski, wystawa w ramach Roku Polskiego w Hiszpanii, zorganizowana we współpracy z Instytutem Adama Mickiewicza, La Capella, Barcelona, 2002; *Zanurzenie*, Jan Gryka, Mirosław Maszlanko, Anna Myca, Jerzy Nowosielski, Anna Płotnicka, Mikołaj Smoczyński, Leon Tarasewicz, wystawa w ramach Roku Polskiego na Ukrainie, zorganizowana we współpracy z Instytutem Adama Mickiewicza, Centrum Sztuki Współczesnej w Kijowie, 2004; Dominik Lejman, *Present Perfect*, Instytut Polski w Düsseldorfie, wystawa w ramach Roku Polsko-Niemieckiego 2005/2006, zorganizowana przy współpracy Instytutu Adama Mickiewicza.

³⁷ *Kolekcja II* prezentowana była kilkakrotnie w kraju i za granicą, m.in. w Strasbourgu (D.R.A.C., Strasbourg, Francja, 16 VI – 7 VII 2000), Katowicach (Sektor I, Górnośląskie Centrum Kultury w Katowicach, 6–30 IX 2002), Budapeszcie (Galeria Platan, Instytut Polski, Budapeszt, Węgry, marzec 2002), Szczecinie (Muzeum Narodowe w Szczecinie, 1–31 VIII 2003) oraz Sopocie (Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie, 10 II – 20 III 2005). Co do promowania artystów wywodzących się z Białegostoku, zaznaczyć należy, iż nie licząc prezentacji *Kolekcji II* oraz wystaw zbiorowych organizowanych bądź współorganizowanych przez Arseniał, zorganizowano indywidualne prezentacje poza granicami kraju Małgorzacie Niedziółko (Galeria Platan, Instytut Polski w Budapeszcie, 4 IX – 25 X 2002) Konradowi Kuzyszynowi (Galeria Platan, Instytut Polski w Budapeszcie, 3 IV – 30 V 2003 r) oraz Kubie Dąbrowskiemu (Galeria Platan, Instytut Polski w Budapeszcie, 18 III – 26 IV 2005). Spośród artystów związanych z Galerią Arseniał dużą wystawę zorganizowaną poza granicami kraju miał m.in. Jerzy Truszkowski: „*Re-“*. *Selected Cibachromes of 1984-1998*, Rosja, Muzeum Sztuki w Samarze, 30 IX – 15 XI 1998.

³⁸ W II połowie lat 90. władze miejskie zdawały się jeszcze w pełni doceniać działalność Arseniału, co dobitnie wyrażone zostało w „Monitorze Białostockim”, finansowanym i redagowanym przez Urząd Miejski dodatku do „Gazety Współczesnej”, w którym można było przeczytać znacząco zatytułowany tekst Piotra Woronieckiego dotyczący galerii – *Jedna z najlepszych w Polsce* (15 I 1997). W 1998 r. Arseniał otrzymał z kolei nagrodę prezydenta miasta za działalność kulturalną w tym roku, patrz; BIB, *Laury dla Wołkowa i Arseniału*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 20 XI 1998; MN, *Laury kultury*, „Gazeta Współczesna”, 21 XII 1998. Jeszcze w 2000 r., na trzydziestopięciolecie Galerii Arseniał, Prezydent Miasta Białegostoku wystosował pismo, w którym czytamy m. in.: „Galeria ‘Arseniał’, wysoko notowana w kraju, wypracowała sobie pozycję i renomę również poza jego granicami, o czym świadczy choćby kolejka znanych i uznanych w świecie sztuki artystów oczekujących na swój wernisaż”, patrz: R. Kowalczyk, *Historia i działalność...* (patrz przyp. 2), s. 52.

³⁹ J. Truszkowski, *Arseniał sztuki w Białymstoku*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 1998, s. 1710.

⁴⁰ M. Wasilewski, *Nie tylko wystawy...*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 1, 2001, s. 2394.

⁴¹ Jak dotąd problem działalności Biur Wystaw Artystycznych nie został szerzej opracowany. Spośród dostępnej literatury należy wymienić przede wszystkim: J. Krzymuska, *Centralne Biuro Wystaw Artystycznych*, w: A. Wojciechowski (red.), *Polskie życie artystyczne w latach 1945-1960*, Wrocław 1992, s. 253-257; M. Meschnik, *Biuro Wystaw Artystycznych w Katowicach 1949-1999*, Katowice 2001.

⁴² Ł. Gorczyca, *35-lecie Galerii Arseniał w Białymstoku*, „Art & Business”, nr 5, 2000, s. 8.

⁴³ J. Truszkowski, *Arseniał sztuki w Białymstoku*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 1998, s. 1710.

⁴⁴ Na temat artysty patrz m.in.: K. Burek (red.), *Jacek Sienicki – malarstwo i rysunek*, kat. wyst., Muzeum Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 1992; M. Guzowska (red.), *Jacek Sienicki: człowiek we wnętrzu*, kat. wyst., Galeria Kordegarda, Warszawa 2001; J. Jaremicz (opr.), *Jacek Sienicki*, Łowicz 1994

⁴⁵ Na temat artysty patrz m.in.: D. Burkamp (hrsg.), *Jerzy Panek: Werkverzeichnis der graphischen Arbeiten 1939-1993*, Bielefeld 1995; J. Fejkiel, *Dante Jerzego Panka*, Kraków 2002; *Jerzy Panek: grafika 1993-1996. W 80. rocznicę urodzin*, kat. wyst., Jan Fejkiel Gallery, Kraków 1998.

⁴⁶ Na temat artysty patrz przede wszystkim: A. Kostołowski (red.), *Jerzy Nowosielski*, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Poznaniu, Poznań 1993; M. Porębski, *Nowosielski*, Kraków 2003; A. Starmach (red.), *Jerzy Nowosielski*, Galeria Starmach: Fundacja Nowosielskich, Kraków 2003.

⁴⁷ Na temat artystki patrz przede wszystkim: M. Gutowski, *Teresa Pągowska*, Warszawa 1996; U. Namiota, M. Waller, *Teresa Pągowska: malarstwo*, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Poznaniu, Poznań 2003; B. Wojciechowska (red.), *Teresa Pągowska*, Warszawa 2001

⁴⁸ Na temat artysty patrz przede wszystkim: M. Guzowska, *Jacek Sempoliński: a me stesso*, kat. wyst., Zachęta Państwowa Galeria Sztuki w Warszawie, Warszawa 2001.

⁴⁹ Z pracowni Kowalskiego na warszawskiej ASP, nazywanej zazwyczaj „Kowalnią”, wyszli m.in.: Paweł Althamer, Katarzyna Górna, Katarzyna Kozyra, Jacek Markiewicz, Małgorzata Niedzielko czy Artur Żmijewski. Z pracującym na gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych Witosławem Czerwonką należy łączyć m.in.: Jarosława Bartołowicza, Roberta Rumasa, Marka Targońskiego oraz Piotra Wyrzykowskiego. Na temat Grzegorza Kowalskiego patrz: M. Sitkowska (opr.), *Grzegorz Kowalski. Prace dawne i nowe*, kat. wyst., Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2002, na temat pedagogicznych aspektów działalności Kowalskiego patrz: S. Szabłowski, *Pracownia Kowalskiego. Podróż od sztuki do historii sztuki*, w: J. Ciesielska (red.), *Między naturą a kulturą*, Bielsko-Biała 2002. Na temat Witosława Czerwonki i jego pracowni patrz: J. Ciesielska, D. Godycka (red.), *Witosław Czerwonka. O braku symetrii*, kat. wyst., Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie, Sopot 1999.

⁵⁰ Na temat Philipa Cornera patrz: P. Corner, *I Can Walk Through the World as Music (First Walk)*, New York 1980; *Philip Corner – Armand Schwerner: A Conversation*, w: B. Morrow (ed.), „The Music Issue, Conjunctions”, nr 16, 1991, s. 181-196; A. Lukoszevics, *Philip Corner: an Introduction*, „Resonance Magazine”, T. VII, nr 1, 1998; *Wpadnij do mnie, zagadam do ciebie. Z Philipem Cornerem rozmawiają Eulalia Domanowska i Leopold Duszka-Kolcz*, „Obieg”, nr 9/10, 1993, s. 3-9.

⁵¹ Na temat Tilmana Küntzela patrz przede wszystkim: S. Fricke (hrsg.), *Tilman Küntzel. Strukturgeneratoren und andere Allegorien*, Saarbrücken 2002.

⁵² Na temat Fluxusu patrz przede wszystkim: K. Friedman (ed.), *The Fluxus reader*, Chicester-New York 1998; H. Higgins, *Fluxus Experience*, Berkeley 2002; T. Kellein, *Fluxus*, New York 1995; O. Lussac, *Happening & Fluxus: polyexpressivité et pratique concrète des arts*, Paris 2004; S. Solimano (red.), *The Fluxus constellation*, Genova 2002.

⁵³ Z. Zając, *Wystawa jest a nawet jej nie ma*, „Gazeta Współczesna”, 9 XI 1992.

⁵⁴ Robert Karat był malarzem samoukiem, marynarzem, jednym z organizatorów dzisiejszego Muzeum Podlaskiego. Patrz m.in.: *Robert Karat*, kat. wyst., Biuro Wystaw Artystycznych „Arsenał” w Białymstoku, Białystok 1989; A. Kozłara, *Trzeba dodać błękitu*, „Kurier Podlaski”, 8 IV 1991.

⁵⁵ Wystawy tego typu nie były dziełem Arsenau, lecz firm, które odpłatnie wynajęły od Galerii pomieszczenia, tym samym w znacznym stopniu uzupełniając jej budżet.

⁵⁶ J. Biegański, *Sztuka intuicyjna. Rozmowa z Moniką Szewczyk – dyrektorem Państwowej Galerii Sztuki BWA*, „Gazeta Współczesna”, 19 VIII 1993. Por.: jaw, *Na spacer do galerii*, „Gazeta Współczesna”, 25 XI 1996.

⁵⁷ Na pierwszą z wystaw klocków LEGO przyszło 90.485 zwiedzających [Dane z rocznych zestawień działalności Galerii Arsenał (Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku)].

⁵⁸ Patrz roczne zestawienia działalności Galerii Arsenał (Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku).

⁵⁹ Na temat galerii i jej działalności patrz: R. van Peer (red.), *Het Apollohuis, 1995-2001. Exhibitions, concerts, performances, installations, lectures, publications*, Eindhoven 2001; M. Stienstra, H. Panhuysen (red.), *Het Apollohuis, 1990-1995. Exhibitions, concerts, performances, installations, lectures, publications*, Eindhoven 1995.

⁶⁰ Na temat obecności artystów polskich na weneckim Biennale patrz: J. Sosnowska, *Polacy na Biennale Sztuki w Wenecji, 1895-1999*, Warszawa 1999. Patrz też: Artur Żmijewski. *If it happened only once it's as if it never happened. Co się stało raz nie stało się nigdy*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2005.

⁶¹ I. Kleijn (ed.), *Paweł Althamer [on the occasion of the third edition of The Vincent van Gogh Bi-annual Award for Contemporary Art in Europe, 2004]*, kat. wyst. „Paweł & Vincent”, Bonnefantenmuseum, Maastricht, September 10, 2004 – January 17, 2005, Ostfildern-Ruit 2004.

⁶² *Spojrzenia 2003. Nagroda Fundacji Kultury Deutsche Bank*, kat. wyst., Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2003; *Spojrzenia. II edycja. Konkurs dla najbardziej interesujących młodych twórców na polskiej scenie artystycznej*, kat. wyst., Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2005.

⁶³ A. Grużewska (red.), *Dekada. Laureaci Paszportów Polityki, 1993-2003*, Warszawa 2003.

⁶⁴ Na temat sztuki krytycznej patrz przede wszystkim: M. Bakke, *Ciało otwarte. Filozoficzne reinterpretacje kulturowych wizji cielesności*, Poznań 2000; I. Kowalczyk, *Ciało i władza. Polska sztuka krytyczna lat 90.*, Warszawa 2002; J. Zydorowicz, *Artystyczny wirus. Polska sztuka krytyczna wobec przemian kultury po 1989 roku*, Warszawa 2005.

⁶⁵ Na temat Rastra patrz: A. Jakubowska, *Sztuka pod choinkę*, „Zeszyty Artystyczne. Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu”, nr 10, 2003, s. 53-61; D. Monkiewicz, *Czasopismo „Raster”*, Warszawa. *Dorota Monkiewicz w rozmowie z Łukaszem Gorczycą*, w: *Na wolności \ w końcu. In Freiheit \ endlich. Polnische Kunst nach 1989. Sztuka polska po 1989 roku*, kat. wyst., Staatliche Kunsthalle Baden-Baden, 19.11.2000 – 14.01.2001, Muzeum Narodowe w Warszawie, 16.03.2001 – 22.04.2001, Polenmuseum Rapperswil, 07.2001 – 08.2001, s. 109-113.

⁶⁶ Na temat sztuki Grzegorza Klamana z lat dziewięćdziesiątych patrz przede wszystkim: B. Czubak (red.), *Klaman*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia” oraz Fundacja Wyspa Progress, Gdańsk b. d. [1999]. Z nowszych publikacji patrz: K. Kopania, *Między cielesnością a świadomością. Błędna droga sztuki współczesnej*, „Archeus. Studia z Bioetyki i Antropologii Filozoficznej”, nr 4, 2003, s. 75-91.

⁶⁷ Na temat Mikołaja Smoczyńskiego patrz m.in.: M. Faber, *Fotografowanie jest pewną formą doświadczenia*, „Exit”, nr 3, 1996, s. 1264-1265; E. Gorządek (red.), *Mikołaj Smoczyński*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 1995; R. Jakubowicz, *Głos miejsca. O zdjęciach Mikołaja Smoczyńskiego*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 2001, s. 75-82; Jerzy Nowosielski, *Mikołaj Smoczyński, Leon Tarasewicz*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 1997; *Mikołaj Smoczyński. Untersuchung*, kat. wyst., ifa-Galerie, Berlin 1997; M. Ujma, *Uczucia mieszane*, „Czas Kultury”, nr 4, 1995, s. 58-65; eadem, *Depresja znikającego punktu: kilka uwag o twórczości Mikołaja Smoczyńskiego*, „Odra”, nr 5, 1998, s. 60-66.

⁶⁸ Na temat Mirosława Bałki patrz m.in.: *Mirosław Bałka*, kat. wyst., Stedelijk Van Abbe-Museum, Eindhoven 1994; *Mirosław Bałka – Bon voyage*, kat. wyst., Les Musées de Strasbourg, Strasbourg 2005; M. Casanova (red.), *Mirosław Bałka – revision 1986-1997*, IVAM Centre del Carme, València 1997; M. Morzuch (red.), *Mirosław Bałka*, Eindhoven 2002.

⁶⁹ Na temat Andrzeja Syski patrz przede wszystkim: W. Makowiecki, R. Starzyński (opr.), *Andrzej Syska*, Poznań 1998.

⁷⁰ Na temat Piotra Kurki patrz: *Piotr Kurka. Konflikt między dobrem a złem jest chorobą umysłu*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2001 (tam też wcześniejsza bibliografia).

⁷¹ Na temat artystki patrz: W. Makowiecki, M. Michałowska, M. Pawłowski (opr.), *Izabella Gustowska. Względne cechy podobierstwa I-II*, Poznań 2000 (tam szczegółowa bibliografia).

⁷² Na temat Marka Wasilewskiego patrz: R. Arnold, *Obcy w obcej ziemi*, „Exit”, nr 4, 2000, s. 2342-2345; Marek Wasilewski, *Gracze/Players*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2004.

⁷³ Na temat Anny Baumgart patrz: R. W. Kluszczyński, *Labirynty tożsamości. Uwagi na temat twórczości Anny Baumgart*, w: M. Jankowska (red.), *Anna Baumgart*, Toruń 2002, s. 2-8; I. Kowalczyk, *Cierne i marzenia – o sztuce Anny Baumgart: prawdziwe wizerunki kobiecości*, „Kultura Popularna”, nr 2, 2003, s. 115-120.

⁷⁴ Na temat Azorro patrz: *Öffentliche Rituale. Kunst-Videos aus Polen*, kat. wyst., Museum Modern Kunst Stiftung Ludwig, Wien 2003, s. 32-36, 46; M. Wasilewski, *Najkrótsza i pobeżna historia poczucia humoru w sztuce polskiej z grupą Azorro w tle*, w: *Four Roses*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2004, s. 24-28.

⁷⁵ J. Mytkowska (red.), *Artur Żmijewski. If it happened only once it's as if it never happened. Co stało się raz nie stało się nigdy*, Warszawa 2005 (tam wcześniejsza bibliografia).

⁷⁶ S. Cichocki, *Trzech herosów w kuchni, nie licząc Antka. O sztuce Elżbiety Jabłońskiej* w: *Elżbieta Jabłońska. Supermatka*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2003; K. Kościuczuk, *Kim jest Elżbieta Jabłońska?*, „Kultura”, grudzień 2003/ styczeń 2004, s. 25; M. Ujma, *Nadzwyczaj udane dzieło*, „Twórczość”, nr 12, 2004, s. 132-136.

⁷⁷ G. Gawlik (red.), *Zachowujemy się normalnie*, kat. wyst., Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie, 1-31.08.2003, Sopot 2003; *Marcin Maciejowski. Polska*, kat. wyst., Galeria Zderzak, Kraków 2001; *Marcin Maciejowski. Dziupla / Schlupfloch / Stash*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2004; A. Rayzacher, *Maciejowski. Chłopak z Polski*, „Exit”, nr 1, 2003, s. 2924-2927.

⁷⁸ S. Cichocki, *Dlaczego pluszowe niedźwiedzie bywają smutne i inne pytania o własności rzeczy. O sztuce Roberta*

Maciejuka, w: *Robert Maciejuk. Fun*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok, 19 III – 18 IV 2004, Kraków b. d. [2005], teksty: A. M. Leśniewska, *Robert Maciejuk. Konsekwencje niejednoznaczności*, „Exit”, nr 3, 2005.

⁷⁹ Patrz: I. Dzioba, *O jedno oczko za dużo*, „Czas Kultury”, nr 2, 2005, s. 123-128.

⁸⁰ Na temat wystawianej pracy patrz: *Art Poznań 2004, Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Poznań 3-7 czerwca 2004, s. 13 [kadry z filmu]; D. Jarecka, *Przyjaciele człowieka*, „Gazeta Wyborcza”, 24 I 2005; *Paweł Althamer zachęca*, kat. wyst., Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2005, s. 205; M. A. Velez, *Paweł Althamer*, „Przewodnik po Targach Sztuki Współczesnej: artyści, dzieła, ceny”, dodatek specjalny do: „Przekrój”, nr 23-24, 2004, s. 12.

⁸¹ Na temat kwestii rodziny w twórczości Marty Deskur patrz: P. Rypson, *Marty Deskur obrazy, cytaty, pytania*, w: *Marta Deskur. Rodzina. The Family*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok, maj-czerwiec 1999; P. Rypson, R. Zawartka (red.), *Deskur. Rodzina*, Bunkier Sztuki. Galeria Sztuki Współczesnej, Kraków, 11 III – 2 IV 2000, Kraków 2000.

⁸² Na temat prac Mirosława Maszłanki patrz: *Mirosław Maszłanko*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1998. Por.: M. Guzowska (red.), *Mirosław Maszłanko. Trawa, wosk, glina, włókno, rozety: fragment*, kat. wyst., Galeria Kordegarda, Warszawa, październik-listopad 1998, Warszawa 1998; A. Smalcerz (red.), *Mirosław Maszłanko*, kat. wyst., Galeria Bielska BWA, Bielsko-Biała 1997.

⁸³ Na temat Katarzyny Józefowicz oraz prac prezentowanych w Arsenale patrz: *Katarzyna Józefowicz*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2003. Por.: *Katarzyna Józefowicz*, kat. wyst., Fundacja Galerii Foksal, Warszawa 2001.

⁸⁴ *Robert Kuśmirowski. Hydrograf*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2004. Na temat Roberta Kuśmirowskiego patrz też: J. Zielińska, *To, czego nam trzeba, to copyright*, „Opcje”, nr 1-2, 2004, s. 192-193; M. Zipper, *Genialny imitator*, „Exit”, nr 4, 2003, s. 3220-3223.

⁸⁵ Na temat Zbigniewa Dłubaka patrz: M. Bauer, A. Wesołek (red.), *Dłubak i Grupa 55*, kat. wyst., Muzeum Sztuki w Łodzi, Łódź 2003; J. Chrzanowska-Pieńkos (red.), *Zbigniew Dłubak: fotografie z lat 1947-50, 1983-2000*, kat. wyst., Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2003; *Zbigniew Dłubak: prace z lat 1945-1980*, kat. wyst., Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Wrocław 1981; *Zbigniew Dłubak. Fotografie 1947-50*, kat. wyst., Muzeum Sztuki w Łodzi, Łódź 1995; *Dłubak*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1998.

⁸⁶ Patrz katalog festiwalowy: *Międzynarodowy Festiwal Szkół Lalkarskich, Białystok 21-26 VI 2002*, Białystok 2002.

⁸⁷ Na temat happeningów, których dokumentację zaprezentowano w Arsenale, patrz: M. Jurkiewicz, J. Mytkowska, A. Przywara (opr.), *Tadeusz Kantor. Z archiwum Galerii Foksal*, Warszawa 1999; J. Suchan (red.), *Tadeusz Kantor. Niemożliwe. Impossible*, kat. wyst., Bunkier Sztuki, Kraków 2000.

⁸⁸ J. Chrzanowska-Pieńkos, M. Kardasz (red.), *Edward Krasiński*, Warszawa 1998; J. Mytkowska (red.), *Edward Krasiński*, Warszawa b.d.

⁸⁹ Na temat artysty patrz przede wszystkim: D. Łoboda, *Włodzimierz Jan Zakrzewski. Niebo nad Berlinem. Himmel über Berlin. Sky over Berlin*, kat. wyst., Centrum Kultury Zamek, Poznań, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa, Künstlerhaus Bethanien, Berlin, b. d. [2005?] i m. wyd. (tam wcześniejsza bibliografia).

⁹⁰ Na temat wspólnych działań artystów patrz przede wszystkim: J. Truszkowski, *Sztuka krytyczna w Polsce. Część 1. Kwieć. Kulik. KwiećKulik. 1967-1998*, Poznań 1999.

⁹¹ Na temat artysty patrz m. in.: *Jarosław Modzelewski. Martwe natury*, kat. wyst., Galeria Zderzak, Kraków 2002; *Jarosław Modzelewski. Kilka wątków*, kat. wyst., Muzeum Górnośląskie, Bytom 2005.

⁹² Na temat Tomasza Ciecierskiego patrz m. in.: J. Pużyńska (red.), *Ciecierski. Malarstwo/Painting*, Narodowa Galeria Sztuki Współczesnej Zachęta, Warszawa 1994, XVII Bialal de São Paulo 1994, Warszawa 1994; M. Ujma, *Pomiędzy malarstwem i malarstwem*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 2000, s. 2198-2199; *Tomasz Ciecierski. „Brudnopisy”*, kat. wyst., Galeria Zderzak, Kraków 2002; eadem, *Tomasz Ciecierski. Malerei malen*, w: *Verteidigung der Moderne Positionen der polnischen Kunst nach 1945*, kat. wyst., *Verteidigung der Moderne Positionen der polnischen Kunst nach 1945*, Museum Würth, 5 X 2000 – 24 I 2001, Künzelsau 2000, s. 195-209.

⁹³ Na temat performances Zbigniewa Warpechowskiego patrz: Z. Warpechowski, *Zasobnik. Autorski opis trzydziestu lat drogi życia poprzez sztukę performance*, Gdańsk 1998.

⁹⁴ Agnieszka Tarasiuk (muzyka: Janusz Borysiak). *Stado i Żaloty. Instalacje wideo i rysunki*, Galeria ON, Poznań, 2000; Agata Michowska, Galeria Sektor I, Górnośląskie Centrum Kultury, Katowice, 2000.

⁹⁵ Wojciech Łazarczyk. *Opere recenti*, Spaziotemporaneo di Patrizia Serra, Mediolan, 2002; Małgorzata Niedzielko, Galeria Platan, Instytut Polski w Budapeszcie, 2002; Konrad Kuzyszyn, Galeria Platan, Instytut Polski w Budapeszcie, 2003.

⁹⁶ Na temat grupy Magisters patrz: *Dobrze, in Ordnung. Der Mensch in Postkünstlerischen Zeiten. Hubert Czerepok (Magisters)*, Marcin Maciejowski, Paulina Ołowska, Zbigniew Rogalski (*Magisters*), kat. wyst., Kunstbuero, Kunsthalle 8, Futuregarden Artclub, Wien, 9. Mai, 2002 – 1. Juni, 2002; Kulturzentrum bei den Minoriten, Graz, 7. Juni, 2002 – 30. Juni, 2002, Wien 2002; *Magisters na srebrnym globie. Magisters auf der silbernen Erde*, kat. wyst., Galeria Raster, Austriackie Forum Kultury, listopad 2001, Warszawa 2001.

⁹⁷ Na temat Zbigniewa Rogalskiego patrz przede wszystkim: *Zbigniew Rogalski. Zdążyć przed zachodem słońca. Gone the sun*, kat. wyst., Galeria Arsenał w Białymstoku, 5-28 IX 2003, Biuro Wystaw Artystycznych w Zielonej Górze, 7-30 XI 2003, Galeria Raster w Warszawie, 4-29 X 2003, Galeria Kronika Bytomskiego Centrum Kultury, 12 XII 2003 – 10 I 2004, b. m. 2004; *Zbigniew Rogalski. Private Spring*, kat. wyst., Kunstverein Göttingen, 24 IV – 5 VI 2005, Frankfurt am Main 2005.

⁹⁸ Wystawa *Ex oriente lux* prezentowana była również w Sejnach, Poznaniu i Paryżu. Patrz m.in.: Ł. Abramowicz, *Ex oriente lux – utrwalanie przemijającego świata*, w: W. Makowiecki (red.), *3 Biennale Fotografii „Nie-codzienność”*, kat. wyst. Galeria Miejska Arsenał, Poznań, 25.04 – 18.05.2003, Poznań 2003, s. 54-59.

⁹⁹ Patrz m.in.: *Białystok Augustisa*, dodatek specjalny do „Gazety Wyborczej. Białystok”, 14 I 2005.

¹⁰⁰ *Wiesław Jurkowski*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1999. Patrz też m.in.: *Wiesław Jurkowski*, kat. wyst., Biuro Wystaw Artystycznych w Białymstoku, Białystok 1987; *Wiesław Jurkowski. Malarstwo*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1993; K. Kopania, *Między malarstwem a teatrem. Wiesław Jurkowski*, „Kultura”, czerwiec/lipiec 2003, s. 14-15; F. Piątkowski, *Wiesław Jurkowski*, „Kontrasty”, nr 9, 1974, s. 41-43; J. Tomalska, *Wiesław E. Jurkowski*, w: E. Kozłowska-Świątkowska, J. Szczygieł-Rogowska, J. Tomalska, W. Bokłago, *Artyści Białegostoku...*, s. 81-82.

¹⁰¹ *Henryk Rogoziński*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok b. d. [2004]. Na temat artysty patrz też: ada, *Czarno-biały świat*, „Gazeta Współczesna”, 8-10 X 2004; BO, *Chaty Rogozińskiego*, „Gazeta Współczesna”, 8 VIII 1994; A. Brzeziński, *Świetlisty obraz rzeczywistości*, „Gazeta Współczesna”, 18 VII 1994; DM, *Świat Henryka R.*, „Kurier Poranny”, 29 VII 1991; jaw, kon, *Romantyzm z obiektywem*, „Gazeta Współczesna”, 17 X 1994; jaw, *Pejzaże z drzewami*, „Gazeta Współczesna”, 7 XI 1994; A. Koziara, *Zapis interpretujący*, „Kurier Podlaski”, 12 VII 1994; idem, *Słoma w filharmonii*, „Kurier Podlaski” 4-5 III 1995; A. S. Koziara, *Ostatnia droga Mistrza*, „Stąd. Miesięcznik Białostocki”, nr 2, 2004, s. 8-9; M. Perkowska, *Stare jest piękne*, „Kurier Poranny”, 6 VIII 1994; *Henryk Rogoziński. Chaty*, kat. wyst., Galeria im. Slendzińskich w Białymstoku, sierpień-wrzesień 1994; *Henryk Rogoziński. Fotografika. Wystawa poświęcona pamięci ojca*, kat. wyst., Muzeum w Bielsku Podlaskim, oddział Muzeum Okręgowego w Białymstoku, grudzień 1995 – luty 1996; R. Suchowierski, „*Filtracja szczygółów*” w Łomży, „Gazeta Współczesna”, 30-31 VIII, 1 IX 1991; J. Szerszunowicz, *Nasz Mistrz* (rozmowa z Joanną Gościć oraz Maciejem Ostaszewskim), „Kurier Poranny”, 6 X 2004.

¹⁰² Na temat artysty patrz: M. Bauer, K. Jurecki, A. Miastkowski (red.), *Wokół dekady. Fotografia polska lat 90.*, kat. wyst., Muzeum Sztuki w Łodzi, Galeria FF Łódzkiego Domu Kultury, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Łódź 2002, s. 118-119, 141 (tam wcześniejsza bibliografia). Na temat galerii: R. Krupiński, *X lat klubu fotograficznego „Pacamera” – V lat galerii fotografii „Pacamera”*, „Format”, nr 3-4, 1997, s. 123; *Rytuały i symbole. Artyści z kręgu Pacamera Club w Suwałkach. Grzegorz Jarmociewicz, Jarosław Jasiński, Radosław Krupiński, Tadeusz Krzywicki, Tomasz Michałowski, Ewa Przytuła, Stanisław J. Woś*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1999.

¹⁰³ JER, *Salon z pewnością towarzyski*, „Kurier Poranny”, 26 XI 2001; J. Szerszunowicz, *Ani pop, ani art*, „Kurier Poranny”, 13 XII 2004; M. Żmijewska, *Kogut, gęba, Wenus 2000*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 28 XI 2001; eadem, *Kiczowaty Biały Salon*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 23 XII 2004.

¹⁰⁴ I. Porat, *Adina Bar-On, Performance Artist*, Herzliya Museum of Art, Bene Baraq 2001.

¹⁰⁵ *Sol Lyfond – Performances, Installationen, Objekte (Arbeiten 1989 – 1996)*, b. m. 1997; *Sol Lyfond. Arbeiten 1998 – 2004*, b. m. 2004.

¹⁰⁶ *Denboraren arrastoa al ritmo del tiempo. Esther Ferrer. Catàleg de l'exposició del mateix títol celebrada a la Sala Ganbara de Koldo Mitxelena Kulturunea, Donostia-San Sebastián del 24 de febrer al 16 d'abril de 2005*, Donostia-San Sebastián 2005; *España en la XLVIII Bienal de Venecia*, Madrid 1999; *Esther Ferrer. Ekintzatik objektura, objektutik ekintzara. De la acción al objeto y viceversa*, kat. wyst., Koldo Mitxelena, San Sebastián, 4 XII 1997 – 4 II 1998, San Sebastián 1997; *Esther Ferrer: de la acción al objeto y viceversa*, kat. wyst., Centro Andaluz de Arte Contemporáneo, Sevilla, 1 X – 22 XI 1998, Sevilla 1998; M. T. Rodríguez Súnico, *El caudal del arte de acción: la trayectoria artística de Esther Ferrer*, Tesis Univ. doctoral, Universidad de Sevilla, Facultad de Bellas Artes „Santa Isabel de Hungría”, 2001.

¹⁰⁷ Na temat artysty patrz: D. Baroni, L. Cavadini (red.), *Jacques Toussaint. Art Works*, Rovereto, Trento 2004.

¹⁰⁸ *Owusu-Ankomah*, kat. wyst., Kunstverein Salzgitter, 6. bis 27. November 1994, Salzgitter 1994; *Owusu-Ankomah, 1994 – 1997*, kat. wyst., Kunstnetzwerk Galerie Jörg Heitsch, München 1997; *Movements – Owusu-Ankomah*, kat. wyst., Kunstverein Bad Salzdetfurth, 24. März – 21. April 2002, Bad Salzdetfurth 2002; *Owusu-Ankomah*, kat. wyst., Galerie Walu, 3. September bis 9. Oktober 2004, Zürich 2004.

¹⁰⁹ *Africa Remix. L'art contemporain d'un continent. Exposition présentée au Centre Pompidou, Galerie 1, du 25 mai au 8 août 2005*, Paris 2005.

¹¹⁰ Na temat Davida Diaa patrz przede wszystkim: *David Diao. Works 1969-2005* (with an essay by Michael Corris), New York 2005; patrz też: P. A. Anderson, *David Diao. Critical Painting and the Radical Sublime*, „Third Text”, nr 33, winter 1995-1996, s. 41-50; *David Diao*, kat. wyst., Musée d'Art Moderne Saint-Étienne 1989; *David Diao*, kat. wyst., Ecole Nationale des Beaux-Arts, Dijon 1992; *David Diao/Gang Zhao. Mid-Career at the Asian American Arts Centre, May 16th – June 27th, 2003*, kat. wyst., Asian American Arts Centre, New York 2003.

¹¹¹ *Dreamland Donbas. КРАЇНА МПІЇ*, Kyiv 2004; D. Jarecka, *Arkadia w Moskwę w tle*, „Gazeta Wyborcza”, 5 X 2005; K. Sienkiewicz, *Ironia cudzych marzeń. „Dreamland Donbas” Wiktora Maruszczeki*, www.sekcia.org.pl; J. Szerszunowicz, *O czym marzą górnicy?* (rozmowa z Jerzym Onuchem), „Kurier Poranny”, 2 IX 2005.

¹¹² *Four Roses*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2004. Patrz też: I. Kucharová (red.), *Kunst-Fu... stav veci. Katalóg vydány pri príležitosti spoločného projektu Kamera skura a Kunst-Fu Superstart pre 50. Biennale v Benátkach*; pavilion of the Czech republik and Slovak republik, Giardini di Castello, Venice, Italy, June 12 – November 2, 2003; Z. Petrányi (red.), *Little Warsaw*, kat. wyst., 50. Biennale di Venecia, 2003, Budapest 2003.

¹¹³ L. Wei, „Tu i teraz”, w: *Here & Now*, kat. wyst., Galeria Sztuki Współczesnej Zachęta, Warszawa, 14.05 – 17.06.2001, Galeria Arsenał, Białystok, 22.06. – 19.08.2001, Białystok 2001, s. nlb.

¹¹⁴ Jak pisała kurator projektu w katalogu wystawy: „W dzisiejszym świecie domem może być cokolwiek – biuro, pracownia czy też obóz dla uchodźców. Czym jest zatem tożsamość, gdy tak wielu ludzi jest pozbawionych dachu nad głową? W czasach zróżnicowanego, technologicznego rynku pracy, gdy coraz większa liczba ludzi pracuje w domu, sfera publiczna integruje się coraz bardziej ze sferą prywatną. Być może człowiek, ze swoją zdolnością przystosowywania się do różnych okoliczności, potrafi ocalić swoją prywatność, nawet gdy przychodzi mu mieszkać w przenośnym domu, namiocie lub metrze. Ale które z tych domów hybryd były świadomie zaplanowanym wyborem swoich mieszkańców? Jest oczywiście, że musimy ponownie rozważyć nie tyle samą funkcję domu, ile jego zasadniczą ideologię”. D. Carvalho, *Domy hybrydy*, w: *Hybrid Dwellings*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2001, s. nlb.

¹¹⁵ „Już sam tytuł wystawy powoduje pewne zamieszanie. Jeśli przyjmiemy, że nieistniejące słowo *discourski* pochodzi od słowa 'dyskurs', to oznaczać ono musi myślenie, rozumowe ujmowanie rzeczywistości przeciwstawione poznaniu zmysłowemu i intuicji. Artyści obiecują nam zatem w pierwszym członie tytułu wystawy racjonalne podejście do rzeczywistości, które następnie unieważnione zostaje przez końcówkę 'ski', która oznaczać może w języku angielskim słowo 'narty' albo jest po prostu typową końcówką polskiego nazwiska, jak np. Kowalski. Na pierwszy rzut oka wystawa wydaje się stanowić logiczną, neokonceptualną, minimalistyczną całość. W niemal puste, czyste i białe wnętrza galerii wprowadzone zostały dyskretne, ascetyczne elementy, prace powściągliwe, nienarzucające się, angażujące bardziej intelekt niż zmysły widzów. Jednak w momencie, w którym następuje próba rozumowego pojęcia tych prac, okazuje się, że cała ta racjonalna koncepcja załamuje się w gąszczu przeciwstawnych komunikatów”. M. Janiszewska, *Przekleństwa fantazji*, w: *discourski!*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2002, s. 15.

¹¹⁶ Dla przykładu patrz: H. Wegmann (ed.), *Germinations 9. European projects for young artists. Evropské projekty pro mladé umělce*, Prag: Riding Hall of the Prague Castle 4.10. – 1.12.1996, Nice: Villa Arson 1997, b. m. 1996; H. Wegmann, B. Wessel (red.), *Germinations 10. European projects for young artists*, The Factory, Athens school of fine arts, 22.10. – 31.12.1998, Athens 1998.

¹¹⁷ Do projektu zaproszeni zostali następujący artyści: Roman Dziadkiewicz, Lise Harlev, Laura Horelli, Ruth Kaaserer, Mari Laanemets, Silke Otto-Knapp, Anny Öztürk, Sibel Öztürk, Lucie Renneboog, Anri Sala, Killu Sukmit, Jun Yang.

¹¹⁸ *Free Ingress – Establishing a Scenario*, Budapest Galéria, Budapeszt, 2001–2002.

¹¹⁹ *Religion (Man – space(cosmos) – earth – time – mythology – theology – identity)*, La Chapelle ENSBA, Paryż, 2002.

¹²⁰ *Touching from a distance*, Crawford Municipal Gallery, Cork, 2002.

¹²¹ *Play and Control*, Porin Taidemuseo, Pori, 2002.

¹²² „Relaks to pytanie o prywatność, ale też o warunki socjalne – na jaki odpoczynek nas stać, a jaki nam się oferuje. Relaks to kultura wypoczynku, ale też polityka wolnego czasu, relaks jest twoją prywatną sprawą i jest również ‘zagadnieniem społecznym’. Relaks jest związany z pracą, czas wolny – z jej brakiem. Tematem wystawy ‘Relaks’ jest sztuka, która rozgrywa się pomiędzy prywatną rozrywką a socjalnym zaangażowaniem. Artyści, którzy biorą w niej udział, wykorzystują sztukę jako wentyl bezpieczeństwa umożliwiający – sobie i swojej publiczności – przetrwanie w społeczeństwie, ale również traktują ją jako możliwość wyrażenia towarzyszącego im poczucia absurdu i dyskomfortu. Mówimy o uwodzących przyjemnościach i o tym, jak nie dać się uwieść, jak kultywować prywatność, i o tym, jak się nią handluje. Indywidualne, prywatne praktyki biorą górę nad uniwersalnymi systemami wartości, artyści – w obawie przed popadnięciem w sztuczność, utopię i śmieźność – dostosowują sztukę do swojego codziennego życia”. Ł. Gorczyca, *Relaks. Nowy Targ*, w: *Relaks*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2001, s. nlb.

¹²³ W wystawie brali udział: Janusz Bałdyga, Krzysztof Bednarski, Dagna Jakubowska, Anna Konik, Kijewski & Kocur, Grzegorz Kowalski, Jarosław Kozakiewicz, Przemysław Kwiek, Mariusz Maciejewski, Anna Niestorowicz, Bohdan Ruciński, Tomasz Sikorski, Paweł Susid, Marek Targoński, Włodzimierz Jan Zakrzewski, Monika Zielińska.

¹²⁴ Najczęściej teksty dla Arsenалу z języka angielskiego bądź na język angielski tłumaczyli: Joanna Holzman, Ewa Kanigowska-Gedroyc, Krzysztof Kościuczuk oraz Bartłomiej Świetlik. Sporadycznie tłumaczenia wykonywali: Jolanta Aleksandruk, Krzysztof Bandurski, Katarzyna Dmitrów, Peter Foulds, Zdzisław Głębocki, Marzena Beata Guzowska, Małgorzata Janicka, Katarzyna Jaworska-Hamood, Barbara Kopeć, Aniela Korzeniowska, Bruce MacQueen, Jan Maksimiuk, Agnieszka Nowak, Elżbieta Podleśna, Anna Rojkowska, Ewa Rudziak, Katarzyna Sawicka, Edyta Supińska-Polit, Katarzyna Tałałaj, Monika Ujma, Nigel Warwick, Marek Wasilewski, Marcin Wawrzyńczak, Marcin Wróblewski, Edyta Wyżyńska-Maciejak, Artur Zapałowski. Tłumaczenia niemieckie wykonywali Arkadiusz Geresz i Dorota Swinarska, zaś francuskie Magdalena Łyżnicka.

¹²⁵ Galeria Arsenał wydała też jeden katalog w formie płyty CD-ROM, do wystawy *Malewicz w Polsce z 2004 r.*

¹²⁶ B. Czubak (red.), *Klaman*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej „Łąźnia” oraz Fundacja Wyspa Progress, Gdańsk b. d. [1999].

¹²⁷ *Bogna Burska. Opady/Precipitations*, Bytomskie Centrum Kultury, Bytom b. d. [2005].

¹²⁸ *Tarasewicz*, kat. wyst., Galeria Arsenał BWA, Białystok 1995; *Andrzej Bąkowski. Checkpoint-Charlie*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1998.

¹²⁹ Pokrótce opisuje je R. Kowalczyk, *Historia i działalność...* (patrz przyp. 2), s. 56–61.

¹³⁰ MOŻ, *Wykład o Biennale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 28 XI 2001.

¹³¹ Część wykładów odbywała się w ramach konkretnych cykli, jak np. „Wielkie postacie sztuki XIX w.” czy też „Największe indywidualności sztuki XX w.”. Patrz np.: ołp, *O sztuce hiszpańskiej*, „Kurier Poranny”, 26 XI 1992.

¹³² dot, *Max Ernst w „Pro Arte”*, „Kurier Podlaski”, 19 III 1996; el, *Spotkania Pro Arte*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 4 IV 1995; iw, *Spotkania w Pro-Arte*, „Gazeta Współczesna”, 14 III 1995; iw, *Spotkania w Pro-Arte*, „Gazeta Współczesna”, 28 III 1995; lza, *Granice sztuki*, „Kurier Poranny”, 21 XI 1995; jds, *Poszerzanie wyobraźni*, „Kurier Podlaski”, 16 II 1995; jds, *Spotkania Pro Arte*, „Kurier Podlaski”, 24 X 1995; jds, *Spotkanie Pro-Arte*, „Kurier Pod-

laski”, 21 XI 1995; jds, *Spotkanie Pro Arte*, „Kurier Podlaski”, 19 XII 1995; jen, *Spotkanie w Pro Arte*, „Kurier Poranny”, 19 III 1996; jen, *Spotkanie w Pro Arte*, „Kurier Poranny”, 2 IV 1996; jen, *W Pro Arte o Abakanowicz*, „Kurier Poranny”, 14 V 1996; K. Konecka, *Kultura na urlopie*, „Gazeta Współczesna”, 4 VII 1994; R. Kowalczyk, *Historia i działalność...* (patrz przyp. 2), s. 58-59; mar, *Zamiast szkółki niedzielnej*, „Kurier Poranny”, 22 XI 1994; Z. Michałowska, *Obok kina*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 13 I 1994; Z. Michałowska, *Arsenał jaki jest...*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 15-16 I 1994; MN, *Indywidualności sztuki współczesnej*, „Gazeta Współczesna”, 19 III 1996; mp, *Van Gogh w „Arsenale”*, „Gazeta Współczesna”, 5 XII 1995; nie sygn., *Kultura na miarę potrzeb*, „Monitor Białostocki. Dodatek samorządowy redagowany i finansowany przez Urząd Miejski w Białymstoku”, nr 89, 15 VII 1998 (dodatek do „Gazety Współczesnej”); olp, *Patrzeć i rozumieć*, „Kurier Poranny”, 2 XII 1996; os, *Arsenał zaprasza*, „Kurier Podlaski”, 1 V 1996; M. Perkowska, *Świat rzeczy nadobowiązkowych*, „Kurier Poranny”, 23 XI 1993; RZ, *Spotkanie z Pro-Arte*, „Kurier Podlaski”, 11 IV 1995; tał, *Nie tylko abakany*, „Gazeta Współczesna”, 14 V 1996.

¹³³ MN, *Spotkanie „Pro Arte”*, „Gazeta Współczesna”, 21 XI 1995.

¹³⁴ Część tej debaty, mającej miejsce 19 V 2003 r., na którą w charakterze gości zaproszono Marię Annę Potocką, dyrektorkę krakowskiego Bunkra Sztuki, Marka Wasilewskiego, artystę i krytyka sztuki z Poznania oraz Józefa Zdziecha, prezesa Białostockiego Okręgu Związku Polskich Artystów Plastyków, została opublikowana. Patrz: K. Kopania (opr.), *Kto się boi sztuki współczesnej?*, „Kultura”, czerwiec/lipiec 2003, s. 1-3 (opublikowane zostały wypowiedzi Marii Anny Potockiej, Marka Wasilewskiego oraz podsumowująca debatę wypowiedź Moniki Szewczyk).

¹³⁵ M. Żmijewska, *Detal bohaterem*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 23 V 2005. Zapis części dyskusji, w której w charakterze gości udział brali Marek Wasilewski, Jarosław Suchan i Wojciech Koźłowski, opublikowany w: *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2005.

¹³⁶ Wcześniej zorganizowano m.in. panel dyskusyjny towarzyszący wystawie *Four Roses*, w którym udział brali Zsolt Petrányi, Jiří Ptáček, Vladimir Beskid oraz Marek Wasilewski. Teksty wystąpię: *Four Roses*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2004. Patrz też: MOŻ, *Chłopcom się podobało*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 6 XI 2004.

¹³⁷ Np. 17 III 1999 r. odbyła się promocja książki Zbigniewa Warpechowskiego *Zasobnik* (Gdańsk 1999), połączona ze spotkaniem autorskim. Patrz: CZAR, *Nestor performance*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 18 III 1999; idem, *Zdegradowana sztuka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 III 1999; kon, „Zasobnik” performer, „Gazeta Współczesna”, 15 III 1999; kon, *Co wynika z „Zasobnika”*, „Gazeta Współczesna”, 22 III 1999; olp, *Patrzeć i rozumieć*, „Kurier Poranny”, 2 XII 1996; Olga Pacewicz, *Życie performer, dedykowane sztuce*, „Kurier Poranny”, 11 III 1999; eadem, *Zaczynam wszystko od zera – rozmowa ze Zbigniewem Warpechowskim*, „Kurier Poranny”, 18 III 1999.

¹³⁸ mar, *Szkoła wrażliwości*, „Kurier Poranny”, 9 XI 1993; mar, *Zamiast szkółki niedzielnej*, „Kurier Poranny”, 22 XI 1994; Z. Michałowska, *Z Walił w świat*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 31 V 1994; O. Pacewicz, *Inny*, „Kurier Poranny”, 25 VI 1994.

¹³⁹ Iza, *Muzyka i slajdy w „Arsenale”*, „Kurier Poranny”, 7 XI 1995; jaw, *Na spacer do galerii*, „Gazeta Współczesna”, 25 XI 1996; K. Konecka, *Rodzinnie z artystami*, „Gazeta Współczesna”, 14 I 1998; R. Kowalczyk, *Historia i działalność...* (patrz przyp. 2), s. 60; olp, *Pyskówka Warpechowskiego*, „Kurier Poranny”, 4 III 1993; olp, *Okno w oko z artystą*, „Kurier Poranny”, 12 I 1998; tał, *Niedziela z Debisem*, „Gazeta Współczesna”, 6 I 1997; A. Żywno, *Tych lat nie odda nikt...*, „Gazeta Współczesna”, 5-7 I 2001.

¹⁴⁰ A. Danilewicz, *Oswajanie za pomocą kredek*, „Rzeczpospolita”, 11-12 VI 2005; JER, *Dzieci zrobiły sztukę*, „Kurier Poranny”, 13 VI 2005 (tam też krótka wypowiedź Huberta Czerepoka); MOŻ, *Seanse malucha*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 10 VI 2005; mr, *Pokoloruj świat*, „Gazeta Współczesna”, 10-12 VI 2005; M. Żmijewska, *Seanse spirytystyczne przedszkolaka*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11-12 VI 2005; eadem, *Uciechy co niemiara* (rozmowa z Elżbietą Świerkowską-Wilczewską, wychowawczynią z przedszkola Samorządowego nr 29 w Białymstoku), „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11-12 VI 2005.

¹⁴¹ Warsztaty wideo *Skus oko*, 13-14 III 2004, prowadzenie: Agnieszka Tarasiuk; patrz: ada, *Kuszenie obrazem*, „Gazeta Współczesna”, 15 III 2004. Warsztaty wideo *Obraz ruchomy*, 18-20 III 2005, prowadzenie: Łukasz Ogórek. Patrz: ada, *ABe-*

Cadło ruchomego obrazu, „Gazeta Współczesna”, 18-20 III 2005; eadem, *Z kamerą w rękę*, „Gazeta Współczesna”, 21 III 2005; MOŻ, *Pierwszy horror klasy F*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 21 III 2005.

¹⁴² Dla przykładu: w 2004 r. w zorganizowanych zajęciach grupowych dla niepełnosprawnych ogółem brało udział 550 osób. Dane z rocznych zestawień działalności Galerii Arsenał (Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku). Patrz też: aga, *Porozumienie przez kolory*, „Kurier Podlaski”, 10 XII 1996.

¹⁴³ Patrz: *Eliza Galey. Moje trzy matki*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2003, tam też dok. fot.

¹⁴⁴ Warsztaty takie odbyły się w 2001 r. Uczestniczyły w nich dzieci w wieku 10-12 lat będące pod opieką pedagogów i terapeutów w Świetlicy Dziennego Pobytu przy Domu Opieki w Białymstoku.

¹⁴⁵ Warsztaty prowadzone były przez pracowników Arsenálu oraz osoby związane z Galerią, m.in.: Andrzeja Dworakowskiego, Marzannę Morozewicz, Małgorzatę Niedzielko, Ewę Świdzińską, Agnieszkę Tarasiuk, Joannę Tomalską. Patrz np.: E. Świdzińska, *Czas*, „Plastyka i Wychowanie”, 5(286), 1995, s. 55-56.

¹⁴⁶ Warsztaty powstały z inicjatywy Fundacji Uniwersytetu w Białymstoku. Ich pokłosie zostało zaprezentowane na indywidualnej wystawie Agnieszki Tarasiuk jesienią 2005 r. Na wystawie zaprezentowano m.in. materiał wideo stworzony przez uczestników w czasie trwania warsztatów.

¹⁴⁷ 17 II 1999, seminarium *Kultura w procesie integracji*, prowadzący: Kazimierz Sobotka, Marcin Szewczyk. Program wystąpień: dr Kazimierz Sobotka, *Polityka kulturalna w Unii Europejskiej*, mgr Marcin Szewczyk, *Polityka audiowizualna Unii Europejskiej*, dr Kazimierz Sobotka, *Subsidiowanie kultury w Unii Europejskiej*, idem, *Europejska tożsamość kulturowa*. Patrz: kon, *Kulturowa integracja*, „Gazeta Współczesna”, 18 II 1999; OLP, *Doradzą specjaliści*, „Kurier Poranny”, 2 II 1999; OLP, *Kultura w procesie integracji z Unią*, „Kurier Poranny”, 9 II 1999; O. Pacewicz, *Zanim obudzimy się w Unii*, „Kurier Poranny”, 18 II 1999.

¹⁴⁸ Zob. publikacje książkowe Janusza Byszewskiego: *Tutaj jestem*, Warszawa 1994 oraz *Inne muzeum*, Warszawa 1996.

¹⁴⁹ M. Dachowska, „*Inne Muzeum – Białystok*”. *Warsztaty artystyczne dla nauczycieli*, „Białostocki Biuletyn Oświatowy”, nr 3, 1998, s. 10-11; dona, *Inne muzeum – Białystok*, „Gazeta Współczesna”, 8 I 1998; dona, *Zrozumieć sztukę*, *Gazeta Współczesna*, 12 I 1998; moź, *Studia nad sztuką*, „Kurier Podlaski”, 22 X 1997; olp, *Poznajmy awangardę*, „Kurier Poranny”, 27 X 1997. Wcześniej organizowane były m.in. warsztaty twórcze dla studentów pedagogiki kulturalno-oświatowej Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku (dzisiejszy Uniwersytet w Białymstoku), patrz: CZAR, *Każdy może być twórcą*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 5 III 1997. Patrz też: vs, *Spotkania w Pro Arte*, „Gazeta Współczesna”, 5 III 1996. Warsztaty dla studentów prowadził w Arsenale również Janusz Bałdyga: dot, *Musimy być uważni*, „Kurier Podlaski”, 7 III 1996; I. Zawadecka, *Jak w teatrze*, „Kurier Poranny”, 12 III 1996.

¹⁵⁰ Biblioteka wykorzystywana jest okazjonalnie, głównie podczas zajęć zorganizowanych, np. warsztatów edukacyjnych. Patrz np.: mar, *Zamiast szkółki niedzielnej*, „Kurier Poranny”, 22 XI 1994.

¹⁵¹ Są to głównie katalogi wystaw sztuki współczesnej organizowanych przez galerie oraz muzea krajowe, pozwalające na dość dobre zapoznanie się z obliczem sztuki polskiej po 1989 r., jak też podstawowe opracowania dotyczące sztuki najnowszej oraz dwudziestowiecznej. Katalogi oraz książki obcojęzyczne, w niewielkiej liczbie, znajdują się w dziale programowym.

¹⁵² Ogółem w bibliotece Arsenálu znajduje się około 2000 pozycji książkowych.

¹⁵³ www.widok.org.pl. Wcześniejsza nazwa Stowarzyszenia: Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji Estetycznej WIDOK. Na temat Stowarzyszenia patrz m.in.: H. Nikin, *Bliżej kultury*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 7 VIII 2000.

¹⁵⁴ W Galerii Arsenał odbyły się następujące wystawy zorganizowane przez Stowarzyszenie: *Ex oriente lux* (2003) oraz *Augustis* (2005). Na temat innych projektów, realizowanych poza Arsenalem, patrz m.in.: M. Żmijewska, *Agnieszka chroni krajobraz*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 2 XII 2005.

¹⁵⁵ Patrz m.in.: MOŻ, *Nagroda za talent*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 9-10 II 2002; MOŻ, *Talenty obdarowane*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 10 IX 2004; poł, *Marysia najlepsza!*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11 II 2002; K. Połec, *By wlecieć jeszcze wyżej*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 10 IX 2003.

¹⁵⁶ P. Śmigłowicz, *Układ scalony sztuki polskiej*, „Raster. Nieregularnik artystyczny”, nr 6, 1998, s. 46-63, Białystok – s. 57.

¹⁵⁷ Jak np. Biuro Wystaw Artystycznych w Zielonej Górze, Galeria Bielska BWA, Galeria Kronika w Bytomiu.

¹⁵⁸ Na internetowych stronach „Rastra” czytamy: „SIEĆ, SIECIOWY UKŁAD – na nim opiera się egzystencja sztuki współczesnej w Polsce. Układ sieciowy (scalony) służy ekonomizowaniu życia artystycznego w Polsce: po co masz podejmować decyzje skoro może to za ciebie zrobić układ scalony. Cały układ tworzy kilka niezależnych sieci (czyli systemów łączy), które służą przemieszczaniu się artystów z galerii do galerii i tym samym podtrzymywaniu ich funkcji życiowych. Każda sieć składa się przynajmniej z kilku ośrodków, tak aby żaden z nich nie musiał ponosić pełnej odpowiedzialności za to co pokazuje i jednocześnie, aby to co się pokazuje łatwo było – za pomocą zgodnych opinii wszystkich ośrodków w sieci – uznać za wybitną sztukę. SIEĆ GŁÓWNA łączy kilkanaście galerii w miarę regularnie rozmieszczonych na terenie kraju, które organizują wystawy ASom (Artystom Sieciowym) czyli niewielkiej grupie I-ligowych twórców. Galerie sieci głównej dzielą się na trzy rodzaje: 1. Galerie centralne, warszawskie: zuj i zniechęta – państwowe molochy, które na wniosek placówek terenowych zajmują się pasowaniem artystów na twórców sieciowych (uroczystość polega na zaproszeniu artysty do udziału w wystawie w jednej z tych galerii) 2. Galerie terenowe wielosalowe (GTW) – czyli muzea okręgowe lub dawne Biura Wystaw Artystycznych, w których dyrekcję przejęły osoby „z sieci” 3. Galerie terenowe jednosalowe (GTJ), przez ludzi z sieci zwane też filuternie autorskimi (nie wiadomo o jakiego autora chodzi), czasem podczipione pod domy kultury itp., a czasem całkowicie prywatne, działające na ogół dzięki heroizmowi jednej lub dwóch osób (często są to sami artyści), które nie wiadomo właściwie z czego się utrzymują. Lokale tych galerii pochodzą najczęściej z odzysku (piwnice, strychy, prywatne mieszkania etc.), a specyfika ich wnętrza często inspiruje artystów, co urasta nawet do poziomu niebezpiecznej plagii. Galerie sieciowe działają zgodnie z zasadą kalejdoskopu: posiadając ograniczony zbiór kolorowych szkiełek, prowadzący galerie umiejętnie potrząsają kalejdoskopem i w ten sposób każdy z nich osiąga nowy oryginalny wzór. Jest to oczywiście złudzenie, bowiem wzór ten różni się tylko układem szkiełek, czyli artystów, a nie ich nazwiskami i pracami. Oprócz grupy artystów sieciowych, którzy podróżują od galerii do galerii utrzymując się w ten sposób przy życiu, galerie sieciowe pokazują czasem również inne wystawy. Najważniejszym elementem wystroju wnętrza galerii sieciowej są specjalne ścianki pokryte zaproszeniami na wernisaże w innych placówkach sieci”. www.raster.art.pl.

¹⁵⁹ Z perspektywy czasu widać skądinąd, iż sami rastrowcy w pełni docenili zalety bycia elementem układu sieciowego, na który zresztą swą aktywną działalnością wpłynęli w bardzo pozytywny sposób. Promowani przez Galerię Raster i związani z nią artyści od dłuższego czasu bez skrupułów wystawiają w galeriach sieciowych, samo zaś czasopismo, wydawane kilka lat w wersji internetowej, zaczepne i demaskatorskie, od przeszło roku – niestety – się nie ukazuje.

¹⁶⁰ Ł. Gorczyca, *W sieci. Galerie autorskie wobec sztuki i artystów lat 90. i odwrotnie*, w: *Nowe przestrzenie sztuki – instalacje lat 90-tych*, kat. wyst., Galeria Biała, Lublin, październik '97 – lipiec '98, Lublin 1998, s. 37-40.

¹⁶¹ W tekście P. Śmigłowicza (s. 57) na temat Białegostoku czytamy: „W układzie scalonym od początku lat 90. w związku z działaniem Galerii Arsenał [...] w osobach obrotnych pań kuratorek – Moniki Szewczyk (dyrektorka) i Magdaleny Godlewskiej-Siwerskiej. Jest to obecnie jedna z najbardziej znanych i najbardziej konsekwentnie realizujących ideały sieci placówek. Co roku w maju następuje intensyfikacja imprez artystycznych pod hasłem Dni Sztuki Współczesnej. Wówczas odbywają się oprócz wystaw także performensy”.

¹⁶² M. Meschnik, *Kronika Kroniki. Galeria Kronika w Bytomiu 1991 – 2002*, Bytom 2002.

¹⁶³ Galeria Biała (red.), *Biała 1985 – 2000*, Lublin 2000.

¹⁶⁴ Taką galerią, której działalność w chwili obecnej jest zawieszona, była urządzona przez Monikę Szewczyk we własnym domu Galeria Wiktorii 12, w której oglądać można było wystawy prac Sławomira Chudzika czy Leszka Lewandowskiego. Patrz m.in.: CZAR, *Dyskretny urok gwiazdy*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 30 X – 1 XI 1998; jaw, *Wiktorii 12*, „Gazeta Współczesna”, 20 VIII 1997; jen, *Wiktorii 12*, „Gazeta Współczesna”, 20 VIII 1997; MPŁ, *Ojcu na pamiątkę*, „Kurier Podlaski”, 25 VIII 1997; C. Polak, *Malarstwo ożenione z mechaniką*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 7 IV 1999; J. Werpachowska, *Chudzik na inaugurację*, „Gazeta Współczesna”, 25 VIII 1997.

¹⁶⁵ Podkreślają to zresztą sami pracownicy Galerii Arsenał: O. Pacewicz, *Nie mam uprzedzeń do dobrej sztuki. Z Moniką Szewczyk – dyrektorką Biura Wystaw Artystycznych „Arsenał” w Białymstoku rozmawia Olga Pacewicz*, „Kurier Poranny”, 7,8,9 V 1993; J. Szerszunowicz, *Nadrabiamy zaległości. Z Magdaleną Godlewską-Siwerską, kuratorem Galerii „Arsenał” roz-*

mawia Jerzy Szerszunowicz, „Kurier Poranny”, 9 III 1995; M. Wasilewski, *Galeria promieniująca energią*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 1994, s. 55-59 (patrz też: Iza, *Problemy z odbiorcą*, „Kurier Poranny”, 9 III 1995).

¹⁶⁶ Przyznawał to zresztą pięć lat temu jeden z twórców pojęcia sieci, Łukasz Gorczyca: „Niewiele [...] dawnych BWA [...] zajmuje dziś tak znaczące miejsce na mapie współczesnej sztuki jak białostockie. W ciągu ostatnich 10 lat w Arsenale wystawiali niemal wszyscy najważniejsi polscy artyści lat 90. i zaprezentowana została większość istotnych dla nowej sztuki środowisk, a także spora grupa artystów zagranicznych. Kilkakrotnie prezentowani byli również twórcy związani lub wywodzący się z Białegostoku, jak Małgorzata Niedzielko, Mirosław Filonik, Konrad Kuzyszyn, Wojciech Łazarczyk czy Leon Tarasewicz. W ten sposób galeria próbuje kształtować nową tradycję artystyczną Białegostoku – w oparciu o naprawdę dobrych artystów, nie zaś grupę związkowych działaczy, jak to się często zdarza w małych ośrodkach, w których jedna miejska galeria musi godzić interesy miejscowego środowiska”. Ł. Gorczyca, *35-lecie Galerii Arsenał w Białymstoku*, „Art & Business”, nr 5, 2000, s. 8.

¹⁶⁷ Na temat działalności galerii patrz m.in.: S. Sobczak (red.), *Galeria ON. Katalog 1996*, Poznań 1997; idem, *Galeria ON. Katalog 1997*, Poznań 1998; idem, *Galeria ON. Katalog 1998-1999*, Poznań 2000; idem, *Galeria ON. Katalog 2000*, Poznań 2001.

¹⁶⁸ Patrz zwięzła charakterystyka działalności i osiągnięć obu galerii autorstwa W. Baraniewskiego: *Dekada bez własności*, „Odra”, nr 6, 2004, s. 42-44. Patrz też przyp. 65.

¹⁶⁹ Istnienie Galerii Sztuki Współczesnej niewiele zmieniło w tej kwestii. Przed 1980 r. podlegała ona Biuru Wystaw Artystycznych, a co za tym idzie – realizowała program zbieżny z założeniami tej właśnie placówki. Nie można więc uważać Galerii za konkurencję dla BWA bądź traktować jako jednostki, której celem była np. wyłącznie prezentacja dorobku artystów lokalnych – ci ostatni prezentowani byli w obu miejscach. Okres działania Galerii Sztuki Współczesnej po przejściu jej przez Muzeum Okręgowe był z kolei na tyle krótki, iż nie wpłynął znacząco na oblicze kulturalne miasta – dość wspomnieć, iż jej zlikwidowanie niemal w ogóle nie zostało dostrzeżone choćby przez lokalną prasę.

¹⁷⁰ O czym najdobitniej świadczą magazyny dawnych BWA, zapełnione tysiącami słabych prac nikomu nieznanymi artystów. Sytuacja taka ma miejsce również w Białymstoku, o czym w następnym rozdziale.

¹⁷¹ Prezentowane prace wywodziły się z licznych nurtów obecnych w sztuce głównie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, wykonywane zaś były w różnych technikach. Przeważająca część organizowanych przed 1990 r. wystaw prezentowała malarstwo sztalugowe.

¹⁷² Jak dotąd nie powstało żadne większe opracowanie dotyczące działalności lokalnych artystów po 1989 r. Gorzki obraz miejscowego środowiska zarysowała w krótkim artykule J. Werpachowska, nieopisująca jednak najważniejszych artystów związanych Białymstokiem (*Malarska sztuka przetrwania?*, „Gazeta Współczesna”, 26 IV 1996) oraz K. Krużewski (*Malarze stanu wojennego*, „Kurier Podlaski”, 17-18-19-20 IV 1992). Przegląd możliwości lokalnych artystów daje bogato ilustrowana publikacja *Malarze Podlasia*, w założeniach mająca prezentować dorobek związanych z regionem malarzy działających od XVIII w. do czasów współczesnych. Luksusowo wydana pozycja w znikomym procencie spełnia te założenia. Z dawnych twórców takie postaci, jak Antoni Herliczka, Augustyn Mirys czy Napoleon Orda zostały zaszczycone jedynie krótkimi biogramami. Ważni dla historii kulturalnej Białegostoku i regionu nieżyjący już artyści dwudziestowieczni, jak choćby Placyda Bukowska, Józef Charyton, Sławomir Chudzik, Felicjan Szczęsny Kowarski czy Jerzy Zinkow zasłużyli najwyżej na dwie reprodukcje, w niektórych przypadkach nie najlepszych swoich prac. Dobór nazwisk żyjących malarzy wprawia w zdumienie. Nie sposób pojąć nieobecności Mikołaja Wołkowyckiego, bez którego trudno wyobrazić sobie powojenne środowisko artystyczne Białegostoku, nie mówiąc już o Leonie Tarasewiczu czy młodszych malarzach, np. Wojciechu Łazarczyk czy Zbigniewie Rogalskim. Nie sposób też pojąć obecności w albumie Tomasza Kukawskiego, grafika, z którego dorobku zaprezentowano trzy linoryty, czyli prace nie wykonane przy pomocy pędzla. Dla czego grafik Tomasz Kukawski jest malarzem, zaś np. aktywnie działający w Białymstoku grafik i rysownik Andrzej Dworakowski już nie? Trudno też zrozumieć dobór prac z dorobku niektórych artystów, jak choćby Wiesława Jurkowskiego, który w swoim *oeuvre* posiada nieporównanie lepsze obrazy od zreprodukowanych w publikacji. Dużo miejsca i uwagi poświęcone zostało za to artystom, których horyzonty artystyczne charakteryzują tytuły ich prac, np. „Pani pejzażowa”, „Oczekiwanie na wiosnę”, „Między pragnieniem a horyzontem”, „Przebudzenie (Przedwiosnie)”, „Anioł polny” i wiele,

wiele innych. Dość wspomnieć, że najpełniej zaprezentowani zostali członkowie kolegium redakcyjnego, których prac w albumie zreprodukowanych zostało najwięcej. Generalizując – nic trafniej nie charakteryzuje lokalnego środowiska artystycznego, jak właśnie ta publikacja. Zob. J. Zdziech, S. Rybi, K. Koniczek, A. Muszyński, E. Wiszniewski (kol. red.), J. Tomalska (wstęp i biogramy), *Malarze Podlasia*, Białystok 2004.

¹⁷³ J. Szerszunowicz, *Kultura obszczymurków*, „Kurier Poranny”, 21 VI 2004.

¹⁷⁴ Jak dotąd nikt otwarcie nie podjął tego wątku w rozważaniach o życiu kulturalnym Białegostoku. Wszelkie informacje o negatywnym stosunku lokalnych artystów do działalności Galerii Arsenał, której mają za złe to, iż nie promuje ich twórczości, wypowiedzane są w sposób zawołany, bez podawania konkretów oraz nazwisk, a tym bardziej wypowiedzania własnego stanowiska; patrz np.: Z. Ciesielski, *Chwilowe wzloty i upadki*, „Kurier Poranny”, 30 V 1994; mar, *Geografia w sztuce*, „Kurier Poranny”, 25 VII 1994; O. Pacewicz, *Nie mam uprzedzeń do dobrej sztuki. Z Moniką Szewczyk – dyrektorką Biura Wystaw Artystycznych „Arsenał” w Białymstoku rozmawia Olga Pacewicz*, „Kurier Poranny”, 7,8,9 V 1993; eadem, *Artysta nie płacze*, „Kurier Poranny”, 17 IX 1994; M. Perkowska, *Nowe potrzebuje promocji*, „Kurier Poranny”, 18 VII 1994 (rozmowa z Moniką Szewczyk). Na konkretną i zdecydowaną wypowiedź zdobył się jedynie Leon Tarasewicz. W wywiadzie, który przeprowadził z nim Andrzej Kisielewski, czytamy: „Dla artystów z zewnątrz bardzo ważne jest miejsce, w którym wystawiają dobrzy artyści i ważni są ludzie, którzy na te wystawy przychodzą. Białystok w latach '90 zdobył czołowe miejsce w Polsce i wielu artystów zgodzi się na zorganizowanie tutaj wystawy. Jeżeli ktoś w tej chwili – a przez cały czas są takie zakusy – zechce zlikwidować BWA w Białymstoku, to byłoby to barbarzyństwo. Jeżeli dzisiaj to miejsce zostanie zlikwidowane, to za kilka lat i tak będzie wiadomo, kto teraz sprawuje władzę w Białymstoku i kto kieruje Wydziałem Kultury i to ci konkretni ludzie będą odpowiedzialni za zniszczenie ciężko wypracowanej pozycji Białegostoku. Natomiast ci wszyscy artyści, którzy mają pretensje o to, że białostockie BWA nie chce wystawiać ich prac, muszą sobie uświadomić, że oni po prostu nie uczestniczą w życiu artystycznym nie robiąc wystaw poza Białymstokiem. Jeżeli prace kogoś z nich będą wartościowe, to wtedy każdy z chęcią je wystawi. W pierwszym rządzie zostaną one pokazane w Białymstoku. Jeśli jednak ktoś ma tylko pretensje, a jego prace są na poziomie propagandy, to BWA nie jest odpowiednim miejscem do ich pokazywania”. I dalej: „Takim przykładem propagandowego traktowania sztuki – w sposób pośredni – mogą być plenery białowieckie. Kiedyś po skończeniu studiów artystą zostawało się niejako z urzędu. Dostawało się przydział na pracownię, uczestniczyło w plenerze i automatycznie pokazywano prace takiego artysty w BWA. Te obrazy były przykładem jakiejś wyuczonyj stylistyki, ale nie miały nic wspólnego z kreatywnym myśleniem o sztuce. One udawały sztukę. Taki stan rzeczy popierała ówczesna władza. Dzisiaj zabrakło poparcia władzy, ale pozostała dawna świadomość bycia artystą. [...] Dzisiaj sytuacja się zmienia. Trzeba współuczestniczyć w myśleniu o sztuce”. *Cały czas chodzi mi o malarstwo. Z Leonem Tarasewiczem rozmawia Andrzej Kisielewski*, „Kurier Poranny”, 12, 13, 14 V 1995.

¹⁷⁵ Dobrym przykładem, do czego prowadzi faworyzowanie lokalnego środowiska artystycznego, jest historia Galerii Kronika w Bytomiu, jednej z ciekawszych i bardziej znaczących instytucji wystawienniczych ostatnich kilkunastu lat w Polsce. Ambitny program galerii został zakwestionowany przez władze miasta w 1998 r., kiedy to powołano nową dyrekcję placówki, wychodzącą z założenia, iż należy organizować w Kronice więcej wystaw twórców lokalnych niż krajowych, w dodatku należy wyjść naprzeciw konserwatywnym gustom i prezentować sztukę zrozumiałą dla szerszej grupy społeczeństwa. Realizacja powyższych założeń doprowadziła do upadku znaczenia galerii w kraju, spowodowała znaczne obniżenie poziomu merytorycznego wystaw i niejako wymazała miasto z artystycznej mapy Polski. Aktywnie działająca placówka w szybkim tempie przestała pełnić kulturotwórczą rolę, ograniczając się do bycia instytucją służącą wspomaganemu lokalnych twórców, o których poza Bytomiem nikt raczej nie słyszał. Po dwóch latach takich eksperymentów, przynoszących opłakane skutki, powrócono do dawnej formuły programowej. Patrz: M. Meschnik, *Kronika Kroniki. Galeria Kronika w Bytomiu 1991 – 2002*, Bytom 2002, s. 14-18.

¹⁷⁶ Wśród nich wymienić należy przede wszystkim środowiskowe prezentacje zatytułowane *Biały Salon Sztuk Pięknych*, obejmujące artystów białostockich, łomżyńskich i suwalskich, na których każdy, nawet i mierny artysta, otrzymuje kawałek ściany do zagospodarowania, często strasząc zwiedzających jeleniami na rykowisku utrzymanymi w tęczowej tonacji. Wystawy takie nie dość, że zazwyczaj są ostro krytykowane czy nawet wyśmiewane w lokalnej prasie, to jeszcze tak naprawdę skłaniają do przyjsia do Galerii Arsenał znikomą liczbę zwiedzających. Frekwencja na tego typu poka-

zach jest po prostu drastycznie mała. W roku 2004 na wystawie środowiskowej pojawiło się 235 osób, podczas gdy np. na prezentacjach *Malewicz w Polsce*, Marka Wasilewskiego, Jarosława Modzelewskiego, *Four Roses* czy Roberta Kuśmierzowskiego odpowiednio: 900, 977, 1034, 1125, 1369 [Dane z rocznych zestawień działalności Galerii Arsenał (Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku). Zestawienia nie obejmują liczby gości obecnych na wernisażach.]. Na temat frekwencji na wystawach patrz: RR, *Tłumy na wystawach*, „Gazeta Współczesna”, 3 II 1998.

¹⁷⁷ W tym kontekście patrz: K. Kopania, *Kolekcja II Galerii Arsenał w Białymstoku*, „Kresy”, nr 3, 2005, s. 201-210; ołp, *Artyści ze „złotej listy”*, „Kurier Poranny”, 23 VI 1997; J. Szerszunowicz, *Kolekcja II*, „Kurier Poranny”, 14 X 2005; M. Wasilewski, *Nie tylko wystawy...*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 1, 2001, s. 2394-2397; J. Truszkowski, *Arsenał sztuki w Białymstoku*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 1998, s. 1710-1713.

¹⁷⁸ Na temat Małgorzaty Niedzielko i jej twórczości patrz m.in.: *Alchemicy i kowale*, „Orońsko”, nr 3-4, 1999, s. 37-42; A. Bajtar, *Żywioł kobiecości*, „Format”, nr 3-4, 1993, s. 42-43; S. Berg, *Farlandschaften und Neonbetten*, w: *Zeitgenössische polnische Kunst*, kat. wyst., Kunstverein Freiburg e.V., 14. Oktober – 13. November 1994, s. 8; J. Ciesielska, *Małgorzata Niedzielko*, w: *Wystawa sztuki współczesnej dla szanownej publiczności*, kat. wyst., Międzynarodowe Targi Poznańskie, Poznań 1995, brak numeracji stron; M. Goździewski, *Małgorzata Niedzielko*, w: *Zeitgenössische polnische Kunst*, kat. wyst., Kunstverein Freiburg e.V., 14. Oktober – 13. November 1994, s. 46-47; L. Karwowski, [bez tyt.], w: J. Świerzczy (red.), *Pustynna burza. Desert Storm*, kat. wyst., Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice, 22 kwietnia – 26 maja 1994, s. 78; L. Karwowski, *Internal/External*, „Orońsko”, nr 1-2, 2000, s. 16; K. Kawalerowicz, *Ciało i magia w sztuce kobiet*, „Kresy”, nr 2, 1995, s. 203-207; A. Kisielewski, *Obecność 'Figury'. Andrzej Kisielewski rozmawia z Małgorzatą Niedzielko*, „Rzeźba Polska”, T. VIII, 1996-1997, s. 169-170; T. Książek, *Wobec natury*, „Orońsko”, nr 3-4, 1997, s. 23-28; A. M. Leśniewska, *Rozświetlanie ciemności*, „Czas Kultury”, nr 2, 2002, s. 87-89; *Małgorzata Niedzielko. Czas kiedy pędy strzelają w górę po długim zimowym śnie*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1996 (tam też szczegółowa bibliografia); *Małgorzata Niedzielko*, „Orońsko”, nr 3-4, 1997, s. 27-28; *Małgorzata Niedzielko*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2002; O. Pacewicz, *Życie na śmierć i miłość*, „Kurier Poranny”, 5-6-7-8 V 1995.

¹⁷⁹ Na temat Konrada Kuzyszyna i jego twórczości patrz m.in.: M. Bakke, *Ciało otwarte. Filozoficzne reinterpretacje kulturowych wizji cielesności*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Filozofii, Poznań 2000, s. 32, 33, 42; M. Bauer, K. Jurecki, A. Miastkowski (red.), *Wokół dekady: fotografia polska lat 90.*, kat. wyst., Muzeum Sztuki w Łodzi, Łódź 2002, s. 68-69; J. Ciesielska, *Kondycja ludzka*, „Magazyn Sztuki”, 6/7, 1995, s. 73-78; K. Kopania, „*Collegium Anatomicum*” Konrada Kuzyszyna, „Archeus. Studia z Bioetyki i Antropologii Filozoficznej”, nr 5, 2004, s. 59-75; I. Kowalczyk, *Niebezpieczne związki sztuki z ciałem. Artur Żmijewski. Alicja Żebrowska. Dorota Nieznalska. Zbigniew Libera. Konrad Kuzyszyn. Zofia Kulik. Katarzyna Kozyra. Grzegorz Kowalski. Grzegorz Klaman. Anna Baumgart*, Galeria Miejska Arsenał, Poznań 2002, s. 29, 107-113; I. Kowalczyk, *Dotknięcie realnego*, w: *Sztuka lat 90.*, Seminaria Orońskie, tom V, Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Orońsko 2003, s. 54-55; Konrad Kuzyszyn, *Światłość*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1999; A. Szyłak, *Tylko Beatrycze. O obiektach fotograficznych Konrada Kuzyszyna*, „Exit”, nr 3/37, 1996, s. 1278-1282; eadem, *Artysta trójjedyny. Ornament z ciała*, w: *Konrad Kuzyszyn. Rezultaty*, kat. wyst., Galeria Fundacja Wyspa Progress, Gdańsk, kwiecień-maj 1996, brak numeracji stron; Z. Tomaszczuk, *Fotografia i przestrzeń w instalacjach i obiektach Konrada Kuzyszyna*, „Fotografia”, nr 1, 2000, s. 8-9; *Toyama Now '99. The Seventh International Contemporary Art Exhibition*, Toyama, Poland – Japan. *Internal – External, The Museum of Modern Art, Toyama*, s. 24-27.

¹⁸⁰ *Wojciech Łazarczyk*, kat. wyst., Alexandre de Folin Gallery, New York, Białystok b. d. [1999]; *Wojciech Łazarczyk*, kat. wyst., Galeria Sektor I, Górnośląskie Centrum Kultury, Katowice 2003 (tam wcześniejsza bibliografia).

¹⁸¹ Na temat Agaty Michowskiej i jej twórczości patrz m.in.: B. Czubak, „*Obiekty*” *Agaty Michowskiej*, „Format”, nr 3-4, 1993, s. 46; *Dialog wewnętrzny. Paulina Komorowska-Birger. Agata Michowska*, kat. wyst., BWA Zielona Góra, październik 2000; A. M. Leśniewska, *Niewinność i doświadczenie*, w: *N.O.M.E.N.O.M.E.N. Dziarnowska. Kujawska. Łowżył. Michowska*, kat. wyst., Galeria Miejska Arsenał, Poznań 1999; *Agata Michowska*, kat. wyst., Galeria Labirynt, kwiecień 1994; *Pomiędzy tym, co możemy ogarnąć wzrokiem. Z Agatą Michowską rozmawia Bożena Czubak*, w: *Nowe przestrzenie sztuki – instalacje lat 90-tych*, Galeria Biała, Lublin, październik '97 – lipiec '98, s. 60-64; M. Wasilewski, *Rozmowa z Agatą Michowską*, w: *Drobne narracje. Small narratives*, kat. wyst., Galeria Miejska Arsenał, Galeria ON, Poznań, czerwiec – lipiec 1994,

brak numeracji stron; idem, *Na pustyni oraz Na początku jest wåtpliwość. Rozmowa z Agatą Michowską*, w: M. Wasilewski, *Sztuka nieobecna*, Poznań 1999, s. 110–116.

¹⁸² Na temat Zbigniewa Rogalskiego i jego prac patrz m.in.: K. Kopania, *Autoportret*, „Czas Kultury”, nr 5, 2003, s. 96–98; *Zbigniew Rogalski. Zdążyć przed zachodem słońca. Gone the sun*, kat. wyst., Galeria Arsenał w Białymstoku, 5–28 IX 2003, Biuro Wystaw Artystycznych w Zielonej Górze, 7–30 XI 2003, Galeria Raster w Warszawie, 4–29 X 2003, Galeria Kronika Bytomskiego Centrum Kultury, 12 XII 2003 – 10 I 2004, b. m. 2004; *Zbigniew Rogalski. Private Spring*, kat. wyst., Kunstverein Göttingen, 24 IV – 5 VI 2005, Frankfurt am Main 2005; M. Wasilewski, *Zbigniew Rogalski – „Self portrait under the canvas”, „Springer”, nr 4, 2003.*

¹⁸³ Na temat Andrzeja Bąkowskiego i jego twórczości patrz przede wszystkim: *Andrzej Bąkowski. Checkpoint-Charlie*, Galeria Arsenał, Białystok 1998 [tam też szczegółowa bibliografia]; *Andrzej Bąkowski. Corpus z pudła uwolniony. Le corpus déboîté*, kat. wyst., Galeria Stara, BWA Lublin, kwiecień 2001.

¹⁸⁴ Na temat Mirosława Filonika patrz przede wszystkim: B. Czubak (red.), *Mirosław Filonik. Daylight System*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, Gdańsk 2002; M. Sitkowska (red.), *Mirosław Filonik. Prace z lat 1985 – 1995. Katalog z okazji wystawy Daylight System*, Muzeum im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Warszawa 1996 (tam też szczegółowa bibliografia).

¹⁸⁵ Na temat Zbigniewa Oksiuty i jego twórczości patrz m.in.: A. Budak, *Envelopes of Identity: Economies of Vision. Studies of Production*, w: *Architectures: Meta-structures of Humanity, Morphic Strategies of Exposure*, kat. wyst., Polish Pavillon. La Fondazione Biennale di Venezia 9th International Architecture Exhibition Metamorph, Giardini di Castello, Warszawa 2004, s. 10–11; Busman & Haberer, *Zbyszek Oksiuta, Volker Püschel, Begegnungsstätte alte Synagoge Wuppertal*, Köln 1994; *Zbyszek Oksiuta. Eine Urbaninstallation. Projekte, Aktionen*, Köln 1986; *Zbyszek Oksiuta. Projekt für eine Gestaltung des Rathenauplatzes ehemals Königsplatz zu Köln*, kat. wyst., Projekt Wandelhalle – Galerie Friedrich 1989; *Zbigniew Oksiuta*, kat. wyst., Biuro Wystaw Artystycznych, Jelenia Góra, czerwiec 1997; *Zbigniew Oksiuta. 16 rysunków*, kat. wyst., Galeria Grodzka, Lublin 1998; *Zbigniew Oksiuta*, kat. wyst., Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Orońsko 1995; *Zbigniew Oksiuta: Skulptur/Architektur*, kat. wyst., Gothaer Kunstforum, Köln 1996; *Zbigniew Oksiuta. Breeding Spaces*, kat. wyst., plan03. Forum aktueller Architektur in Köln 2003, La Biennale di Venezia. 9 Mostra Internazionale di Architettura 2004, ArchiLab 2004. 6e Rencontres Internationales d'Architecture d'Orléans, Cologne 2005; K. Żwirblis (red.), *Zbigniew Oksiuta. Prześń bionielogiczna. Biological Space*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej, Zamek Ujazdowski, Warszawa 1996.

¹⁸⁶ Patrz przede wszystkim: J. Grabski (ed.), *Leon Tarasewicz – Milano 2003: exhibition at the Galleria Lawrence Rubin s. r. l., Milano, Italia, 10 April – 22 May 2003*, Cracow 2003; A. Prasał-Wisniewska (red.), *Leon Tarasewicz to paint: Polish Pavilion, 49. International Art Exhibition Biennale di Venezia June 6th – November 4th 2001*, Warsaw 2001; M. Śliżińska (red.), *Leon Tarasewicz*, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 2003; *Tarasewicz*, kat. wyst., Galeria Arsenał BWA, Białystok 1995. W wymienionych katalogach szczegółowa bibliografia artysty.

¹⁸⁷ Patrz m.in.: JOF, *Pytanie o metropolie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22 II 2005; B. Kudrycka, *Czy Białystok to metropolia?*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 4 III 2005; J. Kwasowski, *Każdy ciągnie do siebie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 23 III 2005; Cz. Miedziałowski, *Czego potrzebuje Białystok*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 30 V 2005; A. Sadowska, *Jednak metropolia*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 1 IV 2005.

¹⁸⁸ Choć, niestety, należy przyznać, iż trafiały się w ostatnich latach także wystawy artystów, którym powyższe zasady są wyjątkowo bliskie – cieszy fakt, iż prezentacje tego rodzaju stanowiły marginalną część programu wystawienniczego.

¹⁸⁹ T. Książek, *Czas przeszły dokonany, w: po co po. Jarosław Perszko*, kat. wyst., Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Orońsko, kwiecień 2003; A. M. Leńiewska, *Prostota i uniwersalizm – Dekalog Jarosława Perszko*, „Orońsko. Kwartalnik Rzeźby”, nr 3, 2002, s. 14–17; J. Tomalska, *Światło i cień – o sztuce Jarosława Perszko*, „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004, s. 16–17; T. Wiśniewski, *Zatrącić się w wosku*, „Kurier Poranny”, 30 VI 1993.

¹⁹⁰ Głównie znani bądź działający w regionie, lecz nie tylko – w niektórych uczestniczą również artyści spoza regionu czy środowiska.

¹⁹¹ Np.: *Biały*. Marzanna Morozewicz, Małgorzata Brygida Dunaj, Agnieszka Tarasiuk, Waldemar Regucki, Tomasz

Kukawski, Andrzej Dworakowski, Jarosław Perszko, Stefan Wyszkowski. Kurator: Zbigniew Świdziński, 2000; *Codzienność*. Artur Chrzanowski, Aleksander Grzybek, Katarzyna Kida, Justyna Kuczyńska, Zdzisław Parczyński, Karol Radziszewski, Janusz Szczucki, Zbigniew Świdziński. Kurator: Zbigniew Świdziński, 2003; *Wesołych Świąt*. Elżbieta Jabłońska, Piotr Lutyński, Robert Maciejuk, Mirosław Maszlancko, Marzanna Morozewicz, Anna Myca, Małgorzata Niedzielko, Dorota Podlaska, Leon Tarasewicz, Agnieszka Tarasiuk. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska, 2005/2006.

¹⁹² Na ten temat patrz: M. Szeląg, „W Polsce nie istnieje muzeum sztuki współczesnej”, w: M. Poprzęcka (red.), *Sztuka dzisiaj. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Warszawa, listopad 2001*, Warszawa 2002, s. 65–73.

¹⁹³ Szczególne znaczenie na mapie instytucji muzealnych w Polsce ma Muzeum Sztuki w Łodzi, ośrodek o bogatych tradycjach, druga na świecie, po Museum of Modern Art w Nowym Jorku, instytucja zajmująca się eksponowaniem oraz kolekcjonowaniem sztuki bieżącej, posiadająca w swych zbiorach prace zarówno artystów polskich, jak i zachodnioeuropejskich czy amerykańskich. Nie jest to jednak muzeum zajmujące się wyłącznie sztuką współczesną (posiada i eksponuje zbiory sztuki polskiej oraz zachodnioeuropejskiej powstałej między XV a XX w.), choć to właśnie ona dominuje w profilu wystawienniczym i badawczym instytucji. Na temat kolekcji sztuki XX wieku łódzkiego muzeum, jak też jego historii, patrz: J. de Breyne (red.), *Łódź-Lyon. Muzeum Sztuki w Łodzi 1931-1992: collection – documentation – actualité*, kat. wyst., Musée d'Art Contemporain, Lyon 1992; R. Budzyński, U. Czartoryska, *Muzeum Sztuki w Łodzi: historia i wystawy*, Łódź 1998; U. Czartoryska (red.), *Kolekcja sztuki XX wieku w Muzeum Sztuki w Łodzi*, kat. wyst., Galeria „Zachęta”, Warszawa 1991; *Miejsce sztuki: Museum – Theatrum Sapientiae, Theatrum Animabile*, Łódź 1991; A. Płauszewski, *a.r. Mit urzeczywistniony, dzieje i kolekcja*, Łódź 1989. Stałą ekspozycję sztuki polskiej XX w., z uwzględnieniem prac powstałych po 1945 roku, posiadają: Muzeum Narodowe w Krakowie, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Muzeum Narodowe we Wrocławiu oraz Muzeum Narodowe w Szczecinie. Ośrodkami, które poświęcają znaczną uwagę sztuce polskiej powstałej po 1945 roku i które stale ją eksponują, są: Muzeum Chełmskie w Chełmie (kolekcja nastawiona na sztukę lat 70. XX w.), Muzeum Sztuki Współczesnej w Radomiu – Oddział tamtejszego Muzeum im. Jacka Malczewskiego oraz Muzeum Górnośląskie w Bytomiu. Kolekcję sztuki polskiej i obcej, powstającej od lat 60. XX w., prezentuje również Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie, choć działania tej jednostki skupiać się powinny w zasadzie wyłącznie na prezentowaniu sztuki aktualnej, powstającej na bieżąco. Decydując się na prezentację kolekcji o charakterze na dobrą sprawę muzealnym, Centrum zdaje się przejmować kompetencje nieistniejącego w stolicy muzeum sztuki nowoczesnej, w chwili obecnej będącego dopiero w początkowej fazie tworzenia (jest to wyjątkowy przypadek w Europie, że stolica kraju nie posiada jednostki muzealnej o takim profilu). CSW, a od jesieni 2005 r. także Muzeum Narodowe w Krakowie, są na dobrą sprawę jedynymi spośród wyżej wymienionych instytucji, które szerzej prezentują w ramach stałej ekspozycji sztukę polską (CSW także obcą) powstałą po 1989 r. Na temat kolekcji muzealnych zawierających prace powstałe po 1945 r. patrz m.in.: D. Folga-Januszewska, D. Monkiewicz (red.), *Nowe muzeum sztuki współczesnej czy nowoczesnej? Miejsca, programy, zadania. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Polski Komitet Narodowy ICOM i Sekcję Polską AICA we współpracy z Ministerstwem Kultury w Muzeum Narodowym w Warszawie, 21-22 marca 2005*, Warszawa 2005; M. Hermansdorfer (red. nauk., wstęp), *Sztuka polska XX wieku. Katalog zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu*, Wrocław 2000; idem, *Wrocławska kolekcja „Odra”*, nr 3, 2000, s. 99–106; N. Strzemińska, *Wszyscy ludzie dobrej woli*, „Format”, nr 1–2, 1995, s. 95–96; M. Szeląg, *Kolekcje muzealne współczesnego malarstwa i rzeźby polskiej. Analiza porównawcza zbiorów Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Narodowego we Wrocławiu i Muzeum Narodowego w Krakowie*, „Artium Quaestiones”, T. XII, 2001, s. 295–329.

¹⁹⁴ Muzea Sztuki Nowoczesnej (w niektórych przypadkach więcej niż jedno) posiadają m. in. Chorwacja, Czechy, Macedonia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Serbia, Węgry.

¹⁹⁵ Dotyczy to szczególnie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, kiedy odnotować można zapaść w zakupach dzieł sztuki przez instytucje muzealne. W efekcie zbiory poszczególnych placówek nie zawsze dają rzeczowy obraz sztuki polskiej tych lat. Fakt, iż znaczna część istotnych dla tego okresu dzieł zakupiona została przez prywatnych kolekcjonerów bądź zachodnie galerie i muzea, powoduje, że braki te będzie trudno uzupełnić. Gorzki obraz tej sytuacji, jak i przekonujący opis braku jakiegokolwiek rozsądnej polityki kulturalnej władz w ostatnich kilkunastu latach zarysowuje pokrótce W. Baraniewski: *Dekada bez własności*, „Odra”, nr 6, 2004, s. 39–45.

¹⁹⁶ Tak jak było wspomniane, większość państw Europy Środkowo-Wschodniej posiada muzea sztuki nowoczesnej i niekiedy dużo bardziej wartościowe od polskich zbiory, choć przecież ich historia i sytuacja geopolityczna w znacznej mierze przypominała historię i sytuację geopolityczną naszego kraju. Wynika z tego, iż państwa te prowadziły rozsądniejszą politykę kulturalną, zaś ich obywatele dokładali większych starań w kwestii gromadzenia dóbr kultury. Kolekcje muzeów polskich w mniejszym stopniu powstawały i powstają w wyniku planowego wsparcia państwa, działającego wedle wytycznych jakiejś długofalowej strategii kultury, uwzględniającej potrzeby nowoczesnego muzealnictwa, bardziej zaś w wyniku sporadycznych inicjatyw oddolnych, szczególnie tych, które skoordynowane były i realizowane przez pracowników muzeów, starających się wbrew trudnej sytuacji finansowej konsekwentnie budować zbiory określonych instytucji. Muzeum Sztuki w Łodzi powstało dzięki uporowi i wytrwałości kilku osób, m. in. Władysława Strzeмиńskiego oraz Katarzyny Kobro, następnie zaś rozwijało się dzięki działalności jego długoletniego dyrektora, Ryszarda Stanisławskiego. Muzeum Chełmskie w Chełmie zawdzięcza swą kolekcję przede wszystkim Bożenie Kowalskiej, kierującej przez lata tą placówką. W chwili obecnej trwają prace organizacyjne i koncepcyjne nad powołanym w 1996 r. w Niepołomicach Muzeum Sztuki Nowoczesnej (mającym do dyspozycji ledwie kilka komnat tamtejszego zamku), zarządzanym przez Marię Annę Potocką, na którego zbiory składa się stworzona przez nią kolekcja prac artystów polskich i obcych, stanowiąca pokłosie jej wieloletniego doświadczenia w prowadzeniu galerii nastawionych na prezentowanie sztuki najnowszej.

¹⁹⁷ Wyraźnie stwierdza to m. in. Marek Wasilewski: „W Polsce nie ma muzeum sztuki współczesnej, a jedyna duża reprezentatywna kolekcja eksponowana jest w CSW w Zamku Ujazdowskim, w przestrzeni, która służyć powinna pokazywaniu sztuki aktualnej, a nie muzealnej. W tej sytuacji dziwić musi fakt istnienia kolekcji sztuki współczesnej Galerii Arsenal w Białymstoku. Tworzenie interesujących, wartościowych i kompetentnie zbieranych kolekcji nie jest regułą dla galerii municypalnych w polskich miastach”. M. Wasilewski, *Kolekcja Galerii Arsenal*, tekst opublikowany w formie elektronicznej, na płycie CD-ROM zawierającej prezentację *Kolekcji II Galerii Arsenal w Białymstoku* (2004) oraz na stronie internetowej Galerii: www.galeria-arsenal.pl. Por.: Ł. Gorczyca, *35-lecie Galerii Arsenal w Białymstoku*, „Art & Business”, nr 5, 2000, s. 8.

¹⁹⁸ Zakupy dokonywane przez Marię Marandę, Irenę Dojliedę i Ewę Cywińską nie wpłynęły zauważalnie na kształt zbioru, który zasadniczą i zamkniętą formę uzyskał w czasie, gdy placówką zarządzał Władysław Sekunda.

¹⁹⁹ Na temat *Kolekcji II* patrz m.in.: Ł. Gorczyca, *35-lecie Galerii Arsenal w Białymstoku*, „Art & Business”, nr 5, 2000, s. 8; K. Kopania, *Kolekcja II Galerii Arsenal w Białymstoku*, „Kresy”, nr 3, 2005, s. 201–210; J. Szerszunowicz, *Kolekcja II*, „Kurier Poranny”, 14 X 2005; M. Wasilewski, *Kolekcja Galerii Arsenal*, tekst opublikowany w formie elektronicznej, na płycie CD-ROM zawierającej prezentację *Kolekcji II Galerii Arsenal w Białymstoku* (2004) oraz na stronie internetowej Galerii: www.galeria-arsenal.pl.

²⁰⁰ Jako pierwszy w latach 90. zakupiony został obraz Jacka Sempolińskiego *Czaszka* (data zakupu – 29 VII 1991), który włączony został do wcześniejszych zbiorów. Pierwszymi pracami zakupionymi z myślą o tworzeniu kolekcji sztuki bieżącej, powstającej po 1989 r., były dwa obrazy Waldemara Umiastowskiego (data zakupu – 3 XII 1992). Daty zakupów podawane za *Księgą Inwentarzową Muzealiów*, przechowywaną w archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku.

²⁰¹ Jubileuszowa prezentacja dwóch kolekcji Galerii obejmowała wystawy: 1) *Kolekcja Galerii Arsenal 1965–1985. Trzy nurty: Realizm – Metafora – Geometria*, Muzeum Podlaskie w Białymstoku, 10 III – 10 IV 2000; 2) *Kolekcja II, Galeria Arsenal w Białymstoku*, 1 IV – 14 V 2000. Do żadnej z wystaw nie przygotowano katalogu. Wydano jedynie okolicznościowy folder, do którego dołączono broszurę informacyjną oraz 18 pocztówek z wydarzeń, jakie miały miejsce w Arsenale w latach 1990–2000. Broszura zawiera krótki tekst o historii Galerii, listę artystów, których prace znajdują się w kolekcji *Trzy nurty. Realizm – Metafora – Geometria (1965–1985)* oraz *Kolekcji II (1990–1999)*, wybraną bibliografię dotyczącą Galerii, fragment tekstu J. Truszkowskiego *Arsenal sztuki w Białymstoku* („EXIT. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 1998, ss. 1710–1713), kalendarium działalności instytucji w latach 1991–2000, a także plan wnetrz Arsenalu.

²⁰² Ł. Gorczyca, *35-lecie Galerii Arsenal w Białymstoku*, „Art & Business”, nr 5, 2000, s. 8.

²⁰³ Tak zresztą zbiór ten był wcześniej określany. Patrz: *Realizm – Metafora – Geometria. Współczesne malarstwo polskie 1965 – 1985 ze zbiorów BWA w Białymstoku / Realismus – Metaphern – Geometrie. Polnische gegenwartsmalerei 1965*

– 1985 aus den Sammlungen Büro für Kunstausstellungen, Białystok, kat. wyst. (z tekstem B. Kowalskiej), Österreich Haus, Palais Palffy, Wien, Josefplatz 6, März 1987. Mając na względzie podział stosowany w katalogu, w skład kolekcji wchodzi prace następujących artystów: nowe formy realizmu – Kiejstut Bereźnicki, Kazimierz Drejas, Edward Dwurnik, Antoni Fałat, Krzysztof Kiwerski, Andrzej Konwerski, Benon Liberski, Andrzej Łubowski, Eugeniusz Markowski, Teresa Miszkin, Andrzej Nowacki, Kazimierz Ostrowski, Jerzy Panek, Andrzej Sadowski, Barbara Szajdzińska-Krawczyk, Kazimierz Śramkiewicz, Jan Świtka, Jan F. Trojan, Andrzej Tryzno, Danuta Waberska. Fantazja i metafora – Janusz Debis, Jan Dobkowski, Andrzej Gieraga, Izabella Gustowska, Ryszard Hunger, Konrad Jarodzki, Marian Kepiński, Alfred Lenica, Bogumił Łukaszewski, Józef Łukomski, Zbigniew Makowski, Wiesław Markowski, Jerzy Nowosielski, Janusz Przybylski, Erna Rosenstein, Wojciech Sadley, Jonasz Stern, Adam Styka, Józef Szajna, Grzegorz Sztabiński, Jan Tarasin, Czesław Tumielewicz, Adam Wsiołkowski. Abstrakcja geometryczna – Zofia Artymowska, Roman Artymowski, Jan Berdyszak, Artur Brunsz, Jerzy Budziszewski, Jan Chwałczyk, Stefan Gierowski, Jerzy Grabowski, Wanda Gołkowska, Aleksandra Jachtoma, Zdzisław Jurkiewicz, Jerzy Kałucki, Lech Kunka, Adam Marczyński, Maria Michałowska, Janusz Orbitowski, Julian Raczko, Kajetan Sosnowski, Henryk Stażewski, Marian Szpakowski, Ryszard Winiarski, Jan Ziemiński.

²⁰⁴ W chwili obecnej w magazynach Galerii Arsenał znajduje się mniejsza liczba prac w stosunku do całości dokonywanych w latach 1965–2005 zakupów. Część prac zakupionych przez Mikołaja Wołkowyckiego została w 1980 r. przekazana Muzeum Okręgowemu, czyli obecnemu Muzeum Podlaskiemu. W oparciu o przejęte od BWA prace zbudowano stałą ekspozycję Galerii Sztuki Współczesnej, otwartą w 1985 r. Por. przyp. 23.

²⁰⁵ Por.: „Zwyczaj kupowania przez instytucje dzieł sztuki współczesnej w czasach PRL był formą wspomaganie przez władze artystów i nie miało to związku z jakością ich prac. Dlatego zbiory zgromadzone w tamtym okresie zawierają dzieła zarówno wybitne, jak i te wątpliwej jakości”, M. Wasilewski, *Kolekcja Galerii...* (patrz przyp. 199). Spora część prac przechowywanych w magazynach Arsenálu pochodzi np. z plenerów malarskich w Białowieży, istotnych przede wszystkim dla środowiska lokalnego. Ten ostatni fakt nie powinien być być jednak wystarczającą podstawą do tego, by kupować do zbiorów ówczesnego BWA w takiej liczbie prace na nim powstałe.

²⁰⁶ Liczby te podane są za katalogiem *Realizm – Metafora – Geometria. Współczesne malarstwo...* W czasie prezentacji *Trzech nurtów* na wspomianej wystawie rocznicowej w 2000 r. zmodyfikowano liczbę prac, jak też dodano obrazy, których nie pokazywano w latach osiemdziesiątych na wiedeńskiej prezentacji (m.in. wspomniany przez Ł. Gorczycę obraz Jerzego Zielińskiego). Można powiedzieć, że obecnie ogólna liczba prac wchodzących w skład *Trzech nurtów* nie jest do końca ustalona. Odnośnie do funkcjonowania kolekcji w latach osiemdziesiątych uzasadnione wydaje się podawanie zestawień z katalogu do wystawy wiedeńskiej.

²⁰⁷ Dane za Księgą Inwentarową Muzealiów, przechowywaną w Galerii Arsenał w Białymstoku.

²⁰⁸ A także darów, które Galeria otrzymywała od konkretnych artystów.

²⁰⁹ Oprócz wspomnianego przez Łukasza Gorczycę obrazu Jerzego Zielińskiego warto zwrócić szczególną uwagę choćby na prace malarskie Jerzego Panka, rzadkie w dorobku artysty, a ciekawe pod względem walorów formalnych.

²¹⁰ Zadziwia brak w *Trzech nurtach* choćby malarstwa Gruppy, bez której trudno zrozumieć sztukę lat osiemdziesiątych, czy np. prac Łukasza Korolkiewicza. Patrz przede wszystkim: M. Sitkowska (opr.), *Grupa 1982–1992. Ryszard Grzyb, Paweł Kowalewski, Jarosław Modzelewski, Włodzimierz Pawlak, Marek Sobczyk, Ryszard Woźniak*, kat. wyst., Galeria Zachęta, Warszawa 1992 oraz M. Guzowska (red.), *Łukasz Korolkiewicz. W nieruchomym punkcie*, kat. wyst., Zachęta Państwowa Galeria Sztuki, Warszawa 2002.

²¹¹ Wystarczy wspomnieć, iż najważniejsi artyści lat dziewięćdziesiątych i współcześni nie zdobyli wykształcenia w pracowniach malarskich, żeby tylko wymienić artystów związanych ze wzmiankowaną w poprzednim rozdziale pracownią Grzegorza Kowalskiego. Warto zwrócić uwagę na słowa Łukasza Gorczycy, który porównując *Trzy nurty...* z *Kolekcją II* pisał: „Mając na względzie szereg podobnych kolekcji z okresu PRL, znajdujących się w muzeach i dawnych BWA, warto się zastanowić nad owym brakującym ogniwem w publicznych kolekcjach – tymi zjawiskami sztuki lat 60., 70. i 80., które nie mieszczą się w standardowej klasyfikacji gatunkowej, a które stanowią faktyczny grunt dla sztuki lat 90. Przed muzealnikami i kuratorami stoi zadanie zasypania przepaści, która w nienaturalny sposób wytworzyła się pomiędzy tym, co działo się w PRL, a czasami III RP, pomiędzy tym co kojarzy się z BWA (nie są to przecież wyłącznie złe sko-

jarzenia), a tym co jest arsenałem współczesności”. Ł. Gorczyca, *35-lecie Galerii Arsenał w Białymstoku*, „Art & Business”, nr 5, 2000, s. 8.

²¹² Korekty wymagałaby też data zamykająca zbiorów. Zamiast 1985 r. dużo bardziej uzasadnione byłoby ustanowienie cezury na 1989 r. – po tej dacie mamy przecież w Polsce do czynienia z inną rzeczywistością społeczno-polityczną, a co za tym idzie – w znacznej mierze także sztuką. Ewentualna kontynuacja tworzenia *Trzech nurtów* wymagałaby szeroko zakrojonych zakupów prac powstałych w latach osiemdziesiątych.

²¹³ Monika Szewczyk w jednej z wypowiedzi dla prasy stwierdziła, iż dobra galeria zajmująca się prezentowaniem sztuki najnowszej, niezależnie od tego, w jakim regionie kraju funkcjonuje i jakim władzom podlega, wręcz zobowiązana jest do budowania własnej kolekcji: „Nigdy nie było mi bliskie myślenie tego typu, że jak mieszkam w Białymstoku, a nie w Warszawie, to mogę żyć „na pół gwizdka”, rozgrzeszać się z nicnierobienia tym, że inni, więksi też czegoś tam nie robią [...]. To nie dotyczy tylko sztuki, ale wszystkich dziedzin życia. My, mówię w imieniu własnym i pracowników, nigdy nie myślimy o Arsenale jako o galerii prowincjonalnej. Zawsze staraliśmy się, żeby to była dobra galeria. A dobra galeria musi mieć kolekcję”, J. Szerszunowicz, *Kolekcja II*, „Kurier Poranny”, 14 X 2005.

²¹⁴ Ł. Gorczyca, *35-lecie Galerii Arsenał w Białymstoku*, „Art & Business”, nr 5, 2000, s. 8.

²¹⁵ W niedługim czasie po indywidualnej wystawie, tuż przed nią lub w trakcie jej trwania pozyskane zostały do kolekcji prace następujących artystów: Waldemara Umiastowskiego (wystawa: 29 VIII – 29 IX 1991, zakup dwóch prac: 3 XII 1992), Mikołaja Smoczyńskiego (wystawa: 2 – 18 IV 1993, zakup pracy: 9 III 1993), Igora Kaszkurewicz (wystawa: 24 XI – 14 XII 1992, pozyskanie pracy w charakterze daru: 29 III 1993), Krzysztofa Bednarskiego (wystawa: 12 III – 18 IV 1993, pozyskanie pracy w charakterze daru: 29 III 1993), Jerzego Truszkowskiego (wystawy: 14 I – 14 II 1993, 16 V – 15 VI 1997, pozyskanie prac w charakterze daru: 29 III 1993, 18 VIII 1997), Andrzeja Peplńskiego (wystawa: 3 – 26 IX 1993, zakup pracy: 2 II 1994), Marioli Przyjemskiej (wystawa: 9 VI – 3 VII 1994, zakup pracy: 8 XII 1994), Natalii LL (wystawa: 17 I – 12 II 1995, zakup pracy: 8 I 1996), Mirosława Rogali (pokaz audiowizualny: 26 I 1995, pozyskanie pracy w charakterze daru: 14 IX 1995), Leszka Lewandowskiego (wystawy: 26 I – 18 II 1996, 8 XI – 27 XII 2002, zakupy prac: 23 IV 1996, 15 XI 2002), Łukasza Skąpskiego (wystawa: 21 III – 13 IV 1998, zakup pracy: 26 V 1999), Marty Deskur (wystawa: 22 V – 13 VI 1999, zakup pracy: 23 VI 1999), Wojciecha Łazarczyka (wystawa: 10 IX – 17 X 1999, zakup pracy: 16 XII 1999), Roberta Maciejuka (wystawa: 10 IX – 17 X 1999, zakup pracy: 28 III 2000), Jarosława Bartołowicza (wystawa: 15 VI – 23 VII 2000, zakup pracy: 16 VI 2000), grupy Magisters (wystawa: 7 IX – 7 X 2001, zakup pracy: 12 XI 2001), Doroty Nieznalskiej (wystawa: 12 X – 16 XI 2001, zakup pracy: 12 XI 2001), Marzanny Morozewicz (wystawa: 5 IV – 12 V 2002, zakup pracy: 15 XI 2002), Dominika Lejmiana (wystawa: 1-7 X 2003, pozyskanie dwóch prac w charakterze daru: 28 X 2003), Elżbiety Jabłońskiej (wystawa: 10 X – 7 XI 2003, zakup pracy: 12 XI 2003).

²¹⁶ M. Wasilewski, *Kolekcja Galerii...* (patrz przyp. 199).

²¹⁷ Studia na Wydziale Rzeźby warszawskiej ASP ukończone w 1989 r. Indywidualne wystawy w Arsenale: 5 II – 24 II 1991 [kat. wyst.]; 17 I – 9 II 1992 [kat. wyst.]; 10 V – 16 VI 1996 [kat. wyst.]; 22 X – 28 XI 1999; 26 II – 5 III 2002 [kat. wyst.] Wystawy indywidualne organizowane przez Arsenał, prezentowane poza Galerią: Instytut Polski w Budapeszcie, 4 IX – 25 X 2002. Do tego udział w kilku wystawach zbiorowych prezentowanych w Arsenale.

²¹⁸ Studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu (obecnie ASP) ukończone w 1990 r. Indywidualne wystawy w Arsenale: 7 IV – 8 V 1994 [kat. wyst.]; 9 I – 8 II 2004. Wystawy indywidualne współorganizowane przez Arsenał, prezentowane poza Galerią: Mediolan, Spaziotemporaneo di Patrizia Serra, styczeń 2002. Do tego udział w kilku wystawach zbiorowych prezentowanych w Arsenale.

²¹⁹ Dyplom na Wydziale Grafiki PWSSP im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi – 1990 r. Indywidualne wystawy w Arsenale: 5 X – 8 XI 1992 [kat. wyst.], 13 VIII – 5 IX 1999 [kat. wyst.]. Wystawy indywidualne organizowane przez Arsenał, prezentowane poza Galerią: Galeria Platan, Budapeszt, 3 IV – 30 V 2003. Do tego udział w kilku wystawach zbiorowych prezentowanych w Arsenale.

²²⁰ Studia na poznańskiej ASP ukończone w 1999 r. Indywidualne wystawy w Arsenale: 9 IV – 16 V 1999 [kat. wyst.], 5 IX – 5 X 2003 [kat. wyst.]. Wystawa grupy Magisters, którą tworzył z Hubertem Czerepokiem: 7 IX – 7 X 2001. Do tego udział w kilku wystawach zbiorowych prezentowanych w Arsenale.

- ²²¹ Studia na warszawskiej ASP ukończone w 1997 r. Indywidualne wystawy w Arsenale: 18 XII 1997 – 11 I 1998 [kat. wyst.], 22 VI – 19 VII 2001, 16 IX – 2 X 2005.
- ²²² A. Kisielewski, *Intuicja archaiczna*, w: *Małgorzata Niedzielko. Czas kiedy pędy strzelają w górę po długim zimowym śnie*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1996, s. 5.
- ²²³ Patrz: K. Kopania, *Autoportret*, „Czas Kultury”, nr 5, 2003, s. 96-98.
- ²²⁴ Data zakupu – 27 XII 2001.
- ²²⁵ Data zakupu – 13 XI 1996.
- ²²⁶ Wystawa Zofii Kulik (prezentacja jako KwieKulik, w duecie z Przemysławem Kwiekiem) została zorganizowana w 1999 r. (22 I – 14 II).
- ²²⁷ Zakup pracy – 9 III 1993, wystawa – 24 I – 28 II 1997.
- ²²⁸ Wystawa miała miejsce w dniach 8 XI – 1 XII 1991. Dwa obrazy artysty trafiły do Białegostoku w charakterze daru 12 XI 2001.
- ²²⁹ Dwie wystawy w Arsenale: 17 II – 4 III 1993 oraz 10 XII – 10 I 1998. Zakup obrazu – 7 XII 2000.
- ²³⁰ Pierwsza praca pozyskana w formie zakupu 28 III 2000, druga w formie daru 10 I 2002.
- ²³¹ Zakup pierwszej pracy 23 IV 1996, zakup drugiej 15 XI 2002.
- ²³² Pierwsza praca pozyskana w charakterze daru 29 III 1993, kolejne, analogicznie, 18 VIII 1997.
- ²³³ Pierwszy zakup 23 IV 1996, drugi 16 XII 1996, trzeci 25 II 1999.
- ²³⁴ Na temat działalności Towarzystwa patrz m.in: A. Danilewicz, *Artyści w kolejce do kupienia*, „Gazeta Współczesna”, 9 XI 2004; D. Jarecka, *Underground do Zachęty*, „Gazeta Wyborcza”, 20 VII 2005; eadem, *Arkadia z Moskwą w tle*, „Gazeta Wyborcza”, 5 X 2005; JER, *Znaki Czasu w Białymstoku*, „Kurier Poranny”, 6 X 2004; JER, *19 nowych artystów*, „Kurier Poranny”, 7 IX 2005; JER, *Kultura Ligi i opery*, „Kurier Poranny”, 30 XII 2005; K. Kopania, *Kolekcja II Galerii Arsenał w Białymstoku*, „Kresy”, nr 63, 3, 2005, s. 203-204; KJ, *Wielkie zakupy w Zachęcie*, „Gazeta Współczesna”, 7 IX 2005; M. Ludwiśiak, *Dwa muzea, duży kłopot?*, „Gazeta Wyborcza”, 13 I 2005; MOŻ, *Podlaska Zachęta?*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 5 VIII 2004; J. Szerszunowicz, *Z Donbasu do Białegostoku*, „Kurier Poranny”, 22 VIII 2005; M. Żmijewska, *Składka na sztukę*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 27 IX 2004; eadem, *Para Zachęty*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 13-15 VIII 2005; M. Żmijewska, LUAN, *Zachęta na piątkę*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 7 IX 2005.
- ²³⁵ W dniach 11-15 X 2005 r. miały miejsce Dni Sztuki na Uniwersytecie Warszawskim, w ramach których odbyła się prezentacja prac wideo zakupionych przez Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych do *Kolekcji II Galerii Arsenał* w Białymstoku (11 X 05) oraz debata z udziałem Moniki Szewczyk na temat tworzenia kolekcji sztuki współczesnej w Polsce, połączona z prezentacją multimedialną zbiorów Galerii (12 X 05). Wcześniej, 1 IV 2005 r., na czterdziestolecie Arsenалу, zorganizowano w Galerii wykład Kamila Kopani na temat *Kolekcji II*.
- ²³⁶ Zwróceniem uwagi na działalność Towarzystwa, a jednocześnie inicjatywą związaną z kształtowaniem tradycji kulturalnej Białegostoku była akcja rekonstrukcji parkowej rzeźby psa Kawelina, stworzonej w latach trzydziestych XX w. przez Piotra Sawickiego seniora (1906-1991), aktora, reżysera, fotografa, twórcy białostockiego Teatru Świerszcz, czyli obecnego Białostockiego Teatru Lalek, postaci mającej wyjątkowe zasługi dla dziejów kulturalnych miasta. Replikę rzeźby, wywiezionej w czasie II wojny światowej przez wojska niemieckie, wykonała Małgorzata Niedzielko. Mecenasem przedsięwzięcia była Contractus Sp. z o.o., patronat prasowy nad akcją objął białostocki oddział Gazety Wyborczej. Rzeźba w czasie Dni Miasta Białegostoku, 24 czerwca 2005 r., została przekazana mieszkańcom miasta w darze od Towarzystwa. W październiku 2005 r. ostatecznie stanęła w miejskim parku, przy bulwarach Kościółkowskiego. Na temat Piotra Sawickiego seniora patrz: D. Boćkowski, J. Kwasowski, *Białostoczanie XX wieku*, Białystok 2000, s. 61-63; J. Werpachowska, *Białystok był jego pasją*, „Kurier Podlaski”, 20-21-22 XII 1991; T. Wiśniewski, *Świerszcz*, „Kurier Poranny”, 30 IV – 1, 2, 3 V 1994. Na temat historii rekonstrukcji rzeźby: ada, *Kawelin powraca*, „Gazeta Współczesna”, 22 VI 2005; ada, *Pies Kawelin znowu szczyrzy zęby na białostockich plantach*, „Gazeta Współczesna”, 6 X 2005; AL, *Kawelin – nowa odsłona*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 5-6 II 2005; Kł., *Wrócił Kawelin*, „Kurier Poranny”, 6 X 2005; KOSZ, *Białe psisko znów strzeże miasta*, „Kurier Poranny”, 25 VI 2005; MOŻ, *Psisko jak generał*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22-23 I 2005; MOŻ, *Kawelin powrócił*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 25 VI 2005; MOŻ, *Pani Łucja i Kawelin*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 25 VI 2005; SVEN,

Kawelin, jaka to rasa?, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19 I 2005; M. Szwaczko, *Kawelin powrócił!*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 6 X 2005; WAC, *Kawelin jeszcze bez głowy*, „Kurier Poranny”, 18 VI 2005; *Z piachu i cementu powstałeś*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 24 VI 2005; M. Żmijewska, *Wejście Kawelina*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 18 I 2005; eadem, *Czekamy na psisko*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22 II 2005; eadem, *Zęby Kawelina*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 16 III 2005; eadem, *Kawelin, dobry pan*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22 III 2005; eadem, *Kawelina twarz prawdziwa*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 31 III 2005; eadem, *Kawelin nadchodzi*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 17 VI 2005; eadem, *Pies na mur beton*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 5 X 2005; eadem, *Kilka dni z życia psa Branickich*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 8-9 X 2005; eadem, *Psiaki zapraszamy do Kawelina*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 12 X 2005.

²³⁷ W darze od ministra Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych otrzymało dwie prace fotograficzne Zbigniewa Libery pt. *Ostateczne wyzwolenie 1* oraz *Ostateczne wyzwolenie 2*, będące głosem w dyskusji dotyczącej amerykańskiej inwazji na Irak w 2003 r., w którą zaangażowane było także wojsko polskie. Na temat inauguracji patrz m.in.: ada, *100 tysięcy na zachętę*, „Gazeta Współczesna”, 13 I 2005; ada, *Kolekcję czas zacząć*, „Gazeta Współczesna”, 17 I 2005; DJ, *Wejście Libery do Białegostoku*, „Gazeta Wyborcza”, 14 I 2005; *Hajda na Ministra!*, „Kurier Poranny”, 21 I 2005; JER, *Tur da! co obiecał*, „Kurier Poranny”, 9 II 2005; MOŻ, *Lipa od ministra*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11 I 2005; J. Szerszunowicz, *Dąbrowski podaruje Libere*, „Kurier Poranny”, 11 I 2005; M. Żmijewska, *Chwalebna zrzutka*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 10 I 2005.

²³⁸ I. Dzioba, *O jedno oczko za dużo*, „Czas Kultury”, nr 2, 2005, s. 123-128; JER, *Mecenas Kudrycka*, „Kurier Poranny”, 5 III 2005; J. Szerszunowicz, *(Ręko)Dziela Julity Wójcik*, „Kurier Poranny”, 7 III 2005; M. Żmijewska, *Włóczka od mecenasa*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 7 III 2005.

²³⁹ JER, *Prasa Podlaska mecenasem sztuki*, „Kurier Poranny”, 17 V 2005.

²⁴⁰ Faktycznym właścicielem zakupionych prac jest Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych, jednak jego zbiory powstają po to, by być połączone z *Kolekcją II* Galerii Arsenał. W związku z tym w pełni uzasadnione jest traktowanie *Kolekcji II* oraz kolekcji Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych jako jednego zbioru, określanego funkcjonującą od lat nazwą *Kolekcja II*.

²⁴¹ Należy wyraźnie zaznaczyć, iż galerie miejskie, takie jak białostocki Arsenał, nie mają wydzielonych funduszy na budowanie kolekcji. Tworzenie i uzupełnianie zbiorów możliwe jest dzięki uprzejmości i hojności artystów, przekazujących nieodpłatnie prace konkretnym instytucjom, bądź środkom finansowym wygospodarowanym z puli pieniężnej przeznaczonej na bieżącą działalność. Por.: „Coraz częściej zwraca się ostatnio uwagę na niepokojące zjawisko niedoinwestowania polskich muzeów i tym samym brak rozwijających się w ich ramach kolekcji najnowszej sztuki. Po części sytuację ratuje – czego chyba nie dostrzega się w wystarczającym stopniu – działalność takich galerii jak białostocka, która konsekwentnie stara się budować kolekcję w oparciu o bieżący program wystaw. Nie jest to jednak bynajmniej dla muzealników powód do uspokojenia, ale raczej do wstydu. Tworzenie kolekcji nie jest bowiem głównym, statutowym celem miejskich galerii. Fundusze na zakup prac są więc wyzyskiwane z rozmaitych oszczędności lub pieniędzy przeznaczonych oficjalnie na inne cele. Jeśli więc możliwe są – dzięki zaradności dyrekcji – zakupy prac w Białymstoku, dlaczego inaczej dzieje się w największych polskich muzeach?”. Ł. Gorczyca, *35-lecie Galerii Arsenał w Białymstoku*, „Art & Business”, nr 5, 2000, s. 8.

²⁴² Należy wspomnieć, iż działania Towarzystwa zyskały również wsparcie prof. dr hab. Barbary Kudryckiej – posłanki Parlamentu Europejskiego, Rektora Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Białymstoku, prof. dr hab. Marii Poprzęckiej – dyrektora Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, prezesa Stowarzyszenia Historyków Sztuki, prof. dr. hab. Henryka Jurkowskiego – historyka teatru, jednego z najwybitniejszych przedstawicieli dyscypliny, specjalisty w zakresie dziejów i teorii teatru lalek, prof. dr. hab. Wiesława Juszcza – członka Komitetu Nauk o Sztuce Polskiej Akademii Nauk, wieloletniego profesora Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego oraz Instytutu Sztuki PAN, prof. dr. hab. Lechosława Lameńskiego – dyrektora Instytutu Historii Sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Roberta Tyszkiewicza – posła na Sejm RP. Wymienione osoby zgodziły się zasiadać w Komitecie wspierającym Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych (pełne biogramy osób zasiadających w Komitecie wspierającym: www.zachetapodlaska.org.pl).

²⁴³ Wicedyrektor Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, profesor w Zakładzie Historii Sztuki Nowoczesnej. Zajmuje się historią sztuki XX w., w szczególności zagadnieniami funkcjonowania sztuki w systemach totalitarnych. Interesuje się również problematyką krytyki artystycznej. Autor książki o Kazimierzu Skórewiczu, twórcy gmachów sejmu polskiego: *Kazimierz Skórewicz. Architekt, konserwator, badacz architektury, 1866–1950* (2000). Współorganizator wystaw: *Karl Friedrich Schinkel i Polacy* w Muzeum Narodowym w Warszawie (1987) oraz *Magowie i mistycy* w Centrum Sztuki Współczesnej (1991). Członek Polskiej Sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA. Teksty z zakresu historii i krytyki sztuki publikowane w licznych katalogach wystaw (m.in. Andrzeja Wróblewskiego, Grzegorza Kowalskiego, Marka Sobczyka, Włodzimierza Jana Zakrzewskiego) oraz czasopismach fachowych, takich jak: „Rocznik Historii Sztuki”, „Rzeźba Polska”, „Ikonotheka”, „Odra”, „Exit”.

²⁴⁴ Historyk i krytyk sztuki, zajmuje się sztuką polską XIX i XX wieku. Pracuje w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk oraz w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, prowadzi również wykłady na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Autorka książek: *Materiały do dziejów Instytutu Propagandy Sztuki (1930–1939)* (1992); *Polacy na Biennale Sztuki w Wenecji 1895–1999* (1999); *Poza kanonem. Sztuka polskich artystek 1890–1931* (2003). Autorka licznych artykułów naukowych oraz tekstów krytycznych publikowanych m.in. w katalogach wystaw oraz czasopismach fachowych, w tym w „Biuletynie Historii Sztuki”, „Kresach”, „Rocznikach Humanistycznych KUL”, „Studia Litteraria Polono-Slavica”, „Tekstach Drugich”, „Twórczości” oraz „Znaku”.

²⁴⁵ Historyk i krytyk sztuki, kustosz sztuki współczesnej Muzeum Narodowego w Warszawie. Założycielka i dyrektor Fundacji Zbiorów Sztuki Współczesnej Muzeum Narodowego w Warszawie. Prezes Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA. Kuratorka licznych wystaw sztuki polskiej i obcej organizowanych w kraju i za granicą, m.in.: *Kazimierz Zielenkiewicz Cazel*, Muzeum Narodowe w Warszawie, 1998; *Edward Dwurnik. Warszawa*, Galeria PBK, Warszawa, 1998; *Krajobrazy. Polskie malarstwo pejzażowe od Oświecenia do końca XX w.*, Muzeum Narodowe w Warszawie, Schirn Kunsthalle we Frankfurcie, 2000/2001; *Na wolności \ w końcu. In Freiheit \ endlich. Polnische Kunst nach 1989. Sztuka polska po 1989 roku*, Staatliche Kunsthalle Baden-Baden, 19.11.2000 – 14.01.2001, Muzeum Narodowe w Warszawie, 16.03.2001 – 22.04.2001, Polenmuseum Rapperswil, 07.2001 – 08.2001; *Pejzaż semiotyczny*, Wiedeń, Galeria Charim, Galeria Ernst Hilger, 2002; *Potencjał. Kolekcje sztuki współczesnej dla muzeum...*, Warszawa, budynek Metropolitan, 2005 Autorka licznych tekstów krytycznych publikowanych w katalogach wystaw.

²⁴⁶ Praca zakupiona przez sponsora Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych – Wydawnictwo Prasa Podlaska Sp. z o.o.

²⁴⁷ Praca zakupiona przez mecenasa Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, prof. dr hab. Barbarę Kudrycką, eurodeputowaną, rektora Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Białymstoku, w imieniu tejże Szkoły.

²⁴⁸ M. Wasilewski, *Kolekcja Galerii...* (patrz przyp. 199). W *Kolekcji II* znajdują się też dzieła faktycznie powstałe przed 1989 r. – dotyczy to zestawu prac wideo Józefa Robakowskiego, których część została zrealizowana w latach osiemdziesiątych. Jest to jedyny przypadek odejścia od zasady kupowania prac powstałych wyłącznie po 1989 r. Pod względem merytorycznym są one jednak zdecydowanie bliższe dziełom z *Kolekcji II* (w tym realizacji wideo) niż obrazom z *Trzech nurtów*. Innym odstępstwem od tej zasady jest obecność w zbiorze prac np. Zbigniewa Warpechowskiego czy też Antoniego Mikołajczyka. *Talerzowanie* pierwszego z wymienionych powstało co prawda w 1991 r., jest jednak bezpośrednio związane z eksperymentami, które artysta prowadził jeszcze w latach siedemdziesiątych [Zbigniew Warpechowski. *Talerzowanie*, kat. wyst., Galeria BWA Sandomierz, 1992]. Fotografie Antoniego Mikołajczyka należy z kolei łączyć z działaniami, które artysta prowadził przede wszystkim w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych [A. M. Leśniewska (red.), *Antoni Mikołajczyk. Przestrzeń światła. Space of Light*, kat. wyst., Muzeum im. Xawerego Dunikowskiego, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Warszawa 1998].

²⁴⁹ Zdanie to sugeruje, iż w *Kolekcji II* znajdują się prace wideo oraz fotografie zarówno Józefa Robakowskiego, jak i grupy Magisters. W rzeczywistości w zbiorach Arsenału przechowywany jest zestaw prac wideo Józefa Robakowskiego i fotografia autorstwa grupy Magisters.

²⁵⁰ M. Wasilewski, *Kolekcja Galerii...* (patrz przyp. 199).

²⁵¹ A. Rottenberg, *Sztuka w Polsce 1945–2005*, Warszawa 2005. Oprócz książki Andy Rottenberg warto zwrócić uwagę

na opracowania wybranych nurtów sztuki polskiej po 1989 r., np. sztuki krytycznej: I. Kowalczyk, *Ciało i władza. Polska sztuka krytyczna lat 90.*, Warszawa 2002; J. Zydorowicz, *Artystyczny wirus. Polska sztuka krytyczna wobec przemian kultury po 1989 roku*, Warszawa 2005. Publikacje te, oprócz tego, iż wprowadzają w kontekst powstania oraz wymowę znajdujących się w *Kolekcji II* prac np. Zofii Kulik, Doroty Nieznalskiej, Katarzyny Kozyry czy Grzegorza Klamana, potwierdzają również trafność ich doboru z punktu widzenia kształtowania reprezentatywnego zbioru sztuki polskiej ostatnich kilkunastu lat.

²⁵² Zaznaczyć należy, iż Galeria Arsenał funkcjonuje w publikacji jedynie jako właściciel pracy Doroty Nieznalskiej (*bez tytułu*, 1999, 3 fotografie na płycie poliuretanowej, 125 x 92 cm każda, obiekt skórzany nitowany). Trzy fotografie Elżbiety Jabłońskiej, znajdujące się w *Kolekcji II* (*Supermatka*, 2003, wymiary każdej z fotografii: 125 x 128 cm, pleksi), w pełni odpowiadają tym reprodukowanym w książce, w której opisane zostały – najprawdopodobniej błędnie – jako praca jednoelementowa, datowana na 2002 r., o wymiarach 223 x 404 cm., będąca w posiadaniu artystki. Praca wideo Artura Żmijewskiego *Nasz śpiewnik* funkcjonuje jako własność artysty i Fundacji Galerii Foksal w Warszawie.

²⁵³ Także pomniejsze opracowania, np. katalogi wybranych wystaw, w pełni potwierdzają, iż białostocka kolekcja może służyć jako dobre źródło wiedzy na temat sztuki polskiej po 1989 r. Patrz np.: M. Lewoc (ed.), *Contemporary Identities. Current Artistic Creation in Poland*, Szczecin b. d. [2004?].

²⁵⁴ Wiele powyższych kwestii omawia w interesujących studiach M. Nowacka: *Filozoficzne aspekty terapii transplantacyjnej*, Białystok 2002, *Etyka a transplantacje*, Warszawa 2003 oraz *Selected Bioethical Questions. The Polish Perspective*, Białystok 2004; tam też bibliografia poszczególnych zagadnień. Na temat bioetycznych aspektów współczesnej sztuki polskiej patrz: I. Dzioba, *Mniejszy świat. Sztuka, nauka i obrazowanie mikrokosmosu*, „Archeus. Studia z Bioetyki i Antropologii Filozoficznej”, nr 5, 2004, s. 77-94; K. Kopania, *Między cielesnością a świadomością. Błędna droga sztuki współczesnej*, „Archeus. Studia z Bioetyki i Antropologii Filozoficznej”, nr 4, 2003, s. 75-91; idem, *Collegium Anatomicum Konrada Kuzyżyna*, „Archeus. Studia z Bioetyki i Antropologii Filozoficznej”, nr 5, 2004, s. 59-75.

²⁵⁵ Warto w tym kontekście zastanowić się nad słowami dr. Marka Edelmana, który mówiąc o współczesnej służbie zdrowia w Polsce i wymaganiach, jakie stawiają jej ludzie, mówi: „Jeśli jest zagrożenie życia, to pacjent jest natychmiast nawet w najgorszym szpitalu operowany. A że nie jest leczony tak jak Rockefeller i nie ma własnego pokoju?! We Francji też nie ma, w Anglii też nie, bo tam są sale trzydziestoosobowe. Terminy operacji też są półroczne, a u nas każdy by chciał wejść, zrobić dwadzieścia pięć badań, które kosztują milion złotych, jutro być operowanym, a pojutrze zdrowym. A jak umierasz, to oczywiście winna jest służba zdrowia. O tym, że śmierć jest przypisana do narodzin, nikt nie pamięta. Umarłeś, więc ktoś musi być winien!”. *Nie ma jutro! Z Markiem Edelmanem rozmawia Paweł Tomczyk*, „Odra”, nr 12, 2003, s. 5.

²⁵⁶ Ł. Ronduda, *Estetyki społeczeństwa ryzyka. Rzecz o sztuce Dominika Lejmana*, w: M. Godlewska-Siwerska (red.), *Dominik Lejman. Present Perfect*, kat. wyst., Instytut Polski w Düsseldorfie, Białystok 2005, s. nlb.

²⁵⁷ I. Dzioba, *Mniejszy świat. Sztuka, nauka i obrazowanie mikrokosmosu*, „Archeus. Studia z Bioetyki i Antropologii Filozoficznej”, nr 5, 2004, s. 92.

²⁵⁸ Warto zaznaczyć, iż np. na zakup ośmiu obrazów Davida Diao, eksponowanych na indywidualnej wystawie artysty w 2005 r., wedle cen, jakie osiągają w Stanach Zjednoczonych, należałoby wydać połowę rocznego budżetu Galerii Arsenał.

²⁵⁹ Igor Kaszkurewicz (wystawa 24 XI – 14 XII 1992, pozyskanie pracy w charakterze daru: 29 III 1993), Hannes Forster (wystawa: 23 III – 17 IV 1995, pozyskanie pracy w charakterze daru: 8 I 1996), Odili Donald Odita (udział w wystawie zbiorowej: 10 IX – 17 X 1999, pozyskanie pracy w charakterze daru: 17 X 1999). W przypadku Susanny Harwood Rubin (udział w wystawie zbiorowej: 10 IX – 17 X 1999) mamy do czynienia z pracą przygotowaną specjalnie na białostocką prezentację. Jest to rysunek ołówkiem na jednej ze ścian galerii. Za zgodą artystki został on włączony do *Kolekcji II*. Ze względu na charakter pracy nie jest ona obecna na pokazach *Kolekcji II* poza Białymstokiem. Nie jest również eksponowana w salach Arsenálu, służących przecież jako miejsce wystaw czasowych. Podobny problem wiąże się z pracami Jerzego Truszkowskiego. Pięcioramiennie gwiazdy powstałej ze skucia tynku z ceglanej ściany czy krzyża ułożonego z płytek terakoty przyklejonych do ściany (obie prace w jednej z galerijnych sal) nie sposób przecież ani przenieść z miejsca na miejsce, ani też eksponować na bieżąco we wnętrzu, które w przyszłości nie ma szans na stanie się wnętrzem muzealnym. Biorąc pod

uwagę to, iż sale galerii nie nadają się na stałą prezentację zbiorów, powstaje pytanie, czy w ogóle uzasadnione jest traktowanie prac Susanny Harwood Rubin oraz Jerzego Truszkowskiego jako dzieł z *Kolekcji II*.

²⁶⁰ Należy zaznaczyć, że i te prace zakupione zostały niejako w nawiązaniu do wystaw zorganizowanych przez Galerię Arsenał. Zaraz po prezentacji *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?* (20 V – 19 VI 2005) Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych zakupiło pracę biorącą w niej udział Vesny Bukovec (realizacja *Czy sztuka jest potrzebna i dlaczego?* była jedną z dwóch pokazywanych w Białymstoku prac artystki). Rozmowy dotyczące zakupu przez PTZSzP serii fotografii Viktora Marushchenki toczone były równoległe z przygotowaniem do jego indywidualnej wystawy w Arsenale, która miała miejsce 2 IX – 2 X 2005 r.

²⁶¹ Prace wymienionych artystów prezentowane były w Arsenale na wystawie *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?* Zwięzły opis prac, jak i zagadnień z nimi związanych, patrz: K. Kopania, *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?*, „Czas Kultury”, nr 5, 2005, s. 131-137.

²⁶² O tym, iż *Kolekcja II* nie odbiega od najbardziej znaczących kolekcji krajowych instytucji kultury, dysponujących nieporównanie większymi środkami finansowymi i zapleczem logistycznym, świadczy nawet jej pobieżne porównanie ze zbiorami Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie czy Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu. Sztuka polska ostatnich piętnastu lat reprezentowana jest w niej przynajmniej tak samo dobrze, pod pewnymi względami zaś nawet lepiej. W kolekcji warszawskiej i bytomskiej brak np. prac grupy Azorro, Oskara Dawickiego, Marty Deskur, Grzegorza Klamana, Magisters, Antoniego Mikołajczyka, Doroty Nieznalskiej, Zbigniewa Rogalskiego, Jerzego Truszkowskiego, Julity Wójcik, które znajdują się w Białymstoku. Muzeum w Bytomiu nie posiada pracy Mirosława Bałki, Pawła Althamera czy Artura Żmijewskiego, CSW z kolei Leszka Lewandowskiego oraz np. Konrada Kuzyszyna. Galerii Arsenał z kolei brakuje prac Wilhelma Sasnała, Katarzyny Górnej czy też Marka Sobczyka, będących w posiadaniu CSW. Patrz: A. Mazur (red.), *Kolekcja 04*, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 2005; M. Meschnik, *Kolekcja współczesnej sztuki polskiej Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu. Katalog nabytków z lat 1990-2002*, Bytom 2003.

²⁶³ Na ten temat patrz np.: D. Jarecka, *Uwaga, nowe muzeum!*, „Gazeta Wyborcza”, 29 XI 2004; eadem, *Zróbmy dobre muzeum!*, „Gazeta Wyborcza”, 14 II 2005; eadem, *Muzeum w embrionie*, „Gazeta Wyborcza”, 14-15 V 2005; eadem, *Muzeum otwarte na świat*, „Gazeta Wyborcza”, 14 VII 2005

²⁶⁴ Biorąc pod uwagę współczesne standardy związane z wdrażaniem konkretnych inwestycji, przede wszystkim zaś ogromne zapóźnienia w dziedzinie muzealnictwa, które Polska jak najszybciej winna nadrobić – planowane tempo realizacji projektu, delikatnie rzecz ujmując, jest niespieszne.

²⁶⁵ Wedle dokumentu zatytułowanego *Wstępna koncepcja Warszawskiego Muzeum Sztuki Nowoczesnej przyjęta przez Radę Muzeum dnia 12 września 2005 roku* przewiduje się, iż kolekcja tworzona będzie i finansowana w oparciu o: Muzeum i jego Fundację, program operacyjny „Znaki Czasu”, program operacyjny „Dziedzictwo kulturowe”, kolekcję Prezydenta RP, kolekcję Prezydenta Miasta Warszawy, środki i darowizny sponsorów, depozyty muzealne i prywatne, z kraju i zagranicy. Jednym słowem, może to być nie tyle kolekcja własna muzeum, co ekspozycja złożona w znacznej mierze z prac będących w posiadaniu innych instytucji i osób. Byłoby to smutnym potwierdzeniem tego, iż blisko czterdziestomilionowy kraj w środku Europy, którego władze i obywatele wszem i wobec chwalą się wielkością własnej kultury oraz tradycji, nie jest w stanie od podstaw zbudować jednego muzeum o charakterze ogólnokrajowym, mogącego poszczycić się posiadaniem w pełni samodzielnej kolekcji.

²⁶⁶ We *Wstępnej koncepcji...* czytamy, iż „ważnym zadaniem, realizowanym od początku tworzenia Muzeum będzie budowanie sieci partnerów strategicznych”, do których zaliczono Białystok, określony mianem miasta o wysokim potencjale. Gdyby projekt Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie udało się zrealizować, Białystok, w oparciu o Galerię Arsenał i jej zbiory, rzeczywiście mógłby pełnić rolę jednego z partnerów strategicznych nowej instytucji, wpisując się w sieć muzeów sztuki nowoczesnej, które, miejmy nadzieję, powstaną w najbliższych latach w różnych regionach kraju.

²⁶⁷ Na temat ataków na Galerię Arsenał patrz: *Kalendarium Galerii Arsenał* ([bibl. polemik]). Ataki na Galerię Arsenał wpisują się w ciąg podobnych akcji skierowanych przeciw innym krajowym instytucjom wystawienniczym, jak choćby Narodowej Galerii Sztuki Współczesnej Zachęta, a także wybranym artystom, ich pracom oraz – generalnie – wybranym przejawom współczesnej sztuki polskiej. Jako takie wpisują się w debatę na temat granic wolności wypowiedzi, nad kwe-

stiaj postrzegania przez media sztuki współczesnej wyłącznie przez pryzmat skandalu, a także niezależności placówek kultury od doraźnych interesów przedstawicieli partii politycznych. Na temat genezy, przejawów oraz skutków tego typu ataków w ostatnich latach patrz m.in.: M. Bakke, *Censorship in Polish Contemporary Art. Freedom or Responsibility?*, w: P. W. Juchacz, R. Kozłowski (red.), *Freedom and Responsibility. Sacrum, Culture and Society*, Poznań 2003, s. 153–158; W. Baraniewski, *Dekada bez właściwości*, „Odra”, nr 6, 2004, s. 39–45; P. Bernatowicz, *Kilka refleksji o granicy obyczajowej i metafizycznej*, „Zeszyty ASP”, nr 16/17, 2004, s. 3–7; *Czy istnieje w Polsce cenzura dotycząca sztuki?*, „Kresy”, nr 4, 2003; A. Jakubowska, *Agorafobia*, w: M. Poprzęcka (red.), *Sztuka dzisiaj. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Warszawa, listopad 2001*, Warszawa 2002, s. 135–143; W. Kaźmierczak, *Granice sztuki*, „Zeszyty ASP”, nr 16/17, 2004, s. 15–20; I. Kowalczyk, *Ciało, władza i cenzura (na przykładzie jednej pracy, która nie istnieje i drugiej, której nie widać)*, „Magazyn Sztuki”, nr 3, 1999, s. 29–32; eadem, *Ciało i władza. Polska sztuka krytyczna lat 90.*, Warszawa 2002, s. 71–113; eadem, *Sztuka, wolność, demokracja*, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Stara Rzeźnia, 5–9 maja 2005, s. 284–289; R. W. Kluszczyński, *Artyści pod pręgierz, krytycy sztuki do kliniki psychiatrycznej, czyli najnowsze dyskusje wokół sztuki krytycznej w Polsce*, „Exit”, nr 4, 1999, s. 2074–2081; P. Piotrowski, *Sztuka według polityki*, w: B. Czubak (red.), *Negocjatorzy sztuki wobec rzeczywistości*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia”, Gdańsk 2000, s. 20–34; M. Szewczyk, * * *, „Zeszyty ASP”, nr 16/17, 2004, s. 21–22; *Sztuka na marginesie. Rozmawiają Agata Jakubowska, Aneta Szyłak, Marek Krajewski i Jarosław Suchan*, „Opcje”, nr 6, 2003, s. 31–36; A. Szyłak, *Relacja z dyskusji o moralności sztuki w Polsce*, „Exit”, nr 3, 1997, s. 1532–1534; M. Ujma, *Dlaczego polscy intelektualści nie lubią sztuki współczesnej? Próba diagnozy stanu rzeczy*, „Kresy”, nr 4, 2003, s. 167–168; M. Wasilewski, *Kilka uwag o sztuce i demokracji w Polsce*, „Kresy”, nr 1–2, 2005, s. 203–206; J. Zydorowicz, *Artystyczny wirus. Polska sztuka krytyczna wobec przemian kultury po 1989 roku*, Warszawa 2005, passim. Na temat ataków przedstawicieli różnego rodzaju środowisk na instytucje kulturalne w Białymstoku patrz np.: dot, „Gęsi” z wymową, „Kurier Podlaski”, 15 II 1996; Jer, *Niemoralne „Gęsi”*, „Kurier Poranny”, 17 I 1996; Jer, *Dla cwaniaków raj*, „Kurier Poranny”, 19 II 1996; jer, *Niezwykłe przedstawienie*, „Kurier Poranny”, 16 V 1996; jer, *„Gęsi” odleciały na wakacje*, „Kurier Poranny”, 20 V 1996; kon, *Przeciw teatrowi*, „Gazeta Współczesna”, 17 I 1996; K. Konecka, *Gęsi za kratami*, „Gazeta Współczesna”, 20 II 1996; eadem, *Abramow za wodą*, „Gazeta Współczesna”, 1 III 1996; eadem, *Między Kanadą a Boćkami*, „Gazeta Współczesna”, 24 V 1996; A. Koziara, *Co mamy z „Gęsi”?*, „Kurier Podlaski”, 7 III 1996; ksu, *„Gęsi” z autorem*, „Kurier Podlaski”, 20 V 1996; J. Nachiło, *Prapremierowe „Gęsi za wodą”*, „Kurier Poranny”, 15 II 1996; D. Próchniewicz, *„Gęsi” na deskach*, „Kurier Podlaski”, 20 II 1996; M. Sulima, *Nie ma to jak skandal*, „Gazeta Współczesna”, 27 IX 1996 oraz: ap, *LPR przegrała ze sztuką*, „Gazeta Współczesna”, 21 XII 2005; J. Bończa-Szałbowski, *Artyści nie są do wynajęcia*, „Rzeczpospolita”, 19 XII 2005; K. Holidej, *LPR lobbuje za Wierszalinem*, www.szukamypolski.com, 2 XII 2005; J. Marczyński, *Czy artyści są naprawdę wolni?*, „Rzeczpospolita”, 14 XII 2005; J. Medek, *Teatr Wierszalin. Odsłona sądowa*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 3 XII 2005; *Nie pieprz Pietrze*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22 XII 2005; J. Medek, *MOŻ, Przegonić robaczywy rodzynek*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 29 XI 2005; A. Mierzyńska, *LPR przeciw świętej!*, „Gazeta Współczesna”, 29 XI 2005; Z. Nikitorowicz, *LPR widzi co chce*, „Kurier Poranny”, 22 XII 2005; idem, *Wierszalin wygrał z Ligą*, „Kurier Poranny”, 22 XII 2005; R. Pawłowski, *Cichy powrót cenzury*, „Gazeta Wyborcza”, 1 XII 2005; idem, *Ignoranci atakują*, „Gazeta Wyborcza”, 10 XII 2005; ROM, *Minister poprze teatr Wierszalin*, „Gazeta Wyborcza”, 7 XII 2005; J. Szafraniec, *List otwarty do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Pana Kazimierza Ujazdowskiego i Marszałka Województwa Podlaskiego Pana Janusza Krzyżewskiego*, „Nasz Dziennik”, 28 XII 2005; J. Szerszunowicz, *Rozgonić Wierszalin*, „Kurier Poranny”, 29 XI 2005; B. Waclawski, *Wojna o budżet? Nie, o Wierszalin*, „Kurier Poranny”, 29 XI 2005; M. Żmijewska, *Tomaszuk o radnym*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 29 XI 2005; eadem, *LPR i Chrystus z piersiami*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 1 XII 2005.

²⁶⁸ W tym wypadku przewidziane są wykład i prezentacja multimedialna zbiorów Galerii Arsenal.

²⁶⁹ W Bunkrze Sztuki pokazywany ma być cykl fotografii Viktora Marushchenki.

²⁷⁰ Prezentacje w Lipsku oraz Reszlu nie są pewne ze względów logistycznych – liczba propozycji powoduje bowiem poważne problemy z dopasowaniem terminów wystaw w konkretnych instytucjach.

²⁷¹ Na temat planów związanych z eksponowaniem *Kolekcji II* poza Białymstokiem w 2006 r. patrz: JER, *Rozchwytywana kolekcja*, „Kurier Poranny”, 1 XII 2005; JER, *Kultura Ligi i opery*, „Kurier Poranny”, 30 XII 2005.

²⁷² Najbardziej spektakularnym przykładem rozwoju miasta poprzez inwestycje w kulturę – w szczególności w muzeum sztuki nowoczesnej – stało się w ostatnich latach hiszpańskie Bilbao. Budowa Guggenheim Museum, powszechnie znanego dzięki swej niezwyklej architekturze, znacznie wpłynęła na rozwój miasta, przyciągając ogromną wręcz liczbę turystów. Na temat muzeum patrz m.in.: S. Buzas, *Four Museums. Carlo Scarpa, Museo Canoviano, Possagno – Frank O. Gehry, Guggenheim Bilbao Museoa – Rafael Moneo, The Audry Jones Beck Building, MFAH – Heinz Tesar, Sammlung Essl, Klosterneuburg*, Stuttgart 2004; D. M. Lasansky, B. McLaren (ed.), *Architecture and tourism: perception, performance, and place*, Oxford-New York 2004; J. L. Merino (ed.), *Guggenheim: arquitectura y arte*, Bilbao 2003; C. van Bruggen, *Frank O. Gehry, Guggenheim Museum Bilbao*, New York 1999; J. Zulaika, *Guggenheim Bilbao Museoa: museums, architecture, and city renewal*, Reno 2003.

²⁷³ Fakt, iż Białystok usytuowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie Rosji, Litwy, Łotwy, Estonii i Białorusi, w naturalny sposób predestynuje do tego, by powstał w nim ośrodek o ponadregionalnym znaczeniu, mogący stanowić swoiste centrum kultury ważne nie tylko dla regionu i kraju, w którym się znajduje.

²⁷⁴ Warto zaznaczyć, iż władze niektórych miast i województw, zdając sobie sprawę z zysków, jakie przynosi inwestowanie w sztukę najnowszą, zaczęły przymierzać się do budowy centrów sztuki współczesnej bądź muzeów sztuki współczesnej, a nawet wykonały w tym kierunku pierwsze konkretne kroki. Na ten temat patrz np.: R. Pawłowski, *Rosną mury kultury*, „Gazeta Wyborcza”, 1 VI 2005.

²⁷⁵ agak, *Kultura: kierunek ulica Węglowa*, „Gazeta Współczesna”, 17 V 2005; R. Pawłowski, *Rosną mury kultury*, „Gazeta Wyborcza”, 1 VI 2005; T. Rożek, *Węglówka jest realna*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 17 V 2005; T. Żukowski, *Kultura będzie przy Węglowej*, „Kurier Poranny”, 10 I 2005.

²⁷⁶ J. Szerszunowicz, *Kolekcja II*, „Kurier Poranny”, 14 X 2005.

Spis i bibliografia prac składających się na *Kolekcję II* (część ilustracyjna)

Zgromadzonej bibliografii nie należy traktować jako bibliografii *sensu stricto* prac z *Kolekcji II*. W założeniu jest raczej zbiorem tekstów pomocnych w zrozumieniu formy poszczególnych realizacji, ich treści, genezy oraz kontekstu funkcjonowania.

**Prace zakupione i pozyskane przez
Galerię Arsenał w Białymstoku**

Azorro (Oskar Dawicki, Igor Krenz, Wojciech Niedzielko, Łukasz Skąpski), *Hamlet*, 2002, wideo, 7 min. [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/4/2003]

nie sygn., *Nowe życie Hamleta*, www.raster.art.pl, 24 II 2002; *Öffentliche Rituale. Kunst/Videos aus Polen*, kat. wyst., Museum Modern Kunst Stiftung Ludwig, Wien 2003; **Ł. Ronduda**, *Pomiędzy postawą krytyczną a analityczną. Strategie najnowszej polskiej sztuki wideo*, „Artmix”, nr 6, 2003 – www.free.art.pl/artmix; **A. Rottenberg**, *Sztuka w Polsce 1945–2005*, Warszawa 2005, s. 364; **M. Wasilewski**, *Najkrótsza i pobleźna historia poczucia humoru w sztuce polskiej z grupą Azorro w tle*, w: *Four Roses*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok, 2004

Magisters (Hubert Czerepok, Zbigniew Rogalski), *Bardzo wysoki stopień świadomości*, 2001, fotografia, 100 x 150 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/6/2001]

Dobrze, in Ordnung. Der Mensch in Postkünstlerischen Zeiten. Hubert Czerepok (Magisters), Marcin Maciejowski, Paulina Ołowska, Zbigniew Rogalski (Magisters), kat. wyst., Kunstbuero, Kunsthalle 8, Futuregarden Artclub, Wien, 9. Mai, 2002 – 1. Juni, 2002, Kulturzentrum bei den Minoriten, Graz, 7. Juni, 2002 – 30. Juni, 2002; *Magisters na srebrnym globie. Magisters auf der silbernen Erde*, kat. wyst., Galeria Raster, Austriackie Forum Kultury, listopad 2001; **W. Kocołowski**, *Zbyszek i Hubert na srebrnym globie*, „Przekrój”, nr 43, 2001

Jarosław Bartołowicz, *Listopad (Głód wiary)*, 1992, fotografia, 16 elementów o wymiarach 40 x 30 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/2/2000]

J. Ciesielska, *Jogin z rowerem*, „Kwartalnik Artystyczny”, nr 1, 1996; **eadem, *Przesłona z pleksi***, w: *Jarosław Bartołowicz. Prace fotograficzne*, kat. wyst., Galeria FF, Łódź 1999; **M. W., *Jarosław Bartołowicz***, w: M. Bauer, K. Jurecki, A. Miastkowski (red.), *Wokół dekady. Fotografia polska lat 90.*, kat. wyst., Muzeum Sztuki w Łodzi, Galeria FF Łódzkiego Domu Kultury, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Łódź 2002

Łukasz Skąpski, *bez tytułu*, 1998, fotografia barwna, 120 x 200 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/3/99]

Ł. Gorczyca, *Estetyka nieba*, „Art & Business”, nr 5, 1998; **J. Trzupek, *Inne zdjęcia***, „Exit”, nr 3, 1998

Elżbieta Jabłońska, *Supermatka*, 2003, 3 fotografie, pleksi, 80 x 125 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/3/2003]

S. Cichocki, *Trzech herosów w kuchni, nie licząc Antka. O sztuce Elżbiety Jabłońskiej*, w: *Elżbieta Jabłońska. Supermatka*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2003; **K. Kościuczuk**, *Kim jest Elżbieta Jabłońska?*, „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004; **I. Kowalczyk**, *Matka Polka kontra Supermatka?*, „Czas Kultury”, nr 5, 2003; **A. Szyłak**, *Construction work*, w: A. Szyłak (ed.), *Architectures of Gender. Contemporary Women's Art in Poland*, kat. wyst., Sculpture Center, Long Island City, New York, 11 IV – 8 VI 2003; **M. Ujma**, *Nadzwyczaj udane dzieło*, „Twórczość”, nr 12, 2004

Marta Deskur, *Andrzej i Pysio*, 1999, fotografia, 185 x 130 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/4/99]

B. Czubak, *Wobec rzeczywistości*, w: B. Czubak (red.), *Negocjatorzy sztuki wobec rzeczywistości. Bałka. C.U.K.T. Deskur. Janin. Jaros. Kłaman. Kozłowski. Kozyra. Kulik. Libera. Modzelewski. Robakowski. Rumas. Tarasewicz. Żebrowska*, Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, Gdańsk, b. d. [2002]; **M. Morzuch**, *Marta Deskur* [rozmowa z Martą Deskur], w: B. Czubak (red.), *Negocjatorzy sztuki wobec rzeczywistości. Bałka. C.U.K.T. Deskur. Janin. Jaros. Kłaman. Kozłowski. Kozyra. Kulik. Libera. Modzelewski. Robakowski. Rumas. Tarasewicz. Żebrowska*, Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, Gdańsk, b. d. [2002]; **P. Rypson**, *Marty Deskur obrazy, cytaty, pytania*, w: *Marta Deskur. Rodzina. The Family*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok, maj–czerwiec 1999; **P. Rypson, R. Zawartka (red.)**, *Deskur. Rodzina*, kat. wyst., Bunkier Sztuki. Galeria Sztuki Współczesnej, Kraków, 11 III – 2 IV 2000

Konrad Kuzyszyn, *Kondycja III*, 1995, 2 obiekty fotograficzne (slajd, silikon, sklejka, żarówka) o wymiarach 15,5 x 30 x 25 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/4/96, OT/9/96]

Konrad Kuzyszyn, *Obiekty bycia*, 1999, instalacja (szafa lekarska, obiekty fotograficzne), 170 x 60 x 60 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/2/1999]

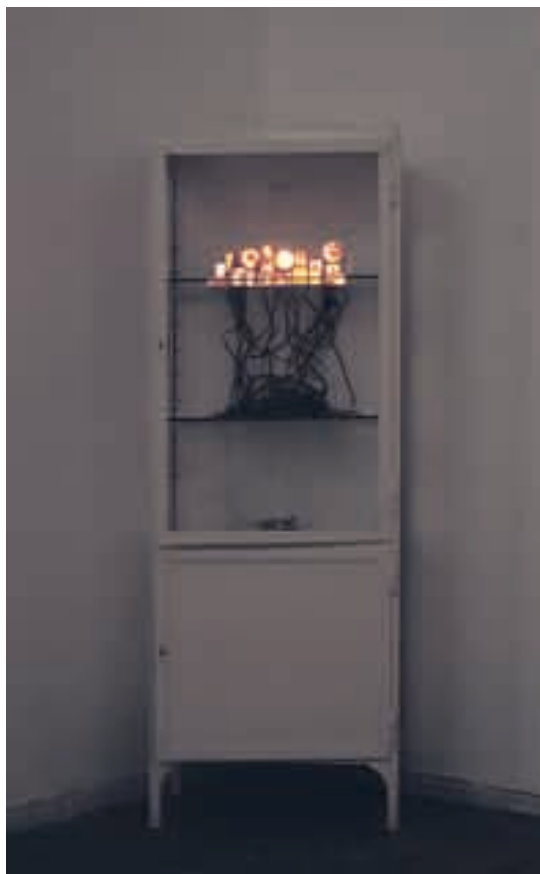
M. Bakke, *Ciało otwarte. Filozoficzne reinterpretacje kulturowych wizji cielesności*, Poznań 2000, s. 42-50;

Ł. Gorczyca, *Siedem wtajemniczeń Konrada Kuzyszyna*, w: *Konrad Kuzyszyn. Świątłość*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1999; **L. Karwowski**, *Internal/External*, w: *Toyama Now '99. The Seventh International Contemporary Art Exhibition, Toyama, Poland – Japan*, The Museum of Modern Art, Toyama, s. 76; **I. Kowalczyk**, *Sztuka jako wtajemniczenie* [rozmowa z Konradem Kuzyszynem], w: I. Kowalczyk, *Niebezpieczne związki sztuki z ciałem*. Artur Żmijewski. Alicja Żebrowska. Dorota Nieznalska. Zbigniew Libera. Konrad Kuzyszyn. Zofia Kulik. Katarzyna Kozyra. Grzegorz Kowalski. Grzegorz Klaman. Anna Baumgart, Galeria Miejska Arsenał, Poznań 2002, s. 107-110; **L. Lechowicz**, *Przestrzeń w fotografii – fotografia w przestrzeni*, w: L. Lechowicz (red.), *Fotografia i przestrzeń. Photography and Space*, kat. wyst., Łódzki Dom Kultury Galeria FF, 18.12.1998 – 23.01.1999;

R. Lewandowski, *Skraplanie istnienia. Z Konradem Kuzyszynem rozmawia Roman Lewandowski*, www.artpapier.com.pl, nr 20, październik 2005; **M.W.**, *Konrad Jakub Kuzyszyn*, w: M. Bauer, K. Jurecki, A. Miastkowski (red.), *Wokół dekady. Fotografia polska lat 90.*, kat. wyst., Muzeum Sztuki w Łodzi, Galeria FF Łódzkiego Domu Kultury, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Łódź 2002; **A. Rejniak**, *Nerwy*, w: *Konrad Kuzyszyn. Świątłość*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1999; **A. Szyłak**, *Artysta trójjedyny. Ornament z ciała*, w: *Konrad Kuzyszyn. Rezultaty*, kat. wyst., Galeria Fundacja Wyspa Progress, Gdańsk, kwiecień-maj 1996

Leszek Lewandowski, *Imaginoskop*, 2002, silnik, sklejka, żarówka, 30 x 30 cm, średnica 30 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/3/2002]

L. Lewandowski, *By marzyć, nie należy zamykać oczu...*, w: *Prywatne przestrzenie*. Stanisław Drózdź, Leszek Lewandowski, Piotr Lutyński, Krystyna Pasterczyk, Andrzej Szewczyk, Jan Śliwka, kat. wyst., Górnośląskie Centrum Kultury – Galeria Sektor I, Katowice 2001; **J. Ryczek**, *Rzeczywistość a iluzja*, „Gazeta Malarzy i Poetów”, nr 1, 2004

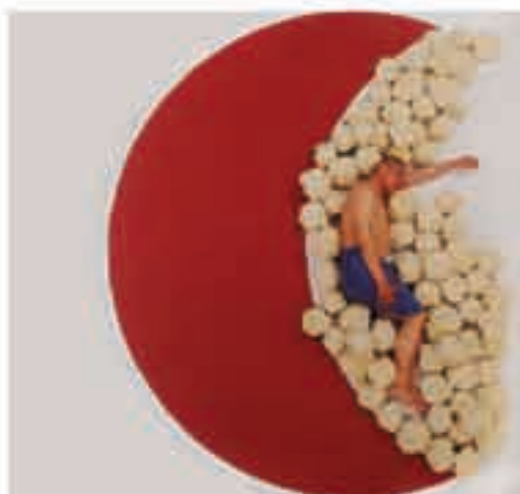
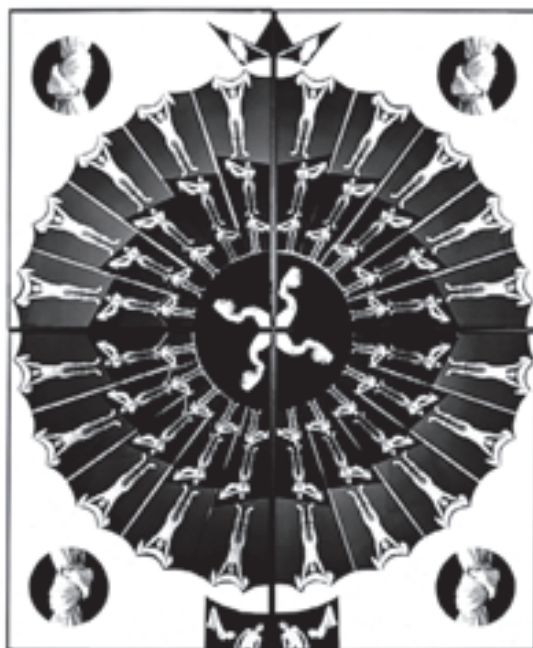

Zofia Kulik, *Mandala*, 1994, fotografia, 4 elementy o wymiarach 70 x 60 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/7/96]

A. Gruzewska (red.), *Dekada. Laureaci Paszportów Polityki, 1993-2003*, Warszawa 2003, s. 32-39; *The Human Motif. Zofia Kulik*, kat. wyst., Zone Gallery, 1 XII 1995 – 28 I 1996, Newcastle upon Tyne 1996; **I. Kowalczyk**, *The geometry of power in Zofia Kulik's art*, w: F. Ames-Lewis, P. Paszkiewicz (red.), *Art and Politics. The Proceedings of the Third Joint Conference of Polish and English Art Historians, Warsaw, September 1996*, Warszawa 1999, s. 223-229; **eadem**, *Władza też ma ciało* [rozmowa z Zofią Kulik], w: I. Kowalczyk, *Niebezpieczne związki sztuki z ciałem. Artur Żmijewski. Alicja Żebrowska. Dorota Nieznalska. Zbigniew Libera. Konrad Kuzyszyn. Zofia Kulik. Katarzyna Kozyra. Grzegorz Kowalski. Grzegorz Klaman. Anna Baumgart*, Galeria Miejska Arsenał, Poznań 2002, s. 115-123; **Z. Kulik**, *Idiomy socwiewca*, b. m. i. d.; *Zofia Kulik: from Siberia to cyberia and other works*, kat. wyst., Museum Bochum, Bochum, 26 II – 17 IV 2005, Kunsthalle Rostock, Rostock, 22 V – 3 VII 2005, Bochum 2005; **J. Marciniak**, *Zofia Kulik. Nadzieja i ukojenie. Hope and Consolation*, „Art & Business”, nr 5/6, 1994; **P. Piotrowski (red.)**, *Zofia Kulik. Od Syberii do Cyberii [From Siberia to Cyberia]*, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Poznaniu, V-VI 1999, Poznań 1999; **A. Sobota**, *Konceptualność fotografii*, Bielsko-Biała 2004, s. 102-111; **J. Truszkowski**, *Struktura Kulik*, „Magazyn Sztuki”, nr 2, 1996; **idem**, *Zofia Kulik. Wielokrotnie Naświetlane Fotografie*, „Exit”, nr 3, 1996

Katarzyna Kozyra, *Krzysztof Czerwiński II*, 2001, fotografia, 2 elementy o wymiarach 98 x 104 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artystki, nr inw. OT/9/2001]

A. Jakubowska, *Agorafobia*, w: M. Poprzeczka (red.), *Sztuka dzisiaj. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Warszawa, listopad 2001*, Warszawa 2002, s. 135-143; **I. Kowalczyk**, *Wobec wizualnego kanibalizmu*, w: T. Ferenc, K. Makowski (red.), *Przestrzenie fotografii. Antologia tekstów*, Łódź 2005, s. 61-76; **F. Cavallucci**, **H. Wróblewska (red.)**, *Katarzyna Kozyra*, kat. wyst., Galleria Civica di Arte Contemporanea – Trento, Milano 2004; **J. Truszkowski**, *Katarzyny Kozyry reprezentacje ciała*, „Magazyn Sztuki”, nr 3, 1996

Jerzy Truszkowski, *Caput Mortuum*, 1997, cibachrome, 40 x 60 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/2/97]

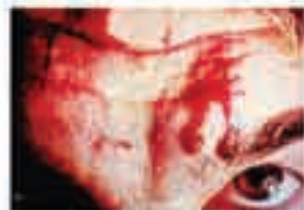
Jerzy Truszkowski, *Caput Mortuum*, 1997, cibachrome, 70 x 100 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/1/97]

Jerzy Truszkowski, *bez tytułu*, 1993, olej na płótnie, 150 x 150 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/6/93] (praca niereprodukowana)

G. Dziamski, *Jerzy Truszkowski. Absurd i tajemnica ciała*, „Exit”, nr 3, 1999; **K. Piotrowski**, *Cibachromy RH+ Truszkowskiego*, „Exit”, nr 2, 1995; **idem**, *Na lewej dłoni wycinam swastykę, odbijam jej ślad na swym czole. Truszkowskiego wkład w epistemologię ręki*, „Magazyn Sztuki”, nr 2, 1996; *Jerzy Truszkowski. Re-. Selected Cibachromes of 1984-1998*, kat. wyst., Samara Art Museum, Samara, Russian Federation 1998

Grzegorz Klaman, *Katabasis*, 1993, stal, aluminium, preparaty organów ludzkich, głośnik, butla gazowa z palnikiem, wymiary każdej z trzech kaset: 42 x 57 x 15 cm [dwa elementy – zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/8/99, OT/2/2001. Jeden element – praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/3/2001]

M. Bakke, *Ciało otwarte. Filozoficzne reinterpretacje kulturowych wizji cielesności*, Poznań 2000, s. 33-42; **B. Czubak (red.)**, *Klaman*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia” oraz Fundacja Wyspa Progress, Gdańsk b. d. [1999]; **L. Karwowski**, *Czy Grzegorz Klaman coś zdekonstruował?*, „Orońsko”, nr 3-4, 1997; **G. Klaman**, *Ciało w dyskursach władzy*, „Rzeźba Polska”, T. VI, 1992-1993; **K. Kopania**, *Między cielesnością a świadomością. Błędna droga sztuki współczesnej*, „Archeus. Studia z Bioetyki i Antropologii Filozoficznej”, nr 4/2003; **I. Kowalczyk**, *Ciało i władza. Polska sztuka krytyczna lat 90.*, Warszawa 2002, *passim*; **eadem**, *Ciało w strukturach władzy* [rozmowa z Grzegorzem Klamanem], w: I. Kowalczyk, *Niebezpieczne związki sztuki z ciałem*. Artur Żmijewski. Alicja Żebrowska. Dorota Nieznalska. Zbigniew Libera. Konrad Kuzyszyn. Zofia Kulik. Katarzyna Kozyra. Grzegorz Kowalski. Grzegorz Klaman. Anna Baumgart, Galeria Miejska Arsenał, Poznań 2002, s. 155-173; **R. Lewandowski**, *Śmierć w nowych dekoracjach*, „Opcje”, nr 1/2, 2004; **A. Szyłak**, *O nieobecności ciała. Z Grzegorzem Klamanem rozmawia Aneta Szyłak*, „Rzeźba Polska”, T. VI, 1992-1993; **eadem**, *Odejść aby przetrwać*, w: *Nowe przestrzenie sztuki: instalacje lat 90-tych, galerie autorskie lat 90-tych*, kat. wyst., Galeria Biała, Lublin, październik '96 – czerwiec '97, Lublin 1997; **eadem**, *Genetyk w Arkadii*, w: *Na wolności \ w końcu. In Freiheit \ endlich. Polnische Kunst nach 1989. Sztuka polska po 1989 roku*, kat. wyst., Staatliche Kunsthalle Baden-Baden, 19.11.2000 – 14.01.2001, Muzeum Narodowe w Warszawie, 16.03.2001 – 22.04.2001, Polenmuseum Rapperswil, 07.2001 – 08.2001, Warszawa 2000; **Z. Tomczyk-Watrak**, *Wybory i przemilczenia. Od szkoły sopockiej do nowej szkoły gdańskiej*, Gdańsk 2001, s. 166-168; **J. Zydorowicz**, *Artystyczny wirus. Polska sztuka krytyczna wobec przemian kultury po 1989 roku*, Warszawa 2005, *passim*

Marzanna Morozewicz, *Autoportret z różami*, 2002, gips, papier, 65 x 30 x 30 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/4/2002]

G. Borkowski, *Łuski Marzanny Morozewicz*, www.artmix.free.art.pl (nr 2, październik-grudzień 2001); **idem**, *Możliwości malarstwa (czyli MM)*, w: *Marzanna Morozewicz. MM*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2002; **J. Brach-Czaina**, *Maski, łuski, pisanki*, w: *Marzanna Morozewicz. MM*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2002; **A. Kisielewski**, *Rosarium*, w: *Marzanna Morozewicz. Rosarium*, kat. wyst., Galeria Biała, Lublin 2004; **J. Szerszunowicz**, *Kobiecość i eksperymentatorzy*, „Kurier Poranny”, 8 IV 2002; **A. M. Sztylek**, *Kobieta z różą*, „Gazeta Wyborcza. Lublin”, 27 III 2004; **M. Ujma**, *...i nie wódź nas na pokuszenie*, www.bunkier.com.pl; **M. Żmijewska**, *Kubik i erotyzm*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11 IV 2002

Natalia LL, *Narzuta na krzesło*, 1995, fotografie na płótnie, 150 x 115 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/1/96]

Natalia LL. Sztuka i energia, kat. wyst., Muzeum Narodowe we Wrocławiu, 1993/1994; *Natalia LL. Przestrzeń aluzyjna*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1995; *Natalia LL. Ogrody Personalizmu*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 1998; **Natalia LL (red.)**, *Natalia LL – teksty*, Bielsko-Biała 2004; **A. Sobota**, *Konceptualność fotografii*, Bielsko-Biała 2004, passim; **W. Wierchowska**, *Z Natalią LL rozmawia Wiesława Wierchowska*, w: *Natalia LL. Przestrzeń aluzyjna*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1995

Małgorzata Niedzielko, bez tytułu, 1990, drewno, dwa obiekty rzeźbiarskie, 174 x 45 x 32 cm oraz 10 x 190 x 20 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/4/93] (praca niereprodukowana)

Małgorzata Niedzielko, bez tytułu, 1999, 2 obiekty rzeźbiarskie, blacha stalowa, drewno, 202 x 96 x 66 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/7/99]

Alchemy i kowale, „Orońsko”, nr 3–4, 1999; **L. Karwowski**, bez tyt., w: J. Świerszcz (red.), *Pustynna burza. Desert Storm*, kat. wyst., Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice, 22 kwietnia – 26 maja 1994, s. 78; **K. Kawalerowicz**, *Ciało i magia w sztuce kobiet*, „Kresy”, nr 2, 1995; **A. Kisielewski**, *Obecność 'Figury'*. Andrzej Kisielewski rozmawia z Małgorzatą Niedzielko, „Rzeźba Polska”, T. VIII, 1996–1997; **T. Książek**, *Wobec natury*, „Orońsko”, nr 3–4, 1997; **M. Niedzielko (red.)**, *Małgorzata Niedzielko. Rzeźba. Sculpture*, kat. wyst., Galeria Arsenał BWA Białystok, Białystok b. d.; *Małgorzata Niedzielko. Czas kiedy pędy strzelają w górę po długim zimowym śnie*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1996; **M. Szewczyk**, bez tyt., w: *Żywioły*, kat. wyst., Państwowa Galeria Sztuki w Łodzi, maj-czerwiec 1993, Galeria Domu Artysty Plastyka w Warszawie, czerwiec-lipiec 1993

Krzysztof Bednarski, Miejsce dla dwojga I, 1992, drewno opalane, siatka metalowa, dwa naczynia szklane, pigment, 167 x 51 x 23 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/2/2002], **Miejsce dla dwojga II, 1992, drewno opalane, 167 x 51 x 23 cm** [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/7/93]

W. Baraniewski, *Odwrócone światło*, w: *Krzysztof M. Bednarski. Ciemny pasaż / Dark Passage*, Galeria ZPAP Na Mazowieckiej, Warszawa, luty 1993; **M. Sitkowska (red.)**, *Krzysztof M. Bednarski. Prace z lat 1976–1995*, kat. wyst., Muzeum im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni. Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Warszawa IX-X 1995; **P. Szubert**, *Krzysztof M. Bednarski. Przestrzenie KMB*, „Exit”, nr 4, 2004

Jarosław Modzelewski, *Czyszczenie mnicha*, 1992, olej, płótno, 190 x 136 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/2/93]

W. Baraniewski, *Tęsknota przyczyną malarstwa*, w: *Jarosław Modzelewski. Kilka wątków*; kat. wyst., Muzeum Górnośląskie, Bytom 2005; **Ł. Gorczyca**, *Od znaków do zmarszczek na twarzy. O obrazach i malarstwie Jarosława Modzelewskiego*, w: *Jarosław Modzelewski. Niechronne zawężenie pola zainteresowań*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1997; *Jarosław Modzelewski. Przegląd z malarstwa*, kat. wyst., Bunkier Sztuki, Kraków 2000; **K. Skrzyniarz**, *Wróblewski. Modzelewski*, „Format”, nr 1-2, 1996/1997; **M. Tarabuła**, *Der Modzelewski-effekt*, w: *Verteidigung der Moderne Positionen der polnischen Kunst nach 1945*, kat. wyst., *Verteidigung der Moderne Positionen der polnischen Kunst nach 1945*, Museum Würth, 5 X 2000 – 24 I 2001, Künzelsau 2000

Wojciech Łazarczyk, *bez tytułu*, 1993, olej, płótno, 55 x 46 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/2/94]
(praca niereprodukowana)

Wojciech Łazarczyk, *bez tytułu*, 1999, akryl, płótno, 145 x 314 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/6/99]

P. Serra, *Per Wojtek Łazarczyk*, w: *Wojciech Łazarczyk*, kat. wyst., Spaziotemporaneo di Patrizia Serra, Milano b. d. [2002]; **M. Wasilewski**, *bez tyt.*, w: *Wojciech Łazarczyk*, kat. wyst., Galeria Sektor I, Górnośląskie Centrum Kultury, Katowice 2003; **J. Zagrodzki**, *Trying to step beyond the painterly in a painting*, w: *Wojciech Łazarczyk*, kat. wyst., Alexandre de Folin Gallery, New York, Białystok b. d. [1999]

Mirosław Rogala, *Macbeth: sceny czarownic*, 1988, wideo, 17 min. 38 s [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/2/96]

E. Borowska, M. Godlewska-Siwerska (red.), *Mirosław Rogala. Prace multimedialne. Multimedia Works*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok, styczeń 1995; **R. W. Kluszczyński (red.)**, *Mirosław Rogala: Gesty wolności / Mirosław Rogala: Gestures of Freedom*, Centrum Sztuki Współczesnej, Warszawa, Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki, Kraków, 2001; **M. Zakrzewska**, *Mirosław Rogala: multimedialny polish dance*, „Magazyn Sztuki”, nr 3–4, 1997

Józef Robakowski, zestaw prac wideo: *Zabawy Polaków*, 1989, 26 min. 2 s; *Okulary*, 1992, 8 min. 7 s; *Trzecia Symfonia*, 26 min. 56 s; *Effleurements*, 1989, 17 min. 5 s; *Arnolvideofini*, 1992, 11 min. 11 s; *Idę...*, 1973–1990, 3 min. 7 s; *Nearer-Further*, 1984, 3 min. 29 s; *Dance with trees*, 2 min. 44 s; *Cars, Cars*, 1985, 1 min. 53 s; *La-Lu*, 1985, 1 min. 39 s; *Go, go...*, 1990, 1 min. 21 s; *Come to me*, 1990, 4 min. 58 s; *My foot is painful*, 1990, 2 min. 44 s; *Mr. Joseph's testament*, 1990, 1 min. 40 s; *Song of Mood*, 1987, 1 min. 6 s; *My videomasochism*, 1990, 4 min. 28 s [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/1/93]

E. Hornowska (red.), *Józef Robakowski. Vital-Video. Wystawa-pokaz filmów*, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Poznaniu, Poznań 1993; **J. Jedliński**, *Kino własne – wideofilmy Józefa Robakowskiego w Muzeum Sztuki*, „Obieg”, sierpień 1990; **R. W. Kluszczyński**, *Tożsamość sztuki – tożsamość artysty. O twórczości Józefa Robakowskiego*, w: R. Kluszczyński, *Obrazy na wolności. Studia z historii sztuk medialnych w Polsce*, Warszawa 1998; **M. Rosiak**, *Energia sztuki. Z Józefem Robakowskim rozmawia Mariusz Rosiak*, „Exit”, nr 3, 1999; **M. Wasilewski**, *Człowiek, sztuka, maszyna...*, w: M. Wasilewski, *Sztuka nieobecna*, Poznań 1999, s. 53–58

Agnieszka Tarasiuk, *Żaloty*, 1998, wideo, 5 min. [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/9/99]

K. Kopania, bez tytułu, tekst opublikowany w formie elektronicznej, na płycie CD-ROM zawierającej prezentację *Kolekcji II* Galerii Arsenał w Białymstoku (2004); **A. Tarasiuk, *Żaloty***, w: S. Sobczak (red.), „Galeria ON. Katalog 2000”, Poznań 2001

Dominik Lejman, *Małe spektakle – Iguana*, 2003, fotografia cyfrowa, 89 x 120 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/2/2003]

Dominik Lejman, *Małe spektakle*, 2003, VCD, 23 min. [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/1/2003] (praca niereprodukowana)

ada, *Sztuka leczy*, „Gazeta Współczesna”, 29 IX 2003; **ada**, *Oswajanie przestrzeni*, „Gazeta Współczesna”, 3-5 X 2003; **Dominik Lejman**, *Prezentacja projektu „Szpital przyjazny dziecku”*, „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004; **D. Jarecka**, *Sztuka w szpitalu*, „Gazeta Wyborcza”, 4 XII 2003; **A. Kowalska**, *Sztuka leczy dzieci*, „Gazeta Wyborcza. Stołeczna”, 15 V 2002; **MOŻ**, *Nie deptać jaszczurek!*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 2 X 2003; **JER**, *W szpitalu może być wesoło*, „Kurier Poranny”, 2 X 2003; **K. Malinowska**, *Szpitalne zoo*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 26 IX 2003; **Ł. Ronduda**, *Estetyki społeczeństwa ryzyka. Rzecz o sztuce Dominika Lejmana*, w: M. Godlewska-Siwerska (red.), *Dominik Lejman. Present Perfect*, kat. wyst., Instytut Polski w Düsseldorfie, 18.11.2005 – 20.01.2006, Białystok 2005

Leszek Lewandowski, *bez tytułu*, 1995, tempera, płótno, 130 x 97 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/5/96]

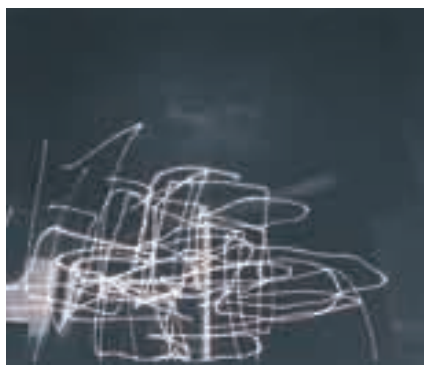
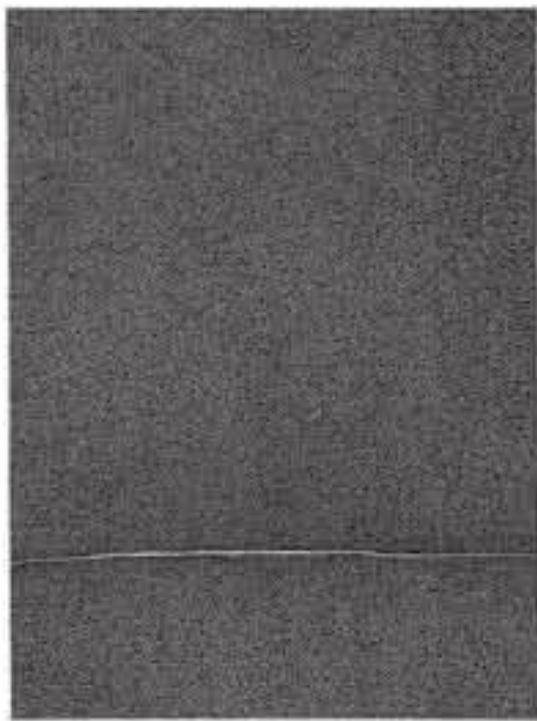
Leszek Lewandowski, *bez tytułu*, 1995, tempera, deska, 31 x 10 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/6/96]

L. Lewandowski, *By marzyć, nie należy zamykać oczu...*, w: *Prywatne przestrzenie*. Stanisław Dróżdź, Leszek Lewandowski, Piotr Lutyński, Krystyna Pasterczyk, Andrzej Szewczyk, Jan Śliwka, kat. wyst., Górnośląskie Centrum Kultury – Galeria Sektor I, Katowice 2001; **Ł. Skąpski**, *Z Leszkiem Lewandowskim rozmawia Łukasz Skąpski*, w: *Leszek Lewandowski, Entropia*, kat. wyst., Galeria Arsenał Białystok, styczeń-luty 1996; **M. Szewczyk**, *Dziwny sen Leszka L.*, w: *Leszek Lewandowski. Entropia*, kat. wyst., Galeria Arsenał Białystok, styczeń-luty 1996

Antoni Mikołajczyk, *Space and light 2*, [ok. 1995], fotografia, 50 x 65 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. 1401]

Antoni Mikołajczyk, *Space and light 4*, [ok. 1995], fotografia, 50 x 57 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. 1402]

E. Franz, *Wyzwalanie widzenia*, w: *Antoni Mikołajczyk. Przestrzeń czasu. Rzeźby świetlne*, kat. wyst., Galeria u Jezuitów. Ośrodek Kultury Chrześcijańskiej, grudzień 1997 / styczeń 1998, Poznań b. d.; **L. Lechowicz**, *Światło, przestrzeń i czas w twórczości Antoniego Mikołajczyka*, w: *Antoni Mikołajczyk. Between*, Galeria FF, Łódź 1999; **A. M. Leńiewska (red.)**, *Antoni Mikołajczyk. Przestrzeń światła. Space of Light*, kat. wyst., Muzeum im. Xawerego Dunikowskiego – Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, październik-listopad 1998; *Antoni Mikołajczyk*, kat. wyst., Biuro Wystaw Artystycznych w Szczecinie, b. d.; **A. Mikołajczyk**, *Widzialne czynić widzialnym. The Visible Made Visible*, Łódź 1998; *Antoni Mikołajczyk. Realne i nieuchwytnie*, kat. wyst., Galeria Miejska „Arsenał”, Poznań 1995; **G. Sztabiński**, *Uwolnić światło*, „Format”, nr 1-2, 2001

Zbigniew Warpechowski, *Talerzowanie*, 1991, drewno, ceramika, plastik, 70 x 70 x 7,5 cm

[Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/8/93]

M. Kierc, *Na talerzu*, „Format”, nr 3-4, 1993; **Zbigniew Warpechowski**, *Talerzowanie*, kat. wyst., Galeria BWA Sandomierz, 1992; **Z. Warpechowski**, *Zasobnik. Autorski opis trzydziestu lat drogi życia poprzez sztukę performance*, Gdańsk 1998; **Zbigniew Warpechowski**, w: **Zbigniew Warpechowski** (red.), *Autonomiczny Ruch Konceptualny w Polsce*, kat. wyst., Galeria Stara, BWA Lublin, kwiecień-maj 2002

Hanna Łuczak, *Przerwa*, 1993, instalacja wieloelementowa: 3 stoły, 12 taboretów, 3 łańcuchy, 3 tabliczki metalowe [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artystki, nr inw. 1400]

A. Kępińska, *Byty w międzyprzestrzeniach*, w: *Hanna Łuczak. Prace/Works*, kat. wyst., Narodowa Galeria Sztuki Współczesnej Zachęta, XXII Bienal de São Paulo, Warszawa 1994; *Hanna Łuczak. Strefy/Zones*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 1996; **P. Polit**, „*Wszystkie elementy układu są równoważne*”. *O pracach Hanny Łuczak*, w: *Nowe przestrzenie sztuki – instalacje lat 90-tych*, Galeria Biała, Lublin, październik '97 – lipiec '98; **M. A. Potocka**, *Rysunek i instalacja*, w: *Hanna Łuczak*, Galeria Arsenał, Białystok 1993

Zbigniew Libera, *Mistrzowie*, 2004, 15 fotografii: jedenaście o wymiarach 70 x 100 cm, dwie o wymiarach 70 x 90 cm oraz dwie o wymiarach 70 x 50 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. 1399] (reprodukowany fragment pracy)

K. Bielas, D. Jarecka, *Przy artyście nikt nie jest bezpieczny. Ze Zbigniewem Liberą rozmawiają Katarzyna Bielas i Dorota Jarecka*, „Duży Format”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 9 II 2004; **M. Fajfruk**, *Medialny gracz*, „Format”, nr 1-2, 2004; **M. Jachuła**, *Mistrzowie i pozytywy Zbigniewa Libery*, „Odra”, nr 6, 2004; **K. Jurecki**, „Mistrzowie” i „Pozytywy” według Libery, „Orońsko”, nr 1-2, 2004; **K. Kopania**, *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?*, „Czas Kultury”, nr 5, 2005; **I. Kowalczyk**, *Wobec wizualnego kanibalizmu*, w: T. Ferenc, K. Makowski (red.), *Przestrzenie fotografii. Antologia tekstów*, Łódź 2005, s. 61-76; *Mistrzowie i Pozytywy*, kat. wyst., Atlas Sztuki, Łódź 2004; **K. Piotrowski**, *Zbigniew Libera. Sztuka i mediokracja*, „Exit”, nr 2, 2004

Dorota Nieznalska, *bez tytułu*, 1999, 3 fotografie na płycie poliuretanowej o wymiarach 92 x 125 cm, obiekt skórzany nitowany [Zakup Galerii Arsenał, fotografie: nr inw. OT/7/2001, obiekt skórzany: nr inw. OT/8/2001]

D. Godycka, *Public Relations*, „Exit”, nr 3, 1999; **I. Kowalczyk**, *Dorota Nieznalska: Porozmawiajmy o mężczyznach*, w: I. Kowalczyk, *Niebezpieczne związki sztuki z ciałem*. Artur Żmijewski. Alicja Żebrowska. Dorota Nieznalska. Zbigniew Libera. Konrad Kuzyszyn. Zofia Kulik. Katarzyna Kozyra. Grzegorz Kowalski. Grzegorz Kłaman. Anna Baumgart, Galeria Miejska Arsenał, Poznań 2002, s. 71-82; **P. Leszkowicz**, *Pas i kaganiec*, w: *Dorota Nieznalska. Suka*, kat. wyst., Galeria Sektor I, Katowice, marzec 2002; **A. Szyłak**, *O kontekście i przedmiocie wystawy „Public Relations”*, w: A. Szyłak (red.), *Public Relations. Sztuka z Gdańska*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, Gdańsk 1999

Mikołaj Smoczyński, *Akcja równoległa*, 1991, fotografia, 200 x 100 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/3/93]

M. Faber, *Fotografowanie jest pewną formą doświadczenia*, „Exit”, nr 3, 1996 (rozmowa z artystą); **R. Jakubowicz**, *Głos miejsca. O zdjęciach Mikołaja Smoczyńskiego*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 2001; **A. Kępińska**, *Tropy w ciszy*, w: E. Gorządek (red.), *Mikołaj Smoczyński*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 1995; **B. Kosińska**, *Mikołaj Smoczyński*, w: J.-Ch. Ammann, A. Müller-Pohle (red.), *European Photography Award 1985-1994. Deutsche Leasing Support for the Arts*, Ostfildern 1994; **M. A. Potocka**, *Strategia prywatności. O Mikołaju Smoczyńskim*, w: *Toward Darkness. Smoczyński on Photography*, kat. wyst., Galeria Stotrzynaście, Białystok 1996

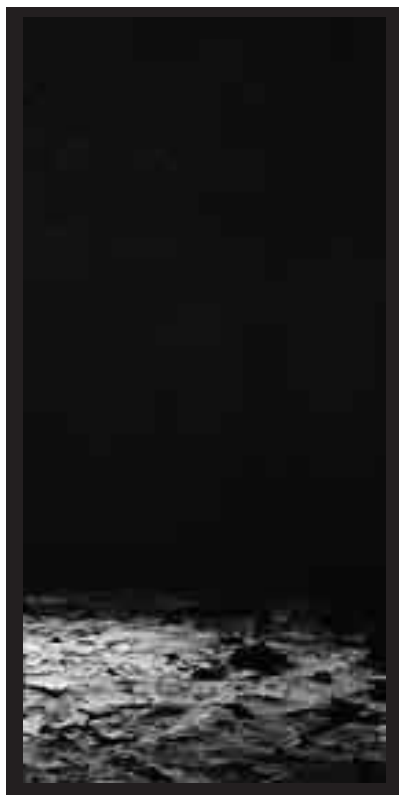
Mikołaj Smoczyński, *Biblioteka*, 1993, instalacja, beton zbrojony, 44 elementy o wymiarach 34 x 35 10 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/1/99]

M. Bakke, *Powiedzieć nie wszystko...*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 3, 1994; **A. Kępińska**, *Tropy w ciszy*, w: *Mikołaj Smoczyński*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej, Zamek Ujazdowski, Warszawa, 1995; **K. Piotrowski**, *Inne przypuszczalnie (sekretny performance Smoczyńskiego)*, w: J. Świerszcz (red.), *Pustynna burza. Desert Storm*, kat. wyst., Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice, 22 kwietnia – 26 maja 1994; **A. Rottenberg**, *Kłopoty z Mikołajem Smoczyńskim*, w: *Mikołaj Smoczyński. Temporary (con) Temporary*, kat. wyst., Galeria ZPAP na Mazowieckiej, Warszawa 1992; **M. Smoczyński**, wypowiedzi artysty w: *Drobne narracje. Small narratives*, kat. wyst., Galeria Miejska Arsenał, Galeria ON, Poznań, czerwiec-lipiec 1994; **M. Ujma**, *Uczucia mieszane. Z Mikołajem Smoczyńskim rozmawia Magdalena Ujma*, „Czas Kultury”, nr 4, 1995

Waldemar Umiastowski, *Bez tytułu. Nr 7*, 1988, emulsja, płótno, 140 x 170 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/1/92]

Waldemar Umiastowski, *Bez tytułu. Nr 15*, 1988, emulsja, płótno, 130 x 170 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/2/92] (praca niereprodukowana)

M. M. Grewenig, P. Sosnowski, R. Stanisławski (wstęp), *Polen Zeit Kunst. Anna Beller. Adam Brincken. Tomasz Giecierski. Jarosław Modzelewski. Włodzimierz Pawlak. Zbigniew Sałaj. Leon Tarasewicz. Waldemar Umiastowski*, kat. wyst., Konrad-Adenauer-Stiftung, Sankt Augustin 1990

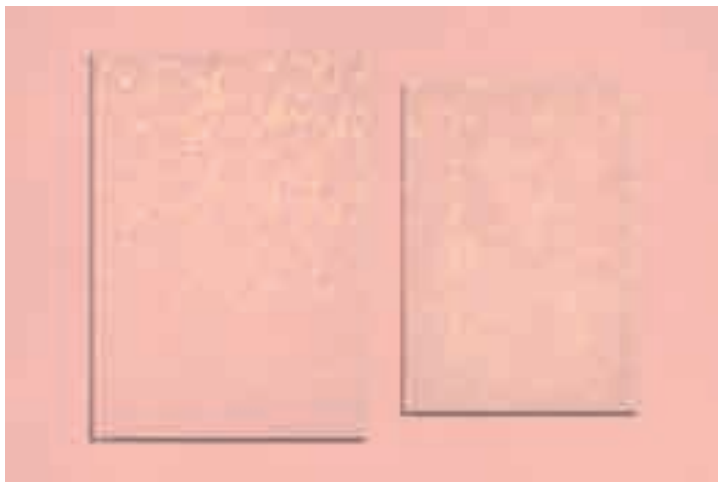
Andrzej Szewczyk, *Dla babci Gertrudy*, 2000, akryl, płótno, 70 x 50 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/4/2001]

Andrzej Szewczyk, *Dla babci Jadwigi*, 2000, akryl, płótno, 83 x 59 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/5/2001]

J. Jedliński, *Erudycja wrażliwości*, w: J. Świerszcz (red.), *Pustynna burza. Desert Storm*, kat. wyst., Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice, 22 kwietnia – 26 maja 1994, s. 108-109; **Andrzej Szewczyk**, *Malarstwo*, kat. wyst., Centrum Sztuki w Bytomiu, 7 lutego – 15 marca 1992; **Andrzej Szewczyk**, kat. wyst., Galeria Sztuki Współczesnej BWA Katowice, 1996

Mariola Przyjemska, *bez tytułu*, 1993, olej, płótno, 138 x 200 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/3/94]

M. Woliński, *Obrazy o splątanych wątkach*, „D’ArcyArt”, czerwiec 2001 [kat. wyst.]; **M. Tkacz-Janik**, *Randka z Przyjemską*, „Exit”, nr 1, 2002

Marek Kijewski, *Trzy najczciodsze siostry zrodzone...*, 1994, sierść dzikiego kota, guma, foremki na jajka, farba aluminiowa, 24 karatowe złoto dukatowe, trzy elementy o wymiarach 43 x 43 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/8/96]

Marek Kijewski. (sensitive), kat. wyst., Galeria Arsenał BWA, Białystok, b. d. [1996]; **K. Piotrowski**, *Neue Bieremiennot – Herma. Przechodnie struktury Marka Kijewskiego*, w: *Marek Kijewski (light)*, kat. wyst., Galeria Rzeźby, b. m. i d. [Warszawa ok. 1995]; **idem**, *Przechodnie struktury Marka Kijewskiego, „Exit”*, nr 4, 1995

Robert Maciejuk, *Panda*, 2001, technika własna, 4 części: dwie o wymiarach 129 x 147 x 2 cm i dwie o wymiarach 129 x 129 x 2 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/1/2002]

S. Cichocki, *Dlaczego pluszowe niedźwiedzie bywają smutne i inne pytania o własności rzeczy. O sztuce Roberta Maciejuka*, w: *Robert Maciejuk. Fun*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok, 19.03. – 18.04.2004, Kraków b. d. [2005]; **A. M. Leśniewska**, *Robert Maciejuk. Konsekwencje niejednoznaczności, „Exit”*, nr 3, 2005

Robert Maciejuk, *bez tytułu*, 1999, olej, płótno, 21 elementów o wymiarach 55 x 65 cm
[Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/1/2000 – 10 elementów, OT/5/2000 – 11 elementów]

A. M. Leśniewska, *Robert Maciejuk. Konsekwencje niejednoznaczności*, „Exit”, nr 3, 2005; **J. Mytkowska**, *Robert Maciejuk. Malowane znaki*, w: *At the Time of Writing. W tym szczególnym momencie*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa, 22 VI – 13 IX 1998, Warszawa 1998; **nie sygn.**, *Robert Maciejuk*, w: A. Rayzacher, K. Świeżak (red.), *Najgroźniejsze pędzle. Obrazy na koniec wieku*, Warszawa 2000, s. 58-59; **A. Przywara**, *Latające kolory. Z Robertem Maciejukiem rozmawia Andrzej Przywara*, w: *Pomiędzy estetyką a metafizyką*, kat. wyst., Galeria Bielska BWA, Bielsko-Biała 2000; **M. Ujma**, *Pomiędzy malarstwem i malarstwem*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 2000

Kijewski/Kocur (Marek Kijewski, Małgorzata Malinowska), *Inwazja*, 2001, druk wielkoformatowy, 204 x 510 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artystów, nr inw. OT/9/2001]

M. H. Golka, *Kijewski/Kocur: ostrzeżenie przed...*, „Exit”, nr 3, 2003; **K. Piotrowski**, *Pop-sanctitas. Trzy tryptyki + ... Kijewskiego/Kocura w poznańskim „Arsenale”*, „Arteon”, nr 5, 2003

Odili Donald Odita, *Borders*, 1999, 8 desek, suchy pigment, 54 x 18, 54 x 18, 54 x 12, 54 x 27, 54 x 27, 54 x 27, 54 x 36, 54 x 54 [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/5/99] (reprodukowany fragment pracy)

D. Carvalho, *Color Theory*, „NKA, Journal of Contemporary African Art”, nr 11/12, 2000; **S. Fortin**, *The Invisible Empire*, „NKA, Journal of Contemporary African Art”, nr 11/12, 2000; **S. Fitzgerald, O. B. Jinorio (red.)**, *A fiction of authenticity: contemporary Africa abroad*. Siemon Allen, Fatma Charfi, Godfried Donkor, Mary Evans, Meschac Gaba, Kendell Geers, Moshekwa Langa, Ingrid Mwangi, Odili Donald Odita, Owusu-Ankomah, Zineb Sedira, kat. wyst., Contemporary Art Museum, St. Louis 2003; **D. Frizzell**, *Odili Donald Odita*, „NYarts”, December 2001; **Olu Oguibe**, *The Burden of Painting*, w: *Cinco Continentes y una Ciudad/ Five Continents and one City. Segundo Salon Internacional de Pintura*, kat. wyst., Museo de la Ciudad de México, México 1999; **Olu Oguibe**, *On Odili Donald Odita*, „BOMB Magazine”, nr 89, 2004; **M. Wasilewski**, *Żyłem w bańce mydlanej*. Z Odili Donaldem Oditą rozmawia Marek Wasilewski, „Czas Kultury”, nr 3, 2001

Zbigniew Rogalski, *bez tytułu*, 1998, akryl na płótnie, 50 x 60 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/1/2001]

Zbigniew Rogalski, *bez tytułu*, 1998, akryl na płótnie, 180 x 480 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/3/2000]

P. Kaszczyński, bez tyt., w: *Zbigniew Rogalski. Malarstwo*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1999; **nie sygn.**, *Zbigniew Rogalski*, w: A. Rayzacher, K. Świeżak (red.), *Najgroźniejsze pędzle. Obrazy na koniec wieku*, Warszawa 2000, s. 72-73; **O. Pacewicz**, *Przemalowane katalogi*, „Kurier Poranny”, 12 IV 1999

Leon Tarasewicz, bez tytułu, 1997, akryl, płótno, 65 x 65 cm [Zakup galerii Arsenał, nr inw. OT/1/98]

Leon Tarasewicz, bez tytułu, 1997, akryl, płótno, 65 x 65 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/2/98]

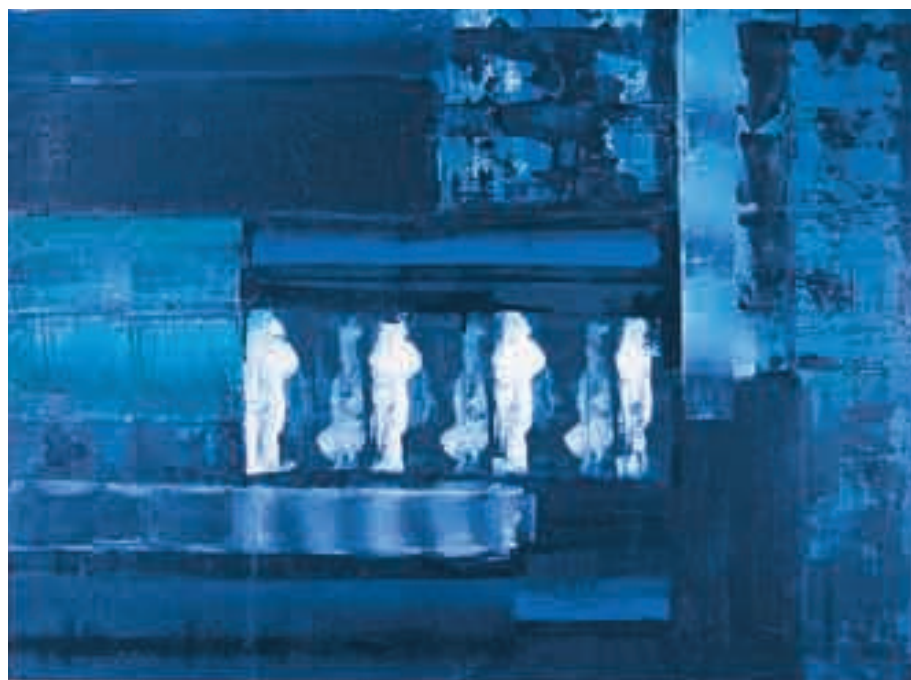
J. Grabski (red.), *Leon Tarasewicz – Milano 2003: exhibition at the Galleria Lawrence Rubin s. r. l., Milano, Italia, 10 April – 22 May 2003*, Cracow 2003; M. Haake, *Malarstwo natury a natura malarstwa. O tradycji artystycznej malarstwa Leona Tarasewicza*, „Artium Quaestiones”, T. X, 2000; **A. Prasał-Wiśniewska (red.)**, *Leon Tarasewicz to paint: Polish Pavilion, 49. International Art Exhibition Biennale di Venezia June 6th – November 4th 2001*, Warsaw 2001; **M. Ślizińska (red.)**, *Leon Tarasewicz*, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 2003; *Tarasewicz*, kat. wyst., Galeria Arsenał BWA, Białystok 1995

Hannes Forster, bez tytułu, 1996, 4 elementy, płyta pilśniowa, grafit, 120 x 160, 120 x 155, 120 x 81, 115 x 90 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/3/96] (praca niereprodukowana)

Antoni Mikołajczyk, Obszar pomiędzy. Hannes Forster, Sahara, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1995; *Hannes Forster – Hoch- und Tiefbau*, kat. wyst., Städtische Galerie Lüdenscheid, Studio, 14. Oktober bis 20. November 1988; *Hannes Forster – Aufbau, Abbau*, kat. wyst., Städtisches Museum Abteiberg Mönchengladbach, 23. April – 4. Juni 1989; **H. Siebenmorgen (red.)**, *Hannes Forster – Schaffe, Schaffe, Häusle Baue*, kat. wyst., Städtische Galerie am Markt, Schwäbisch Hall, 23. Febr. – 12. April 1992

Igor Kaszkurewicz, bez tytułu, 1992, olej, dykta, 90 x 120 cm [Praca pozyskana przez Galerię Arsenał w charakterze daru od artysty, nr inw. OT/5/93]

M. Godlewska-Siwerska (red.), *Igor Kaszkurewicz. Malarstwo*, b. m. i d. [1992]

Tomasz Ciecierski, bez tytułu, 1999, olej, płótno, 54 x 66 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/4/2000]

Ł. Gorczyca, *Wielojedność obrazu. Malarski hipertekst Tomasza Ciecierskiego*, w: *Tomasz Ciecierski*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 1999; **M. Meschnik (red.)**, *Tomasz Ciecierski*, kat. wyst., Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Bytom 1996; **M. Morzuch**, *Ekran, soczewka i stos*, w: J. Świerszcz (red.), *Pustynna burza. Desert Storm*, kat. wyst., Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice, 22 kwietnia – 26 maja 1994; **eadem**, *Wszystko zaczęło się nakładać, składać, przesuwać, zasłaniać... Z Tomaszem Ciecierskim rozmawia Maria Morzuch*, w: *Pomiędzy estetyką a metafizyką*, kat. wyst., Galeria Bielska BWA, Bielsko-Biała 2000; **J. Pużyńska (red.)**, *Ciecierski. Malarstwo/Painting*, Narodowa Galeria Sztuki Współczesnej Zachęta, Warszawa, XXII Bienal de São Paulo 1994, Warszawa 1994; **eadem**, *Artysta musi mieć bardzo ważny powód, aby namalować obraz. Rozmowa z Tomaszem Ciecierskim*, „Format”, nr 1-2, 1996/1997; **M. Ujma**, *Pomiędzy malarstwem i malarstwem*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 2000; **eadem**, *Tomasz Ciecierski. Malerei malen*, w: *Verteidigung der Moderne Positionen der polnischen Kunst nach 1945*, kat. wyst., Museum Würth, 5 X 2000 – 24 I 2001, Künzelsau 2000

Andrzej Pepłoński, Absolwent, 1991, tempera, papier, 30 elementów o wymiarach 30 x 43 cm [Zakup Galerii Arsenał, nr inw. OT/1/94]

M. Goździewski, Pejzaże entropiczne, „Obieg”, nr 9/10, 1992

**Prace zakupione i pozyskane przez
Podlaskie Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych**

Zbigniew Libera, *Ostateczne wyzwolenie 1*, 2004, fotografia na pianie, 120 x 181 cm [Praca inauguracyjna kolekcję Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, podarowana przez Ministra Kultury Waldemara Dąbrowskiego w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-1]

Zbigniew Libera, *Ostateczne wyzwolenie 2*, 2004, fotografia na pianie, 120 x 181 cm [Praca inauguracyjna kolekcję Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, podarowana przez Ministra Kultury Waldemara Dąbrowskiego w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-2]

M. Badia, A. M. Kaufmann, *Zbigniew Libera* [rozmowa z artystą], w: *Paisatges mediàtics. Pierre Bismuth, Claude Closky, Minerva Cuevas, Daniel García Andújar, Swetlana Heger, Christian Jankowski, Stefanie Klingemann, Matthieu Laurette, Zbigniew Libera, Bjørn Melhus, Joan Morey, Ester Partègas, Barbara Visser*, kat. wyst., Centre Social i Cultural de la Fundació „la Caixa”, Lleida, Tarragona, Sala Girona de la Fundació „la Caixa”, 2005;

M. Fajfruk, *Medialny gracz*, „Format”, nr 1-2, 2004; **Ch. Gattinoni, *Des corps désinvoltes dans l'histoire***, w: P. de Felice, Ch. Gattinoni (red.), *Apparement léger. Des corps désinvoltes dans l'histoire*, kat. wyst., Semaines Européennes de l'image / Institut Polonais a Paris. Galerie Magda Danysz, Paris/Nova Polska, Saison Polonaise en France 2004; **M. Jachuła, *Mistrzowie i pozytywy Zbigniewa Libery***, „Odra”, nr 6, 2004; **K. Jurecki, „Mistrzowie” i „Pozytywy” według Libery**, „Orońsko”, nr 1-2, 2004; **I. Kowalczyk, *Wobec wizualnego kanibalizmu***, w: T. Ferenc, K. Makowski (red.), *Przestrzenie fotografii. Antologia tekstów*, Łódź 2005, s. 61-76; *Mistrzowie i Pozytywy*, kat. wyst., Atlas Sztuki, Łódź 2004; **K. Piotrowski, *chora charis***, w: *Integracja. Sztuka wobec acedii*, kat. wyst., Program. Galeria Sztuki, Warszawa 2003, s. 24; **idem, *Zbigniew Libera. Sztuka i mediokracja***, „Exit”, nr 2, 2004; **M. A. Velez, *Sny Busha***, „Przekrój”, nr 15, 13 IV 2003, s. 74-75; **K. Wielebska, *Zniewoleni obrazem***, „Czas Kultury”, nr 2-3, 2004

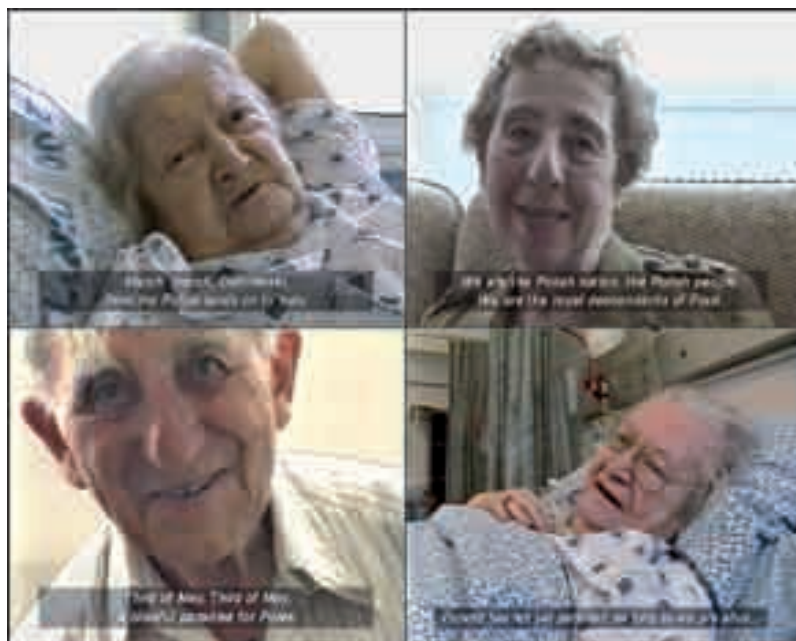

Artur Żmijewski, *Nasz śpiewnik, 2003, film wideo (DVD), 13 min. 29 s* [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-5]

K. Bielas, D. Jarecka, *Magazyn kończyn* (rozmowa z Arturem Żmijewskim), „Duży Format”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, nr 18, 16 V 2005; *Artur Żmijewski. If it happened only once it's as if it never happened. Co się stało raz nie stało się nigdy*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2005; **J. Turowicz, *Polski my naród, polski ród... Z Arturem Żmijewskim rozmawia Joanna Turowicz***, „Czas Kultury”, nr 5, 2003

Paweł Althamer, *Teledysk, 2004, wideo (DVD), 8 min. 4 s* [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-17]

Art Poznań 2004, Targi Sztuki, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Poznań 3-7 czerwca 2004, s. 13 [kadry z filmu]; **D. Jarecka, *Przyjaciele człowieka***, „Gazeta Wyborcza”, 24 I 2005; **M. Jurkiewicz, J. Pieńkos (red.), *Paweł Althamer zachęca***, kat. wyst., Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2005; **I. Kleijn (ed.), *Paweł Althamer [on the occasion of the third edition of The Vincent van Gogh Bi-annual Award for Contemporary Art in Europe, 2004]***, kat. wyst. „Paweł & Vincent”, Bonnefantenmuseum, Maastricht, September 10, 2004 – January 17, 2005, Ostfildern-Ruit 2004; **M. A. Velez, *Paweł Althamer***, „Przewodnik po Targach Sztuki Współczesnej: artyści, dzieła, ceny”, dodatek specjalny do: „Przekrój”, nr 23-24, 2004

Mirosław Bałka, 193 x 197 x 30, 1999, siatka stalowa, mydło, 193 x 197 x 30 cm [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-15]

N. Beros, *Working Title: Pairs of Fear*, w: *Mirosław Bałka: Cekaonica*, kat. wyst., Museum of Contemporary Art, Zagreb 2002; **A. Bond**, *Mirosław Bałka*, w: *TRACE: 1st Liverpool Biennial of International Contemporary Art*, kat. wyst., 1st Liverpool Biennial of Contemporary Art, Tate, Liverpool 1999

Marek Wasilewski, Good Morning Tokyo, 2002, 3 fotografie na pianie o wymiarach 51 x 78 cm, slajd [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”]

M. Janiszewska, *Przekleństwa fantazji*, w: *discourskil*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok, 2002, s. 16;
O. Plender w: *discourskil*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok, 2002, s. 7

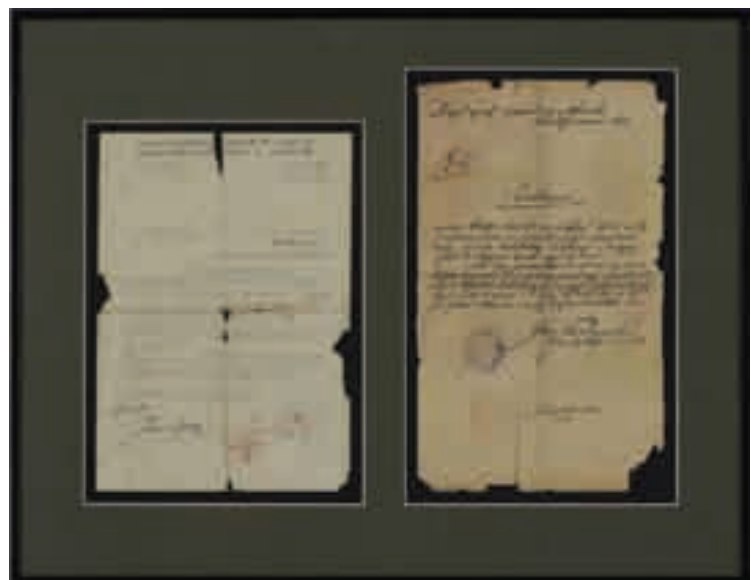

Oskar Dawicki, *Praca magisterska*, 2005, druk na pianie – 62 elementy o wymiarach 29,7 x 21 cm, 3 egz. oprawionej pracy magisterskiej formatu A4, 62 str., 6 il. [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-8] (reprodukowany fragment pracy)

K. Bik, *Ten niepoważny Oskar Dawicki*, „Gazeta Wyborcza”, 29 I 2005; **M. Ujma (red.)**, *Oskar Dawicki. Dziesięciolecie malarstwa / Ten Years of Painting*, kat. wyst., Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki, Kraków 2005

Robert Kuśmirowski, *Dokumenty*, 2001-2002, 4 rysunki w dwóch ramach, 29,5 x 21, 34 x 20,5, 3,5 x 19,5, 3,5 x 6,5 cm [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-9/a, OT-9/b]

S. Cichocki, *Białe ściany mnie przynębiają*. Z Robertem Kuśmirowskim rozmawia Sebastian Cichocki, www.bunkier.com.pl; **E. Corne**, *Isola*, w: *Distances? Bogacka, Jabłońska, Kuśmirowski, Lejman, Maciejowski, Modzelewski, Sawicka, Sosnowska, Tarasewicz, Wróblewski*, kat. wyst., Galerie Le Plateau, FRAC Ile-de-France, Paris 2004, s. 34; **V. Sajkiewicz**, *Obrazy (nie) rzeczywistości*, w: *Distances? Bogacka, Jabłońska, Kuśmirowski, Lejman, Maciejowski, Modzelewski, Sawicka, Sosnowska, Tarasewicz, Wróblewski*, kat. wyst., Galerie Le Plateau, FRAC Ile-de-France, Paris 2004, s. 45-46; **J. Zielińska**, „To, czego nam trzeba, to copyright”. *O sztuce Roberta Kuśmirowskiego*, „Opcje”, nr 1/2, 2004; **eadem**, *Kłopoty z pamięcią*, w: *Robert Kuśmirowski. Hydrograf*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2004

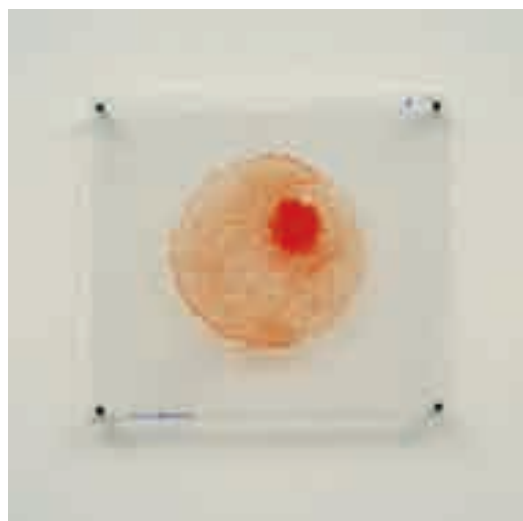

Barbara Kasprzycka-Łosiak, *Komórka oka*, 19 XI 1999, pleksi, farba witrażowa (dwie warstwy w dystansie), 33 x 36 cm [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-7]

I. Dzioba, *Mniejszy świat. Sztuka, nauka i obrazowanie mikrokosmosu*, „Archeus. Studia z bioetyki i antropologii filozoficznej”, T. 5, 2004; **M. Godlewska-Siwerska (red.)**, *Barbara Kasprzycka. Proces*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2001; **Ł. Gorczyca**, *Życie jest wewnątrz*, „Art & Business”, nr 12, 1999; **M. Kaczyński**, *Basia Kasprzycka*, „Machina”, grudzień 1999; **idem**, *Barbara Kasprzycka*, w: *Pozawydziałowe przeginanie w kierunku możliwości otwarcia oczu na otoczenie, światło, naturę i medytację sztuki...*, kat. wyst., Galeria Biała, Lublin 2000; **B. Kasprzycka**, wypowiedź w kat. wyst. *Relaks*, Galeria Arsenał, Białystok, 2001

Julita Wójcik, *Koronka*, 2005, wełna, 20 x 64 x 17 cm [Praca zakupiona przez Wyższą Szkołę Administracji Publicznej im. S. Staszica w Białymstoku, w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, do kolekcji Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, nr inw. OT-3]

E. Borowska (red.), *Komplety. Completes. Julita Wójcik, Janina Tołysz i inni / and the others*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2005; **O. Cirut**, *Gillala*, „Grafia” nr 2/3, 2005; **I. Dzioba**, *O jedno oczko za dużo*, „Czas Kultury”, nr 2, 2005; **M. Żmijewska**, Arsenał z szydełka, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 5-6 III 2005; **eadem**, *Tajne komplety Julity* [rozmowa o wystawie z Julitą Wójcik], „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 5-6 III 2005

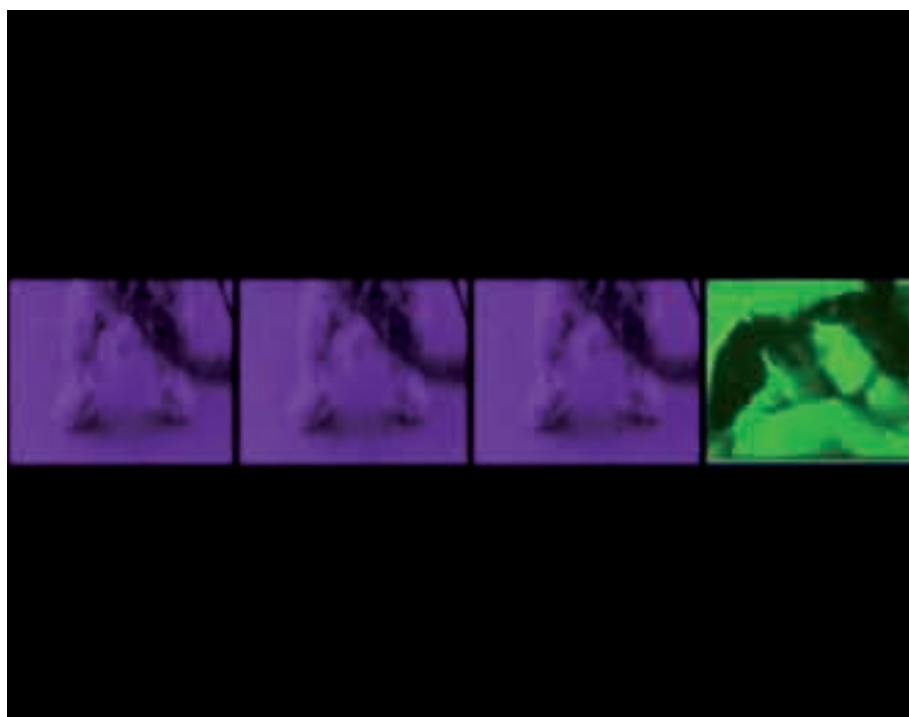
Agata Michowska, *Death*, 2004, instalacja, 16 elementów o wys. 20 cm (gips) + slajd

[Praca zakupiona przez Wydawnictwo Prasa Podlaska sp. z. o.o. w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu” do kolekcji Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych, nr inw. OT-13]

Nie znaleziono żadnych pozycji bibliograficznych odnoszących się do pracy.

Izabella Gustowska, *It's a wonderful life*, 2003, wideo (DVD), 6 min. 7 s [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-16]

Nie znaleziono żadnych pozycji bibliograficznych odnoszących się do pracy.

Laura Paweła, *Tu nie ma miejsca na sztukę*, 2004, akryl, płótno, 90 x 170 cm [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-14]

M. Jachuła, *portretwlasny.pl*, www.bunkier.com.pl; **laura**, *Laura Paweła „Tu nie ma miejsca na sztukę”*, akryl na płótnie, 2004, 90/170 cm, www.laurapawela.prv.pl (tekst własny artystki na temat obrazu); *Portretwlasny.pl*. Krzysztof Skarbek, *Laura Paweła*, kat. wyst., Atlas Sztuki, Łódź 2004; **V. Sajkiewicz**, *Real Laura?*, „Obieg”, nr 2, 2004

Vesna Bukovec, *Czy sztuka jest potrzebna i dlaczego?*, 2004, druk na pianie, 19 elementów o wymiarach 20,5 x 28,5 cm [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-19/a, OT-19/b, OT-19/c, OT-19/d, OT-19/e, OT-19/f, OT-19/g, OT-19/h, OT-19/i, OT-19/j, OT-19/k, OT-19/l, OT-19/ł, OT-19/m, OT-19/n, OT-19/o, OT-19/p, OT-19/r, OT-19/s] (reprodukowany fragment pracy)

M. Tenžera, *Zajednički start hrvatskie i slovenske umjetnosti*, „Vjesnik”, 29-30 svibnja 2002; **L. Topić**, *Umjetnost je potrebna*, „Zarez”, 27 III 2003

Joanna Rajkowska, *Pozdrowienia z Alej Jerozolimskich (Greetings from Jerusalem Avenue)*, 2003, Work in public space, Warsaw

Because it exposes, demystifies, deautomatizes. Because it stresses those aspects of reality to which we usually pay little attention. Besides, it's beautiful.

[M, 21]

Kuba Dąbrowski, *Co cię denerwuje?*, 2004, 5 fotografii na piance o wymiarach 30 x 30 cm każda

[Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-10/a, OT-10/b, OT-10/c, OT-10/d, OT-10/e] (reprodukowany fragment pracy)

K. Dąbrowski, *Ważne pytania*, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Stara Rzeźnia, 5–9 maja 2005; **M. Dvorak**, *Dąbrowski Kuba – fotograf socjologiczny*, „Gazeta Wyborcza”, 19 III 2004; **A. Kowalska**, *Słucham Heleny*, „Gazeta Wyborcza”, 25 III 2003; **J. Meike**, *Was nervt?*, „Die Tageszeitung”, 13 VII 2005; **A. Paulik**, *Mi az, ami idegesít? Mi a kedvenc számod? – képriport egy érdekes kiállításról*, www.gondola.hu; **B. Świątkowska**, *Kuba Dąbrowski – foto!*, „Notes na 6 tygodni”, październik/listopad 2003

Viktor Marushchenko, *Dreamland Donbas*, 2004, zestaw 32 fotografii o wymiarach 70 x 100 cm oraz instalacja fotograficzna zbudowana z fototapety o wymiarach 200 x 960 cm, na której umieszczonych jest 35 fotografii o wymiarach 15 x 21 cm

[Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-21/a, OT-21/b, OT-21/c, OT-21/ć, OT-21/d, OT-21/e, OT-21/f, OT-21/g, OT-21/h, OT-21/i, OT-21/j, OT-21/k, OT-21/l, OT-21/ł, OT-21/m, OT-21/n, OT-21/ń, OT-21/o, OT-21/p, OT-21/q, OT-21/r, OT-21/s, OT-21/ś, OT-21/t, OT-21/u, OT-21/w, OT-21/x, OT-21/y, OT-21/z, OT-21/ż, OT-21/ź.] (reprodukowany fragment pracy)

Dreamland Donbas. КРАЇНА МРІЙ, Kyiv 2004 (tekst: **J. Onuch**, *Dreamland DONBAS*); **D. Jarecka**, *Arkadia z Moskwą w tle*, „Gazeta Wyborcza”, 5 X 2005 (rozmowa z Jerzym Onuchem); **JER**, *Barszcz z marzeniami*, „Kurier Poranny”, 7 IX 2005; **MOŻ**, *Dreamland Donbas w Arsenale*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 3–4 IX 2005; **K. Sienkiewicz**, *Ironia cudzych marzeń. Dreamland Donbas Wiktora Maruszczeni*, www.sekcja.org.pl; **J. Szerszunowicz**, *Z Donbasu do Białegostoku*, „Kurier Poranny”, 22 VIII 2005; **idem**, *O czym marzą górniczeki?* (rozmowa z Jerzym Onuchem), „Kurier Poranny”, 2 IX 2005

Marcin Maciejowski, *Pies bohater*, 2004, olej, płótno, 55 x 75 cm [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-18]

G. Gawlik (red.), *Zachowujmy się normalnie*, kat. wyst., Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie, 1-31.08.2003, Sopot 2003; **Marcin Maciejowski**, *Polska*, kat. wyst., Galeria Zderzak, Kraków 2001; **Ł. Gorczyca**, *Praktyka widzenia i polityka obrazów*, w: J. Ciesielska (red.), *Między naturą a kulturą*, kat. wyst., Galeria Bielska BWA, Bielsko-Biała, 5.09 – 6.10.2002; **A. Grużewska (red.)**, *Dekada. Laureaci Paszportów Polityki, 1993-2003*, Warszawa 2003, s. 80-87; **Marcin Maciejowski**, *Dziupla / Schlupfloch / Stash*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2004; **A. Rayzacher**, *Maciejowski. Chłopak z Polski*, „Exit”, nr 1, 2003; **V. Sajkiewicz**, *Obrazy (nie) rzeczywistości*, w: *Distances? Bogacka, Jabłońska, Kuśmirowski, Lejman, Maciejowski, Modzelewski, Sawicka, Sosnowska, Tarasewicz, Wróblewski*, kat. wyst., Galerie Le Plateau, FRAC Ile-de-France, Paris 2004, s. 41-42; **S. Szablowski**, *Maciejowskiego dosyć nigdy!*, „Opcje”, nr 6, 2002

Jadwiga Sawicka, *Z zemsty*, 2001, olej, płótno, 60 x 80 cm [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-20]

A. Jakubowska, *Na marginesach lustra. Ciało kobiece w pracach polskich artystek*, Kraków 2004, s. 80-83; **Jadwiga Sawicka**, *Nic w środku! / Nothing inside!*, kat. wyst., Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki, Kraków 2003; **V. Sajkiewicz**, *Obrazy (nie) rzeczywistości*, w: *Distances? Bogacka, Jabłońska, Kuśmirowski, Lejman, Maciejowski, Modzelewski, Sawicka, Sosnowska, Tarasewicz, Wróblewski*, kat. wyst., Galerie Le Plateau, FRAC Ile-de-France, Paris 2004, s. 43-44; **T. Załuski**, *Ja się w ogóle powtarzam. Z Jadwigą Sawicką rozmawia Tomasz Załuski*, „Czas Kultury”, nr 5, 2005

**ZZEM
STYYY**

Joanna Rajkowska, *Droga na lotnisko*, 2005, fotografia na aluminium, 10 x 200 cm [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-4] (reprodukowany fragment pracy)

D. Jarecka, *Przyjaciele człowieka*, „Gazeta Wyborcza”, 24 I 2005; **M. Wasilewski, *Seks i przemoc wykluczone***, „Czas Kultury”, nr 1, 2005; **A. Żechowska, *Dziennik zleceń***, „Arteon”, nr 4, 2005

Małgorzata Markiewicz, *Kwiaty*, 2005, 2 obiekty z ubrań o wymiarach 80 x 80 x 20 cm [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-11/a, OT-11/b]

Małgorzata Markiewicz, *Kwiaty*, 2004, lightbox, 20 x 25 x 10 cm [Zakup Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w ramach Narodowego Programu Kultury „Znaki Czasu”, nr inw. OT-12] (praca nie-reprodukowana)

Ł. Guzek, *Medialna wyobraźnia młodej sztuki współczesnej*, „Orońsko”, nr 4, 2004; **J. Lubiak, *Przeñośnie bez tytułu***, „Orońsko”, nr 4, 2004; **idem, *Przeñośnie bez tytułu***, w: *4th triennale młodych*, kat. wyst., Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, 11 września – 20 grudnia 2004; **B. Seweryn, *Kwiat mojego sekretu***, www.raster.art.pl; **J. Turowicz, *Triumfalny powrót piękna?***, „Exit”, nr 1, 2005; **M. Ujma, *Kwiaty zamiast jabłka***, www.bunkier.com.pl; **M. Ujma, J. Zielińska (red.), *Piękno, czyli efekty malarskie. Beauty or Painting Effects***, kat. wyst., Galeria Bielska BWA, Bielsko-Biała, 6 listopada – 5 grudnia 2004; **J. Zielińska**, bez tyt., „Exit”, nr 4, 2004; **eadem, *Uwagi na marginesie triennale młodych w Orońsku***, „Obieg”, nr 2, 2004

Indeks osobowy do spisu prac

A

Althamer Paweł 136
Azorro (Oskar Dawicki, Igor Krenz,
Wojciech Niedzielko, Łukasz Skąpski) 92

B

Bałka Mirosław 138
Bartołowicz Jarosław 94
Bednarski Krzysztof 106
Bukovec Vesna 146

C

Ciecierski Tomasz 132
Czerepok Hubert. *Zobacz* Magisters

D

Dąbrowski Kuba 148
Dawicki Oskar 140. *Zobacz też* Azorro
Deskur Marta 96

F

Forster Hannes 130

G

Gustowska Izabella 144

J

Jabłońska Elżbieta 96

K

Kasprzycka-Łosiak Barbara 142
Kaszkurowicz Igor 130
Kijewski/Kocur (Marek Kijewski, Małgorzata Malinowska) 126
Kijewski Marek 124. *Zobacz też* Kijewski/Kocur
Kłaman Grzegorz 102
Kozyra Katarzyna 100
Krenz Igor. *Zobacz* Azorro
Kulik Zofia 100
Kuśmirowski Robert 140
Kuzyszyn Konrad 98

L

Łazarczyk Wojciech 108
Lejman Dominik 112
Lewandowski Leszek 98, 114
Libera Zbigniew 118, 134
LL Natalia. *Zobacz* Natalia LL
Łuczak Hanna 116

M

Maciejowski Marcin 150

Maciejuk Robert 124, 126
Magisters (Hubert Czerepok, Zbigniew Rogalski) 92
Malinowska Małgorzata. *Zobacz* Kijewski/Kocur
Markiewicz Małgorzata 152
Marushchenko Viktor 148
Michowska Agata 144
Mikołajczyk Antoni 114
Modzelewski Jarosław 108
Morozewicz Marzanna 104

N

Natalia LL 104
Niedzielko Małgorzata 106
Niedzielko Wojciech. *Zobacz* Azorro
Nieznalska Dorota 118

O

Odita Odili Donald 128

P

Pawela Laura 146
Peptoński Andrzej 132
Przyjemska Mariola 122

R

Rajkowska Joanna 152
Robakowski Józef 110
Rogała Mirosław 110
Rogalski Zbigniew 128. *Zobacz też* Magisters

S

Sawicka Jadwiga 150
Skąpski Łukasz 94. *Zobacz też* Azorro
Smoczyński Mikołaj 120
Szewczyk Andrzej 122

T

Tarasewicz Leon 130
Tarasiuk Agnieszka 112
Truszkowski Jerzy 102

U

Umiasztowski Waldemar 120

W

Warpechowski Zbigniew 116
Wasilewski Marek 138
Wójcik Julita 142

Ż

Żmijewski Artur 136

Kalendarium Galerii Arsenał w Białymstoku 1990-2005

Skróty:

b. d. – brak daty

bibl. – bibliografia

[bibl.] – bibliografia

[bibl. polemik] – bibliografia polemik (dotycząca ataków na Galerię Arsenał i jej program wystawienniczy)

bio. – biografia

b. m. – brak miejsca

b. m. i d. – brak miejsca i daty

[dok.] – dokumentacja (wykaz przechowywanych w Archiwum Galerii Arsenał materiałów towarzyszących wystawom, na przykład zaproszeń, plakatów)

il. – ilustracja/ilustracje

[inf. dodatkowe] – informacje dodatkowe

[kat. wyst.] – katalog wystawy

mpis – maszynopis

nie sygn. – nie sygnowany

oprac. – opracowanie

red. – redakcja

s. – strona/stron

tłum. ang. – tłumaczenie na angielski

tłum. fr. – tłumaczenie na francuski

tłum. hiszp. – tłumaczenie na hiszpański

tłum. niem. – tłumaczenie na niemiecki

tłum. kastyl. – tłumaczenie na kastylijski

tłum. katal. – tłumaczenie na kataloński

tłum. wł. – tłumaczenie na włoski

pod kreską – prezentacje organizowane przez Galerię Arsenał poza jej siedzibą

1990

8 II – 18 III, Sławomir Chudzik. *Martwa natura*

[kat. wyst.]

Sławomir Chudzik. Martwa natura, BWA, Białystok 1990, tekst: M. Szewczyk, bio., 3 il.

[bibl.]

nie sygn., *Galeria „czarno-białe”. Sławomir Chudzik*, „Kurier Poranny”, 9-10-11 II 1990

8 II – 18 III, *Grafika ze zbiorów BWA w Białymstoku*

[bibl.]

m.s., *Galeria „czarno-białe”. Teresa Czajkowska*, „Kurier Poranny”, 23-24-25 II 1990

1 – 18 III, XV Ogólnopolski Plener Meblarski, Hajnówka 1989. *Meble i sprzęty dla dzieci niepełnosprawnych. Meble do wyposażenia szkoły podstawowej i meble do pokoju dziecka. Wystawa poplenerowa artystów plastyków projektantów z grupy twórczej „Hajnówka”*

[bibl.]

M. Godlewska-Siwerska, *Wszystko dla dziecka*, „Kurier Poranny”, 14 III 1990; mip, *Meble dla dzieci i do szkół*, „Gazeta Współczesna”, 28 II 1990

28 III – 16 IV, Jerzy Grygorczuk. *Rzeźba*

[kat. wyst.]

[Jerzy Grygorczuk] 1970-1990, Arsenal, Białystok 1999, tekst: A. Moniuszko, *Ciało sztuki*, bio., 8 il.

[bibl.]

K. Konecka, *Świat rzeźby Jerzego Grygorczuka*, „Gazeta Współczesna”, 30-31 III, 1 IV 1990

[dok.]

Zaproszenie

28 III – 29 IV, *Trzy nurty. Malarstwo ze zbiorów BWA w Białymstoku*

[bibl.]

K. Konecka, *Świat rzeźby Jerzego Grygorczuka*, „Gazeta Współczesna”, 30-31 III, 1 IV 1990

4 V – 10 VI, II Ogólnopolski Konkurs Fotografii „Czas i obraz północno-wschodniej Polski”

[kat. wyst.]

folder, *Czas i obraz północno-wschodniej Polski '90*, lista uczestników i laureatów konkursu, informacja o wystawie: *II Ogólnopolskie Triennale Książki Krajoznawczo-Turystycznej Białystok '90* (patrz niżej)

[bibl.]

kon, *Uroda krajobrazu*, „Gazeta Współczesna”, 2-3 V 1990

[dok.]

Zaproszenie

4 V – 10 VI, II Ogólnopolskie Triennale Książki Krajoznawczo-Turystycznej Białystok '90

[kat. wyst.]

folder, *II Ogólnopolskie Triennale Książki Krajoznawczo-Turystycznej Białystok '90*, tekst: nie sygn., lista uczestników, informacja o wystawie: *II Ogólnopolski Konkurs Fotografii „Czas i obraz północno-wschodniej Polski”* (patrz wyżej)

[bibl.]

kon, *Uroda krajobrazu*, „Gazeta Współczesna”, 2-3 V 1990

[dok.]

Zaproszenie

11 V – 10 VI, Ryszard Hunger. Malarstwo

[kat. wyst.]

Ryszard Hunger, Biuro Wystaw Artystycznych w Łodzi, Łódź 1990, tekst: G. Romanowski, *Między dyscypliną a rozpadem (o malarstwie Ryszarda Hungera)*, bio., tłum. ang., 17 il.

[dok.]

Zaproszenie; plakat

21 VI – 25 VII, Laureaci Nagrody im. Jana Cybisa, 1983-1988. Jacek Sienicki, Jan Tarasin, Jerzy Nowosielski, Jerzy Tchórzewski, Jan Lebenstein, Jerzy Panek

[kat. wyst.]

Laureaci Nagrody im. Jana Cybisa, 1983-1988, Galeria Kordegarda, Warszawa 1990, wstęp: D. Wróblewska, teksty: A. Wojciechowski, *Gustować w obrazie*, J. A. Zieliński, *Nagroda*, bio. każdego z laureatów, po jednej il. pracy każdego z artystów

[dok.]

Plakat

21 VI – 25 VII, Grafika ze zbiorów SBWA

12 VII – 30 IX, Galeria sprzedażna twórców białostockich

2 VIII – 9 IX, Arte Facta '90. Olesiak, Berdyszak, Schlapfer

[dok.]

Plakat

20 IX – 4 XI, Barbara Lis-Romańczukowa. Grafika

[kat. wyst.]

Barbara Lis-Romańczukowa. Grafika, Biuro Wystaw Artystycznych, Białystok 1990, 1 il., bio., spis prac

[dok.]

Plakat

20 IX – 4 XI, Wiesław Jurkowski. Akwarela

[kat. wyst.]

Wiesław Jurkowski. Akwarela, Biuro Wystaw Artystycznych, Białystok 1990, bio., 1 il.

[dok.]

Plakat

8 XI – 2 XII, Jacek Sienicki. Malarstwo i rysunek

[kat. wyst.]

Jacek Sienicki, BWA, Opole 1990, tekst: J. Jaremowicz (przedruk z: „Literatura”, nr 9/84/89), 4 il., bio., spis prac

[bibl.]

lit, *Wystawa Jacka Sienickiego*, „Kurier Podlaski”, 23-24-25 XI 1990; lit, *Wystawa Jacka Sienickiego*, „Kurier Poranny”, 22-24 II 1991

[dok.]

Zaproszenie

6 XII 1990 – 6 I 1991, Andrzej Dworakowski. Rysunek

[kat. wyst.]

w formie dwustronnego plakatu z bio.

[bibl.]

M.S., *Galeria „czarno-białe”*. *Andrzej Dworakowski*, „Kurier Poranny”, 2-3-4 II 1990; M. Szewczyk, *Kły rozczochranych wilków*, „Kurier Podlaski”, 2 I 1991

[dok.]

Zaproszenie

1991**10 I – 3 II, Wystawa poplenerowa XXV Pleneru Malarskiego Białowieża '90. Maria Anto, Alicja Chorociej, Janusz Debis, Władimir Gołub, Robert Karat, Maria Kraszewska, Ryszard Kuzyszyn, Tatiana Leżańska, Mieczysław Mazur, Stanisław Mazuś, Andrzej Możejko, Krystyna Możejko, Pola Orzechowicz, Małgorzata Puciata, Stefan Rybi, Wiktoria Tur, Danuta Waberska, Mikołaj Wołkowycki, Helena Zadrejko**

[kat. wyst.]

25 Ogólnopolski Plener Malarski Białowieża '90, tekst: J. Hermanowicz, lista uczestników pleneru, 1 il.

[dok.]

Zaproszenie; plakat

10 I – 17 II, Jacek Sempoliński. Malarstwo i rysunek

[dok.]

Zaproszenie

5 – 24 II, Małgorzata Niedzielko. Rzeźba. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Małgorzata Niedzielko. Rzeźba, Galeria „Arsenał” Biuro Wystaw Artystycznych, Białystok 1991, tekst: M. Niedzielko, *Druga*, bio., tłum. ang., 1 il.

[dok.]

Zaproszenie; plakat; ulotka do wystawy z komentarzem artystki

28 II – 2 IV, Antoni Rząsa. Rzeźba

[kat. wyst.]

Antoni Rząsa, tekst: H. Kenarowa (przedruk z: „Tygodnik Powszechny”, nr 9, 1980), krótkie wypowiedzi artysty, bio., 45 il.

[bibl.]

nie sygn., *Rzeźby Antoniego Rząsy*, „Kurier Podlaski”, 28 II 1991

[dok.]

Zaproszenie

4 – 21 IV, Jan Berdyszak. Marcin Berdyszak. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Jan Berdyszak, Marcin Berdyszak, BWA Białystok 1991, teksty: J. Berdyszak, *O stanie 1986*, M. Berdyszak, *O wymuszaniu*, bio., spis prac

[bibl.]

E. Kurzawa, *Belka porozumienia*, „Kurier Poranny”, 9 IV 1991

[dok.]

Plakat

4 IV – 6 V, Celina Racis. Rysunek

[kat. wyst.]

Celina Racis. Rysunek, Galeria „Arsenał” Biuro Wystaw Artystycznych, Białystok 1991, wypowiedź artystki, bio., 1 il.

25 IV – 19 V, Andrzej Kalina. Grafika

[kat. wyst.]

Andrzej Kalina. Grafika, Galeria „Arsenał” Biuro Wystaw Artystycznych, Białystok 1991, tekst: D. Wróblewska, bio., tłum. ang., 1 il.

[bibl.]

E. Kurzawa, *Kalina i Niedzielko*, „Kurier Poranny”, 6 V 1991; M. Szewczyk, *Zaproszenie na ucztę*, „Kurier Podlaski”, 13 V 1991

[dok.]

Zaproszenie

25 IV – 19 V, Wojciech Niedzielko. Ekshibisjon. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

„*Ekshibisjon*”. *Wojciech Niedzielko*, Galeria „Arsenał” Biuro Wystaw Artystycznych, Białystok 1991, motto artysty,

bio., 3 il. (pocztówki)

[bibl.]

E. Kurzawa, *Kalina i Niedzielko*, „Kurier Poranny”, 6 V 1991; M. Szewczyk, *Wojtek Niedzielko jako „młody artysta”*, „Kurier Poranny”, 16 V 1991

[dok.]

Zaproszenie

28 V – 10 VII, Jerzy Nowosielski. Malarstwo i projekty realizacji sakralnych. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Jerzy Nowosielski, Warszawa b.d., tekst: K. Zwolińska, *Jedyna prawdziwa przygoda*, bio., tłum. ang., 10 il. (pocztówki)

[bibl.]

J. Hermanowicz, *Jerzy Nowosielski w Białymstoku*, „Gazeta Współczesna”, 21-23 VI 1991 r.; J. Kossakowski, *Sztuka poszukująca sacrum*, „Słowo Powszechnie”, 14-16 VI 1991; O. Pacewicz, *Egzorcysta i jego goście*, „Kurier Poranny”, 3 VI 1991; A. Radziukiewicz, „*Prawosławie jest moją ojczyzną*”, „Gazeta Współczesna”, 5-6-7 VII 1991

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana dzięki wsparciu finansowemu Ministerstwa Kultury i Sztuki Rzeczypospolitej Polskiej. Wystawie towarzyszyło okolicznościowe spotkanie w Bielsku Podlaskim, 29 V 1991 r. (Cerkiew p.w. Michała Archanioła). W spotkaniu udział wzięli: ks. Henryk Paprocki, Aleksander Grygorowicz, Krystyna Zwolińska. W Archiwum Galerii Arsenał teksty wygłoszonych wystąpień.

20 VI – 4 VIII, Jerzy Panek. Grafika, rysunek, malarstwo. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

J. Hermanowicz, *Panek w BWA*, „Ilustrowany Magazyn Białostocki”, 28 VII 1991; M. Szewczyk, *Karnawał w sobie. Wystawa grafiki i malarstwa Jerzego Panka w Galerii „Arsenał” Biura Wystaw Artystycznych w Białymstoku*, „Gazeta Współczesna”, 12-13-14 VII 1991

25 VII – 25 VIII, Ryszard Woźniak. Malarstwo. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Ryszard Woźniak, Galeria „Arsenał” BWA, Białystok 1991, tekst: K. Piotrowski, *Sztuka podziwu – restytucja artystycznej autonomii*, bio., bibl., tłum. ang., 15 il.

[bibl.]

K.P.A., *Sztuka podziwu*, „Obieg”, nr 6, 1991, s. 28

[dok.]

Zaproszenie; plakat

20 VIII – 1 IX, Plakaty z wystaw Metropolitan Museum of Art w Nowym Jorku ze zbiorów Ireny Hałko

[dok.]

Zaproszenie

29 VIII – 29 IX, Waldemar Umiastowski. *Malarstwo*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Waldemar Umiastowski. Malarstwo, Warszawa 1991, tekst: B. Stokłosa, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

M. Szewczyk, *Ach, ten Umiastowski*, „Gazeta Współczesna”, 12 IX 1991

[dok.]

Zaproszenie

5 IX – 20 X, Łukasz Skąpski. *Szeregi*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[dok.]

ulotka: Ł. Skąpski, *Manifest wystawczy nr 1 napisany z okazji otwarcia wystawy „Szeregi”, Galeria Zderzak, 5 VI 1991*

[bibl.]

A. Koziara, *Dwa tysiące Mao*, „Kurier Podlaski”, 11-13 X 1991

[dok.]

Zaproszenie

10 X – 27 X, Zuzanna Baranowska (Janin). *Instalacje*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Zuzanna Baranowska, Galeria Arsenał BWA Białystok, Białystok b. d., tekst: A. Rottenberg, tłum. ang., 1 il.

[dok.]

Zaproszenie

8 XI – 1 XII, Joanna Przybyła. *Rysunki*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Joanna Przybyła, Galeria Arsenał BWA w Białymstoku, Białystok 1991, tekst: A. Kępińska, bio., tłum. ang., 7 il.

[bibl.]

O. Pacewicz, *Rozmowy i sprzeczki z naturą*, „Kurier Poranny”, 12 XI 1991

[dok.]

Zaproszenie

8 XI – 1 XII, Andrzej Szewczyk. *Trzy biblioteki*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Andrzej Szewczyk. Trzy biblioteki, Galeria Arsenał BWA w Białymstoku, Białystok 1992, teksty: J. Trzupek, *Andrzej Szewczyk: biblioteka – bazylika, 21 ksiąg*, A. Szewczyk, *Z zeszytu 1985-1987*, bio., tłum. ang., 7 il.

[bibl.]

O. Pacewicz, *Rozmowy i sprzeczki z naturą*, „Kurier Poranny”, 12 XI 1991

[dok.] Plakat

6 XII 1991 – 5 I 1992, Antoni Szymaniuk. *Malarstwo*

[kat. wyst.]

Antoni Szymaniuk. Wystawa retrospektywna 1951-1991, Galeria Arsenał BWA Białystok, Białystok 1991, teksty: J. Tomalska, J. Hermanowicz, bio, spis prac, 3 il.

[bibl.]

b, *Prace Antoniego Szymaniuka*, „Gazeta Współczesna”, 10 XII 1991; J. Hermanowicz, *Jubilat. Antoni Szymaniuk w BWA*, „Gazeta Współczesna”, 12 XII 1991; O. Pacewicz, *Artysta, który nie kłamie*, „Kurier Poranny”, 10 XII 1991

[dok.] Zaproszenie

10 XII 1991 – 5 I 1992, *Katharsis – obrazy białoruskich malarzy zgrupowanych w Pracowni Twórczej Związku Artystów Plastyków*

[bibl.]

AZ, *Malarstwo Białorusi w BWA*, „Kurier Poranny”, 9 XII 1991; b, *Dziś w Galerii Arsenal*, „Gazeta Współczesna”, 10 XII 1991

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana przy wsparciu Ministerstwa Kultury Republiki Białoruś, Egzarchatu Białoruskiej Cerkwi Prawosławnej, Kościoła Katolickiego na Białorusi, Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku

Białystok, foyer Teatru Dramatycznego im. Aleksandra Węgierki

III – IV Sławomir Chudzik. *Malarstwo*

Warszawa, Galeria Związku Artystów Rzeźbiarzy

V – VI, *Rzeźba w drewnie. 25 lat plenerów w Hajnówce*. Kurator: Jerzy Grygorczuk

[kat. wyst.]

25 lat plenerów w Hajnówce. Rzeźba w drewnie, Galeria Związku Artystów Rzeźbiarzy, Warszawa 1991, teksty: W. D. Frycz, Z. Ciesielski, spis prac, spis uczestników plenerów w Hajnówce, 31 il.

[inf. dodatkowe]

Wystawa przygotowana przez: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Związek Artystów Rzeźbiarzy, Galerię Sztuki Współczesnej w Białymstoku, Muzeum Okręgowe w Białymstoku, Biuro Wystaw Artystycznych w Białymstoku

1992

10 I – 9 II, *Wystawa poplenerowa XXVI Pleneru Malarskiego „Białowieża ’91”*. Helena Bohle, Roman Borawski, Lidia Burscheidt, Alicja Chorociej, Janusz Debis, Andrzej Dworakowski, Maciej Gorczyński, Dorota Grynzel, Siergiej Gryniewicz, Aleksander Grzybek, Edmund Gunsch, Andrzej Kalina, Robert Karat, Antoni Kawałko, Stanisław Kiczko, Benedykt Kroplewski, Ryszard Kuzyszyn, Antoni Obcarskas, Zbigniew Parczała, Cecylia Racis, Iwona Sielska-Deptuła, Wiktor Szocik, Maria Szymanowska, Apoloniusz Węglowski, Stanisław Woś

[kat. wyst.]

26 Międzynarodowy Plener Malarski Białowieża 91, P.H.U. „Amartex” sp. z o.o., Białystok 1992, 28 wkładek: 1 wkładka – uczestnicy pleneru, 2 wkładki – tekst nie sygn., tłum. ang., pozostałe wkładki – każda poświęcona jednemu z uczestników pleneru z bio., tłum. ang. i 1 il.

[bibl.]

J. Hermanowicz, *Plenery białowieskie*, „Gazeta Współczesna”, 19–20–21 VII 1991; nie sygn., *Białowieża ’91*, „Gazeta Współczesna”, 14 I 1992; nie sygn., *W galeriach i muzeach*, „Gazeta Współczesna”, 28 I 1992

[dok.] Zaproszenie; plakat

17 I – 9 II, Małgorzata Niedzielko. Rzeźba. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

M. Niedzielko (red.), *Małgorzata Niedzielko. Rzeźba. Sculpture*, Galeria Arsenał BWA Białystok, Białystok b.d., teksty:

M. Niedzielko, *Drzewo życia rodzące owoce śmierci*, M. Szewczyk, bio., tłum. ang., 7 il.

[bibl.]

nie sygn., *W galeriach i muzeach*, „Gazeta Współczesna”, 28 I 1992; M. Szewczyk, *W Galerii Arsenał*, „Kurier Poranny”, 22 I 1992; eadem, *Siła w prostocie*, „Kurier Poranny”, 30 I 1992

[dok.]

Zaproszenie; plakat

17 I – 9 II, Ireneusz Kojło. Malarstwo

[kat. wyst.]

Ireneusz Kojło, Galeria Arsenał BWA Białystok, Białystok b. d., tekst: L. Marinelli, bio., 1 il.

[bibl.]

nie sygn., *W galeriach i muzeach*, „Gazeta Współczesna”, 28 I 1992; M. Szewczyk, *W Galerii Arsenał*, „Kurier Poranny”, 22 I 1992; eadem, *Siła w prostocie*, „Kurier Poranny”, 30 I 1992

[dok.]

Zaproszenie

14 II – 8 III, Mirosław Filonik. Instalacje. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

jaw, *Siekiera po dziadku*, „Kurier Podlaski”, 18 II 1992; olp., *Video-instalacje*, „Kurier Poranny”, 14-16 II 1992; M. Sitkowska, *Całym sobą*, w: M. Sitkowska (red.), *Mirosław Filonik. Prace z lat 1985-1995. Katalog z okazji wystawy Daylight System*, Muzeum im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Warszawa 14-28 III 1996, s. 12-13; eadem, *Kalendarium*, w: M. Sitkowska (red.), *Mirosław Filonik. Prace z lat 1985-1995. Katalog z okazji wystawy Daylight System*, Muzeum im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Warszawa 14-28 III 1996, s. 58; M. Szewczyk, *Spotkanie w pracy*, „Kurier Poranny”, 29 II – 1 III, 1992; eadem, *Myslenie miejscem*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 2/2/92, kwiecień 1992, s. 56

[dok.]

Plakat; ulotka z wystawy: bio., temat medytacyjny I'ching, cytaty ze szkicu (brak informacji bibliograficznych) M. Goździewskiego

14 II – 8 III, Tilman Küntzel. Instalacje. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

jaw, *Siekiera po dziadku*, „Kurier Podlaski”, 18 II 1992; *Lights & Sounds. Synoptische Landschaften von Tilman Küntzel*, kat. wyst., Kunstverein Springhornhof Neuenkirchen in der Lüneburger Heide e. V., 26.6. – 5.9.1999, passim; M. Szewczyk, *Myslenie miejscem*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 2/2/92, kwiecień 1992, s. 56

[dok.]

Plakat; ulotka z wystawy: bio., nota o artyście autorstwa T. Wilmańskiego, spis prac, cytaty (G. Feyrer)

13 III – 5 IV, Tomasz Kukawski. Grafika

[kat. wyst.]

Tomasz Kukawski. Grafika, Galeria Arsenał BWA Białystok, Białystok 1992, bio., tłum. ang., 9 il.

13 III – 5 IV, Paweł Chawiński. *Z kamieni papiery, z papierów kamienie.* Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Paweł Chawiński. Z kamieni papiery, z papierów kamienie, Galeria Zderzak, Kraków 1992, teksty: Ł. Skąpski, *Ecologically Friendly*, P. Chawiński, bio., tłum. ang., 6 il.

[dok.]

Plakat

13 III – 5 IV, Łukasz Skąpski. *Instalekty.* Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Łukasz Skąpski. Instalacje, Galeria Zderzak, Kraków 1992, tekst: Ł. Skąpski, *Sztuka, którą można nazwać, nie jest prawdziwą sztuką*, P. Chawiński, *W świątyniach sztuki rzadko słychać śmiech*, bio., tłum. ang., 15 il.

[dok.]

Plakat; ulotka do wystawy z bio. artysty

10 IV, Ewa Zarzycka. Performance

[bibl.]

A. Kozłowski, *Nowa forma sztuki?*, „Gazeta Współczesna”, 12 IV 1992

[dok.]

Zaproszenie; plakat

10 – 26 IV, Ewa Zarzycka. Wystawa dokumentacji

[dok.]

Zaproszenie; plakat

10 – 26 IV, Witosław M. Czerwonka. *Pokaz sentymalny – rysunek, instalacja, video z lat 1982-1992*

[bibl.]

J. Ciesielska, D. Godycka (red.), *Witosław Czerwonka. O braku symetrii*, kat. wyst., Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie, Sopot 1999, brak numeracji stron; A. Kozłowski, *Nowa forma sztuki?*, „Gazeta Współczesna”, 12 IV 1992

[dok.]

Zaproszenie; plakat

30 IV, Zdzisław Kwiatkowski. Performance

[bibl.]

A. Kozłowski, *Czy bolą pana plecy...?*, „Gazeta Współczesna”, 12 V 1992

[dok.]

Zaproszenie; plakat

30 IV – 18 VI, Jerzy Pawluczuk. *Rysunek, grafika*

[kat. wyst.]

Jerzy Pawluczuk. Rysunek, grafika, Galeria Arsenał BWA Białystok, Białystok 1992, bio., 1 il.

[bibl.]

A. Kozłowski, *Czy bolą pana plecy...?*, „Gazeta Współczesna”, 12 V 1992; M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 3/3/92

[dok.]

Plakat

30 IV – 18 VI, Włodzimierz Pawlak. *Historia koloru*

[bibl.]

M. Szewczyk, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 3/3/92, maj 1992, s. 36

[dok.]

Zaproszenie; plakat

23 VI – 19 VII, Kolekcja Galerii BWA w Lublinie

[bibl.]

A. Kozłowski, *Błękitny puls*, „Kurier Podlaski”, 3-4-5 VII 1992

[dok.]

Zaproszenie; plakat

3 VII – 16 VIII, Teresa Pągowska. *Malarstwo*

[bibl.]

B. Hirsz, *Artysta musi być samotny. Trzy pytania do Teresy Pągowskiej*, „Gazeta Współczesna”, 11 VIII 1992; A. Kozłowski, *Malowanie światłem*, „Kurier Podlaski”, 12-13 VIII 1992

[dok.]

Zaproszenie; plakat

23 VII – 16 VIII, Grzegorz Kowalski. *Rzeźba*

[kat. wyst.]

Grzegorz Kowalski. Prace z lat 1972-1991, Galeria Kordegarda, Warszawa 1992, teksty: W. Baraniewski, *Oswajanie ciemności*, D. Wróblewska, bio. (fragment z katalogu *Grzegorz Kowalski. Tableaux i kolekcje*, Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, IV-V 1992, bio. autorstwa Maryli Sitkowskiej), spis prac, 12 il.

[bibl.]

B. Hirsz, *Jestem zbieraczem losów. Rozmowa z Grzegorzem Kowalskim, profesorem Wydziału Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie*, „Gazeta Współczesna”, 10 VIII 1992; A. Kozłowski, *Walizka wyobraźni*, „Kurier Podlaski”, 13 VIII 1992; M. Sitkowska (opr.), *Grzegorz Kowalski. Prace dawne i nowe*, kat. wyst., Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2002, s. 166-167; M. Wasilewski, *Galeria promieniująca energią*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 1994, s. 55-59

[dok.]

Zaproszenie; plakat

4 – 30 IX, Światowa Wystawa LEGO „Wielkie odkrycia geograficzne” [wynajęcie sal przez Galerię Arsenał]

[bibl.]

B. Hirsz, *Bawimy się klockami*, „Gazeta Współczesna”, 8 IX 1992; O. Pacewicz, *Klockowe imperium*, „Kurier Poranny”, 11-12-13 IX 1992

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana przez Lego Trading A/S, Warszawa

5 – 27 IX, Konrad Adenauer. Pierwszy kanclerz Republiki Federalnej Niemiec 1949-1963. Niemiec i Europejczyk [wynajęcie sal przez Galerię Arsenał]

[bibl.]

K. Rosiński, *Odkłamywanie kanclerza*, „Kurier Poranny”, 7 IX 1992

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana przez Konrad-Adenauer-Stiftung. W skład wystawy wchodziły plansze informacyjne

2 – 3 X, Przegląd filmów video art Matthiasa Müllera oraz grupy „Hermes Airlines” i Roberta Kucharskiego z lat 1991-1992

[bibl.]

olp, *Filmy video-art*, „Kurier Poranny”, 1 X 1992

[dok.]

Dwa rodzaje ulotek z programami przeglądu i wypowiedziami Roberta Kucharskiego oraz Adama Sidorkiewicza

[inf. dodatkowe]

Pokaz organizowany przez Roberta Kucharskiego

8 – 25 X, Gerard-Jürgen Blum-Kwiatkowski. Wystawa z cyklu „Nicości”

[bibl.]

M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 8/7/92; J. Tomalska, *Gerard Kwiatkowski-Blum – wystawa w Galerii BWA „Arsenał”*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 9/8/92, listopad 1992, s. 47

[dok.]

Zaproszenie; plakat

15 – 25 X, Małgorzata Turewicz. Rzeźba. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Małgorzata Turewicz. Rzeźba, Państwowa Galeria Sztuki Arsenał w Białymstoku, Białystok 1992, teksty: J. Ciesielska, M. Goździewski, bio., tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

O. Pacewicz, *Choreografia i hormony*, „Kurier Poranny”, 19 X 1992; M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 8/7/92; *Małgorzata Turewicz, Rzeźba, Sculpture* (teksty J. Ciesielskiej i M. Goździewskiego),

„ack, kultura-muzyka-sztuka-Białystok, Informator Kulturalny”, 13-31 X 1992; M. Wasilewski, *Galeria promieniująca energią*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 1994, s. 55-59

[dok.]

Zaproszenie

15 X – 8 XI, Konrad Kuzyszyn. *Adrenalina*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Adrenalina. Konrad Jakub Kuzyszyn, Galeria „Arsenał” BWA Białystok, Białystok 1993, bio., motto artysty, 4 il.

[bibl.]

O. Pacewicz, *Choreografia i hormony*, „Kurier Poranny”, 19 X 1992; M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 8/7/92

2 – 15 XI, *Fluxus and Company*. Eric Andersen, Ay-O, Philip Corner, Douglas Davis, Jean Dupuy, Leopold Duszka-Kotcz, Ken Friedman, Geoffry Hendricks, Dick Higgins, Alice Hutchins, Takahiko Limura, Zhu Jinshi, Joe Jones, Milan Knížák, Alison Knowles, Jackson MacLow, Larry Miller, Ann Noël, Jürgen O. Olbrich, Ben Patterson, Takako Saito, Anne Tardos, Ben Vautier, Yoshi Wada, Emmet Williams, Qin Yufen. Kurator: Eulalia Domanowska

[bibl.]

B. Hirsz, *Do diabła z Fluxusem*, „Gazeta Współczesna”, 17 XI 1992; A. Koziara, *Luxus Fluxus*, „Kurier Podlaski”, 13-14-15 XI 1992; olp, *Zagadkowe „Fluxus”*, „Kurier Poranny”, 2 XI 1992; M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 9/8/92

[dok.]

Zaproszenie; plakat; mpis tekstu Eulalii Domanowskiej na temat Fluxusu (4 s.)

12 XI, Philip Corner. Performance muzyczny *Ear/here. Through mysterious barricade*

[bibl.]

Wpadnij do mnie, zagadam do ciebie. Z Philipem Cornerem rozmawiają Eulalia Domanowska i Leopold Duszka-Kotcz, „Obieg”, nr 9/10, 1993, s. 3-9

17 XI – 6 XII, Kuba Kaliński. *Rozdział II: Cienie*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Kuba Kaliński. Rozdział II: Cienie, bio., 3 il.

[bibl.]

B. Hirsz, *Refleksy i refleksje*, „Gazeta Współczesna”, 26 XI 1992; M. Godlewska-Siwierska, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 9/8/92

[dok.]

Zaproszenie; plakat

24 XI – 13 XII, Igor Kaszkurewicz. *Malarstwo*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska, współpraca: Gabriela Świtek

[kat. wyst.]

M. Godlewska-Siwierska (red.), *Igor Kaszkurewicz. Malarstwo*, b. m. i d. [1992], tekst: W. Sielwiesiuk, bio., tłum. ang., wkładka w jęz. białoruskim, 6 il.

[bibl.]

M. Godlewska-Siwerska, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 9/8/92; B. Hirsz, *Jak Van Gogh. Rozmowa z Igiorem Kaszkurewiczem z Mińska*, „Gazeta Współczesna”, 7 XII 1992

[dok.]

Plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury i Sztuki RP oraz Spółki Omega z Bielska-Podlaskiego

11 XII 1992 – 7 I 1993, Bożena Burzym-Chawińska. *Rysunek*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Bożena Burzym-Chawińska. Rysunek, Galeria Arsenał, Białystok b. d. [1992], tekst: B. Burzym-Chawińska, 1 il.

[dok.]

Zaproszenie

17 XII 1992 – 17 I 1993, Mikołaj Wołkowycki. *Twórczość z lat 1955-1992*

[kat. wyst.]

Mikołaj Wołkowycki. Twórczość z lat 1955-1992, Galeria Arsenał, Białystok b.d. [1992], teksty: I. J. Kamiński, J. Tomalska, bio., 12 il.

[bibl.]

J. Tomalska, *Trwałość w zmienności. Retrospektywa Mikołaja Wołkowyckiego*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 10/9/92; J. Werpachowska, *W regionie*, „Kurier Podlaski”, 23-24-25-26-27 XII 1992

[dok.]

Zaproszenie

Białystok, foyer Teatru Dramatycznego im. Aleksandra Węgierki

listopad 1992, Robert Karat. *1901-1992*

[bibl.]

Z. Zając, *Wystawa jest a nawet jej nie ma*, „Gazeta Współczesna”, 9 XI 1992

[dok.]

Zaproszenie; plakat

1993

14 I – 14 II, Jerzy Truszkowski. *Śnieg i krew*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

J. Truszkowski (red.), *Jerzy Truszkowski. Śnieg i krew*, Galeria Arsenał, Białystok 1993, tekst: J. Truszkowski, *Śnieg i krew*, bio., tłum. ang., 2 il.

[bibl.]

A. Kozłowski, *Śnieg i krew*, „Gazeta Współczesna”, 19 I 1993; *Jerzy Truszkowski. Re-. Selected Cibachromes of 1984-1998*, kat. wyst., Muzeum Sztuki w Samarze, Rosja, 30 IX – 15 XI 1998, Białystok 1998, passim; M. Wasilewski, *Galeria promieniująca energią*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 1994, s. 55-59

[dok.]

Zaproszenie

21 I – 14 II, Marek Kijewski, Zbigniew Libera. *V.I.T.R.I.O.L.* Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

nie sygn., *Instalacje*, „Gazeta Współczesna”, 28 I 1993; M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 11/1/1993; M. Wasilewski, *Galeria promieniująca energią*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 1994, s. 55-59

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z tekstem M. Goździewskiego

17 II – 4 III, Tomasz Ciecierski. *Malarstwo*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Tomasz Ciecierski. Malarstwo, Galeria Arsenał, Białystok 1993, tekst: P. Kozłowski, bio., bibl., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

olp, *Monumentalne i piękne*, „Kurier Poranny”, 18 II 1993

[dok.]

Zaproszenie

17 II – 7 III, Agata Michowska. *Rzeźba*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Agata Michowska. Rzeźba, Galeria Arsenał, Białystok 1993, tekst: B. Czubak, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

B. Czubak, „Obiekty” *Agaty Michowskiej*, „Format”, nr 12/13, 1993, s. 46; eadem, *Sztuka na marginesie rzeczywistości*, „Magazyn Sztuki”, nr 4, 1994, s. 44-55; *Agata Michowska* [prezentacja], „Czas Kultury”, nr 5-6, 1994, s. nlb.; olp, *Monumentalne i piękne*, „Kurier Poranny”, 18 II 1993; M. Wasilewski, *Galeria promieniująca energią*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 1994, s. 55-59

[dok.]

Zaproszenie; plakat

12 III – 18 IV, Krzysztof M. Bednarski. *Ciemny pasaż II*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Krzysztof M. Bednarski. Ciemny pasaż II, Galeria Arsenał, Białystok 1993, teksty: M. Goździewski, *Ciemny pasaż*, idem,

Ciemny pasaż II, A. Rottenberg, bio., spis obiektów użytych w instalacji „Ciemny pasaż II”, tłum. ang., 8 il.

[bibl.]

nie sygn., *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 13/3/1993; M. Sitkowska, *kalendarium*, w: M. Sitkowska, (red.), *Krzysztof M. Bednarski. Prace z lat 1976-1995. Katalog z okazji wystawy „Pasaże słoneczne”*, Muzeum im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Warszawa 1995, s. 131

[dok.]

Plakat

2 – 18 IV, Mikołaj Smoczyński. „...”. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Mikołaj Smoczyński, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 1995, teksty: M. A. Potocka, *Jak zarazem zachować i ujawnić sekret*, eadem, *Współlistnienia z wnętrzem*, A. Kępińska, *Tropy w ciszy*, bio., bibl., 67 il.

[bibl.]

R. Jakubowicz, *Głos miejsca. O zdjęciach Mikołaja Smoczyńskiego*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 2001, s. 75-82; M. Szewczyk, *Co trzeba wiedzieć o Mikołaju*, „Kurier Poranny”, 14 I 1993

[dok.]

Zaproszenie; plakat

22 IV – 16 V, Anna Płotnicka. *Igły Kleopatry*

[kat. wyst.]

Anna Płotnicka. Igły Kleopatry, Galeria Arsenał, Białystok 1993, teksty: G. Dziamski, A. Kępińska, A. Płotnicka, bio., bibl., 3 il.

[bibl.]

M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 15/5/1993

[dok.]

Zaproszenie

22 IV – 20 V, Andrzej Ciesielski. *Moje archiwum*

[kat. wyst.]

Moje archiwum. Janusz Bałdyga, Waldemar Bochniarz, Zdzisław Kwiatkowski, Józef Robakowski, Ewa Zarzycka, Galeria Arsenał, Białystok 1993, teksty: A. Ciesielski, *Moje archiwum*, M. Szewczyk, *Moje archiwum w Galerii Arsenał*, E. Zarzycka, J. Robakowski, inne: tekst videoperformance Józefa Robakowskiego *Mój teatr*, 1982 r., bio. Janusza Bałdygi, Józefa Robakowskiego, Waldemara Bochniarza i Zdzisława Kwiatkowskiego, 12 il.

[bibl.]

M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 15/5/1993

[dok.]

Zaproszenie

22 IV – 20 V, Ryszard Tokarczyk. *Stany bycia*. Kurator: Andrzej Ciesielski

[kat. wyst.]

Ryszard Tokarczyk. Stany bycia, Galeria Arsenał, Białystok 1993, teksty: A. Ciesielski, *Moje archiwum*, J. Wdowiak, *Prowokacja, czyli syndrom pawia i papugi – rzecz o malarstwie w ogólności, ale nie o Tokarczyku*, R. Tokarczyk, L. Karwowski, 2 il.

[bibl.]

olp, *W Galerii Arsenał*, „Kurier Poranny”, 21 IV 1993; M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 15/5/1993

[dok.]

Zaproszenie

22 IV – 20 V, Elżbieta Kalinowska. *Zapraszam do swojego wnętrza*. Kurator: Andrzej Ciesielski

[kat. wyst.]

Elżbieta Kalinowska. Zapis znaku, Galeria Arsenał, Białystok 1993, tekst: A. Ciesielski, *Moje archiwum*, bio., wypowiedź E. Kalinowskiej, 5 il.

[bibl.]

olp, *W Galerii Arsenał*, „Kurier Poranny”, 21 IV 1993; M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 15/5/1993

[dok.]

Zaproszenie

22 IV, Waldemar Bochniarz. *Performance muzyczny*

[bibl.]

olp, *W Galerii Arsenał*, „Kurier Poranny”, 21 IV 1993

[dok.]

Zaproszenie

23 IV, Janusz Bałdyga, Zdzisław Kwiatkowski, Józef Robakowski, Ewa Zarzycka. *Performances*

[bibl.]

M. Wasilewski, *Galeria promieniująca energią*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 1994, s. 55-59

[dok.]

Zaproszenie

20 V – 20 VI, Andrzej Awsiej. *Czas uprościć Nike z Samotraki*

[kat. wyst.]

Andrzej Awsiej. Czas uprościć Nike z Samotraki. Malarstwo i inne media, Galeria Arsenał, Białystok 1993, teksty: A. Awsiej, *Czas uprościć Nike z Samotraki*, P. Końjo Konnak, *Sezon w zlewie*, bio., 2 il.

[dok.]

Zaproszenie; plakat

31 V – 20 VI, *Kolekcja Artystów – Galeria Potocka, Muzeum Artystów (Kraków)*. Kurator: Maria Anna Potocka

[kat. wyst.]

Kolekcja Artystów. Artist's Collection. 1973-1993. Galeria Potocka, Kraków, Fundacja Wyzwolenia Kultury, Kraków b. d., teksty: nie sygn. [M. A. Potocka], wypowiedzi i teksty artystów: Bernhard J. Blume, Jerzy Bereś, John Blake, Stanisław Cichowicz, Marek Chlanda, Jakob Gasteiger, Eric Andersen, Nan Hoover, Wolf Kahlem, Dick Higgins, Jerzy Kałucki, Boris Niesłony, Janusz Tarabuła, Helmut Nickels, Artur Tajber, Vlodo Martek, Zbigniew Warpechowski, lista artystów, spis wystaw kolekcji, tłum. ang, 97 il.

[bibl.]

M. Godlewska-Siwerska, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 16/6/1993; M. A. Potocka, *Kolekcja artystów*, „Format”, nr 12/13, 1993, s. 57-58

[dok.]

Zaproszenie; plakat; spis prac będących własnością Galerii Potocka

11 VI, Seiji Shimoda. *Performance Na stole*

[bibl.]

R. Pawłowski, *Język Ciała*, „Kurier Poranny”, 14 VI 1993

[dok.]

Plakat

23 VI – 29 VIII, Joanna Stańko. *Malarstwo*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Joanna Stańko, Galeria Arsenał, Białystok 1993, bio., motto: Hui Ming Jing, C. G. Jung, tłum. ang., 1 il.

[bibl.]

J.B., *Odejście od ekspresji*, „Gazeta Współczesna”, 23 VII 1993; J. Ciesielska, *Metafizyczne traktaty Joanny Stańko*, „Obieg”, nr 51-52, 1993, s. 64

[dok.]

Zaproszenie; plakat

23 VI – 26 VIII, Leszek Golec. *Nowe prace*. Kurator: Monika Szewczyk

[dok.]

Zaproszenie

30 VI – 28 VIII, Wiesław Jurkowski. *Malarstwo*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Wiesław Jurkowski. Malarstwo, Galeria Arsenał, Białystok 1993, tekst: M. Szewczyk, bio., spis prac, 4 il. (pocztówki)

[bibl.]

Z. Ciesielski, *Galeria pracy i konsekwencji*, „Gazeta Współczesna”, 5 VII 1993; idem, *Kod z dzieciństwa. Rozmowa z artystą plastykiem Wiesławem Jurkowskim*, „Gazeta Współczesna”, 30 VII 1993; J.B., *Wymiar metafizyczny*, „Gazeta Współczesna”, 9 VII 1993

[dok.]

Zaproszenie; plakat

3 – 26 IX, Hanna Łuczak. *Instalacja* Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Hanna Łuczak, Galeria Arsenał, Białystok 1993, tekst: M. A. Potocka, *Rysunek i instalacja*, bio., tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

U. Czartoryska, *Hanna Łuczak, jak interweniować w porządek świata, zaklinając jego funkcjonowanie*, w: *Hanna Łuczak. Strefy/Zones*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 1996, s. 33; E. Gorządek, *Strefy*, w: *Hanna Łuczak. Strefy/Zones*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 1996, s. 7-8; A. Kępińska, *Byty w międzyprzestrzeniach*, w: *Hanna Łuczak. Prace/Works*, kat. wyst., Narodowa Gale-

ria Sztuki Współczesnej Zachęta, XXII Bial de São Paulo 1994, s. 35-36; Z. Michałowska, *Kształty i kolory*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 13 IX 1993; zm, *Wystawy w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 4-5 IX 1993

[dok.]

Plakat

3 – 26 IX, Małgorzata Rittersschild. *Błękity-zielenie* Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Małgorzata Rittersschild. Błękity-zielenie, Galeria Arsenał, Białystok 1993, bio., tłum. ang., 1 il.

[bibl.]

Z. Michałowska, *Kształty i kolory*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 13 IX 1993; zm, *Wystawy w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 4-5 IX 1993

[dok.]

Zaproszenie; plakat

3 – 26 IX, Andrzej Peplowski. *Malarstwo*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

Z. Michałowska, *Kształty i kolory*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 13 IX 1993; zm, *Wystawy w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 4-5 IX 1993

[dok.]

Zaproszenie

30 IX – 31 X, Ewa Świdzińska. *Papier i bawełna*

[kat. wyst.]

Ewa Świdzińska. Papier i bawełna, Galeria Arsenał, Białystok 1993, tekst: E. Świdzińska, *Drogi Widzu-Odbiorco*, 1 il.

[bibl.]

A. Kisielewski, *Rysunki, papier i bawełna*, „Gazeta Współczesna”, 8 X 1993; Z. Michałowska, *Papier i bawełna*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 6 X 1993; M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 19/10/1993

[dok.]

Zaproszenie; plakat

30 IX – 31 X, Marek Chlanda. *Rysunki*

[kat. wyst.]

Marek Chlanda, Galeria Arsenał, Białystok 1993, bio., 4 il.

[bibl.]

A. Kisielewski, *Rysunki, papier i bawełna*, „Gazeta Współczesna”, 8 X 1993; Z. Michałowska, *Papier i bawełna*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 6 X 1993

[dok.]

Zaproszenie; plakat

30 IX – 31 X, Jacek Babicki. *Mój las*

[bibl.]

J. B., *Abstrakcja konkretna*, „Gazeta Współczesna”, 15-16-17 X 1993; M. Szewczyk, *Galeria Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 19/10/1993

[dok.]

Zaproszenie; plakat

15 X, Zbigniew Warpechowski. Performance *Kolacja*

[bibl.]

A. Kisielewski, *Samotność performer*, „Gazeta Współczesna”, 5-6-7 XI 1993; N.N., *Mierzenie bólu*, „Kurier Podlaski”, 5-7 XI 1993; Z. Warpechowski, *Kolacja*, w: Z. Warpechowski, *Zasobnik. Autorski opis trzydziestu lat drogi życia poprzez sztukę performance*, Gdańsk 1998, s. 156-157

[dok.]

Zaproszenie; plakat

18 XI – 12 XII, Międzynarodowe Artystyczne Spotkania Pogranicza Białowieża '93

[bibl.]

Z. Michałowska, *Po wernisażu*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20-21 XI 1993; N.N., *Z mchu i paproci*, „Kurier Podlaski”, 3-5 XII 1993; J. Werpachowska, *Białowieża i Hajnówka w BWA*, „Gazeta Współczesna”, 22 XI 1993

[dok.]

Zaproszenie; plakat

18 XI – 12 XII, II Międzynarodowe Spotkania Białowieża '93

[bibl.]

Z. Michałowska, *Po wernisażu*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20-21 XI 1993; J. Werpachowska, *Białowieża i Hajnówka w BWA*, „Gazeta Współczesna”, 22 XI 1993

18 XI – 12 XII, XVIII Ogólnopolski Plener Meblarski w Hajnówce „Otoczenie dziecka niepełnosprawnego”

[bibl.]

J. Werpachowska, *Białowieża i Hajnówka w BWA*, „Gazeta Współczesna”, 22 XI 1993

[dok.]

Zaproszenie; plakat

18 XI – 12 XII, Ekomeble artysty plastyka Stefana Hoffmanna z Poznania

[bibl.]

Z. Michałowska, *Po wernisażu*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20-21 XI 1993; J. Werpachowska, *Białowieża i Hajnówka w BWA*, „Gazeta Współczesna”, 22 XI 1993

[dok.]

Zaproszenie; plakat

18 XI – 12 XII, *II Dziecięcy Plener Plastyczny Hajnówka '93*

[bibl.]

Z. Michałowska, *Po wernisżu*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20-21 XI 1993;
J. Werpachowska, *Białowieża i Hajnówka w BWA*, „Gazeta Współczesna”, 22 XI 1993

14 XII 1993 – 9 I 1994, **Andrzej Dworakowski. *Mieszkam w Polsce***. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Andrzej Dworakowski. Mieszkam w Polsce, Galeria Arsenał, Białystok 1993, teksty: D. Wróblewska, M. Gutowski, M. Szewczyk, bio., bibl., tłum. ang., 9 il.

[bibl.]

A. Koziara, *Mieszkam w Polsce na kolanach*, „Kurier Podlaski”, 20 I 1994; Z. Michałowska, *Mieszkam w Polsce*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 24-26 XII 1993; M. Perkowska, *Polska według Dworakowskiego*, „Kurier Poranny”, 29 XII 1993; J. Werpachowska, *Zerkając z wieży*, „Gazeta Współczesna”, 22 XI 1993

[dok.]

Zaproszenie

21 XII 1993 – 9 I 1994, **Jarosław Skutnik. *Na obraz i podobieństwo***

[kat. wyst.]

Jarosław Skutnik. Na obraz i podobieństwo, Galeria Arsenał, Białystok 1993, tekst: J. Skutnik, *Na obraz i podobieństwo*, bio., tłum. ang., 3 il.

[bibl.]

M. Ciszewska, *Na obraz i podobieństwo*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 5 I 1994;
M. Perkowska, *Wystawa do przeczytania*, „Kurier Poranny”, 27 XII 1993

[dok.]

Zaproszenie; plakat

1994

14 I – 13 II, *II Wystawa Środowiskowa ZPAP, Białystok – Łomża – Suwałki*. Kurator: Dymitr Grozdew

[bibl.]

mar, *Wszyscy razem*, „Kurier Poranny”, 17 I 1994; Z. Michałowska, *Bez kompleksu zaścianka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20 I 1994; Zorro, *Krytyk pod ścianą*, „Kurier Podlaski”, 11-13 II 1994

[dok.]

Zaproszenie; plakat

24 II – 13 IV, **Sławomir Chudzik. 1934-1993**. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Sławomir Chudzik. 1934-1993, Galeria Arsenał, Białystok 1994, teksty: W. Wierzchowska, *Poszanowanie dla rzeczy ważnych*, D. Wróblewska, *Imago mundi*, M. Szewczyk, *Drody Państwo*, indeks prac zinventoryzowanych, bio., bibl., 11 il.

[bibl.]

J. Hermanowicz, *Sławomir Chudzik – wystawa pośmiertna*, „Gazeta Współczesna”, 24 II 1994; A. Koziara, *Niedokoń-*

czony obraz, „Kurier Podlaski”, 31 III – 1-2-3-4 IV 1994; Z. Michałowska, *Żył pełnią życia*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 25 II 1994; olp, *Ekslibrisy i dzieła inne Chudzika*, „Kurier Poranny”, 29 III 1994; J. Tomalska, *W Galerii Arsenał zaprezentowano retrospektywną wystawę Sławomira Chudzika*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 23/3/1994; T. Wiśniewski, *Chudzik*, „Kurier Poranny”, 28 II 1994

[inf. dodatkowe]

Wystawie towarzyszył pokaz ekslibrisów wykonanych przez Sławomira Chudzika (miejsce prezentacji: Filharmonia Białostocka)

7 IV – 8 V, Wojciech Łazarczyk. Malarstwo. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Wojtek Łazarczyk. Malarstwo, Galeria Arsenał, Białystok 1994, tekst: M. K. Wasilewski, bio., tłum. ang, 2 il.

[bibl.]

A. Kisielewski, *Poważna zabawa*, „Gazeta Współczesna”, 14 IV 1994; Z. Michałowska, *Sztuka milczenia*, „Gazeta w Białymstoku”, lokalny dodatek do „Gazety Wyborczej”, 12 IV 1994; M. Perkowska, *Iść własną drogą*, „Kurier Poranny”, 14 IV 1994

[dok.]

Zaproszenie; plakat

14 IV, Maria Dina Diniz. Performance *Nie mniej, nie więcej / Nada menos, nada mas*

[bibl.]

olp, *Performance muzyczny*, „Kurier Poranny”, 14 IV 1994

[dok.]

Zaproszenie; plakat; ulotka z bio. artystki

14 IV – 8 V, Maria Dina Diniz. *Nie mniej, nie więcej / Nada menos, nada mas*

[dok.]

Zaproszenie; plakat; ulotka z bio. artystki

15 IV – 12 V, Kolekcja. *Prace ze zbiorów Galerii Arsenał.* Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

Z. Michałowska, *Z kolekcji Arsenálu*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 30 IV – 3 V 1994

[dok.]

Plakat

19 IV, Pokaz filmów Józefa Robakowskiego z kolekcji Galerii Arsenał w Białymstoku

[inf. dodatkowe]

Pokaz zorganizowany przy współpracy z klubem Pro Arte

16 V – 5 VI, Izabella Gustowska. Sny. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Izabella Gustowska. Sny, Państwowa Galeria Sztuki, Sopot, 4 III – 10 IV 1994, Galeria Miejska Arsenał, Poznań, 21 I – 20 II 1994, Galeria Miejska Arsenał, Białystok, 28 IV – 29 V 1994, b. m. 1994, bio., teksty: I. Gustowska, „...SNY...”, A. Kępińska (fragment tekstu z katalogu „Obecność III”, Poznań 1992), 2 il.

[bibl.]

A. Koziara, *W paśmie snu*, „Kurier Podlaski”, 1-2-3-4-5 VI 1994; Z. Michałowska, *Morfeusz i kobiety*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20 V 1994; M. Szewczyk, *W Galerii Arsenał*, „Styk. Białostocki Informator Kulturalny”, nr 24/6/1994

[dok.]

Zaproszenie; plakat; folder, *Dni Sztuki Współczesnej, Białystok 27, 28, 29 V 1994*

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Sztuki Współczesnej

18 V, Latający dywan. Performances Alice, Ryszarda Piegzy, Andrzeja Szafrana i Jeana Vogueta

[kat.]

Latający dywan. Alice, Ryszard Piegza, Andrzej Szafran, Jean Voguet, Lublin – Chełm – Białystok 1994, teksty: A. Szafran, *Sztuka obok sztuki. Jak obok jak*, M. Przybyła, tłum. ang., 16 il.

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach Dni Sztuki Współczesnej

27 V, Akademia Ruchu. Spektakl-akcja *Uczty duchowe*

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Miejsce spektaklu-akcji: dziedziniec przed Galerią Arsenał

Prezentacja w ramach Dni Sztuki Współczesnej

28 V, Pokaz audiowizualny Macieja Walczaka z Łodzi

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach Dni Sztuki Współczesnej

9 VI – 3 VII, Mariola Przyjemaska. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

mar, *Awangardowa warszawianka*, „Kurier Poranny”, 16 VI 1994; Z. Michałowska, *Rysunki i fotografie*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 16 VI 1994

[dok.]

Zaproszenie; plakat

9 VI – 10 VII, Jerzy Nowosielski. *Rysunki*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[bibl.]

Z. Michałowska, *Rysunki i fotografie*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 16 VI 1994

[dok.]

Zaproszenie; plakat

16 VI – 3 VII, Jarosław Kozłowski. *Czerwone / Niebieskie*

[bibl.]

M. Perkowska, *Miraż barw*, „Kurier Poranny”, 20 VI 1994

[dok.]

Plakat

7 VII – 15 VIII, John Blake. *Teraz i wtedy. Prace z lat 1980-1994*. Kurator: Maria Anna Potocka

[kat. wyst.]

John Blake. Wtedy i teraz – teraz i wtedy. Work in Poland / Prace w Polsce 1980-1994, BWA Wrocław – Arsenał Białystok 1994, Fundacja Wyzwolenia Kultury, Galeria Potocka, b. m. 1995, tekst: M. A. Potocka, *Spisane z pamięci*, dokumentacja prac artysty zrealizowanych w Polsce (z krótkimi opisami), bio. artyści i kuratorów wystaw, tłum. ang., 26 il.

[bibl.]

J. Hermanowicz, *Teraz i wtedy – wystawa Johna Blake’a w „Arsenale”*, „Gazeta Współczesna”, 5 VIII 1994;M. Perkowska, *Paradoks czasu*, „Kurier Poranny”, 11 VII 1994

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana przy współpracy British Council

19 VII – 21 VIII, Isabela Lleo Castells. *Digital love*

[kat. wyst.]

Isabela Lleo Castells. Digital love, Galeria Arsenał, Białystok 1994, wypowiedź artystki, bio., tłum. ang., 2 il.

[bibl.]

Z. Michałowska, *Komputerowe bajki*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 22 VII 1994;MN, *Komputerowy świat sztuki*, „Gazeta Współczesna”, 21 VII 1994; M. Perkowska, *Komputer zamiast pędzla*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 22 VII 1994; eadem, *Komputer zamiast pędzla*, „Kurier Poranny”, 23 VII 1994

[dok.]

Zaproszenie; plakat

26 VIII – 25 IX, Muzeum Znaku Czasu. *Zbiory Museum Modern Art w Hünfeld (Niemcy)*

[kat. wyst.]

Muzeum Znaku Czasu. Muzeum Modern Art – Hünfeld. Zbiory Gerharda Jürgena Blum-Kwiatkowskiego, Galeria Arsenał, Białystok 1994, tekst: nie sygn, *Muzeum Znaku Czasu*, tłum. ang. i niem., 169 il.

[bibl.]

goch, *10 x 10 to Znak Czasu*, „Kurier Poranny”, 29 VIII 1994; J. Hermanowicz, *Blum, Koniczek, Lutczyn i coś na deser*, „Gazeta Współczesna”, 15 IX 1994; iw, *Małe obrazy*, „Gazeta Współczesna”, 29 VIII 1994; A. Koziara, *10 x 10*

w *Arsenale*, „Kurier Podlaski”, 13 IX 1994; olp, *Muzeum Znaku Czasu w „Arsenale”*, „Kurier Poranny”, 28 VIII 1994; A. L. Petelski, *A może do muzeum?*, „Gazeta Współczesna”, 26 VIII 1994; Rz, *10 x 10 w Arsenale*, „Kurier Podlaski”, 13 IX 1994; zm, *Znaki czasu*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 26 VIII 1994

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa zrealizowana dzięki wsparciu finansowemu Centrum Komputeryzacji Szkoleń i Wdrożeń „Genius” Sp. z o.o.

1 – 25 IX, Krzysztof Koniczek. *Malarstwo*

[kat. wyst.]

Krzysztof Koniczek. Malarstwo, Galeria Arsenał, Białystok 1994, teksty: A. Koziara, B. Pezowicz (wiersz), bio., tłum. ang., 6 il.

[bibl.]

J. Hermanowicz, *Blum, Koniczek, Lutczyn i coś na deser*, „Gazeta Współczesna”, 15 IX 1994; iw, *Malarskie impresje*, „Gazeta Współczesna”, 6 IX 1994; mar, *Koniczek z bliska*, „Kurier Poranny”, 3 IX 1994; O. Pacewicz, *Trzęsę o Krzysztofie Koniczku*, „Kurier Poranny”, 10 IX 1994

3 – 24 X, Światowa Wystawa LEGO „Świat statków” [wynajęcie sal przez Galerię Arsenał]

[bibl.]

jaw, *Raj dla dzieci*, „Gazeta Współczesna”, 4 X 1994; jer, *Raj dla maluchów*, „Kurier Poranny”, IV X 1994

[inf. dodatkowe]

Współorganizatorzy prezentacji: Polskie Radio Białystok, Gazeta Współczesna, Galtex. Prezentacji towarzyszyła akcja „Klocki za zdjęcie”, zorganizowana przez firmę Galtex oraz Gazetę Współczesną. Przez czas trwania wystawy w każdym numerze „Gazety Współczesnej” zamieszczano zdjęcie odwiedzających Arsenał – osoby zaznaczone kółkiem były uprawnione do odbioru zestawu klocków LEGO.

17 XI 1994 – 8 I 1995, Jerzy Lengiewicz. *Malarstwo i rysunek*

[kat. wyst.]

Jerzy Lengiewicz. Malarstwo i rysunek, Galeria Arsenał, Białystok 1994, tekst: J. Hermanowicz, bio., tłum. ang., 6 il.

[bibl.]

M. Boćkowska, *Potrójny wernisaż*, „Kurier Poranny”, 21 XI 1994; jds, *Natura, forma i faktura*, „Kurier Podlaski”, 21 XI 1994; Z. Michałowska, *Wizje natury*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19-20 XI 1994; J. Werpachowska, *Malarski tydzień*, „Gazeta Współczesna”, 21 XI 1994

17 XI 1994 – 8 I 1995, Albin Sokołowski

[kat. wyst.]

T. Gajl (red.), *Albin Sokołowski. Rzeźba*, Biuro Wystaw Artystycznych, Białystok 1994, tekst: A. Kisielewski, A. Koziara, J. Hermanowicz, F. Piątkowski, bio., 126 il.

[bibl.]

M. Boćkowska, *Potrójny wernisaż*, „Kurier Poranny”, 21 XI 1994; jds, *Natura, forma i faktura*, „Kurier Podlaski”, 21 XI 1994; Z. Michałowska, *Wizje natury*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19-20 XI 1994; J. Werpachowska, *Malarski tydzień*, „Gazeta Współczesna”, 21 XI 1994

17 XI 1994 – 12 II 1995, Zbigniew Świdziński. *Landszafty*

[kat. wyst.]

Zbigniew Świdziński. Landszafty, Galeria Arsenał, Białystok 1994, tekst: J. Tomalska, bio., tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

M. Boćkowska, *Potrójny wernisaż*, „Kurier Poranny”, 21 XI 1994; jds, *Natura, forma i faktura*, „Kurier Podlaski”, 21 XI 1994; Z. Michałowska, *Wizje natury*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19-20 XI 1994; J. Werpachowska, *Malarski tydzień*, „Gazeta Współczesna”, 21 XI 1994**1995****17 I – 12 II, Natalia Lach-Lachowicz. *Przestrzeń aluzyjna***. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Natalia LL. Przestrzeń aluzyjna, Galeria Arsenał, Białystok 1995, tekst: W. Wierzychowska, *Z Natalią LL rozmawia Wiesława Wierzychowska*, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

Iza, *Aluzja i dosłowność*, „Kurier Poranny”, 19 I 1995; jaw, *Przestrzeń aluzyjna*, „Gazeta Współczesna”, 17 I 1995; A. Kozłara, *Rodzaj ślizgawki*, „Kurier Podlaski”, 27 I 1995; Z. Michałowska, *Ekscytująca Natalia*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20 I 1995; A. Sobota, *Przestrzeń aluzyjna*, „Exit”, nr 2, 1995, s. 968-969; J. Truszkowski, *Seks i śmierć. Natalia LL wciela się w Brunhildę*, „Format”, nr 3-4, 1995; I. Zawadecka, *Białystok malarstwem stoi?*, „Kurier Poranny”, 21 XII 1995

[dok.]

Zaproszenie; plakat; ulotka do wystawy z tekstem J. Truszkowskiego (patrz [bibl.])

26 I – 12 II, Mirosław Rogala. *Prace multimedialne, filmy video, instalacje video, teatr video, prace interakcyjne (1980-1995)*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Mirosław Rogala. Prace multimedialne, filmy video, instalacje video, teatr video, prace interakcyjne, 1980-1995, Galeria Arsenał, Białystok 1995, program, obszerne przedruki z prasy zagranicznej, bio., tłum. pol., 9 il.

[bibl.]

Iza, *Nowe piękno*, „Kurier Poranny”, 30 I 1995; pol, *Szokowanie na ekranie*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 28-29 I 1995; J. Pilecka, *Przyroda nas opuszcza*, „Gazeta Współczesna”, 24 I 1995; eadem, *Miejsce w czasie. Rozmowa z Mirosławem Rogalą, absolwentem ASP w Krakowie i The School of Art Institute w Chicago*, „Gazeta Współczesna”, 26 I 1995; I. Zawadecka, *Białystok malarstwem stoi?*, „Kurier Poranny”, 21 XII 1995

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

W przeddzień wernisażu miał miejsce wykład Mirosława Rogali *Sztuka i media interakcyjne w USA i Europie***16 II – 12 III, Tilman Küntzel, Paul Panhuysen. *Czas i przestrzeń. Dźwięk i cisza. Obecność i pustka***

[kat. wyst.]

Czas i przestrzeń. Dźwięk i cisza. Obecność i pustka. Paul Panhuysen & Tilman Küntzel. Instalacje dźwiękowe, Galeria Arsenał, Białystok 1995, teksty: T. Küntzel, *Dźwięki hiperrealnych fetyszy. Interakcyjna instalacja dźwiękowa, 1995*,

E. Biernacka, *Gdy symulacja staje się prawdziwsza niż rzeczywistość*, P. Panhuysen, bio., tłum. ang., 11 il.

[bibl.]

iw, *Pokaz dźwięków*, „Gazeta Współczesna”, 20 II 1995; Iza, *Sztuka współczesna – dla kogo?*, „Kurier Poranny”, 20 II 1995; A. Koziara, *Twórca bez odbiorcy*, „Kurier Podlaski”, 21 II 1995; *Lights & Sounds. Synoptische Landschaften von Tilman Kuntzel*, kat. wyst., Kunstverein Springhornhof Neuenkirchen in der Lüneburger Heide e. V., 26.6. – 5.9.1999, passim; pol, *Otoczeni dźwiękiem, otoczeni obrazem*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 18-19 II 1995

[dok.]

Zaproszenie; plakat; ulotka do wystawy z tekstem T. Kuntzela *Dźwięk hiperrealnych fetyszy*

16 II, Tilman Kuntzel, Paul Panhuysen. Koncert

[bibl.]

iw, *Pokaz dźwięków*, „Gazeta Współczesna”, 20 II 1995; A. Koziara, *Twórca bez odbiorcy*, „Kurier Podlaski”, 21 II 1995; *Lights & Sounds. Synoptische Landschaften von Tilman Kuntzel*, kat. wyst., Kunstverein Springhornhof Neuenkirchen in der Lüneburger Heide e. V., 26.6. – 5.9.1999, passim; pol, *Otoczeni dźwiękiem, otoczeni obrazem*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 18-19 II 1995

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Koncert został wykonany na długich strunach instalacji dźwiękowej P. Panhuysena „Liczba słyszalna 6” w czasie wernisażu wystawy *Czas i przestrzeń. Dźwięk i cisza. Obecność i pustka*

23 II – 17 III, Mikołaj Malesza. Malarstwo i scenografia

[kat. wyst.]

Mikołaj Malesza. Malarstwo i scenografia, Galeria Arsenał, Białystok 1995, teksty: S. Szydłowski, M. Malesza, bio., spis realizacji scenograficznych, tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

M. Chołódowski, *Każdy spotyka diabła*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 24 II 1995; iw., *Malarstwo i scenografia*, „Gazeta Współczesna”, 7 III 1995; Iza, *Malarski obraz piekła w „Arsenale”*, „Kurier Poranny”, 27 II 1995

[dok.]

Zaproszenie

23 III – 17 IV, Hannes Forster. Sahara

[kat. wyst.]

Antoni Mikołajczyk, Obszar pomiędzy. Hannes Forster, Sahara, Galeria Arsenał, Białystok 1995, tekst: M. Wasilewski, *Dialog na pustyni*, bio., tłum. ang.

[bibl.]

iw, *Piasek w białostockim salonie*, „Gazeta Współczesna”, 28 III 1995; Iza, *Podobierstwa i różnice*, „Kurier Poranny”, 27 III 1995

[dok.]

Zaproszenie; plakat

23 III – 17 IV, Antoni Mikołajczyk. Obszar pomiędzy. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Antoni Mikołajczyk, Obszar pomiędzy. Hannes Forster, Sahara, Galeria Arsenał, Białystok 1995, tekst: M. Wasilewski, *Dialog na pustyni*, bio., tłum. ang.

[bibl.]

iw, *Piąsek w białostockim salonie*, „Gazeta Współczesna”, 28 III 1995; Iza, *Podobierstwa i różnice*, „Kurier Poranny”, 27 III 1995

[dok.]

Zaproszenie; plakat; pocztówka

23 III – 17 IV, Marzanna Morozewicz. Obrazy. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Marzanna Morozewicz. Obrazy, Galeria Arsenał BWA, Białystok 1995, tekst: A. Kisielewski, bio., 4 il.

[bibl.]

iw, *Piąsek w białostockim salonie*, „Gazeta Współczesna”, 28 III 1995; Iza, *Podobierstwa i różnice*, „Kurier Poranny”, 27 III 1995

[dok.]

Zaproszenie; plakat

11 V – 18 VI, Leon Tarasewicz. Malarstwo. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska, współpraca: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Tarasewicz, Galeria Arsenał BWA, Białystok 1995, teksty: G. Cardazzo, *Środek*, Ł. Gorczyca, *Leon Tarasewicz: obrazy, które zatykają usta*, A. Kisielewski, *Cały czas chodzi mi o malarstwo. Z Leonem Tarasewiczem rozmawia Andrzej Kisielewski*, S. Janowicz, *Bez korzeni nie ma kwiatów*, bio., bibl., spis filmów o Leonie Tarasewiczu, spis audycji Radia Białystok poświęconych Leonowi Tarasewiczowi, 12 il.

[bibl.]

B. Dudko, J. Turonek, *Moim zadaniem jest malować – wywiad z Leonem Tarasewiczem*, „Kartki”, nr 2, 1995; *Cały czas chodzi mi o malarstwo. Z Leonem Tarasewiczem rozmawia Andrzej Kisielewski*, „Kurier Poranny”, 12-13-14 V 1995; M. Charyło, Ł. Gorczyca, *Świętowanie malarstwa*, „Art & Business”, nr 11/12, 1995, s. 52-54; J. Gryka, tekst w kat. wyst., *Leon Tarasewicz*, Związek Polskich Artystów Plastyków, Okręg Warszawski, Warszawa 1999, s. 20; S. Janowicz, *Bez korzeni nie ma kwiatów*, „Kartki”, nr 3, 1995; jaw, *Malarstwo ścienne*, „Gazeta Współczesna”, 10 V 1995; jaw, *Kolorowe ściany*, „Gazeta Współczesna”, 15 V 1995; jds, *Cena sztuki współczesnej*, „Kurier Podlaski”, 13 IV 1995; jer, *Bachanalia kulturalne*, „Kurier Poranny”, 25 V 1995; G. Kondracjuk, *Tarasëvič u Belastoku*, „Niva”, nr 23, 1995; mar, *Dwa tygodnie z pędzlem*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 12 V 1995; MOŻ, *Rok 1995: czerwień, żółć, zielen. Rok 2005: bez czerwieni*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 16 XII 2005; olp, bez tyt., „Kurier Poranny”, 9 V 1995; olp, *Dobry artysta w dobrym miejscu*, „Kurier Poranny”, 15 V 1995; M. Wasilewski, *Spróbuj powstrzymać się od przekładania wszystkiego na rzeczywistość... Z Leonem Tarasewiczem rozmawia Marek K. Wasilewski*, „Czas Kultury”, nr 2, 1996, s. 59-63; idem, *Stacja Walii istnieje naprawdę oraz Spróbuj powstrzymać się od przekładania wszystkiego na rzeczywistość – rozmowa z Leonem Tarasewiczem*, w: M. Wasilewski, *Sztuka nieobecna*, Poznań 1999, s. 119-132; I. Zawadecka, *Białystok malarstwem stoi?*, „Kurier Poranny”, 21 XII 1995

[dok.]

Zaproszenie; plakat; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Sponsor wystawy: Royal Talens B.V. Apeldoorn, Holandia.

19 V – 18 VI, Mirosław Filonik, *Blue Light System*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

B. Czubak, *Wszystko rozgrywa się na poziomie wizualnym, wizualnej rzeczywistości bądź niereczywistości. Z Mirosławem Filonikiem rozmawia Bożena Czubak*, w: B. Czubak (red.), *Mirosław Filonik. Daylight System*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, Gdańsk 2002, s. 28-30; jds, *Cena sztuki współczesnej*, „Kurier Podlaski”, 13 IV 1995; jds, *A jednak pejzaż*, „Kurier Podlaski”, 16 V 1995; jer, *Bachanalia kulturalne*, „Kurier Poranny”, 25 V 1995; O. Pacewicz, *Dom patrzy na nas. Instalacja Filonika „Blue Light System”*, „Kurier Poranny”, 22 V 1995; P. Rypson, *Świątła Filonika*, w: M. Goździewski, P. Rypson (red.), *New i's for new years*, kat. wyst., Künstlerhaus Bethanien, Berlin, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa, Berlin 1995, s. 47, 49; M. Sitkowska, *Całym sobą*, w: M. Sitkowska (red.), *Mirosław Filonik. Prace z lat 1985-1995. Katalog z okazji wystawy Daylight System*, Muzeum im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Warszawa 1996, s. 13; M. Sitkowska, *Kalendarium*, w: M. Sitkowska (red.), *Mirosław Filonik. Prace z lat 1985-1995. Katalog z okazji wystawy Daylight System*, Muzeum im. Xawerego Dunikowskiego w Królikarni, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Warszawa 1996, s. 65; eadem, *Całym sobą*, w: *Nowe przestrzenie sztuki: instalacje lat 90-tych, galerie autorskie lat 90-tych*, kat. wyst., Galeria Biała, Lublin 1996, s. 79

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Instalacja na gmachu Filii Uniwersytetu Warszawskiego przy ul. Wł. Liniarskiego (obecny Plac Uniwersytecki)
Prezentacja w ramach X Dni Sztuki Współczesnej

26 V, Kolekcje autorskie absolwentów Katedry Ubioru Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Łodzi. Ewa Robak, Agnieszka Janik, Monika Jagielska, Dariusz Jędrzejka, Iwona Perlińska, Magdalena Samborska, Roman Chruściel, Grzegorz Puchacz

[bibl.]

J. Dolecka-Siemieniako, *Ot, couture*, „Kurier Podlaski”, 2 VI 1995; jds, *Cena sztuki współczesnej*, „Kurier Podlaski”, 13 IV 1995; jds, emka, *Sztuka poszła w las i do kawiarni*, „Kurier Podlaski”, 29 V 1995; O. Pacewicz, *Skandal, którego nie było*, „Kurier Poranny”, 5 VI 1995

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Pokaz mody na dziedzińcu Galerii Arsenał

Prezentacja w ramach X Dni Sztuki Współczesnej

24 VI – 3 IX, 50-lecie Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Supraślu

[bibl.]

Iza, *Uczta dla miłośników sztuki*, „Kurier Poranny”, 26 VI 1995; jaw, *Prezentacje absolwentów*, „Gazeta Współczesna”, 27 VI 1995; A. Koziara, *Czwarta dwadzieścia jeden*, „Kurier Podlaski”, 11 VIII 1995; idem, *Z ulicy na rynek*, „Kurier Podlaski”, 16 VIII 1995; T. Wiśniewski, *Inna pokoleniowa rodzina*, „Kurier Poranny”, 7-8-9 IV 1995

8 IX – 8 X, Marek Wasilewski. *Piramidy*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Marek Wasilewski. *Piramidy. Videoinstalacje*, Galeria Arsenał, Białystok 1995, teksty: R. W. Kluszczyński, *Doświadczanie siebie – doświadczenie świata. Video Marka K. Wasilewskiego*, bio., 3 il.

[bibl.]

Iza, *Niepowtarzalność rzeczy banalnych*, „Kurier Poranny”, 12 IX 1995; Iza, *Intymny świat artysty*, „Kurier Poranny”, 12 X 1995; P. Olędzki, *Pętla Wasilewskiego*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 14 IX 1995; I. Zawadecka, *Białystok malarstwem stoi?*, „Kurier Poranny”, 21 XII 1995

[dok.]

Zaproszenie

11 IX – 12 XI, Najbardziej jadowite węże świata [wynajęcie sal przez Galerię Arsenał]

[bibl.]

jds, *Pyton pieszczoch*, „Kurier Podlaski”, 6 IX 1995; A. Koziara, *Czarna wdowa*, „Kurier Podlaski”, 9–10 IX 1995; R. Niedzielski, *Za-GAD-kowa menażeria*, „Gazeta Współczesna”, 15 IX 1995; semi, *Pyton i inne gady w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 11 IX 1995

[inf. dodatkowe]

Organizator wystawy: Franco Leonardi

15 IX – 12 X, Wiktor Wołkow. Moje loty. Fotografia

[kat. wyst.]

Wiktor Wołkow. *Moje loty. Fotografia*, Galeria Arsenał w Białymstoku, Okręg Północno-Wschodni Związku Polskich Artystów Fotografików, b. m. i d. wyd. [Białystok 1995], teksty: E. Redliński, *Wołkowysko*, W. Wołkow, 3. il.

[bibl.]

A. Koziara, *Fotopografia*, „Kurier Podlaski”, 29 IX 1995; A. Koziara, *Muzyka rzeki*, „Kurier Podlaski”, 16 XI 1995; kr, *Inny Wołkow*, „Kurier Poranny”, 18 IX 1995; T. Lange, *Zachłyśnięcie naturą*, „Gazeta Współczesna”, 15 IX 1995; J. Nachiło, *Czekam na kadr życia. Z fotografikiem Wiktorem Wołkowem rozmawia Jerzy Nachiło*, „Pegaz. Informator kulturalny”, dodatek do „Kuriera Porannego”, 16 IX 1995; P. Olędzki, *Z lotu ptaka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 18 IX 1995; Pw, *Wołkow w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 7 XI 1995; Z. Rynkiewicz, *Wołkow raz jeszcze*, „Gazeta Współczesna”, 16 X 1995; K. Siemieniako, *Latający Wołkow*, „Kurier Podlaski”, 15 IX 1995; J. Werpachowska, *Dziesięć lat w chmurach*, „Gazeta Współczesna”, 18 IX 1995; I. Zawadecka, *Białystok malarstwem stoi?*, „Kurier Poranny”, 21 XII 1995

[dok.]

Zaproszenie; plakat

9 X, Marek Wasilewski. Prezentacja prac wideo

[bibl.]

Iza, *Intymny świat artysty*, „Kurier Poranny”, 12 X 1995

[dok.]

Zaproszenie

12 X – 12 XI, Lise Kjaer. Punkty, linie, struktury. Ulotne, trwałe. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Lise Kjaer. *Punkty, linie, struktury. Ulotne, trwałe*, Galeria Arsenał, Białystok 1995, tekst: B. Kowalska, bio., tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

P. Olędzki, *Czarne i białe w kolorze*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 14–15 X 1995

[dok.]

Zaproszenie

24 XI – 15 XII, VI Międzynarodowe Triennale Rysunku we Wrocławiu „Sztuka jako Myśl, Sztuka jako Energia”

[bibl.]

J. Dolecka-Siemieniako, *Eksportowa prowincja, rozmowa z Andrzejem Lachowiczem, prezydentem Komitetu Organizacyjnego VI Międzynarodowego Triennale Rysunku we Wrocławiu*, „Kurier Podlaski”, 16 XI 1995; Iza, *Rysunki w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 13 XI 1995; Iza, *Energia zawarta w klocku*, „Kurier Poranny”, 16 XI 1995; P. Olędzki, *Aresztowana sztuka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 8 XII 1995; A. Sobota (red.), *VI Międzynarodowe Triennale Rysunku. Sztuka jako Myśl, Sztuka jako Energia*, kat. wyst., Muzeum Architektury, Galeria BWA Awangarda, Wrocław 1995; I. Zawadecka, *Białystok malarstwem stoi?*, „Kurier Poranny”, 21 XII 1995

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Otwarcie wystawy poprzedzone wykładem prof. Piotra Krakowskiego *Problematyka sztuki współczesnej*

24 XI – 15 XII, XX Ogólnopolski Plener Meblarski Hajnówka '95 „Świat dziecka”: Meble i sprzęty dla dzieci niepełnosprawnych. Bożena Kurzawska-Hoffmann, Anna Bednarczuk, Maria Małofiejew-Stawecka, Janina Jezierska, Stanisław Miszuda, Stefan Hoffmann, Krzysztof Stawecki, Mieczysław Mazur, Marek Piechocki. Komisarz pleneru: Janina Jezierska

[bibl.]

BS, *Drewno i rehabilitacja*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 27 XI 1995; Iza, *Artyści dzieciom*, „Kurier Poranny”, 28 XI 1995; jds., *Umeblowany „Arsenał”*, „Kurier Podlaski”, 27 XI 1995; kon, *Świat dziecka niepełnosprawnego*, „Gazeta Współczesna”, 27 XI 1995

[dok.]

Zaproszenie

21 XII – 21 I 1996, Andrzej Dworakowski. W czterech ścianach bliżej wschodniej. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Andrzej Dworakowski. *W czterech ścianach bliżej wschodniej. Rysunki*, Galeria Arsenał, Białystok 1995, tekst: K. Dworakowski, bio., bibl., 9 il.

[bibl.]

J. Dolecka-Siemieniako, *Powrót wilka*, „Kurier Podlaski”, 27 XII 1995; Iza, *Chwile odległe i brutalna teraźniejszość*, „Kurier Poranny”, 27 XII 1995; jaw, *Dworakowski i Olichwier*, „Gazeta Współczesna”, 19 XII 1995; jds, *Podwójny wernisaż*, „Kurier Podlaski”, 20 XII 1995; J. Werpachowska, *Fotograf i grafik pod jednym dachem*, „Gazeta Współczesna”, 27 XII 1995

[dok.]

Zaproszenie

21 XII – 21 I 1996, Andrzej Olichwier. Odległe chwile. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Andrzej Olichwier. *Odległe chwile. Fotografia*, Galeria Arsenał, Białystok 1995, tekst: K. Jurecki, *Nastrój, wrażliwość, symbol w fotografii Andrzeja Olichwiera*, bio., 3 il.

[bibl.]

Iza, *Chwile odległe i brutalna teraźniejszość*, „Kurier Poranny”, 27 XII 1995; jaw, *Dworakowski i Olichwier*, „Gazeta

Współczesna", 19 XII 1995; jds, *Podwójny wernisaż*, „Kurier Podlaski”, 20 XII 1995; jds, *Kadr sentymentalny*, „Kurier Podlaski”, 27 XII 1995; P. Olędzki, *Czarno-biała prywatność*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 11 I 1996; J. Werpachowska, *Fotograf i grafik pod jednym dachem*, „Gazeta Współczesna”, 27 XII 1995 [dok.]
Zaproszenie

Niemcy, Berlin, Podewil, Klosterstraße 68-70

14 – 21 X 1995, *Unter einem Dach. Polnische Galerien zu gast im Podewil.* Kurator całości: Angelika Stepken; kurator prezentacji Galerii Arsenał: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

A. Stepken (red.), *Unter einem Dach. Polnische Galerien zu Gast im Podewil, Danzig, Białystok, Lublin, Łódź, Krakau, Breslau, Posen, Słubice*, Berlin 1995, nie sygn. teksty w języku niemieckim na temat Galerii Wyspa (Gdańsk), Galerii Arsenał (Białystok), Galerii Biała (Lublin), Galerii Wschodnia (Łódź), Muzeum Artystów (Łódź), Galerii Zderzak (Kraków), Galerii Potocka (Kraków), Ośrodka Działań Plastycznych (Wrocław), Galerii ON (Poznań), Galerii Prowincjonalnej (Słubice), czasopism „Obieg” i „Magazynu Sztuki”, 45 il.

[bibl.]

jds, „Arsenał” w Berlinie, „Kurier Podlaski”, 12 X 1995; P. Olędzki, *Białystok, Berlin, „Arsenał”*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 13 X 1995; olp, „Arsenał” w Berlinie, „Kurier Poranny”, 12 X 1995; A. Quappe, *Denkmal aus Himbeeren. „Grenzenlos”: Polnische Künstler im Künstlerhaus Bethanien und in Podewil*, „Der Tagespiegel”, 17 X 1995

[inf. dodatkowe]

Wystawa była prezentacją 10 polskich galerii oraz 2 pism artystycznych. Galeria Arsenał pokazała prace Mirosława Filonika, Konrada Kuzyszyna, Małgorzaty Niedzielko, Mikołaja Smoczyńskiego, Leona Tarasewicza oraz dokumentację swojej działalności

1996

26 I – 18 II, Leszek Lewandowski. *Entropia.* Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Leszek Lewandowski. *Entropia*, Galeria Arsenał, Białystok 1996, teksty: Ł. Skąpski, *Z Leszkiem Lewandowskim rozmawia Łukasz Skąpski*, M. Szewczyk, *Dziwny sen Leszka L.*, bio., tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

Iza, *Energia ujęta w ramy*, „Kurier Poranny”, 29 I 1996; T. Lange, *Żużlem w sztukę*, „Gazeta Współczesna”, 29 I 1996; P. Olędzki, *Węgiel w akwarium*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 29 I 1996

[dok.]

Zaproszenie; plakat

1 – 21 II, Białowieża, Białowieża. Kurator: Jerzy Hermanowicz

[bibl.]

Iza, *Różne przyrodą inspiracje*, „Kurier Poranny”, 6 II 1996; jaw, *Białowieża i Jesień '95 w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 31 I 1996; jaw, *Poplenerowe remanenty*, „Gazeta Współczesna”, 7 II 1996; P. Olędzki, *Plenery, plenery*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 5 II 1995; D. Próchniewicz, *Białowieża odkryta na nowo*, „Kurier Podlaski”, 7 II 1996

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa prac powstałych na plenerach malarskich w Białowieży, ze zbiorów Galerii Arsenal

1 – 21 II, II Plener Fotograficzny w Górznie „Jesień '95”

[bibl.]

Iza, *Różne przyrodę inspiracje*, „Kurier Poranny”, 6 II 1996; jaw, *Białowieża i Jesień '95 w Arsenalu*, „Gazeta Współczesna”, 31 I 1996; jaw, *Poplenerowe remanenty*, „Gazeta Współczesna”, 7 II 1996; P. Olędzki, *Plenery, plenery*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 5 II 1995

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Otwarcie wystawy towarzyszył pokaz slajdów Ryszarda Zięckowskiego. W wystawie udział brali Henryk Rogoziński oraz Ryszard Zięckowski.

24 II – 17 III, Jeder Meter für die Kunst. Wystawa Międzynarodowa. Akcja „Każdy Metr dla Sztuki”. Karl-Heinz Adler, Klaus Joachim Albert, Lucien den Arend, Falko Bärenwald, Patrick Bailly-Cowell, Marisa Bandiera, Andrzej Bąkowski, Johanna Bartl, Jan Berdyszak, Brigitte Binzer, Jürgen Blum-Kwiatkowski, Brigitte Böttcher, Manfred Richard Böttcher, Emilia Bohdziewicz, Wolfgang Bosse, Hilmar Braun, Helmut Bruch, Sara Campesan, Laura Castagno, Jan Chwałczyk, Beni Cohen-Or, Franco Costalonga, Hans Günter Dienst, Zbigniew Dłubak, Andrzej Dłużniewski, Emilia Małgorzata Dłużniewska, Otto Dressler, Stanisław Drózd, Vincent Duke, János Fajó, Eberhard Fiebig, Hans Florey, Gundis Friege, Heinz Friege, Kunibert Fritz, Gerhard Frömel, Henk Van Gerner, Riziero Giunti, Kazimir Glaz, Rolf Glasmeier, Ingo Glass, Wanda Gołkowska, Eugen Gomringer, Klaus Groh, Alojzy Gryt, Dieter Helis, Erika Hiermeier, Young H. Lee, Jean-Pierre Husquinet, Piotr Iwicki, Aleksandra Jachtoma, Rity Jansen Heijtmajer, Uta Jüttner-Lettenmeyer, Zdzisław Jurkiewicz, Heinrich Kasper, Ruth Kiener-Flamm, Hans Kienesberger, Kil Soo-Jung, Wulf Kirschner, Barbara Kozłowska, Izumi Kobayashi, Friedrich Kracht, Hubert Kretschmer, Isabelle Krötsch, Jo Kuhn, Adelheid Kusiek, Anke Kuypers, Aleksander Kwiatkowski, Andrzej Lachowicz, Natalia LL, Josef Linschinger, Erich Lütkenhaus, Manfred Luther, Zbigniew Makarewicz, Jean-Pierre Maury, Fritz Meyer Roland, Maria Michałowska, Karl Möller, Vera Molnar, Tom Mosley, Leonardo Mosso, Wilhelm Müller, Konstance Murdock, Ben Muthofer, Tadeusz Mysłowski, Jean le Noble, Waldemar Nottbohm, Rudolf Ortner, Ulrich Otto, Giorgio Peretti, Carl Magnus Petersson, Karl Georg Pfahler, Stefan Pfeifer, Gaetano Pinna, Marek Radke, Alfred Regnat, Inge Regnat-Ulner, Erich Reischke, Luciano Rizzardi, Józef Robakowski, Veronika Rodenberg, Jochen Röder, Fanna Roncoroni, Claudio Rotta Loria, Reinhard Roy, Pavel Rudolf, Diet Saylor, Renato de Santi, Jochen Scheithauer, Ralf Schmidt, Wolfgang Schmidt, H. Dieter Schrader, Shalom Sechvi, Karl Siegel, Dieter van Slooten, Wojciech Stefaniak, Maciej Szańkowski, Kurt Teuscher, Bo Dan Zalesius. Kurator: Jürgen Kwiatkowski-Blum

[bibl.]

jaw, *Każdy metr dla sztuki*, „Gazeta Współczesna”, 22 II 1996; *Jeder Meter für die Kunst*, kat. wyst., Wechmar, b. d.; A. Koziara, *Obraz-znak*, „Kurier Podlaski”, 8-9-10 III 1996; POL, *Każdy metr dla sztuki*, „Gazeta w Białymstoku”,

dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 26 II 1996; D. Próchniewicz, *Pęd do sztuki*, „Kurier Podlaski”, 26 II 1996; I. Zawadecka, *Wszyscy dla sztuki*, „Kurier Poranny”, 27 II 1996

[dok.]

Ulotka do wystawy: Jürgen Blum, *O wystawie „Każdy Metr dla Sztuki”*; plakat; mpis, sygnowany Jürgen Blum-Kwiatkowski, *O tym, w czym jestem*, 5 s.

5 – 6 III, Pracownia czynna. Warunki komunikacji wizualnej. Pokaz otwarty warsztatów twórczych Janusza Bałdygi, prowadzonych ze studentami Wydziału Pedagogiki i Psychologii Filii Uniwersytetu Warszawskiego

[bibl.]

dot, *Musimy być uważni*, „Kurier Podlaski”, 7 III 1996; KAT, *Znajdź miejsce dla siebie*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 7 III 1996; I. Zawadecka, *Jak w teatrze*, „Kurier Poranny”, 12 III 1996

[dok.]

Zaproszenie

22 III – 21 IV, Andrzej Bućko. Malarstwo

[kat. wyst.]

Andrzej Bućko. Malarstwo, Galeria Arsenał, Białystok 1996, bio., fragment z *Listów do brata* Vincenta Van Gogha, 2 il.

[bibl.]

jaw, *Trzech pod jednym dachem*, „Gazeta Współczesna”, 26 III 1996; C. Polak, *Trzy prezentacje*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 25 III 1996; I. Zawadecka, *Plamy, linie, kształty*, „Kurier Poranny”, 25 III 1996

[dok.]

Zaproszenie

22 III – 21 IV, Zdzisław Parczyński. Rysunek

[kat. wyst.]

Zdzisław Parczyński. Rysunek, Galeria Arsenał, Białystok 1996, tekst: A. Koziaara, bio., tłum. ang., 3 il.

[bibl.]

jaw, *Trzech pod jednym dachem*, „Gazeta Współczesna”, 26 III 1996; A. Koziaara, *Continuum 1*, „Kurier Podlaski”, 29, 30, 31 III 1996; C. Polak, *Trzy prezentacje*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 25 III 1996; I. Zawadecka, *Plamy, linie, kształty*, „Kurier Poranny”, 25 III 1996

[dok.]

Zaproszenie

22 III – 21 IV, Georgi Andreev. Rysunek

[bibl.]

jaw, *Trzech pod jednym dachem*, „Gazeta Współczesna”, 26 III 1996; K. Konecka, *Żoro*, „Gazeta Współczesna”, 21 III 1996; A. Koziaara, *Kropła tempory*, „Kurier Podlaski”, 22-23-24 III 1996; O. Pacewicz, *Żoro Andreev – artysta emocjonalny*, „Kurier Poranny”, 21 III 1996; C. Polak, *Trzy prezentacje*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 25 III 1996; B. Skowrońska, *Inny świat Żoro*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20 III 1996; I. Zawadecka, *Plamy, linie, kształty*, „Kurier Poranny”, 25 III 1996

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Organizator oraz sponsor wystawy: Classic Studio. Przy okazji wystawy Classic Studio wydało kalendarz z pracami artysty

10 V – 16 VI, Małgorzata Niedzielko. Czas kiedy pędy strzelają w górę po długim zimowym śnie. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Małgorzata Niedzielko. Czas kiedy pędy strzelają w górę po długim zimowym śnie, Galeria Arsenał, Białystok 1996, teksty: A. Kisielewski, *Intuicja archaiczna*, B. Kowalska, M. Goździewski, bio., bibl., tłum. ang., 12 il.

[bibl.]

bor, *Instalacje z wyobraźni*, „Kurier Podlaski”, 13 V 1996; Ł. Gorczyca, *Tajemnice wnętrza ziemi*, „Art & Business”, nr 7/8, 1996, s. 90; jaw, *Rzeźba w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 9 V 1996; jaw, *Akustyczne tykwy*, „Gazeta Współczesna”, 14 V 1996; A. Koziara, *O czym szumią rzeźby*, „Kurier Podlaski”, 23 V 1996; idem, *Droga mleczna, która się zsiadła*, „Kurier Podlaski”, 31 V – 1, 2 VI 1996; M. Meschnik, *Galeria Kronika w Bytomiu, 1991-2002*, Bytom 2002, s. 9-10; J. Nachiło, *Wieloznaczna prostota*, „Kurier Poranny”, 13 V 1996; *Małgorzata Niedzielko. „Czas kiedy pędy strzelają w górę po długim zimowym śnie”*, „Kartki”, nr 2, 1997; olp, „Prezentacje” w Centrum, „Kurier Poranny”, 13 VIII 1996; POL, *Kropla drąży kamień*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 13 V 1996

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka; folder, *XI Dni Sztuki Współczesnej, 24-26 maja 1996, Białystok*

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XI Dni Sztuki Współczesnej

Projekt i organizacja wsparte finansowo przez A.W.H. „Edytor” S.A. oraz Fundację Kultury im. Stefana Batorego

21 V – 16 VI, Zbigniew Oksiuta. 25 years after. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Zbigniew Oksiuta, Galeria Arsenał, Białystok 1996, teksty: J. S. Wojciechowski, *Abstrakcje architektury – homogenizacja sensu*, bio., tłum. ang., 11 il.

[bibl.]

A. Koziara, *Droga mleczna, która się zsiadła*, „Kurier Podlaski”, 31 V – 1, 2 VI 1996; POL, *Przeciwko naturze*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 23 V 1996

[dok.]

Zaproszenie; folder, *XI Dni Sztuki Współczesnej, 24-26 maja 1996, Białystok*

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XI Dni Sztuki Współczesnej

Wystawa prezentowana także w Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie (maj 1996, kurator: Krzysztof Żwirblis)

26 V, Alastair MacLennan. Performance/instalacja. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Alastair MacLennan, performance. Zbigniew Warpechowski, performance, Galeria Arsenał, Białystok 1996, tekst: Ł. Skąpski, *MacWarpech*, idem, *MacLennan*, bio., tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

jer, *Aktorzy, muzycy, performerzy*, „Kurier Poranny”, 23 V 1996; jer, *Ciche święto artystów*, „Kurier Poranny”, 27 V 1996; Jer, *Próby duszy i ciała*, „Kurier Poranny”, 30 V 1996; P. Olędzki, *Performance w „Arsenale”*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 28 V 1996

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka; ulotka do performance z tekstem autorstwa Alastaira MacLennana; dokumentacja fotograficzna różnych akcji MacLennana; materiały prasowe na temat artysty z prasy polskiej i zagranicznej; folder, *XI Dni Sztuki Współczesnej, 24–26 maja 1996, Białystok*

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XI Dni Sztuki Współczesnej

26 V, Zbigniew Warpechowski. Performance *Polska umarła*

[kat. wyst.]

Alastair MacLennan, performance. Zbigniew Warpechowski, performance, Galeria Arsenal, Białystok 1996, tekst: Ł. Skąpski, *MacWarpech*, idem, *MacLennan*, bio., tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

Jer, *Aktorzy, muzycy, performerzy*, „Kurier Poranny”, 23 V 1996; Jer, *Ciche święto artystów*, „Kurier Poranny”, 27 V 1996; P. Olędzki, *Performance w „Arsenale”*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 28 V 1996; Z. Warpechowski, *Polska umarła*, w: Z. Warpechowski, *Zasobnik. Autorski opis trzydziestu lat drogi życia poprzez sztukę performance*, Gdańsk 1998, s. 201–203

[dok.]

Zaproszenie; rękopis Zbigniewa Warpechowskiego, *Z zeszytu, rozwinęte do „Performance 5”, 17 I 1994* (data przy końcu tekstu: 18 VIII 1994), 26 s.; folder, *XI Dni Sztuki Współczesnej, 24–26 maja 1996, Białystok*

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XI Dni Sztuki Współczesnej

21 VI, *Still Life. Moving Pictures*. Aleksandra Gieraga, Jakub Jakubowski, Wojciech Leder, Tomasz Matuszak, Jacek Mrozowicz, Mariusz Sołtysik

[kat. wyst.]

Still Life. Moving Pictures, Galeria Arsenal, Białystok 1996, bio., 8 il.

[bibl.]

olp, *Obrazy razy szczęście*, „Kurier Poranny”, 20 VI 1996; O. Pacewicz, *Artysta wyzwolony z ram*, „Kurier Poranny”, 24 VI 1996; POL, *Blaszane obrazy*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 25 VI 1996

[dok.]

Zaproszenie

13 – 28 VIII, *Inner Spaces*. Janusz Bałdyga, Jan Berdyszak, Roger Bourke, Hubert Czerepok, Karin Danner, Rebecca Eriksson, Izabella Gustowska, Michael Lumb, John Dumet + Aileth Roberts, Caroline Mannion, Antoni Mikołajczyk, Sally Packard, Joanna Pawełko, Brian Reffin Smith, Sally Tallant, Marek Wasilewski, Tomek Wendland. Kuratorzy: Tomasz Wendland, Marek Wasilewski

[kat. wyst.]

T. Wendland, M. Wasilewski (red.), *Inner Spaces*, Poznań 1996, teksty: A. Kępińska, *Czekając na bliskość*, ks. T. Węclawski, *Przeciwieństwo wiary*, R. Kubicki, *Smak potęgi*; J. Bałdyga, J. Berdyszak, R. Bourke, H. Czerepok, K. Danner, R. Eriksson, I. Gustowska, M. Lumb, J. Dumet i A. Roberts, A. Mikołajczyk, S. Packard, J. Pawełko, B. R. Smith, S. Tallant, M. Wasilewski, T. Wendland, nie sygn. tekst informacyjny o *Inner Spaces*, tłum. ang. i niem.

[bibl.]

O. Pacewicz, *Moja-twoja przestrzeń intymna*, „Kurier Poranny”, 16 VIII 1996; tal, *Dialog światów prywatnych*, „Gazeta Współczesna”, 19 VIII 1996

[inf. dodatkowe]

Wystawa przeniesiona do Galerii Miejskiej Arsenał, Poznań, 31 VIII – 8 IX 1996

26 IX – 6 X, Fotografia wydrukowana. Wystawa członków Klubu Fotografii Reklamowej i białostockiej agencji reklamowej Classic Studio

[bibl.]

bal, *Seminarium o reklamie*, „Kurier Poranny”, 28 IX 1996; bal, *Reklama bez tajemnic*, „Kurier Poranny”, 30 IX 1996; tal, *Wieczór reklamożerców*, „Gazeta Współczesna”, 25 IX 1996; tal, *Wszystko o reklamie*, „Gazeta Współczesna”, 30 IX 1996

[inf. dodatkowe]

Organizator wystawy – agencja reklamowa Classic Studio. Prezentacji towarzyszyła projekcja filmów reklamowych, pokaz pracy studia reklamowego oraz seminarium z udziałem Joanny Sieńczyło-Chlabicz i Wojciecha Siwaka.

3 IX – 6 X, Kolekcja Galerii Arsenał. Kurator: Monika Szewczyk

10 X – 10 XI, Joanna Rajkowska, Marek Kijewski. Sensitive. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Joanna Rajkowska. *Sensitive*, Galeria Arsenał, Białystok 1996, tekst: G. Borkowski, *Rozdział II*, bio., tłum. ang., 3 il.
Marek Kijewski. (*Sensitive*), Galeria Arsenał BWA, Białystok, b. d. [1996], teksty: Piotr Rypson (oprac.), *Język, pop i disco polo. Rozmawiają: Marek Kijewski, Zbigniew Libera, Piotr Rypson*, tłum. ang., 14 il.

[bibl.]

czar, *Sensitive w „Arsenale”*, „Gazeta w Białymstoku”, 11 X 1996; Ł. Gorczyca, *Pierwsze: nie nudzić!*, „Art & Business”, nr 11, 1996, s. 62-63; jaw, bez tyt., „Gazeta Współczesna”, 10 X 1996; kat, *Współcześni esteci*, „Kurier Podlaski”, 15 X 1996; A. Koziara, *Sierść dzikiego kota. Mitologie kultury pop w białostockim arsenale*, „Kurier Podlaski”, 20 X 1996; O. Pacewicz, *Prowokacja duszy i ciała*, „Kurier Poranny”, 11 X 1996; C. Polak, *Odmiany wrażliwości*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 12-13 X 1996; J. Truszkowski, *Arsenał sztuki w Białymstoku*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 1998, s. 1711

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka M. Kijewskiego

16 XI – 15 XII, Uroczysko '96. Anna Maria Bauer, Elżbieta Kalinowska, Elżbieta Olszewska-Banecka, Jolanta Wagner, Andrzej Dworakowski, Marek Jaromski, Andrzej Kalina, Konrad Kuzyszyn. Kurator: Andrzej Dworakowski

[kat. wyst.]

Uroczysko, Supraśl 1996. Supraskie Spotkania z Naturą i Sztuką. Elżbieta Olszewska-Banecka, Anna Maria Bauer, Elżbieta Kalinowska, Jolanta Wagner, Andrzej Dworakowski, Andrzej Kalina, Konrad Kuzyszyn, Marek Jaromski, Białystok 1995, tekst: A. Dworakowski, bio., 14 il.

[bibl.]

A. M. Bauer, *Uroczysko '96*, „Kartki”, nr 2, 1996; CZAR, *Plony z Uroczyska*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 XI 1996; jaw, *Na spacer do galerii*, „Gazeta Współczesna”, 25 XII 1996; A. Koziara, *Znaki „Uroczyska”*, „Kurier Podlaski”, 5-8 XII 1996; moż, *Blues dla Pana Boga*, „Kurier Podlaski”, 18 XI 1996; O. Pacewicz, *Dać się zwariować sztuce*, „Kurier Poranny”, 19 XI 1996; A. Szyłak, *Uroczysko '96*, „Kartki”, nr 2, 1996

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach I Supraskich Spotkań z Naturą i Sztuką Uroczysko '96. Przeniesiona do Warszawy: Galeria „Dom Sztuki”, styczeń 1997

19 XI, Boris Nieslony. Performance MA (wersja XVII)

[kat.]

Boris Nieslony, Galeria Arsenał, Białystok 2000, teksty: Ł. Guzek, *Gry tożsamości*, bio., lista performances prezentowanych w Galerii Arsenał, tłum. ang., 15 il. (kat. zbiorczy performances Borisa Niesłonego w Arsenale, które odbyły się w latach: 1996, 1998, 1999)

[bibl.]

J. Werpachowska, *Omnis moriar*, „Gazeta Współczesna”, 21 XI 1996

[dok.]

Zaproszenie; plakat; pocztówka dokumentująca performance

20 XII 1996 – 19 I 1997, Janusz Debis. Malarstwo

[kat. wyst.]

Janusz Debis. Malarstwo, Galeria Arsenał, Białystok 1996, teksty: M. Gutowski, *Malarstwo Janusza Debisa*, bio., tłum. ang., 12 il.

[bibl.]

CZAR, *Debis w „Arsenale”*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20 XII 1996; A. Kozłara, *W poszukiwaniu koloru przestrzeni*, „Kurier Podlaski”, 16-19 I 1997; J. Werpachowska, *Eleganckie płótna*, 23 XII 1996

[dok.]

Zaproszenie

Holandia, Eindhoven, galeria Het Apollohuis

27 IX – 27 X, Najmniejszy wspólny mianownik. Galeria Arsenał gościnnie w Het Apollohuis. Agata Michowska, Małgorzata Niedzielko, Mirosław Filonik, Konrad Kuzyszyn, Wojciech Łazarczyk, Zbigniew Warpechowski. Kurator: Monika Szewczyk.

[kat. wyst.]

Eindhoven – Białystok, Galeria Arsenał, Białystok 1997, tekst: P. Panhuysen, *Wstęp*, M. Szewczyk, 12 il.

[bibl.]

R. van Peer (red.), *Het Apollohuis, 1995-2001. Exhibitions, concerts, performances, installations, lectures, publications*, Eindhoven 2001, s. 46-47

[dok.]

4 pocztówki z wystawy: K. Kuzyszyn, A. Michowska, W. Łazarczyk, Z. Warpechowski

1997

24 I – 28 II, Jarosław Modzelewski. *Nieuchronne zawężenie pola zainteresowań.* Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Jarosław Modzelewski. Nieuchronne zawężenie pola zainteresowań, Galeria Arsenał, Białystok 1997, teksty: Ł. Górczyca, *Od znaków do zmarszczek na twarzy. O obrazach i malarstwie Jarosława Modzelewskiego*, tłum. ang., 19 il.

[bibl.]

jaw, *Przekorny malarz*, „Gazeta Współczesna”, 30 I 1997; A. Kozłowska, *Pejzaż uchylonych drzwi*, „Kurier Podlaski”, 6-9 II 1997; moź, *W otchłani koloru*, „Kurier Podlaski”, 27 I 1997; O. Pacewicz, *A ja maluję obrazy*, „Kurier Poranny”, 27 I 1997; C. Polak, *Nieznośny ciężar bytu*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 3 II 1997

[dok.]

Zaproszenie

4 – 28 II, Cezary Bodzianowski. Prezentacja *Mineralistą bądź i performance Manus nigra (4 II)*

[kat.]

Folder w formie harmonijki, *Cezary Bodzianowski. Antyszambrowanie*, b. m. [Białystok] i d. wyd., 10 il.

[bibl.]

jaw, bez tytułu, „Gazeta Współczesna”, 6 II 1997; moź, *Droga do prostoty*, „Kurier Podlaski”, 10 II 1997; J. Mytkowska, *Gry retoryczne*, w: J. Mytkowska (red.), *Cezary Bodzianowski*, Warszawa 2003, s. 177-182, szczególnie s. 180, patrz też s. 160-161 i 171 (il. i opis zdarzenia); O. Pacewicz, *Wywoływanie fantomów z lasu*, „Kurier Poranny”, 8 II 1997

[dok.]

Zaproszenie

19 II – 31 III, *Najstraszliwsze tarantule i skorpiony świata* [wynajęcie sal przez Galerię Arsenał]

[bibl.]

K. Bonda, *Pająki z charakterem*, „Kurier Podlaski”, 21 II 1997; jaw, *Nie taki pająk straszny*, „Gazeta Współczesna”, 20 II 1997; jer, *Sympatyczne paskudy*, „Kurier Poranny”, 20 II 1997; J. Werpachowska, *Randka z czarną wdową*, „Gazeta Współczesna”, 21 II 1997

7 III – 6 IV, Tomasz Domański. *Krople czasu.* Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Tomasz Domański. Krople czasu, Galeria Arsenał, Białystok 1997, teksty: M. Harlender, *Krople czasu w oceanie Nieznanego*, T. Domański, *Tabulatoria (Festiwal Gaude Mater, Częstochowa 1996)*, bio., bibl., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

M. Kaczyński, *Pułapka na brud*, „Art & Business”, nr 5, 1997, s. 60-61; moź, *Banalne jest inspirujące*, „Kurier Podlaski”, 10 III 1997; O. Pacewicz, *Sztuka coraz bardziej obca*, „Kurier Poranny”, 11 III 1997; C. Polak, *Odkrywanie zagubionych znaczeń*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 10 III 1997

[dok.]

Zaproszenie

7 III – 6 IV, Robert Maciejuk. *Malarstwo*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Robert Maciejuk. Malarstwo, Galeria Arsenal, Białystok 1997; teksty: A. Szymczyk, *Ucello – ćwiczenia z perspektywy* (copyright © by Robert Maciejuk), A. Kisielewski, *Słońce Polsatu*, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

moż, *Banalne jest inspirujące*, „Kurier Podlaski”, 10 III 1997; O. Pacewicz, *Sztuka coraz bardziej obca*, „Kurier Poranny”, 11 III 1997; C. Polak, *Odkrywanie zagubionych znaczeń*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 10 III 1997

[dok.]

Zaproszenie

11 IV – 11 V, *Nie istniejąca pracownia 1987-1997. Instalacje, obiekty, wideo, performances i dokumentacje pracowników, absolwentów i studentów Pracowni Intermedialnej Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku*. Andrzej Awsiej, Joanna Kabala, Jarosław Bartołowicz, Andrzej Czarnacki, Witosław Czerwonka, Rafał Ewertowski, Robert Jurkowski, Robert Kaja, Anna Kuczyńska i Katarzyna Radkowska, Jacek Niegoda, Anna Nizio i Agnieszka Kajkowska, Bogdan Olech, Robert Rumas, Marek Targoński, Piotr Wyrzykowski, Wojciech Zamiara.

Kurator: Witosław Czerwonka

[bibl.]

J. Ciesielska, D. Godycka (red.), *Witosław Czerwonka. O braku symetrii*, kat. wyst., Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie, Sopot 1999, brak numeracji stron; CZAR, *Przeciw schematom*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 14 IV 1997; A. Koziara, *Wyspa sztuki współczesnej*, „Kurier Podlaski”, 17-20 IV 1997; moż, *Zjawiskowość sztuki współczesnej*, „Kurier Podlaski”, 9 V 1997; eadem, *Dyskurs i prowokacja*, „Kurier Podlaski”, 15 IV 1997; O. Pacewicz, *Niegrzeczne dzieci polskiej sztuki*, „Kurier Poranny”, 14 IV 1997; J. Werpachowska, *Gdańsk i Perugia*, „Gazeta Współczesna”, 14 IV 1997

[dok.]

Zaproszenie; kserokopia nie sygn. rękopisu *Warsztaty artystyczne i pokazy organizowane w ramach koła artystyczno-badawczego i pracowni intermedialnej*, 2 s.

[inf. dodatkowe]

Wernisażowi towarzyszyły performances Roberta Rumasa, Wojciecha Zamiara, Piotra Wyrzykowskiego, Adama „Wirusa” Popka i Roberta Jurkowskiego.

16 V – 15 VI, Jerzy Truszkowski. *Repetitio et differentia*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

ank, *Performance’u czas*, „Kurier Podlaski”, 19 V 1997; CZAR, *Odmiany sztuki*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 V 1997; jaw, *Weekend z artystami*, „Gazeta Współczesna”, 19 V 1997; Jer, *Będzie plastyczność*, „Kurier Poranny”, 16 V 1997; H. Kaniasta, *Postkonceptualne propozycje*, „Art & Business”, nr 7-8, 1997, s. 69; moż, *Festiwal tańca, mody i nie tylko*, „Kurier Podlaski”, 16 V 1997; olp, jer, *Nie jest tak, jak wam się wydaje*, „Kurier Poranny”, 19 V 1997; *Jerzy Truszkowski. Re-. Selected Cibachromes of 1984-1998*, kat. wyst., Muzeum Sztuki w Samarze, Rosja, 30 IX – 15 XI 1998, Białystok 1998, passim

[dok.]

Folder, *XII dni sztuki współczesnej, maj '97*

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XII Dni Sztuki Współczesnej

16 V – 15 VI, Jerzy Olek. *Bezwymiar iluzji*

[kat. wyst.]

Jerzy Olek. *Bezwymiar iluzji*, Galeria Arsenał, Białystok 1997, teksty: Z. Gebhard, *Tropienie i obrazowanie iluzji*, W. Szymański, *Przekształcanie światów*, tłum. ang., 7 il.

[bibl.]

ank, *Performance' u czas*, „Kurier Podlaski”, 19 V 1997; CZAR, *Odmiany sztuki*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 V 1997; M. Jakubowicz, *Krótką drogą do bezwymiary*, „Odra”, nr 7-8, 2004, s. 118-119; jaw, *Weekend z artystami*, „Gazeta Współczesna”, 19 V 1997; Jer, *Będzie plastycznie*, „Kurier Poranny”, 16 V 1997; A. Koziaara, *Fotografia fotografii*, „Kurier Podlaski”, 28 V – 1 VI 1997; moż, *Festiwal tańca, mody i nie tylko*, „Kurier Podlaski”, 16 V 1997; J. Olek, *Moja droga do bezwymiary*, Wrocław 2001; olp, Jer, *Nie jest tak, jak wam się wydaje*, „Kurier Poranny”, 19 V 1997

[dok.]

Folder, *XII dni sztuki współczesnej, maj '97*

[inf. dodatkowe]

Na wernisażu zaprezentowano utwór Mirosława Rajkowskiego skomponowany na wystawę

Wystawa w ramach XII Dni Sztuki Współczesnej

17 V, Thomas F. Fischer. *Performance*

[bibl.]

ank, *Performance' u czas*, „Kurier Podlaski”, 19 V 1997; jaw, *Weekend z artystami*, „Gazeta Współczesna”, 19 V 1997; olp, Jer, *Nie jest tak, jak wam się wydaje*, „Kurier Poranny”, 19 V 1997

[dok.]

Folder, *XII dni sztuki współczesnej, maj '97*

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XII Dni Sztuki Współczesnej

17 V, Zbigniew Warpechowski. *Performance Boże Igrzysko*

[bibl.]

ank, *Performance' u czas*, „Kurier Podlaski”, 19 V 1997; CZAR, *Odmiany sztuki*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 V 1997; jaw, *Weekend z artystami*, „Gazeta Współczesna”, 19 V 1997; olp, Jer, *Nie jest tak, jak wam się wydaje*, „Kurier Poranny”, 19 V 1997; Z. Warpechowski, *Boże Igrzysko*, w: Z. Warpechowski, *Zasobnik. Autorski opis trzydziestu lat drogi życia poprzez sztukę performance*, Gdańsk 1998, s. 225-228

[dok.]

Folder, *XII dni sztuki współczesnej, maj '97*

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XII Dni Sztuki Współczesnej

17 V, Ewa Zarzycka. *Performance*

[bibl.]

ank, *Performance' u czas*, „Kurier Podlaski”, 19 V 1997; jaw, *Weekend z artystami*, „Gazeta Współczesna”, 19 V 1997; olp, Jer, *Nie jest tak, jak wam się wydaje*, „Kurier Poranny”, 19 V 1997

[dok.]

Folder, *XII dni sztuki współczesnej, maj '97*

[inf. dodatkowe]
Prezentacja w ramach XII Dni Sztuki Współczesnej

16 V, Adam Klimczak. Akcja plastyczna *Studnia*

[bibl.]
ank, *Performance'u czas*, „Kurier Podlaski”, 19 V 1997; CZAR, *Odmiany sztuki*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 V 1997; jaw, *Weekend z artystami*, „Gazeta Współczesna”, 19 V 1997
[dok.]
Folder, *XII dni sztuki współczesnej, maj '97*
[inf. dodatkowe]
Miejsce akcji: Ogrody Branickich. Prezentacja w ramach XII Dni Sztuki Współczesnej

25 V, Janusz Bałdyga. Performance *Widok w okno*

[bibl.]
jer, *Trafiony pomysł*, „Kurier Poranny”, 27 V 1997
[dok.]
Folder, *XII dni sztuki współczesnej, maj '97*
[inf. dodatkowe]
Prezentacja w ramach XII Dni Sztuki Współczesnej

6 VI, Najlepsze prace dyplomowe Instytutu Architektury Politechniki Białostockiej

[bibl.]
bał, *Architekci w „Arsenale”*, „Kurier Poranny”, 7 VI 1997; RR, „Arsenal” *pelen projektów*, „Gazeta Współczesna”, 9 VI 1997; J. Woronko, *Młodzi architekci nagrodzeni*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 7-8 VI 1997; Zibi, *Świeże wizje architektury*, „Kurier Podlaski”, 10 VI 1997

20 VI – 10 VIII, przez Białystok. Andrzej Bąkowski, Witosław Czerwonka, Mirosław Filonik, Konrad Kuzyszyn, Wojciech Łazarczyk, Agata Michowska, Małgorzata Niedzielko, Zbigniew Oksiuta. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]
przez Białystok, Galeria Arsenał, Białystok 1997, teksty: przedmowa autorstwa Prezydenta Miasta Białegostoku Krzysztofa Jurgieła, E. Bukowińska, *Andrzej Bąkowski. Checkpoint-Charlie*, D. Godycka, *Witosław M. Czerwonka*, A. Damzyn, *Konrad Kuzyszyn. Jestem*, J. Zagrodzki, *Wojciech Łazarczyk. Próba przekroczenia malarskości obrazu*, A. M. Leśniewska, *Agata Michowska. Odnawianie znaczeń*, M. Szewczyk, *Małgorzata Niedzielko*, K. Żwirblis, *Zbigniew Oksiuta*, tłum. ang., bio., 16 il.
[bibl.]
J. Ciesielska, D. Godycka (red.), *Witosław Czerwonka. O braku symetrii*, kat. wyst., Państwowa Galeria Sztuki w Sopocie, Sopot 1999, brak numeracji stron; jaw, *Przez Białystok*, „Gazeta Współczesna”, 19 VI 1997; jaw, *Tutejsi z różnych stron*, „Gazeta Współczesna”, 23 VI 1997; moż, „*Przez Białystok*”, „Kurier Podlaski”, 24 VI 1997; olp, *Artyści ze „złotej listy”*, „Kurier Poranny”, 23 VI 1997
[dok.]
Zaproszenie; pocztówka Z. Oksiuty
[inf. dodatkowe]
Wystawa w ramach Dni Białegostoku

20 VIII – 16 IX, Michael Lumb. *Ślady/Traces*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Michael Lumb. *Ślady. Traces*, Galeria Arseanał, Białystok 1997, teksty: M. K. Wasilewski, *Nie czekając na odstrzał*, bio., tłum. ang., 2 il.

[bibl.]

jaw, *Na drodze do kosmosu*, „Gazeta Współczesna”, 25 VIII 1997; MPŁ, *Ślady i dotknięcia w „Arsenale”*, „Kurier Podlaski”, 25 VIII, 1997; J. Nachiło, *Sztuka heroiczna*, „Kurier Poranny”, 22 VIII 1997

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana dzięki pomocy The British Council Poland

20 VIII – 16 IX, Małgorzata Borek. *Zróbmy coś... żeby dotknąć kosmosu*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Małgorzata Borek. *Zróbmy coś... żeby dotknąć kosmosu*, Galeria Arseanał, Białystok 1997, tekst: G. Borkowski, *Bez tytułu – z założenia*, bio., tłum. ang., 3 il.

[bibl.]

jaw, *Na drodze do kosmosu*, „Gazeta Współczesna”, 25 VIII 1997; MPŁ, *Ślady i dotknięcia w „Arsenale”*, „Kurier Podlaski”, 25 VIII, 1997; J. Nachiło, *Sztuka heroiczna*, „Kurier Poranny”, 22 VIII 1997

[dok.]

Zaproszenie

19 IX – 12 X, Wise and Otherwise. *Het Apollohuis Eindhoven gościnnie w Galerii Arseanał. Matthieu Berden, Jan van den Dobbelsteen, Guus Koenraads, John Körmeling, Paul Panhuysen, Henk Visch*. Kurator: Paul Panhuysen

[kat. wyst.]

Eindhoven – Białystok, Galeria Arseanał, Białystok 1997, teksty: P. Panhuysen, *Wstęp*, M. Szewczyk, 12 il.

[bibl.]

dona, *Podwójny wernisaz*, „Gazeta Współczesna”, 18 IX 1997; dona, *Sztuka z Eindhoven*, „Gazeta Współczesna”, 23 IX 1997; moź, *Holenderska wystawa*, „Kurier Podlaski”, 22 IX 1997; olp, *Holendrzy w „Arsenale”*, „Kurier Poranny”, 19 IX 1997; O. Pacewicz, *Dobra energia*, „Kurier Poranny”, 22 IX 1997; R. van Peer (red.), *Het Apollohuis, 1995-2001. Exhibitions, concerts, performances, installations, lectures, publications*, Eindhoven 2001, s. 56-57; J. Truszkowski, *Arsenał sztuki w Białymstoku*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 1998, s. 1712-1713

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Współorganizator wystawy: galeria Het Apollohuis, Eindhoven

25 IX – 12 X, Veronika Radulovic. *...und der Erde*

[bibl.]

dona, *Podwójny wernisaz*, „Gazeta Współczesna”, 18 IX 1997; moź, *Co nowego na wystawach?*, „Kurier Podlaski”, 2 IX 1997; moź, *Transfer sztuki*, „Kurier Podlaski”, 29 IX 1997; O. Pacewicz, *Ziemniak i metafizyka*, „Kurier Poranny”, 26 IX 1997; tom, *Egzystencja w symbolach*, „Gazeta Współczesna”, 29 IX 1997

[dok.]

Broszura informacyjna, *Transfer Polen – NRW. Das Kunst- und K stler austauschprogramm des Kultursekretariats Nordrhein-Westfalen. Schirmherr Prof. Dr. Manfred Dammeyer, Minister für Bundes- und Europaangelegenheiten des Landes NRW*

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana przez Sekretariat do spraw kultury Północnej Nadrenii i Westfalii, w ramach projektu współpracy artystów polskich i niemieckich „Transfer“

17 X – 16 XI, Jerzy Kałucki. *Malarstwo, instalacja.* Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Jerzy Kałucki, Galeria Arsenał, Białystok 1997, tekst: J. Trzupek, bio., tłum. ang., 6 il.

[bibl.]

A. Koziara, *Rygor i krzyk*, „Kurier Podlaski”, 6-9 XI 1997; mo , *Gry z przestrzenią*, „Kurier Podlaski”, 22 X 1997; O. Pacewicz, *Przestrzeń nie ma granic*, „Kurier Poranny”, 20 X 1997; eadem, *Jak oswoić awangardę?*, „Kurier Poranny”, 24 X 1997 (rozmowa z Jerzym Kałuckim); J. Werpachowska, *Gra z płaszczyzną i przestrzenią*, „Gazeta Współczesna”, 21 X 1997

[dok.]

Zaproszenie

20 – 24 X, *Niemiecki film eksperymentalny lat 90-tych*

[bibl.]

olp., *Kino eksperymentalne*, „Kurier Poranny”, 20 X 1997

[dok.]

Mpis nie sygn. *Niemiecki film eksperymentalny lat 90-tych*, 6 s.; 2 wersje plakatów

[inf. dodatkowe]

Pokazy w sali kameralnej kina „Pokój”. Wystawa zorganizowana dzięki pomocy Goethe-Institut Warschau

21 XI – 14 XII, *II Supraskie Spotkania z Naturą i Sztuką Uroczysko '97.* Elżbieta Olszewska-Banecka, Veronika Radulovic, Alicja Słowikowska, Aleksandra Gieraga, Andrzej Kalina, Zbigniew Opalewski, Grzegorz Stachańczyk, Grzegorz Mazurek, Andrzej Dworakowski.

Kurator: Andrzej Dworakowski

[kat. wyst.]

Folder *Uroczysko, Supraśl 1997. Supraskie Spotkania z Naturą i Sztuką*, Społeczny Komitet Organizacyjny Supraskich Spotkań z Naturą i Sztuką UROCZYSKO '97, Galeria Arsenał, b. m. i d., 9 pocztówek przedstawiających prace każdego z artystów biorących udział w przedsięwzięciu, tekst: E. Rozum, spis artystów

[bibl.]

O. Pacewicz, *Sekretne miejsce sztuki*, „Kurier Poranny”, 24 XI 1997; M. Żmijewska, *Magia i tajemnica*, „Kurier Podlaski”, 27-30 XI 1997

[dok.]

Zaproszenie

25 XI – 15 XII, Jerzy Lengiewicz. *Malarstwo i rysunek*

[kat. wyst.]

Lengiewicz, wyd. własne autora wystawy (?), b. m. i d. wyd., teksty: I. W. Łukasiewicz, A. Koziara, bez tyt., idem, *Katedry uskrzydłone*, J. Hermanowicz, bio., 28 il.

[bibl.]

jaw, *Życie malowane*, „Gazeta Współczesna”, 27 XI 1997; A. Koziara, *Wyobraźnia i geometria*, „Kurier Podlaski”, 18-21 XII 1997; O. Pacewicz, *Prywatne rewiry artysty*, „Kurier Poranny”, 5 XII 1997 (rozmowa z Jerzym Lengiewiczem)

[dok.]

Zaproszenie

18 XII 1997 – 11 I 1998, Andrzej Strumiłło. *Wystawa jubileuszowa z okazji 50-lecia pracy twórczej i 70-lecia urodzin*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Andrzej Strumiłło, Galeria Arsenał, Białystok 1997, teksty: A. Strumiłło, *Zamiast życiorysu*, idem, bez tyt., spis prac prezentowanych na wystawie, 4 il., na luźnej kartce formatu A4 dodanej do katalogu tekst artysty, *Od Autora*

[bibl.]

jaw, *Młodość i doświadczenie*, „Gazeta Współczesna”, 17 XII 1997; A. Koziara, *Słuchanie kamieni*, „Kurier Podlaski” 23-28 XII 1997; moź, *Apetyt na sztukę*, „Kurier Podlaski”, 19 XII 1997; olp, *Mistrz i dziewczyna z ptakami*, „Kurier Poranny”, 19 XII 1997; O. Pacewicz, *Zabraknie szybkich koni*, „Kurier Poranny”, 12 II 1998; C. Polak, *Awangarda mnie prześladowuje*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20-21 XII 1997; J. Samusik, *Przystań nad Hańczę*, „Kurier Poranny”, 17 IV 1997

[dok.]

Zaproszenie

18 XII 1997 – 11 I 1998, Agnieszka Tarasiuk. *Tam i z powrotem*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Agnieszka Tarasiuk. *Tam i z powrotem*, Galeria Arsenał, Białystok 1997, teksty: A. Tarasiuk, *Tam i z powrotem*, A. Kapla-Kaplińska, *Gobelin i film*, bio., tłum. ang., 10 il.

[bibl.]

CZAR, *120 tysięcy gawronów*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20-21 XII 1997; jaw, *Młodość i doświadczenie*, „Gazeta Współczesna”, 17 XII 1997; moź, *Apetyt na sztukę*, „Kurier Podlaski”, 19 XII 1997; olp, *Mistrz i dziewczyna z ptakami*, „Kurier Poranny”, 19 XII 1997

Białystok, Mała Galeria Białostockiego Ośrodka Kultury, Kawiarnia Fama

III (otwarcie: 11 III), *Grafika ze zbiorów Galerii Arsenał*. Jerzy Kalina, Zbigniew Lutomski, Wiesław Jurkowski, Andrzej Dworakowski, Jacek Sroka, Krzysztof Wieczorek, Jerzy Panek, Stanisław Fijałkowski, Lech Hajdamowicz, Teresa Czajkowska, Henryk Płóciennik, Aleksander Chomczyk

[bibl.]

aia, *Krowa z Nowogroda*, „Gazeta Współczesna”, 13 III 1997; czar, *Grafika z kolekcji*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 14 III 1997; moź, *Codziennosc i alegoria*, „Kurier Podlaski”, 18 III 1997; olp, „*Fragment kolekcji w Famie*”, „Kurier Poranny”, 10 III 1997; olp, *Graficznie i komputerowo*, „Kurier Poranny”, 18 III 1997

Ciechanowiec, Muzeum Rolnictwa im. K. Kluka

1 – 31 VII, Sławomir Chudzik. *Malarstwo i rysunek*

1998

16 I – 8 II, *Biały Salon Sztuk Pięknych. Białystok – Łomża – Suwałki*. Teresa Adamowska, Teresa Bejnarowicz-Kowiazo, Marek Białkowski, Wiesław Z. Bogusławski, Marek Chomczyk, Alicja Chorociej, Janusz Debis, Andrzej Dworakowski, Maria Dżugała-Sobocińska, Tadeusz Gajl, Krzysztof Gąsowski, Kazimierz Gomułka, Krzysztof Jakubowski, Janina Jezierska, Wiesław Jurkowski, Władysław Kapuściński, Przemysław Karwowski, Krzysztof Koniczek, Irena Krzywińska, Tomasz M. Kukawski, Jerzy Lengiewicz, Irena Lisiewicz, Dorota Łabanowska, Jerzy Łabanowski, Grzegorz Łoś, Izabela Marcjan, Barbara Marks-Kapuścińska, Mieczysław Mazur, Elżbieta Michelis, Andrzej Muszyński, Bronisława Mytnik, Jerzy Pawluczuk, Jarosław Perszko, Waldemar Regucki, Iwona Sielska, Marek Sobczak, Dariusz Sobociński, Albin Sokołowski, Krzysztof Stawecki, Zbigniew Świdziński, Wiktoria Tołłoczko-Tur, Włodzimierz Witalis Tyc, Jadwiga Trelińska, Stanisław Wakuliński, Beata Wasilewicz, Józef Wojciechowski, Renata Wojnarowicz, Józef Zdziech, Jan Wakuliński. Kurator: Albin Sokołowski

[kat. wyst.]

T. Gajl (red.), *Biały Salon Sztuk Pięknych 1998*, Białystok b. d. wyd., teksty: wstęp prezesa Białostockiego Okręgu Związku Polskich Artystów Plastyków, art. plast. mgr. Krzysztofa Staweckiego, bio. każdego z uczestników, 48 il.

[bibl.]

jaw., *Po konkursie – do galerii*, „Gazeta Współczesna”, 15 X 1997; jaw, *Sztuka piękna i użytkowa*, „Gazeta Współczesna”, 14 I 1998; MK, *Region artystów*, „Gazeta Współczesna”, 23 II 1998; moż, *Witryna artystów*, „Kurier Podlaski”, 15 X 1997; moż, *Witryna artystów*, „Kurier Podlaski”, 16 I 1998; moż, *Salon sztuk*, „Kurier Podlaski”, 19 I 1998; olp, *Wschodni salon sztuk pięknych*, „Kurier Poranny”, 21 X 1997; olp, *Podwójny zwycięzca*, „Kurier Poranny”, 9 II 1998; O. Pacewicz, *Wielki obraz regionalnej plastyki*, „Kurier Poranny”, 19 I 1998; C. Polak, *Izmy i oryginały*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 I 1998; J. Werpachowska, *Wystawa wszech czasów*, „Gazeta Współczesna”, 19 I 1998; M. Żmijewska, *Bogato w Arsenale*, „Kurier Podlaski” 29 I – 1 II 1998

[dok.]

Zaproszenie; list w sprawie warunków uczestnictwa i kwalifikacji prac sygnowany przez Albina Sokołowskiego i Monikę Szewczyk

[inf. dodatkowe]

Wystawa prezentowana również w Muzeum Okręgowym – Galerii Sztuki Współczesnej w Łomży oraz Galerii „Chłodna 20” w Suwałkach

16 I – 8 II, *XXII Ogólnopolski Plener Meblarski Hajnówka '97 „Przestrzeń wokół dziecka niewidzącego”*. Iwona Borowik, Maria Małofiejew-Stawecka, Stanisław Miszuda, Janina Jezierska, Jerzy Jacek Kurczab, Elżbieta Romanowska-Muszyńska, Marek Piechocki

[bibl.]

jaw, *Sztuka piękna i użytkowa*, „Gazeta Współczesna”, 14 I 1998; A. Koziara, *Sprawna przestrzeń*, „Kurier Podlaski”, 10 II 1998; moż, *Salon sztuk*, „Kurier Podlaski”, 19 I 1998; C. Polak, *Izmy i oryginały*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 I 1998; J. Werpachowska, *Wystawa wszech czasów*, „Gazeta Współczesna”, 19 I 1998; M. Żmijewska, *Bogato w Arsenale*, „Kurier Podlaski” 29 I – 1 II 1998

13 II – 8 III, *Olgiard Nowak w Białymstoku – czyli kilka prywatnych impulsów. Jan Berdyszak, Hubert Czerepok, Izabella Gustowska, Jerzy Hejnowicz, Joanna Hoffmann, Sławek Sobczak, Anna Tyczyńska, Jarosław Kozakiewicz.* Kurator: Sławomir Sobczak

[Bibl.]

H. Czerepok, S. Sobczak (red.), *Hubert Czerepok*, kat. wyst., Galeria ON, Poznań 1999, s. nlb; jaw., *Ekspansja sztuki*, „Gazeta Współczesna”, 16 II 1998; moż, *Wgląd do wnętrza*, „Kurier Podlaski”, 16 II 1998; O. Pacewicz, *Sztuka epoki cyborgów*, „Kurier Poranny”, 17 II 1998

[dok.]

Zaproszenie; plakat; ulotka do wystawy z krótkim rysem historycznym Galerii ON oraz bio. artystów

[inf. dodatkowe]

Otwarcie wystawy towarzyszył wideoperformance Izabelli Gustowskiej

9 – 10 III, *Festiwal Europejskiej Sztuki Mediów*

[bibl.]

CZAR, *Symfonia ciał i codzienność*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 12 III 1998; olp, *Festiwal europejskiej sztuki mediów*, „Kurier Poranny”, 9 III 1998; OLP, *Krótką rozmowa z psem*, „Kurier Poranny”, 11 III 1998; C. Polak, *Europejska sztuka medialna*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 10 III 1998

[dok.]

plakat; spis prezentowanych filmów; folder, *European Media Art Tour 1997*, Osnabrück 1997

[inf. dodatkowe]

Pokazy filmów w sali kameralnej kina „Pokój”. Festiwal zorganizowany we współpracy z Goethe-Institut Warschau

21 III – 13 IV, *Łukasz Skąpski. Udogodnienia duchowe.* Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[bibl.]

Ł. Gorczyca, *Estetyka nieba*, „Art & Business”, nr 5, 1998, s. 72; moż, *Oświecić ducha*, „Kurier Podlaski”, 25 III 1998; O. Pacewicz, *Artysta z temperamentem Frankensteina*, „Kurier Poranny”, 25 III 1998

[dok.]

Ulotka do wystawy, *IDOps-60, IDOspk-1, NDO-1, CARP-E1. Instrukcje obsługi*; pocztówka

21 III – 13 IV, *Królestwo Białoruś*

[bibl.]

V. Areška, A. Dziarnovič, S. Dubaviec (red.), *Karaleŭstva Białaruś*, kat. wyst., Mińsk 1997; A. Koziara, *Królestwo Białoruś w Arsenale*, „Kurier Podlaski”, 2-5 IV 1998; ŁG, *Królestwo Białaruś*, „Art & Business”, nr 5, 1998, s. 10; O. Pacewicz, *Niepokorni artyści z Mińska*, „Kurier Poranny”, 23 III 1998; C. Polak, *Białoruś leży w Europie*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 23 III 1998

[dok.]

Plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana przy współudziale Białoruskiej Fundacji Humanistycznej „Nasza Niwa” oraz Ośrodka Kultury „Koło Podkowy” z Podkowy Leśnej

17 IV – 8 V, Grzegorz Kłaman. INSTRUMENTALNA. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

B. Czubak (red.), *Kłaman*, Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia” oraz Fundacja Wyspa Progress, Gdańsk b. d. [1999], teksty: Z. Bauman, *Wstęp*, A. Szyłak, *Kłaman albo ciało w świetle hierarchii*, B. Czubak, *Odzyskiwanie miejsc i pamięci*, E. Mikina, *Śmiertelna powaga*, Charles Green, *Grzegorz Kłaman a Indie*, M. Sitkowska (opr.), *Kalendarium, Wystawy, Bibliografia*, nota redakcyjna, noty o autorach kat., tłum. ang., dokumentacja fotograficzna prac z lat 1992-1998, liczne zdjęcia z wystaw i prywatne

[bibl.]

jaw, bez tyt., „Gazeta Współczesna”, 21 IV 1998; jer, *Sztuka na miarę budżetu*, „Kurier Poranny”, 5 V 1998; J. Nachiło, *Filozofia ciała i gliny*, „Kurier Poranny”, 20 IV 1998; C. Polak, *Blżej człowieka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 6 V 1998

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XIII Dni Sztuki Współczesnej

17 IV – 8 V, Mirosław Maszlanko. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Mirosław Maszlanko, Galeria Arsenał, Białystok 1998, teksty: A. Kisielewski, *Budowanie ciszy*, M. Maszlanko, *Rozważania o myciu*, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

jaw, bez tyt., „Gazeta Współczesna”, 21 IV 1998; J. Nachiło, *Filozofia ciała i gliny*, „Kurier Poranny”, 20 IV 1998; C. Polak, *Blżej człowieka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 6 V 1998

[dok.]

Zaproszenie

10 V, Boris Nieslony, Michael Giroud, Charles Dreyfus, Ryszard Pięga. Performances

[kat.]

Boris Nieslony, Galeria Arsenał, Białystok 2000, tekst: Ł. Guzek, *Gry tożsamości*, bio., lista performances prezentowanych w Galerii Arsenał, tłum. ang., 15 il.

[bibl.]

GD, *Performance w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 12 V 1998; jer, *Sztuka na miarę budżetu*, „Kurier Poranny”, 5 V 1998; J. Szerszunowicz, *Skromnie, ale w ostrogach*, „Kurier Poranny”, 12 V 1998; u, *Performance wśród ludzi*, „Gazeta Współczesna”, 12 V 1998

[dok.]

Folder, *XIII dni sztuki współczesnej, 8-17 maja '98 Białystok*

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XIII Dni Sztuki Współczesnej

15 V – 31 V, Grzegorz Sztwiertnia. Medyczna poprawność. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Grzegorz Sztwiertnia. Medyczna poprawność, Galeria Arsenał, Białystok 1998, teksty: nie sygn., *Kim jest założyciel warsztatów psychotronicznych i kierownik wydziału badań nad ektoplazmą*, Wilhelm Occultowicz (opr.), *Jak się obudzi? Likwidowanie blokady porannej*, G.S i W.O. (oprac.), *Słowniczek*, tłum. ang., 17 il.

[bibl.]

O. Pacewicz, *W poszukiwaniu niezwykłości*, „Kurier Poranny”, 19 V 1998

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z bio. artysty; folder, *XIII dni sztuki współczesnej, 8-17 maja '98 Białystok*

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XIII Dni Sztuki Współczesnej

15 – 31 V, Krzysztof Sołowiej. *Rzeźby*

[kat. wyst.]

Krzysztof Sołowiej. Rzeźby, Galeria Arsenał, Białystok 1998, tekst: D. Głowacki, *O pracach Krzysztofa Sołowieja*, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

O. Pacewicz, *W poszukiwaniu niezwykłości*, „Kurier Poranny”, 19 V 1998

[dok.]

Zaproszenie; folder, *XIII dni sztuki współczesnej, 8-17 maja '98 Białystok*

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XIII Dni Sztuki Współczesnej

15 V, Tomasz Domański. *Akcja plastyczna Arc triumphus*

[bibl.]

O. Pacewicz, *Przyjdzie czas i wszystko zniszczy*, „Kurier Poranny”, 18 V 1998

[dok.]

Folder, *XIII dni sztuki współczesnej, 8-17 maja '98 Białystok*; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Miejsce akcji: dziedziniec Pałacu Branickich. Prezentacja w ramach XIII Dni Sztuki Współczesnej

12 VI – 19 VII, Andrzej Bąkowski. *Checkpoint-Charlie*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Andrzej Bąkowski. Checkpoint-Charlie, Galeria Arsenał, Białystok 1998, teksty: M. Kozłowski – Wiceprezydent Miasta Białegostoku, *Przedmowa*, A. G. Nguyen, *Od rzeczywistości do konceptu*, I. Cornea, *Zapudłować emocje*, A. Mrozowski, bio., bibl., filmografia, tłum. fr., 15 il.

[bibl.]

CZAR, *Kasia na bosaka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 15 VI 1998; MN, *Jake i Bąkowski*, „Gazeta Współczesna”, 16 VI 1998; nie sygn., *Wariacje z kanarkiem w tle*, „Kurier Podlaski”, 19 VI 1998;

O. Pacewicz, *Nowoczesne kształty i deptanie po piętach*, „Kurier Poranny”, 15 VI 1998

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Białegostoku

12 VI – 2 VII, Jake. *Ludzkie kształty i wariacje*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

CZAR, *Kasia na bosaka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 15 VI 1998; MN, *Jake i Bąkowski*, „Gazeta Współczesna”, 16 VI 1998; nie sygn., *Wariacje z kanarkiem w tle*, „Kurier Podlaski”, 19 VI 1998;

O. Pacewicz, *Nowoczesne kształty i deptanie po piętach*, „Kurier Poranny”, 15 VI 1998

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Białegostoku

12 VI, Ewa Świdzińska. Performance

[bibl.]

O. Pacewicz, *Nowoczesne kształty i deptanie po piętach*, „Kurier Poranny”, 15 VI 1998

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach Dni Białegostoku

3 VII – 30 VIII, Steven Rand. *Surface memory / Pamięć powierzchni*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Steven Rand. *Pamięć powierzchni. Surface Memory*, Galeria Arsenał, Białystok 1998, tekst: M. Bartelik, *Pamięć powierzchni*, bio., tłum. ang., 3 il.

[bibl.]

moż, *Powierzchnia zapamiętana od nowa*, „Kurier Podlaski”, 6 VII 1998; olp, *Sztuka w samym środku życia*, „Kurier Poranny”, 3 VII 1998; O. Pacewicz, *Sekretne życie produktów masowych*, „Kurier Poranny”, 7 VII 1998; C. Polak, *Mozaiki interaktywne*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 6 VII 1998

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Część wystawy prezentowana poza galerią, w witrynie redakcji „Kurier Poranny”

31 VII – 30 VIII, *Presence/Emptiness*. Mimmo Catania, Django Panek, Dimitris Tzamouranis, Apostolos Palavrakis. Prezentacja galerii Artists' Space z Berlina. Kurator: Django Panek

[kat. wyst.]

Berlin – Białystok. Mimmo Catania, Leszek Golec, Amy Green, Konrad Kuzyszyn, Małgorzata Niedzielko, Apostolos Palavrakis, Django Panek, Dimitris Tzamouranis, Galeria Arsenał, Białystok b. d. [1998], teksty: M. Szewczyk, *Przestrzenie intymne*, D. Panek, *Między Berlinem a Białymstokiem (z zapisków pewnego malarza)*, bio., tłum. ang., niem. 34 il.

[bibl.]

CZAR, *Berlin w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 3 VIII 1998; jer, *Sztuka na miarę budżetu*, „Kurier Poranny”, 5 V 1998; MN, *Sztuka jest jedna*, „Gazeta Współczesna”, 4 VIII 1998; O. Pacewicz, *Żywa awangarda z Berlina*, „Kurier Poranny”, 3 VIII 1998

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa i katalog zrealizowane dzięki wsparciu finansowemu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej ze środków Republiki Federalnej Niemiec

31 VII, Amy Green, Django Panek. Performance *The Suitcase*

[dok.]

Zaproszenie

31 VII, Dimitris Tzamuranis, Apostolos Palavrakis. Performance *Crying for nothing.*

[dok.]

Zaproszenie

31 VII – 30 VIII, Owusu-Ankomah. *Kusum III*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Owusu-Ankomah, Kusum III, Galeria Arsenał, Białystok 1998, tekst: Ch. Steinbrecher, *Owusu-Ankomah*, bio., tłum. niem., 5 il.

[bibl.]

MN, *Sztuka jest jedna*, „Gazeta Współczesna”, 4 VIII 1998; moż, *Tajemnice niewinności*, „Kurier Podlaski”, 3 VIII 1998

[dok.]

Zaproszenie

4 – 27 IX, Janusz Szczucki. *Relacje II*

[kat. wyst.]

Janusz Szczucki. Relacje II, Galeria Arsenał, Białystok 1998, tekst: K. Wojciechowski, bio., tłum. ang., 7 il.

[bibl.]

J. Nachiło, *Sztuka dla elit i sztuka dla zwykłych ludzi*, „Kurier Poranny”, 7 IX 1998

[dok.]

Zaproszenie

4 – 27 IX, Zbigniew Dłubak. *Malarstwo i fotografia*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Dłubak, Galeria Arsenał, Białystok 1998, teksty: J. Zagrodzki, *Odkrywanie kształtów niewidzianych. Poszukiwanie kolorów nienazwanych*, E. Janicka, *Rozmowy o sztuce (fragment)* (rozmowa ze Zbigniewem Dłubakiem), bio., tłum. ang., 9 il.

[bibl.]

Ł. Gorczyca, *Co widać na obrazie?*, „Art & Business”, nr 11, 1998, s. 69; J. Nachiło, *Sztuka dla elit i sztuka dla zwykłych ludzi*, „Kurier Poranny”, 7 IX 1998

[dok.]

Zaproszenie

3 – 25 X, *Gdziekolwiek są Wasze prochy... Fotografie Janusza Englerta z uroczystości wmurowania kamienia węgielnego na cmentarzu polskich jeńców wojennych w Charkowie*

[bibl.]

APE, *Pogodne niebo nad mogiłami*, „Kurier Poranny”, 5 X 1998; CZAR, *Na szlaku pamięci*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 5 X 1998; K. Konecka, *Pamięć w obiektywie*, „Gazeta Współczesna”, 7 X 1998

9 X – 1 XI, Wystawa Sztuki Współczesnej ze zbiorów Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy. Kurator: Małgorzata Winter

[bibl.]

O. Pacewicz, *Artyści naszych czasów*, „Kurier Poranny”, 13 X 1998

[dok.]

Zaproszenie

13 XI – 12 XII, Mikołaj Smoczyński. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

moż, *Rzut na ścianę*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 XI 1998; O. Pacewicz, *Czy można kochać i nie rozumieć?*, „Kurier Poranny”, 16 XI 1998; M. Wasilewski, *Nie tylko wystawy...*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 1, 2001, s. 2396

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

13 XI – 12 XII, Edward Krasieński. Kurator: Stefan Szydłowski

[kat. wyst.]

Edward Krasieński, Galeria Arsenał, Białystok 1999, tekst: S. Szydłowski, *Interwencja i przybliżenia*, bio., bibl., tłum. ang., 9 il.

[bibl.]

moż, *Obrazy z myszką*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 17 XI 1998; O. Pacewicz, *Czy można kochać i nie rozumieć?*, „Kurier Poranny”, 16 XI 1998

[dok.]

Zaproszenie

10 XII 1998 – 10 I 1999, Tomasz Ciecierski. Malarstwo. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Tomasz Ciecierski, Galeria Arsenał, Białystok 1999, tekst: Ł. Gorczyca, *Wielojedność obrazu. Malarski hipertekst Tomasza Ciecierskiego*, bio., bibl., tłum. ang., 6 il.

[bibl.]

CZAR, *Ciecierski w „Arsenale”*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 11 XII 1998; MN, *Przestrzeń i cisza*, „Gazeta Współczesna”, 15 XII 1998; O. Pacewicz, *Maluję ciszę, spokój, przestrzeń* (recenzja z wystawy i rozmowa z artystą), „Kurier Poranny”, 15 XII 1998

[dok.]

Zaproszenie

18 XII 1998 – 17 I 1999, Andrzej Dworakowski. 1998. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

1998. *Andrzej Dworakowski*, Galeria Arsenał, Białystok 1998, tekst: K. Dworakowski, bio., bibl., 15 il.

[bibl.]

O. Pacewicz, *A czas biegnie jak szalony*, „Kurier Poranny”, 21 XII 1998

[dok.]

Zaproszenie

18 XII 1998 – 17 I 1999, Piotr Sawicki. Fotografie z lat 1968-98

[kat. wyst.]

Piotr Sawicki. *Fotografie z lat 1968-98*, Galeria Arsenał, Białystok 1998, teksty: K. Sawicka, A. Koziara, tłum. ang., 26 il.

[bibl.]

a, *Spojrzenie na dorobek*, „Gazeta Współczesna”, 21 XII 1998; CZAR, *Trzy dekady Sawickiego*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19-20 XII 1998; O. Pacewicz, *A czas biegnie jak szalony*, „Kurier Poranny”, 21 XII 1998;

[dok.]

Zaproszenie

Francja, Paryż, Espace Donguy/Apegac

31 X, Aller & Retour. Janusz Bałdyga, Boris Nieslony, Ewa Świdzińska, Charles Dreyfus, Michel Giroud, Richard Piegza. Performances

[dok.]

Zaproszenie; ulotka informacyjna Espace Donguy/Apegac

[inf. dodatkowe]

Projekt we współpracy Galerii Arsenał (performances J. Bałdygi, B. Nieslonego, E. Świdzińskiej) z Wizya Video Art Action (performances Ch. Dreyfusa, M. Girouda, R. Piegzy)

Rosja, Samara, Muzeum Sztuki w Samarze

30 IX – 15 XI, Jerzy Truszkowski. Re-. Selected Cibachromes of 1984-1998. Kuratorzy: Natalya Goncharova, Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Jerzy Truszkowski. *Re-. Selected Cibachromes of 1984-1998*, Galeria Arsenał, Białystok 1998, teksty: N. Goncharova, *Taming Space*, A. Sobota, *Representations of Repressions*, E. Mikina, *Problem*, S. Korsak, *Re: The Most Difficult Man in B., Poland*, J. Truszkowski, *Looking Through The Eye of The Camera of Death*, idem, *A Male Subject or a Screen Doesn't Need a Film*, idem, *A Film for Nothingness*, idem, *The Banner*, idem, *Text, bio.*, bibl., 39 il.

[bibl.]

E. Mikina, *Jerzy Truszkowski: problem*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 1, 1999, s. 1888-1889

[dok.]

Sprawozdanie z realizacji projektu

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana dzięki wsparciu Fundacji Stefana Batorego oraz Open Society Foundation z Samary

Niemcy, Berlin, Artists' Space

19 VII – 23 VIII, Künstler der Galeria Arsenał, Białystok. Małgorzata Niedzielko, Leszek Golec, Konrad Kuzyszyn, Zdzisław Kwiatkowski. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Berlin – Białystok. *Mimmo Catania, Leszek Golec, Amy Green, Konrad Kuzyszyn, Małgorzata Niedzielko, Apostolos Palavrakis, Django Panek, Dimitris Zamouranis*, Galeria Arsenał, Białystok b. d. [1998], teksty: M. Szewczyk, *Przestrzenie intymne*, D. Panek, *Między Berlinem a Białymstokiem (z zapisków pewnego malarza)*, bio., tłum. ang., niem. 34 il.

[bibl.]

MN, *Sztuka jest jedna*, „Gazeta Współczesna”, 4 VIII 1998; olp, *Nasi artyści w Berlinie*, „Kurier Poranny”, 23 VI 1998; olp, *Arsenał w Berlinie*, „Kurier Poranny”, 14 VII 1998; O. Pacewicz, *Żywa awangarda z Berlina*, „Kurier Poranny”, 3 VIII 1998

[dok.]

Zaproszenia niemieckie w dwóch wersjach

[inf. dodatkowe]

Wystawa i katalog zrealizowane dzięki wsparciu finansowemu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej ze środków Republiki Federalnej Niemiec

1999

22 I – 14 II, KwieKulik. Festiwal inteligencji. Wybrane prace z lat 1984-1987. Zofia Kulik. Pomniejszone repliki prac z lat 1989-1993 oraz „Mandala” z kolekcji Galerii Arsenał. Przemysław Kwiek, Appearance 62: 44-elementowa instalacja naścienna (wersja „shareware”), „Powieszony pejzaż” (rzeźba) oraz „Zwrot dyplomu” (dyplom ukończenia Wydziału Rzeźby ASP w Warszawie w roku 1970, odesłany Pani Minister Kultury i Sztuki w roku 1998).

Kurator: Jerzy Truszkowski

[bibl.]

CZAR, *Festiwal inteligencji*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 26 I 1999; CZAR, *Lenin czas odmierzał?*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 27 I 1999; O. Pacewicz, *Sztuka, która niczego się nie boi*, „Kurier Poranny”, 25 I 1999; J. Truszkowski, *Sztuka krytyczna w Polsce. Część 1. Kwiek. Kulik. KwieKulik. 1967-1998*, Poznań 1999, s. 22

[dok.]

Zaproszenie; ulotki z wystawy – spis prac oraz nie sygn. tekst *Parę informacji z historii sztuki współczesnej dla naszkicowania tła wystawy*

19 II – 21 III, Andrzej Syska. Rekonstrukcje. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Andrzej Syska. *Rekonstrukcje*, Galeria Arsenał, Białystok 1999, teksty: L. Karwowski, *Gra z opóźnionym wyborem*, A. Syska, bio., bibl., tłum. ang., 9 il.

[bibl.]

kon, *Anioły przez dziurkę od klucza*, „Gazeta Współczesna”, 24 II 1999; O. Pacewicz, *Próba opisanie świata* (recenzja wystawy i wypowiedź artysty), „Kurier Poranny”, 22 II 1999

19 II – 21 III, Przemysław Jasielski. Zobaczysz szum anielskich skrzydeł

[kat. wyst.]

Przemysław Jasielski. *Zobaczysz szum anielskich skrzydeł*, Galeria Arsenał, Białystok 1999, teksty: T. Maruszewski, P. Jasielski, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

kon, *Anioły przez dziurkę od klucza*, „Gazeta Współczesna”, 24 II 1999; O. Pacewicz, *Próba opisanie świata* (recenzja wystawy i wypowiedź artysty), „Kurier Poranny”, 22 II 1999

26 III – 15 VI, *Rytuwały i symbole. Artyści z kręgu PAcamera Club w Suwałkach.* Ewa Przytuła, Grzegorz Jarmocewicz, Jarosław Jasiński, Radosław Krupiński, Tadeusz Krzywicki, Tomasz Michałowski, Stanisław J. Woś. Kurator: Stanisław J. Woś

[kat. wyst.]

Rytuwały i symbole. Artyści z kręgu PAcamera Club w Suwałkach. Grzegorz Jarmocewicz, Jarosław Jasiński, Radosław Krupiński, Tadeusz Krzywicki, Tomasz Michałowski, Ewa Przytuła, Stanisław J. Woś, Galeria Arsenał, Białystok 1999, tekst: K. Jurecki, *Dokąd zmierza fotografia? Również z PAcamery!*, bio., tłum. ang., 14 il.

[bibl.]

K. Jurecki, *Na Wschód od...*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 2, 1999, s. 1930-1933; O. Pacewicz, *Duchowe i mistyczne obrazy*, „Kurier Poranny”, 29 III 1999; C. Polak, *Antybillboard*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 29 III 1999

[dok.]

Zaproszenie

9 IV – 16 V, Zbigniew Rogalski. *Malarstwo.* Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Zbigniew Rogalski. Malarstwo, Galeria Arsenał, Białystok 1999, tekst: P. Kaszczyński, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

O. Pacewicz, *Przemalowane katalogi*, „Kurier Poranny”, 12 IV 1999

[dok.]

Zaproszenie

22 V, Gabriele Bultmann. *Performance muzyczny MM*

[bibl.]

C. Polak, *Jabbar by załapał*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 24 V 1999

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XIV Dni Sztuki Współczesnej

22 V, Boris Nieslony. *Performance Widziałem anioła za moimi oczami (wersja VIII)*

[kat.]

Boris Nieslony, Galeria Arsenał, Białystok 2000, tekst: Ł. Guzek, *Gry tożsamości*, bio., tłum. ang., 15 il.

[bibl.]

OLP, *Bliskie spotkania z awangardą*, „Kurier Poranny”, 27 V 1999; O. Pacewicz, *Barbarzyńca w salonie i ogrodzie*, „Kurier Poranny”, 24 V 1999; C. Polak, *Jabbar by załapał*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 24 V 1999; C. Polak, *Arsenał na przodzie*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 25 V 1999; C. Polak, *Jak frytki bez soli*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 1 VI 1999; tato, *Święto bez charakteru*, „Gazeta Współczesna”, 24 V 1999

[dok.]

Zaproszenie; mpis w języku polskim, nie sygn., *Fragmenty przybliżenia*, 9 s.; informator, *XIV dni sztuki współczesnej*, 21-23, 28-30 maja 1999 r.

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XIV Dni Sztuki Współczesnej

22 V – 13 VI, Boris Nieslony. Ramy gier ostatecznych. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Boris Nieslony, Galeria Arsenał, Białystok 2000, tekst: Ł. Guzek, *Gry tożsamości*, bio., tłum. ang., 15 il.

[bibl.]

OLP, *Bliskie spotkania z awangardą*, „Kurier Poranny”, 27 V 1999; O. Pacewicz, *Barbarzyńca w salonie i ogrodzie*, „Kurier Poranny”, 24 V 1999; C. Polak, *Jabbar by załapał*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 24 V 1999; C. Polak, *Arsenał na przodzie*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 25 V 1999; C. Polak, *Jak frytki bez soli*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 1 VI 1999; tato, *Święto bez charakteru*, „Gazeta Współczesna”, 24 V 1999

[dok.]

Zaproszenie; mpis w języku polskim, nie sygn., *Fragmenty przybliżenia*, 9 s.; informator, *XIV dni sztuki współczesnej*, 21-23, 28-30 maja 1999 r.

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XIV Dni Sztuki Współczesnej

22 V – 13 VI, Marta Deskur. Rodzina. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Marta Deskur. Rodzina. The Family, Galeria Arsenał, Białystok 1999, tekst: P. Rypson, *Marty Deskur obrazy, cytaty, pytania*, bio., tłum. ang., 13 il.

[bibl.]

OLP, *Bliskie spotkania z awangardą*, „Kurier Poranny”, 27 V 1999; O. Pacewicz, *Barbarzyńca w salonie i ogrodzie*, „Kurier Poranny”, 24 V 1999; C. Polak, *Jabbar by załapał*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 24 V 1999; C. Polak, *Arsenał na przodzie*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 25 V 1999

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XIV Dni Sztuki Współczesnej

22 V – 7 VI, Paweł Althamer. Astronaut 2. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[bibl.]

OLP, *Bliskie spotkania z awangardą*, „Kurier Poranny”, 27 V 1999; O. Pacewicz, *Barbarzyńca w salonie i ogrodzie*, „Kurier Poranny”, 24 V 1999; C. Polak, *Jabbar by załapał*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 24 V 1999; C. Polak, *Arsenał na przodzie*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 25 V 1999

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XIV Dni Sztuki Współczesnej

17 VI, Witold Liszkowski. Pokaz multimedialny

[bibl.]

OLP, *Z głową w chmurach*, „Kurier Poranny”, 21 VI 1999; RR, *Projekcje na Pałacu*, „Gazeta Współczesna”, 16 VI 1999

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach Dni Białegostoku

17 VI, 19 VI, European Media Art Tour 1998. Europejski Festiwal Sztuki Mediów w Osnabrück

[dok.]

Zaproszenie; plakat; broszura informacyjna z opisem filmów w języku ang. i niem., *European Media Art Tour 1998. Osnabrück*; informator Goethe-Institut, *Program V-VII/1999*

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach Dni Białegostoku. Pokazy miały miejsce w kinie „Pokój” (17 VI) i Galerii „Arsenał” (19 VI)

18 VI – 8 VIII, Jarosław Kozakiewicz. Pejzaże / Landscapes. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Jarosław Kozakiewicz. Landscapes. Pejzaże, Galeria Arsenał, Białystok 1999, teksty: S. Szabłowski, *Geografia uczłowieczona. O „Pejzażach. Koncepcji humanistycznej teorii Układu Słonecznego” Jarosława Kozakiewicza*, M. Bakke, *Intymne ciała w układzie słonecznym*, tłum. ang., 23 il.

[bibl.]

MOŻ, ART, *Miejskie harce*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 VI 1999; OLP, *Z głową w chmurach*, „Kurier Poranny”, 21 VI 1999; RR, *Instalacje w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 16 VI 1999

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Białegostoku

18 VI – 8 VIII, Adam Garnek. Machiny i pojazdy. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Adam Garnek. Machiny i pojazdy, Galeria Arsenał, Białystok 1999, teksty: J. Żmizdiński, *Forma i człowiek*, idem, *List do Adama Garnka i kilku naszych rówieśników*, bio., tłum. ang., 8 il.

[bibl.]

MOŻ, ART, *Miejskie harce*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 VI 1999; OLP, *Z głową w chmurach*, „Kurier Poranny”, 21 VI 1999; POŁ, *Mobilem przed Arsenalem*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 22 VII 1999; RR, *Instalacje w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 16 VI 1999

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Białegostoku

18 VI – 8 VIII, Marek Targoński. Prototypy. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Marek Targoński, Galeria Arsenał, Białystok 1999, tekst: D. Godycka, *Procesy i transcendencje*, bio., tłum. ang., 6 il.

[bibl.]

MOŻ, ART, *Miejskie harce*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 VI 1999; OLP, *Z głową w chmurach*, „Kurier Poranny”, 21 VI 1999; RR, *Instalacje w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 16 VI 1999

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Białegostoku. Zrealizowana dzięki pomocy firmy HACO Sp. z o.o. z Gdańska

18 VI – 5 IX, Mirosław Filonik. *Instalacja świetlna*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

B. Czubak, *Wszystko rozgrywa się na poziomie wizualnym, wizualnej rzeczywistości bądź niereczywistości. Z Mirosławem Filonikiem rozmawia Bożena Czubak*, w: B. Czubak (red.), *Mirosław Filonik. Daylight System*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, Gdańsk, 19.01. – 24.02.2002, s. 15-16; MOŻ, ART, *Miejskie harce*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 VI 1999; OLP, *Z głową w chmurach*, „Kurier Poranny”, 21 VI 1999; RR, *Instalacje w Arsenalu*, „Gazeta Współczesna”, 16 VI 1999

[inf. dodatkowe]

Instalacja na budynku Galerii Arsenal

Wystawa w ramach Dni Białegostoku

13 VIII – 5 IX, *Światło*. Carlo Bernardini, Konrad Kuzyszyn, Antoni Mikołajczyk. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

* *Carlo Bernardini*, Galeria Arsenal, Białystok 1999, tekst: A. Petrova, *Pułapki grawitacyjne (Carlo Bernardini: prace z 1999 roku, włókna optyczne)*, bio., tłum. ang., 4 il.

* *Antoni Mikołajczyk*, Galeria Arsenal, Białystok 1999, tekst: A. M. Leśniewska, *Światło przestrzeni*, bio., tłum. ang., 4 il.

* *Konrad Kuzyszyn. Światłość*, Galeria Arsenal, Białystok 1999, teksty: Ł. Gorczyca, *Siedem wtajemniczeń Konrada Kuzyszyna*, A. Rejniak, *Nerwy*, bio., tłum. ang., 19 il.

[bibl.]

Carlo Bernardini, kat. wyst., Fioretto Arte Contemporanea, Padova, Padova 2001, s. 17-19; M. Wasilewski, *Nie tylko wystawy...*, „Exit. Nowa Sztuka w Polsce”, nr 1, 2001, s. 2394

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Projekt zrealizowany przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury i Sztuki

10 IX – 17 X, *In-visible: narracje i abstrakcje. Część 1: Wojciech Łazarczyk, Robert Maciejuk, Odili Donald Odita. Część 2: Charlie Citron, Jennie C. Jones, Susanna Harwood Rubin, Martin Zet*. Kuratorzy: Wojciech Łazarczyk, Charlie Citron

[kat. wyst.]

In-visible, Galeria Arsenal, Białystok 1999, teksty: M. Szewczyk, *Niedomówień sens ukryty znam*, L. Wei, *In-visible: abstrakcje i narracje*, F. Sirmans, *Gest: poza formą*, bio., teksty w języku pol. i ang., 16 il.

[bibl.]

D. Carvalho, *At Arsenal*, „Flash Art”, nr 209, 1999, s. 63; O. Pacewicz, *Artyści z różnych światów*, „Kurier Poranny”, 13 IX 1999; A. Rayzacher, K. Świeżak, *Pęknięta wystawa*, „Rzeczpospolita”, 29 IX 1999; M. Żmijewska, *Doświadczyć różnego*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 11-12 IX 1999

[dok.]

Zaproszenie; mpis: Katarzyna Ewa Zdanowicz, *Artystyczne spotkanie 3 stopnia – wystawa w Białymstoku – In-visible: abstrakcje i narracje*, 6 s.

22 X – 28 XI, Dźwięk. Małgorzata Niedzielko, Tomasz Matuszak, Jan Verbeek. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

* Magdalena Godlewska-Siwierska (red.), *Jan Verbeek*, Galeria Arsenał, Białystok b. d. [1999], teksty: H. G. Goliński, *Never Touch a Running System. Rozważania na temat instalacji wideo i dźwiękowej Jana Verbeeka*, J. Verbeek, *Uwagi dotyczące podróży po Polsce*, nie sygn., *Never Touch a Running System, Local Ride, Continuum, Interferencja* (opisy prac wideo Jana Verbeeka), bio., teksty w języku niem. i pol., 6 il.

* *Tomasz Matuszak*, Galeria Arsenał, Białystok 1999, tekst: M. Morzuch, *Inna podróż*, bio., tłum. ang., 10 il.

[bibl.]

aga, *Wizja bryła i dźwięk*, „Gazeta Współczesna”, 21 X 1999; JEN, *Dźwięk i znaczenie*, „Kurier Poranny”, 25 X 1999; MOŻ, *Dźwięk w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 23-24 X 1999

[inf. dodatkowe]

Projekt zrealizowany przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury i Sztuki

M. Niedzielko do swojej wystawy zaprojektowała i wykonała ręcznie pocztówki dźwiękowe „Oko ucha” (20 egz.)

29 XI, Sol Lyfond. Performance *The return of the salad in magnetic fields*

[bibl.]

MOŻ, *Performance z sałatką*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 30 XI 1999; J. Szerszunowicz, *Powrót kapusty*, „Kurier Poranny”, 1 XII 1999

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

3 XII 1999 – 11 I 2000, Wiesław Jurkowski. Malarstwo i projekty scenograficzne. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Wiesław Jurkowski, Galeria Arsenał, Białystok 1999, tekst: M. Szewczyk, bio., 12 il.

[bibl.]

JER, *Spojrzenie w lustro i tapety z natury*, „Kurier Poranny”, 6 XII 1999; M. Żmijewska, *Straszne bajki*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 4-5 XII 1999

[dok.]

Zaproszenie

3 XII 1999 – 11 I 2000, Zbigniew Świdziński. *Relacje z miejsca*

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

2000

14 I – 13 II, W kręgu „Kroniki”: Prezentacja Galerii Sektor I z Katowic. Leszek Lewandowski, Marek Chlanda, Andrzej Szewczyk, Piotr Lutyński, Krystyna Pasterczyk, Krzysztof Morcinek, Jerzy Wroński, Marek Kuś. Kurator: Leszek Lewandowski

[bibl.]

MOŻ, *Kronika w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 15-16 I 2000; M. Pawlak-Żalikowska, *Śląscy „kronikarze” w białostockim „Arsenale”*, „Kurier Poranny”, 17 I 2000

[dok.]

Zaproszenie; mpis: Łukasz Gorczyca, *Deska, grafit, ziarno, kamień, prąd, ołów, farba i inne*, 1 s.; mpis: Jan Trzupek, *W kręgu „Kroniki”*, 2 s.

18 II – 19 IV, Biały. Marzanna Morozewicz, Małgorzata Brygida Dunaj, Agnieszka Tarasiuk, Waldemar Regucki, Tomasz Kukawski, Andrzej Dworakowski, Jarosław Perszko, Stefan Wyszkowski. Kurator: Zbigniew Świdziński

[kat. wyst.]

Biały, Galeria Arsenał, Białystok 2000, teksty: A. Kamionowska, *Biały*, Z. Świdziński, wypowiedź każdego z artystów biorących udział w wystawie na temat „Biały”, bio., tłum. ang, 8 il.

[bibl.]

O. Pacewicz, *Nurkowanie w Białym*, „Kurier Poranny”, 21 II 2000; M. Żmijewska, *Biały to znaczy biały*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 4-5 III 2000

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z tekstami Anny Kamionowskiej i Zbigniewa Świdzińskiego, bio. artystów

[inf. dodatkowe]

W czasie trwania wystawy ogłoszono konkurs na jej recenzję. Jury (Gabriela Walczak, Monika Żmijewska, Monika Szewczyk oraz Magdalena Godlewska-Siwerska) przyznało trzy równorzędne nagrody dla Karola Radziszewskiego, Macieja Zdanowicza i Anny Butkiewicz. W Archiwum Galerii mpis recenzji: Doroty Onopiuk, Agnieszki Maciuk, Małgorzaty Mordasiewicz, Katarzyny Dyrindy, Moniki Matejczuk, Elizy Romaniuk, Macieja Zdanowicza, Patrycji Rozumiłowskiej, Róży Radkiewicz, Aleksandry Jurkowskiej, Karola Radziszewskiego.

10 III – 10 IV, Kolekcja Galerii Arsenał 1965-1985. Trzy nurty: Realizm – Metafora – Geometria

[bibl.]

kon, *Dwie ekspozycje jubileuszowe Arsenалу*, „Gazeta Współczesna”, 31 III 2000; Kamil Kopania, *Kolekcja II Galerii Arsenał w Białymstoku*, www.bunkier.com.pl (Archiwum Galerii Arsenał); idem, *Kolekcja II Galerii Arsenał w Białymstoku*, „Kresy”, nr 3, 2005, s. 201-210; MOŻ, *Szyfrowe prace*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 1-2 IV 2000; eadem, *Święto w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 13 IV 2000; olp., *Dwie kolekcje na jubileusz*, „Kurier Poranny”, 29 III 2000; O. Pacewicz, *Sztuka jeszcze gorąca*, „Kurier Poranny”, 3 IV 2000; eadem, *Trzy pytania*, „Kurier Poranny”, 3 IV 2000

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa z okazji jubileuszu trzydziestopięcioletnia Galerii Arsenał, prezentowana w Państwowym Muzeum w Białymstoku (Ratusz)

1 IV – 14 V, Kolekcja II. Krzysztof Bednarski, Tomasz Ciecierski, Marta Deskur, Hannes Forster, Igor Kaszkurewicz, Marek Kijewski, Grzegorz Klaman, Zofia Kulik, Konrad Kuzyszyn, Natalia LL, Leszek Lewandowski, Hanna Łuczak, Wojciech Łazarczyk, Robert Maciejuk, Antoni Mikołajczyk, Jarosław Modzelewski, Małgorzata Niedzielko, Boris Nieslony, Odili Donald Odita, Andrzej Peptoński, Mariola Przyjemka, Józef Robakowski, Mirosław Rogala, Susanna Harwood Rubin, Łukasz Skąpski, Mikołaj Smoczyński, Andrzej Szewczyk, Leon Tarasewicz, Agnieszka Tarasiuk, Jerzy Truszkowski, Waldemar Umiałowski, Zbigniew Warpechowski. Kurator: Monika Szewczyk

[kat.]

Galeria Arsenał, Galeria Arsenał, Białystok 2000, katalog w formie okolicznościowego folderu: 18 pocztówek z wydarzeń, jakie miały miejsce w Arsenale w latach 1990-2000; informator z nie sygn. tekstem o historii Galerii, listą artystów, których prace znajdują się w kolekcjach: *Trzy nurty. Realizm – Metafora – Geometria (1965-1985)* oraz *Kolekcji II (1990-1999)*, wybraną bibl. dotyczącą Galerii, fragmentem tekstu Jerzego Truszkowskiego *Arsenał sztuki w Białymstoku* („EXIT. Nowa Sztuka w Polsce”, 2 (34)/1998, ss. 1710-1713), planem wnętrza Galerii, kalendarium działalności Arsenалу w latach 1991-2000, listą prezentacji Galerii Arsenał za granicą w latach 1995-1998, 6 il.

[bibl.]

Ł. Gorczyca, *35-lecie Galerii Arsenał w Białymstoku*, „Art & Business”, nr 5, 2000, s. 8; kon, *Dwie ekspozycje jubileuszowe Arsenалу*, „Gazeta Współczesna”, 31 III 2000; Kamil Kopania, *Kolekcja II Galerii Arsenał w Białymstoku*, www.bunkier.com.pl (Archiwum Galerii Arsenał); idem, *Kolekcja II Galerii Arsenał w Białymstoku*, „Kresy”, nr 3, 2005, s. 201-210; MOŻ, *Szyfowe prace*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 1-2 IV 2000; eadem, *Święto w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 13 IV 2000; olp., *Dwie kolekcje na jubileusz*, „Kurier Poranny”, 29 III 2000; O. Pacewicz, *Sztuka jeszcze gorąca*, „Kurier Poranny”, 3 IV 2000

[dok.]

Plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa z okazji jubileuszu trzydziestopięciolecia Galerii Arsenał

1 IV – 14 V, Mirosław Filonik. Daylight System. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

B. Czubak, *Wszystko rozgrywa się na poziomie wizualnym, wizualnej rzeczywistości bądź nierzeczywistości. Z Mirosławem Filonikiem rozmawia Bożena Czubak*, w: B. Czubak (red.), *Mirosław Filonik. Daylight System*, kat. wyst., Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia, Gdańsk 2002, s. 15-16; kon, *Dwie ekspozycje jubileuszowe Arsenалу*, „Gazeta Współczesna”, 31 III 2000; MOŻ, *Szyfowe prace*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 1-2 IV 2000; eadem, *Święto w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 13 IV 2000

[dok.]

Plakat; zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Instalacja świetlna na budynku Galerii Arsenał. Wystawa towarzysząca obchodom jubileuszu trzydziestopięciolecia galerii.

18 V, Diffusion Ensemble (Mazzoli, Robert Knuth i inni). Dyfuzja „Red Radio”

[bibl.]

JER, *Jubileuszowe spotkania ze sztuką współczesną*, „Kurier Poranny”, 20 V 2000; JER, *Inne spojrzenie*, „Kurier Poranny”,

22 V 2000; MOŻ, *Zakaz spania, rozmowa z Robertem Knuthem i Jerzym Mazzollem*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 19 V 2000; eadem, *Szalona improwizacja*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20-21 V 2000

[dok.]

Informator, *XV Dni Sztuki Współczesnej, 12-18 maja 2000*

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XV Dni Sztuki Współczesnej

19 V, Anna Baumgart. *Filmy o miłości*

[bibl.]

JER, *Jubileuszowe spotkania ze sztuką współczesną*, „Kurier Poranny”, 20 V 2000; MOŻ, *Prowokacja w Arsenale*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 19 V 2000

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XV Dni Sztuki Współczesnej

19 V, *Wiec Wyborczy Kandydatki na Prezydenta RP Wiktorii Cukt. Pokaz multimedialny Centralnego Urzędu Kultury Technicznej*

[bibl.]

JER, *Inne spojrzenie*, „Kurier Poranny”, 22 V 2000; JER, *Jubileuszowe spotkania ze sztuką współczesną*, „Kurier Poranny”, 20 V 2000; MOŻ, *Prowokacja w Arsenale*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 19 V 2000; eadem, *Usta Wiktorii*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 22 V 2000

[dok.]

Zaproszenie; informator, *XV Dni Sztuki Współczesnej, 12-18 maja 2000*

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XV Dni Sztuki Współczesnej

25 V – 11 VI, Patrick Bailly-Cowell. *Sur le fil – on the edge – na krawędzi*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Patrick Bailly-Cowell, Sur le fil – on the edge – na krawędzi, Galeria Arsenał, Białystok 2000, tekst: M. Mac Dougall, *Skok anioła*, bio., tłum. ang., 9 il.

[bibl.]

M. M. Dougall, *Le Jurassien de l'Est*, „Le Progrès”, 3 X 2000

[dok.]

Informator, *XV Dni Sztuki Współczesnej, 12-18 maja 2000*

[inf. dodatkowe]

Wernisażowi towarzyszył performance Patricka Bailly-Cowella

Wystawa i performance w ramach XV Dni Sztuki Współczesnej

19 V – 11 VI, Kijewski/Kocur. *Bit Idol Sant*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

JER, *Jubileuszowe spotkania ze sztuką współczesną*, „Kurier Poranny”, 20 V 2000; JER, *Inne spojrzenie*, „Kurier Poranny”,

22 V 2000; MOŻ, *Prowokacja w Arsenale*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 19 V 2000; eadem, *Kocur w obrazie*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 25 V 2000

[dok.]

Zaproszenie; plakat; ulotka towarzysząca wystawie – tekst Kijewskiego/Kocura

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XV Dni Sztuki Współczesnej

19 V – 8 VI, Colomban Mougnot. *Obrazy/Reliefy*

[bibl.]

JER, *Jubileuszowe spotkania ze sztuką współczesną*, „Kurier Poranny”, 20 V 2000; idem, *Inne spojrzenie*, „Kurier Poranny”, 22 V 2000; MOŻ, *Prowokacja w Arsenale*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 19 V 2000

[dok.]

Zaproszenie; plakat; informator *XV Dni Sztuki Współczesnej, 12-18 maja 2000*

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XV Dni Sztuki Współczesnej

9 VI, Patrick Bailly-Cowell. *Performance*

[inf. dodatkowe]

Performance na zakończenie wystawy *Sur le fil – on the edge – na krawędzi*. Miejsce: okolice Pałacu Branickich

15 VI – 23 VII, Agata Michowska. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Agata Michowska, Galeria Arsenał, Białystok 2000, teksty: A. M. Leśniewska, *Formowanie przestrzeni*, Agata Michowska, bio., spis il., tłum. ang., 20 il.

[bibl.]

ka, *Konstrukcje przestrzeni*, „Gazeta Współczesna”, 15 VI 2000; OLP, *Twardziel i afrodyta*, „Kurier Poranny”, 19 VI 2000

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Białegostoku, prezentowana wcześniej (28 IV – 30 V 2000) w Galerii Sektor I Górnośląskiego Centrum Kultury w Katowicach (wspólny kat. wyst.)

15 VI – 23 VII, Jarosław Bartołowicz. *Prace fotograficzne*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

ka, *Konstrukcje przestrzeni*, „Gazeta Współczesna”, 15 VI 2000; OLP, *Twardziel i afrodyta*, „Kurier Poranny”, 19 VI 2000

[dok.] Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Białegostoku

15 VI – 23 VII, Esther Ferrer. *Installation geometrique*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Esther Ferrer, Galeria Arsenał, Białystok 2000, teksty: Ł. Guzek, *Geometria i obecność*, bio., tłum. ang., 15 il.

[bibl.]
 ka, *Konstrukcje przestrzeni*, „Gazeta Współczesna”, 15 VI 2000; OLP, *Twardziel i afrodyta*, „Kurier Poranny”, 19 VI 2000
 [dok.]
 Zaproszenie; plakat
 [inf. dodatkowe]
 Wystawa w ramach Dni Białegostoku

16 VI, Esther Ferrer. Performance. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat.]
Esther Ferrer, Galeria Arsenał, Białystok 2000, tekst: Ł. Guzek, *Geometria i obecność*, bio., tłum. ang., 15 il.
 [bibl.]
 ka, *Konstrukcje przestrzeni*, „Gazeta Współczesna”, 15 VI 2000
 [dok.]
 Zaproszenie
 [inf. dodatkowe]
 Prezentacja w ramach Dni Białegostoku

15 XII 2000 – 14 I 2001, Andrzej Dworakowski. Odliczanie. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]
 JER, *Rodzinne spotkanie w „Arsenale”*, „Kurier Poranny”, M. Żmijewska, *Świat ze stołem*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 22 XII 2000; eadem, *Tajemnica stołu*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 7 I 2001; A. Żywno, *Tych lat nie odda nikt...*, „Gazeta Współczesna”, 5-7 I 2001
 [dok.]
 Zaproszenie

15 XII 2000 – 14 I 2001, Tych lat nie odda nikt. Zbiory z lat 1960-1985. Georgi Andreev, Alicja Chorociej, Sławomir Chudzik, Janusz Debis, Tadeusz Gajl, Wiesław Jurkowski, Aleksander Kozyrski, Jerzy Lengiewicz, Dorota Łabanowska, Jerzy Łabanowski, Izabela Marcjan, Irena Musielak, Stefan Rybi, Antoni Szymaniuk, Mikołaj Wołkowycki, Jerzy Zinkow

[bibl.]
 JER, *Rodzinne spotkanie w „Arsenale”*, „Kurier Poranny”; M. Żmijewska, *Tajemnica gęsi*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 28 XII 2000
 [dok.]
 Zaproszenie

Poznań, Galeria ON

6 – 12 IV, Agnieszka Tarasiuk (muzyka: Janusz Borysiak). Stado i Żaloty. Instalacje wideo i rysunki

[dok.]
 Zaproszenie; plakat
 [inf. dodatkowe]
 Wystawa z okazji jubileuszu trzydziestopięciolecia Galerii Arsenał

Katowice, Górnośląskie Centrum Kultury, Galeria Sektor I

28 IV – 30 V, Agata Michowska. Kurator: Leszek Lewandowski

[kat. wyst.]

Agata Michowska, Galeria Arsenał, Białystok 2000, teksty: A. M. Leśniewska, *Formowanie przestrzeni*, A. Michowska, bio., spis il., tłum. ang., 20 il.

[inf. dodatkowe]

Wystawa z okazji jubileuszu trzydziestopięcioletnia Galerii Arsenał, później prezentowana również w Galerii Arsenał w Białymstoku (15 VI – 23 VII 2000)

Francja, Strasbourg, Sielska Gallery

16 VI – 7 VII, Transmissions. Robert Maciejuk, Krzysztof M. Bednarski, Tomasz Ciecierski, Marta Deskur, Mirosław Rogala, Natalia LL, Wojciech Łazarczyk, Agnieszka Tarasiuk, Konrad Kuzyszyn, Leszek Lewandowski, Jerzy Truszkowski, Mikołaj Smoczyński, Zofia Kulik, Małgorzata Niedzielko, Marek Kijewski, Grzegorz Klaman. Kurator: Monika Szewczyk, współpraca: Monika Sielska

[kat. wyst.]

Transmissions, Sielska Gallery, b. m i d. [Strasbourg 2000], tekst: M. Szewczyk, bio., tłum. ang. i fr., 16 il.

[bibl.]

Serge Hartmann, *Humeurs polonaises à Strasbourg*, „Dernières Nouvelles d'Alsace”, 1 VII 2000

[dok.]

Zaproszenie

2001

19 I – 11 II, Barbara Kasprzycka. Proces. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

M. Godlewska-Siwerska (red.), *Barbara Kasprzycka. Proces*, Galeria Arsenał, Białystok 2001, tekst: M. Morzuch, *Skrawki życia. Razem czy osobno*, bio., tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

M. Żmijewska, *Komórka jak mgławica*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 24 I 2001; MOŻ, *Komórka jak plaster miodu*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 26 I 2001

[dok.]

Zaproszenie

19 I – 11 II, Włodzimierz Jan Zakrzewski. Obrazy i rysunki z lat 90. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Włodzimierz Jan Zakrzewski. Obrazy i rysunki z lat 90., Galeria Arsenał, Białystok 2001, tekst: W. Baraniewski, *Aeropictura. Uwagi o ostatnich pracach Włodzimierza Jana Zakrzewskiego*, bio., bibl., tłum. ang., 5 il.

[dok.]

Zaproszenie

19 I – 11 II, Piotr Kurka. *Konflikt między dobrem a złem jest chorobą umysłu.* Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Piotr Kurka. Konflikt między dobrem a złem jest chorobą umysłu, Galeria Arsenał, Białystok 2001, teksty: M. Wasilewski, *Może to jest przewrotność. Rozmowa z Piotrem Kurką*, M. Wasilewski, bio., bibl., tłum. ang., 18 il.

[bibl.]

KEZ, *Powroty do źródeł*, „Kurier Poranny”, 22 I 2001; M. Żmijewska, *Dobro w halce*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 27-28 I 2001

[dok.]

Zaproszenie

16 II – 25 III, Waldemar Regucki. *Czerwony.* Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Waldemar Regucki. Czerwony, Białystok 2001, tekst: A. Kisielewski, *Struktury malarskie Waldemara Reguckiego*, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

K. E. Zdanowicz, *Artystyczne przestrzenie*, „Kurier Poranny”, 19 II 2001; MOŻ, *Czerwone w galerii*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20 II 2001; M. Żmijewska, *Kolor się ściele*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 II 2001; A. Żywno, *Współczesny niepokój*, „Gazeta Współczesna”, 23-25 II 2001

[dok.]

Zaproszenie

16 II – 25 III, Janusz Debis. *Malarstwo*

[kat. wyst.]

Janusz Debis. Malarstwo, Galeria Arsenał, Białystok 2001, tekst: A. Koziara, bio., tłum. fr., 4 il.

[bibl.]

K. E. Zdanowicz, *Artystyczne przestrzenie*, „Kurier Poranny”, 19 II 2001; A. Żywno, *Współczesny niepokój*, „Gazeta Współczesna”, 23-25 II 2001

[dok.]

Zaproszenie

16 II – 25 III, *DOM*. Wystawa pracowników Katedry Rysunku, Malarstwa i Rzeźby Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej. Andrzej Dworakowski, Krzysztof Jakubowski, Tomasz Kukawski, Grzegorz Łoś

[bibl.]

K. E. Zdanowicz, *Artystyczne przestrzenie*, „Kurier Poranny”, 19 II 2001; MOŻ, *DOM w Arsenale*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 17-18 II 2001; MOŻ, *Czerwone w galerii*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 20 II 2001; M. Żmijewska, *Kolor się ściele*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 II 2001; A. Żywno, *Współczesny niepokój*, „Gazeta Współczesna”, 23-25 II 2001

[dok.]

Zaproszenie

5 IV, Zbigniew Warpechowski. Performance *Nowela pt. „Polonez Wielkopostny”*

[kat. wyst.]

Hybrid Dwellings, Galeria Arsenał, Białystok 2001, tekst: D. Carvalho, *Domy hybrydy*, spis artystów biorących udział w projekcie, 10 il.

[bibl.]

AGAG, *Przymusowy post?*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 6 IV 2001

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowa]

Performance towarzyszący wystawie *Hybrid Dwellings* (6 IV – 13 V)

6 IV – 13 V, *Hybrid Dwellings*. Perry Bard, Sheila Batiste, Andrzej Bąkowski, Luciezar Boyadjiev, Frank Bramblett, Izabella Gustowska, Jenny Marketou, Ann Naldrett, Alex Villar, Zbigniew Warpechowski. Kurator: Denise Carvalho

[kat. wyst.]

Hybrid Dwellings, Galeria Arsenał, Białystok 2001, tekst: D. Carvalho, *Domy hybrydy*, spis artystów biorących udział w projekcie, 10 il.

[bibl.]

AGAG, *Domy-hybrydy*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 7-8 IV 2001; M. Bakke, *Uwodzące hybrydy*, „Arteon”, nr 7, 2001, s. 12-13; A. Gregorcuk, *Hybryda o tysiącu twarzach*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 9 IV 2001; *Hybrydy z Ameryki*, www.raster.art.pl, 8 IV 2001 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); ka, *Mieszkania-hybrydy*, „Gazeta Współczesna”, 9 IV 2001; J. Szerszunowicz, *Arsenał hybryd współczesnych*, „Kurier Poranny”, 9 IV 2001; M. Wasilewski, *Hybrid Dwellings*, „Springerin”, nr 2, 2001, s. 66-67

[dok.]

Zaproszenie; mpis, *Tytuł: Mieszkania hybrydowe, Dyrektor projektu: Denise Carvalho, Opis: Denise Carvalho*; ulotka do prezentacji Jenny Marketou: *Translocal. Bring a picnic and enjoy. Camp in my tent. Urządź sobie piknik i ciesz się. Biwakuj w moim namiocie, kwiecień/maj 2001, Galeria Arsenał Białystok*

18 V – 17 VI, *Relaks*. Andrzej Błachut i Honorata Mochalska, Rafał Bujnowski, Hubert Czerepok, Barbara Kasprzycka, Marcin Maciejowski, Anna Niesterowicz, Dorota Nieznalska, Paulina Ołowska, Zbigniew Rogalski, Wilhelm Sasnal, Julita Wójcik, Wojciech Zasadni.

Kurator: Łukasz Gorczyca

[kat. wyst.]

Relaks, Galeria Arsenał, Białystok 2001, teksty: Ł. Gorczyca, *Relaks. Nowy Targ*, krótkie wypowiedzi każdego z artystów biorących udział w wystawie, bio., tłum. ang., 11 il.

[bibl.]

Ł. Gorczyca, *Relaks trwa w Białymstoku*, www.raster.art.pl, 20 V 2001 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); J. Szerszunowicz, *Gwarne spotkania ze sztuką*, „Kurier Poranny”, 21 V 2001; M. Żmijewska, *I trumna, i but. Rozmowa z Łukaszem Gorczycą*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 18 V 2001; MOŻ, *Relaks pod lupą*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 18 V 2001; MOŻ, POŁ, *Trzaski, dada i trumna*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 V 2001; J. Żebrowska, *Relaks?*, „Art & Business”, nr 7-8, 2001, s. 87

[bibl. polemik]

Awantura o malutką lżę, www.raster.art.pl, 17 VI 2001 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); KAYA,

Cenzor z urzędu?, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 4 VI 2001; Wojciech Kibitlewski, *Co oni prezentują! Rozmowa z Józefem Racewiczem*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 4 VI 2001; W. Kocołowski, *Zbyszek i Hubert na srebrnym globie*, „Przekrój”, nr 43, 2001; S. Szablowski, *Magistrowie obłądu*, „City Magazine”, nr 10, 2001

[dok.]

Zaproszenie; ulotka towarzyszące wystawie: bio. każdego z artystów biorących udział w projekcie, tekst Łukasza Gorczyca; folder i ulotka, *XVI Dni Sztuki Współczesnej, 18-28 maja 2001*

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XVI Dni Sztuki Współczesnej

18 V, Julita Wójcik. Zdarzenie *Psie pole*

[bibl.]

M. Żmijewska, *I trumna, i but. Rozmowa z Łukaszem Gorczycą*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 18 V 2001

[inf. dodatkowe]

Miejsce zdarzenia: Ogrody Branickich

Zdarzenie towarzyszące wystawie *Relaks* (18 V – 17 VI)

Prezentacja w ramach XVI Dni Sztuki Współczesnej

19 V, Zdzisław Kwiatkowski. Performance

[bibl.]

J. Szerszunowicz, *Gwarme spotkania ze sztuką*, „Kurier Poranny”, 21 V 2001; MOŻ, POŁ, *Trzaski, dada i trumna*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 V 2001; A. Żywno, *Stygmaty świata współczesnego*, „Gazeta Współczesna”, 21 V 2001

[bibl. polemik]

W. Kibitlewski, *Co oni prezentują! Rozmowa z Józefem Racewiczem*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 4 VI 2001

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XVI Dni Sztuki Współczesnej

19 V, Kiril Panteleev. Performance

[bibl.]

J. Szerszunowicz, *Gwarme spotkania ze sztuką*, „Kurier Poranny”, 21 V 2001; MOŻ, POŁ, *Trzaski, dada i trumna*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 V 2001

[dok.]

Zaproszenie; odrębna notatka artysty na temat tego, czym jest performance

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XVI Dni Sztuki Współczesnej

19 V, Waldemar Tatarczuk. Performance „...”

[bibl.]

J. Szerszunowicz, *Gwarme spotkania ze sztuką*, „Kurier Poranny”, 21 V 2001; MOŻ, POŁ, *Trzaski, dada i trumna*, „Gazeta

w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 V 2001; A. Żywno, *Stygmaty świata współczesnego*, „Gazeta Współczesna”, 21 V 2001

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XVI Dni Sztuki Współczesnej

19 V, Leszek Knaflewski. *Koncert na trumnie elektrycznej*

[bibl.]

J. Szerszunowicz, *Gwarne spotkania ze sztuką*, „Kurier Poranny”, 21 V 2001; MOŻ, POŁ, *Trzaski, dada i trumna*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 V 2001

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XVI Dni Sztuki Współczesnej

19 V, Chantal Labinski. *Performance*

[bibl.]

J. Szerszunowicz, *Gwarne spotkania ze sztuką*, „Kurier Poranny”, 21 V 2001; MOŻ, POŁ, *Trzaski, dada i trumna*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 21 V 2001

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Interwencja w przestrzeni miejskiej (dziedziniec Galerii Arsenał). Akcja w ramach XVI Dni Sztuki Współczesnej

22 VI – 19 VIII, *Here & Now*. Byron Kim, Wojciech Łazarczyk, Robert Maciejuk, Olivier Mosset, Odili Donald Odita, Steven Parrino, Mikołaj Smoczyński, Leon Tarasewicz. Kurator: Monika Szewczyk; kurator ze strony USA: Odili Donald Odita; współpraca ze strony Galerii Zachęta w Warszawie: Gabriela Świtek

[kat. wyst.]

Here & Now, Białystok 2001, teksty: L. Wei, „*Tu i teraz*”, M. A. Potocka, *Czym było i czym stało się malarstwo?*, bio., teksty w języku pol. i ang., 17 il.

[bibl.]

JER, *Monika Szewczyk w Zachęcie*, „Kurier Poranny”, 15 V 2001; ka, *Tu i teraz*, „Gazeta Współczesna”, 15 V 2001; A. Kowalska, *Tu i teraz malarstwa*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 15 V 2001; MOŻ, *Here & Now*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 22 VI 2001; MOŻ, *Here & Now bez Tarasewicza*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 22 VI 2001; nie sygn., *Here & Now w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 21-24 VI 2001; nie sygn., „*Here & Now – ostatnie dni*”, „Kurier Poranny”, 9-12 VIII 2001; O. D. Odita (moderator dyskusji), *The Artists of 'Here & Now' Talk About Painting and Poland*, „NY Arts”, July/August 2001, s. 10-11 (wypowiedzi: Byron Kim, Wojciech Łazarczyk, Robert Maciejuk, Olivier Mosset, Odili Donald Odita, Steven Parrino); J. Szerszunowicz, *Malarze nie-obrazów*, „Kurier Poranny”, 25 VI 2001; M. Żmijewska, *Czerwone wino, zgiełk i kaloryfer*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 5 VII 2001; A. Żywno, *Tu i teraz*, „Gazeta Współczesna”, 27-29 VII 2001

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Miasta Białegostoku, prezentowana wcześniej w Galerii Sztuki Współczesnej Zachęta w Warszawie (14 V – 17 IV)

22 VI – 19 VIII, Agnieszka Tarasiuk. *Klepsydra*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[bibl.]

J. Szerszunowicz, *Malarze nie-obrazów*, „Kurier Poranny”, 25 VI 2001

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Miasta Białegostoku

22 VI, Mazzoll & Arhythmic Vision Perfection. Koncert audiowizualny. Mazzoll & Arhythmic Perfection – dźwięk, Agnieszka Tarasiuk – projekcja wideo

[bibl.]

JUL, *Ptaki, woda i dzieci*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 23-24 VI 2001

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach Dni Miasta Białegostoku

7 IX – 7 X, Jacques Toussaint. *Between dream and reality*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

M. Godlewska-Siwerska (red.), *Jacques Toussaint. Między snem a rzeczywistością / Tra sogno e realtà*, Galeria Arsenał, Białystok 2001, teksty: A. Pansera, *Jacques Toussaint. Sztuka i design, znak i rzeczywistość*, J. Toussaint, bio., teksty w języku pol. i wł., 5 il.

[bibl.]

D. Baroni, L. Cavadini (red.), *Jacques Toussaint. Art Works*, Rovereto, Trento 2004, s. 128-131; ka, *Ultrafioletowy zawal serca*, „Gazeta Współczesna”, 10 IX 2001; A. Mierzyńska, *Gra z emocjami?*, „Gazeta Współczesna”, 21 IX 2001; PIO, *Nieznośna lekkość zwykłości...*, „Kurier Poranny”, 10 IX 2001; MOŻ, *Niebiesko w galerii*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 8-9 IX 2001; M. Żmijewska, *Nuda i bajka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 17 IX 2001

[dok.]

Zaproszenie

7 IX – 7 X, Magisters (Hubert Czerepok, Zbigniew Rogalski). *Greatest Hits*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

ka, *Ultrafioletowy zawal serca*, „Gazeta Współczesna”, 10 IX 2001; W. Kocołowski, *Zbyszek i Hubert na srebrnym globie*, „Przekrój”, nr 43, 2001; A. Mierzyńska, *Gra z emocjami?*, „Gazeta Współczesna”, 21 IX 2001; PIO, *Nieznośna lekkość zwykłości...*, „Kurier Poranny”, 10 IX 2001; S. Szablowski, *Magistrowie obłądu*, „City Magazine”, nr 10, 2001; M. Żmijewska, *Nuda i bajka*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 17 IX 2001

[dok.]

Zaproszenie

12 X – 16 XI, Dorota Nieznalska. *Pasja*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Dorota Nieznalska. *'Pasja' – Pochwała męskości*, Białystok 2001, tekst: M. Zwolicka, *Dorota Nieznalska. 'Pasja' – Pochwała męskości*, bio., tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

ka, *Po dwóch stronach lustra*, „Gazeta Współczesna”, 15 X 2001; *Nowe wystawy*, www.raster.art.pl, 21 X 2001 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); M. Żmijewska, *Mięśnie, serce, miłość*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 18 X 2001; K. E. Zdanowicz, *Słodkie i drapieżne*, „Kurier Poranny”, 15 X 2001

12 X – 16 XI, Dorota Podlaska. *Stare i nowe przypadki sercowe*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Dorota Podlaska. *Co się czasem śni*, Białystok 2001 (książeczka autorska – zbiór narracyjnie ułożonych obrazków z tekstem pod każdym z nich)

[bibl.]

ka, *Po dwóch stronach lustra*, „Gazeta Współczesna”, 15 X 2001; *Nowe wystawy*, www.raster.art.pl, 21 X 2001 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); M. Żmijewska, *Mięśnie, serce, miłość*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 18 X 2001; K. E. Zdanowicz, *Słodkie i drapieżne*, „Kurier Poranny”, 15 X 2001

[dok.]

Zaproszenie; ulotka z wystawy – bio. artystki

22 XI – 26 XII, Biały Salon Sztuk Pięknych. Triennale 2001. Białystok – Łomża – Suwałki. Teresa Adamowska, Roman Borawski, Magdalena Chodorowska, Marek Chomczyk, Lena Dąbrowska, Zofia Dembińska, Andrzej Dworakowski, Janina Jezierska, Agnieszka Jezierska, Wiesław Jurkowski, Barbara Kapuścińska, Przemysław Karwowski, Krzysztof Koniczek, Irena Krzywińska, Tomasz M. Kukawski, Irena Lisiewicz, Dorota Łabanowska, Mieczysław Mazur, Andrzej Muszyński, Bronisława Mytnik, Władysław Niewęglowski, Zdzisław Parczyński, Jarosław Perszko, Anna Podworska, Stefan Rybi, Wiktoria Tołłoczko-Tur, Włodzimierz Tyc, Jerzy Uszko, Jan Wakuliński, Stanisław Wakuliński, Beata Wasilewicz-Szewko, Józef Wojciechowski, Justyna Worowska, Urszula Zawadzka-Wyrzykowska, Józef Zdziech. Kurator: Agnieszka Jezierska

[kat. wyst.]

Biały Salon Sztuk Pięknych. Białystok – Łomża – Suwałki 2001, Związek Polskich Artystów Plastyków, Białystok b. m. i d. [Białystok 2001], wstęp: Mieczysław Mazur, bio., 35 il.

[bibl.]

JER, *Salon z pewnością towarzyski*, „Kurier Poranny”, 26 XI 2001; ka, *Salon podlaskich plastyków*, „Gazeta Współczesna”, 30 XI – 2 XII 2001; M. Żmijewska, *Kogut, gęba, Wenus 2000*, „Gazeta w Białymstoku”, dodatek lokalny do „Gazety Wyborczej”, 28 XI 2001

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowa]

Wystawa prezentowana także w Galerii Bonar w Łomży oraz Galerii Chłodna 20 w Suwałkach

Warszawa, Galeria Sztuki Współczesnej Zachęta

14 V – 17 VI, *Here & Now*. Byron Kim, Wojciech Łazarczyk, Robert Maciejuk, Olivier Mosset, Odili Donald Odita, Steven Parrino, Mikołaj Smoczyński, Leon Tarasewicz. Kurator: Monika Szewczyk; kurator ze strony USA: Odili Donald Odita; współpraca ze strony Galerii Zachęta w Warszawie: Gabriela Świtek

[kat. wyst.]

Here & Now, Białystok 2001, teksty: L. Wei, „*Tu i teraz*”, M. A. Potocka, *Czym było i czym stało się malarstwo?*, bio., teksty w języku pol. i ang., 17 il.

[bibl.]

M. Decker, *Śladem ściekającej z obrazu farby*, „*Życie*”, 16 V 2001; M. Jabłoński, *Triumf Klasyki*, „*Życie Warszawy*”, 17 V 2001; KALIS, *Here and Now*, „*Życie Warszawy*”, 25 V 2001; A. Kowalska, *Poza obraz*, „*Gazeta Stołeczna*”, dodatek lokalny do „*Gazety Wyborczej*”, 15 V 2001; O. D. Odita (moderator dyskusji), *The Artists of 'Here & Now' Talk About Painting and Poland*, „*NY Arts*”, July/August 2001, s. 10-11 (wypowiedzi: *Byron Kim, Wojciech Łazarczyk, Robert Maciejuk, Olivier Mosset, Odili Donald Odita, Steven Parrino*); TOP, *Tu i teraz abstrakcji*, „*Życie Warszawy*”, 14 V 2001

[dok.] Zaproszenie

Czechy, Opava, Dům umění a bývalý kostel sv. Václava

30 X – 2 XII, *Kolmo k ose II*. Pavel Doskočil, Martin Zet, Pavel Kopřiva, Jiří Surůvka, Petr Lasáček, Zdena Kolečková, Michaela Thelenová, František Kowolowski, David Moješčík, Jaroslav Kolář, Jiří Šigut, Marek Pražák – Czechy. Kuratorzy: Kamil Drabina, Jiří Surůvka, Michal Koleček; Bohdan Hostiňák, Anna Daučíková, Peter Kalmus, Peter Janáček, Stano Filko – Słowacja. Kurator: Dušan Brozman; Marek Kijewski, Konrad Kuzyszyn, Robert Maciejuk, Marek Wasilewski, Małgorzata Niedzielko – Polska. Kurator: Monika Szewczyk. **Wystawiający w charakterze gości: Rudolf Härdi (Szwajcaria), Tobias Stengel (Niemcy), Dariusz Fodczuk (Polska), Avdėj Ter-Oganjan (Rosja), Kafron – Klaudia Kafúnová i Nora Rónaiová (Słowacja), Stanislav Cigoš (Czechy)**

[kat. wyst.]

Kolmo k ose II, b. m. i d., teksty: J. Surůvka, *Kolmo k ose podruhé ale jinak...*, J. Surůvka, 43 il.

[bibl.]

M. Jiroušek, *Dům patří projektu Kolmo k ose II*, „*Mf dnes*”, 30 X 2001; mok, *V Domě umění hostí mezinárodní výstavu*, „*Region*”, 23 IX 2001; K. E. Zdanowicz, *Miš panda w gotyckim kościele*, „*Kurier Poranny*”, 14 XI 2001

[dok.]

Zaproszenie; plakat

2002

18 I – 18 II, *Get out! An Exhibition on the Subject of Going Away. Precz stąd! Wystawa o odchodzeniu*. Germinations 13. Roman Dziadkiewicz, Lise Harlev, Laura Horelli, Ruth Kaaserer, Mari Laanemets, Silke Otto-Knapp, Anny Öztürk, Sibel Öztürk, Lucie Renneboog, Anri Sala, Killu Sukmit, Jun Yang. Kurator: Søren Grammel

[kat. wyst.]

Get out! An Exhibition on the Subject of Going Away. Precz stąd! Wystawa o odchodzeniu, Bonn 2002, teksty: S. Grammel (tekst o projekcie oraz cztery krótkie wypowiedzi: *Europa 1, Wymiana kulturalna, Pieniądze, Europa 2*),

V. Rattemeyer, M. Szewczyk, teksty, rozmowy, wypowiedzi i bio. artystów: Anny i Sibel Öztürk, Ruth Kaaserer, Laura Horelli, Mari Laanemets i Killu Sukmit, Jun Yang, Roman Dziadkiewicz & SAOZ, Anri Sala, Lucie Renneboog, bio. i repr. pracy: Silke Otto-Knapp, Lise Harlev, dane dotyczące wystawy, informacja o pozostałych wystawach w ramach Germinations 13, lista koordynatorów projektu Germinations 13, lista uczestników dyskusji o wymianie kulturalnej, lista sponsorów projektu, teksty w języku pol. i ang.

[bibl.]

JER, „*Precz stąd!*” – wystawa wielkich nadziei, „Kurier Poranny”, 21 I 2002; ka, *Precz stąd!*, „Gazeta Współczesna”, 25-27 I 2002; MOŻ, *Precz stąd! Wystawa o odchodzeniu*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19-20 I 2002; nn, *Weekendowa pigułka kulturalna*, „Kurier Poranny”, 17-20 I 2002; M. Ohnemus, *Get out! An Exhibition on the Subject of Going Away*, „Springerin”, nr 1, 2002, s. 57-58; J. Szerszunowicz, *Arsenał wchodzi do Europy*, „Kurier Poranny”, 16 I 2002 (rozmowa z Moniką Szewczyk); *Wynocha z/do Białegostoku!*, www.raster.art.pl, 20 I 2002 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); *Zuj zaciska pasa*, www.raster.art.pl, 9 IX 2001 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); M. Żmijewska, *Precz stąd!*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 25 I 2002

[dok.]

Zaproszenie; plakat; folder reklamowy informujący o wystawach w ramach Germinations 13 we Francji, Polsce, Irlandii, Węgrzech i Finlandii; folder Allianz Kulturstiftung z informacjami o wspieranych projektach, w tym Germinations 13; ulotka do wystawy informująca o projekcie, jego założeniach i celach

19 I, Roman Dziadkiewicz. Performance *The Camel Workshop*

[inf. dodatkowe]

Performance towarzyszący wystawie *Get out! An Exhibition on the Subject of Going Away* w ramach Germinations 13

26 II – 17 III, Małgorzata Niedzielko. *Światło i mrok pochodzą z tego samego źródła*. Kurator:

Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Małgorzata Niedzielko, Galeria Arsenał, Białystok 2002, teksty: fragment traktatu filozoficznego René Descartes'a *Człowiek. Opis ciała ludzkiego* w tłum. A. Bednarczyka (PWN, Warszawa 1989), A. M. Leśniewska, *Rozświetlanie ciemności*, M. Ujma, spis prac z dokładnym opisem, bio., bibl., tłum. ang., 9 il.

[bibl.]

JER, *Duch w marynarce*, „Kurier Poranny”, 27 II 2002; ka, *Rzeźba w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 27 II 2002; A. M. Leśniewska, *Rozświetlanie ciemności*, „Czas Kultury”, nr 2, 2002, s. 87-89; M. Żmijewska, *Róża, garnitur i odwieczne kłopoty*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 28 II 2002

[dok.] Zaproszenie

26 II – 17 III, Jan Kucz. *Garnitury*

[bibl.]

JER, *Duch w marynarce*, „Kurier Poranny”, 27 II 2002; ka, *Rzeźba w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 27 II 2002; M. Żmijewska, *Róża, garnitur i odwieczne kłopoty*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 28 II 2002

[dok.] Zaproszenie

26 II – 17 III, Małgorzata Brygida Dunaj. *Cztery strony świata*

[kat. wyst.]

Małgorzata Brygida Dunaj. *The Wind Rose*, Galeria Arsenał, Białystok 2002, teksty: D. Tomaszuk (krótkie formy poetyckie), M. Ujma, *Róża Wiatrów*, J. Ciesielska, *Cztery strony świata*, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

JER, *Duch w marynarce*, „Kurier Poranny”, 27 II 2002; ka, *Rzeźba w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 27 II 2002; M. Żmijewska, *Róża, garnitur i odwieczne kłopoty*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 28 II 2002

[dok.]

Zaproszenie

5 IV – 12 V, Marzanna Morozewicz. MM. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Marzanna Morozewicz. MM, Galeria Arsenał, Białystok 2002, teksty: J. Brach-Czaina, *Maski, łuski, pisanki*; G. Borkowski, *Możliwości malarstwa (czyli MM)*, bio., tłum. ang. 4 il.

[bibl.]

JER, *Kobiecość i eksperymentatorzy*, „Kurier Poranny”, 8 IV 2002; ka, *Przestrzeń malowana*, „Gazeta Współczesna”, 8 IV 2002; M. Żmijewska, *Kubik i erotyzm*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11 IV 2002.

[dok.]

Zaproszenie; ulotka z bio. artystki; ulotka ze spisem publikacji Marzanny Morozewicz

5 – 21 IV, Przemysław Kozanowski. 2 m². Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Przemysław Kozanowski. 2 m², Galeria Arsenał, Białystok 2002, tekst: J. Gryka, bio., tłum. ang., 6 il.

[bibl.]

JER, *Kobiecość i eksperymentatorzy*, „Kurier Poranny”, 8 IV 2002; ka, *Przestrzeń malowana*, „Gazeta Współczesna”, 8 IV 2002; M. Żmijewska, *Kubik i erotyzm*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11 IV 2002

[dok.]

Zaproszenie

5 IV – 12 V, Wojciech Gilewicz. Malarstwo. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Wojciech Gilewicz, Galeria Arsenał, Białystok 2002, tekst: G. Borkowski, *Doświadczenie konkretnego*, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

JER, *Kobiecość i eksperymentatorzy*, „Kurier Poranny”, 8 IV 2002; ka, *Przestrzeń malowana*, „Gazeta Współczesna”, 8 IV 2002; M. Żmijewska, *Kubik i erotyzm*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11 IV 2002

[dok.]

Zaproszenie

24 IV – 17 V, Paul Panhuysen. Coffee Time with Found Paintings. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Paul Panhuysen. Coffee time with found paintings, Galeria Arsenał, Białystok 2002, teksty: P. Panhuysen, *Ars artis simulacrum, wstęp* oraz dwa inne teksty bez tytułu, bio. i dyskografia, tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

JER, *Czym jest sztuka?*, „Kurier Poranny”, 29 IV 2002; M. Żmijewska, *Wariacje na temat przypadku*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 29 IV 2002

[inf. dodatkowe]

Zrealizowano dzięki pomocy Ambasady Królestwa Niderlandów w Warszawie

24 IV, Paul Panhuysen. Koncert *Coffee Strings*

[inf. dodatkowe]

Koncert *Coffee Strings* został zarejestrowany przez Polskie Radio Białystok SA

17 V, Azorro (Oskar Dawicki, Igor Krenz, Wojciech Niedzielko, Łukasz Skąpski). Pokaz filmów: *Bardzo nam się podoba* (2001), *Miara jakości* (2002), *Czy artyście wolno wszystko?* (2002), *Propozycja* (2002), *Hamlet* (2002)

[bibl.]

JER, *Z przewagą filmu*, „Kurier Poranny”, 20 V 2002; idem, *Szwedzki stół sztuki*, „Kurier Poranny”, 27 V 2002;

MOŻ, *Azorro kpi*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 18-19 V 2002

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Prezentacja filmów w ramach XVII Dni Sztuki Współczesnej

21 V – 16 VI, *Władza ludu*. Janusz Bałdyga, Krzysztof Bednarski, Dagna Jakubowska, Anna Konik, Kijewski & Kocur, Grzegorz Kowalski, Jarosław Kozakiewicz, Przemysław Kwiek, Mariusz Maciejewski, Anna Niesterowicz, Bohdan Ruciński, Tomasz Sikorski, Paweł Susid, Marek Targoński, Włodzimierz Jan Zakrzewski, Monika Zielińska. Kurator: Krzysztof Żwirblis

[kat. wyst.]

K. Żwirblis (red.), *Władza ludu*. Janusz Bałdyga, Krzysztof Bednarski, Dagna Jakubowska, Anna Konik, Kijewski i Kocur, Grzegorz Kowalski, Jarosław Kozakiewicz, Przemysław Kwiek, Mariusz Maciejewski, Anna Niesterowicz, Bohdan Ruciński, Tomasz Sikorski, Paweł Susid, Marek Targoński, Włodzimierz Jan Zakrzewski, Monika Zielińska, Galeria Arsenał, Białystok 2002, tekst: K. Żwirblis, *Władza ludu*, bio., tłum. ang., 26 il.

[bibl.]

JER, *Władza ludu*, „Kurier Poranny”, 22 V 2002; J. Szerszunowicz, *Oblicza demokracji*, „Kurier Poranny”, 29-30 V 2002;

M. Żmijewska, *Rzeczy Lenina i Kaspar Hauser*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 25-26 V 2002

[dok.]

Zaproszenie; ulotka towarzysząca wystawie

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XVII Dni Sztuki Współczesnej

24 V, Elżbieta Jabłońska. Działanie stołowe *Przez żołądek do serca*. VI edycja projektu

[bibl.]

A. Jakubowska, *Przez żołądek do serca*, „Czas Kultury”, nr 1, 2003, s. 71-73; JER, *Szwedzki stół sztuki*, „Kurier Poranny”, 27 V 2002; *Art Poznań 2004, Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Poznań 3-7 czerwca 2004, s. 86; A. Szyłak, *Construction work*, w: A. Szyłak (red.), *Architectures of Gender. Contemporary Women's Art in Poland*, kat. wyst., Sculpture Center, Long Island City, New York, 11 IV – 8 VI 2003, Warsaw 2003, s. 6

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XVII Dni Sztuki Współczesnej

18 VI, Cezary Bodzianowski. *Zdarzenie Rewolwery i Melonik*

[kat.]

Cezary Bodzianowski. *Rewolwery i Melonik*, Galeria Arsenał, Białystok b. d. [2002], 1 il.

[bibl.]

JER, *Gry wojenne*, „Kurier Poranny”, 19 VI 2002; K. Połeć, *Dziewczynki są ostre*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19 VI 2002

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Miejsce zdarzenia: Przedszkole Samorządowe nr 23 w Białymstoku

21 VI – 18 VIII, Tadeusz Kantor. *Nieвозмоliwe*. Kurator: Jarosław Suchan

[bibl.]

JER, *Święto nad świętami*, „Kurier Poranny”, 24 VI 2002; JER, *Tadeusz Kantor i lalkarze*, „Kurier Poranny”, 24 VI 2002; ka, *Białystok świętował*, „Gazeta Współczesna”, 24 VI 2002; K. Kopania, *Tadeusz Kantor. Nieвозмоliwe*, Internetowy serwis prasowy I Międzynarodowego Festiwalu Szkół Lalkarskich w Białymstoku, 21-26 VI 2002, www.puppetman.bialystok.pl/festival (tekst w archiwum Gallerii Arsenał); E. Południk, *Bijące serce marionetki*, „Rzeczpospolita”, 22-23 VI 2002; J. Suchan (red.), *Tadeusz Kantor. Nieвозмоliwe. Impossible*, kat. wyst., Bunkier Sztuki, Kraków 2000; M. Żmijewska, *Barbujaż możliwy...*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22-23 VI 2002

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Białegostoku

30 VIII – 29 IX, Jarosław Perszko. *Z. P. P. i w P. S. O. (D II)*

[kat. wyst.]

Jarosław Perszko. *Z. P. P. i w P. S. O. (D II)*, Galeria Arsenał, Białystok 2002, teksty: A. M. Leśniewska, *Z prochu powstałeś i w proch się obrócisz*, dwie krótkie nie sygn. formy poetyckie, bio., tłum. ang., 6 il.

[bibl.]

JER, *Cztery wystawy*, „Kurier Poranny”, 28 VIII 2002; pch, *Manekin i dekalog*, „Gazeta Współczesna”, 2 IX 2002; J. Szerszunowicz, *Dekalog i banał*, „Kurier Poranny”, 2 IX 2002; J. Tomalska, *Światło i cień – o sztuce Jarosława Perszki*, „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004, s. 16-17; M. Żmijewska, *Manekin bez tajemnicy*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 5 IX 2002

[dok.]

Zaproszenie; ulotka towarzysząca wystawie z bio. artysty

30 VIII – 29 IX, Krzysztof Jakubowski. *Manekin*

[kat. wyst.]

Krzysztof Jakubowski. *Manekin*, Galeria Arsenał, Białystok 2002, tekst: D. Wróblewska, *Rzeźbiarska droga*, bio., tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

JER, *Cztery wystawy*, „Kurier Poranny”, 28 VIII 2002; pch, *Manekin i dekalog*, „Gazeta Współczesna”, 2 IX 2002; J. Szerszunowicz, *Dekalog i banał*, „Kurier Poranny”, 2 IX 2002; M. Żmijewska, *Manekin bez tajemnicy*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 5 IX 2002

[dok.]

Zaproszenie

4 X – 10 XI, *Hochsztaplerzy/Outsiderzy*. Daniel Balabán, Michal Kalhous, Jaroslav Kolář, František Kowolowski, Petr Lysáček, Jiří Surůvka, Jiří Šigut. Kuratorzy: Milan Weber, Jiří Surůvka

[kat. wyst.]

Čeští outsideri / Czeszy outsiderzy, Galeria Arsenał, Białystok, 04.10. – 10.11.2002, b. m. i d. [Ostrava 2002], teksty: J. Surůvka, *Hochštapeleři a outsideri*, M. Weber, bio., teksty w języku czeskim i pol., 22 il.

[bibl.]

ada, *Czeszy outsiderzy*, „Gazeta Współczesna”, 7 X 2002; MOŻ, *Czesi w Arsenale*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 18 X 2002; nie sygn., *Czesi w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 11 X 2002; J. Szerszunowicz, *Czeszy outsiderzy w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 7 X 2002; M. Żmijewska, *Serce hochsztaplera*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 15 X 2002

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa oraz katalog powstały dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury Republiki Czeskiej i miasta Ostrava

8 XI – 27 XII, *discourski!* Jorn Ebner, Thorsten Goldberg, Julie Henry, Giles Perry, Łukasz Skąpski, Marek Wasilewski, Sofi Zezmer, Italo Zuffi. Kuratorzy: Giles Perry, Marek Wasilewski

[kat. wyst.]

discourski!, Galeria Arsenał, Białystok 2002, teksty: O. Plender, M. Janiszewska, *Przekleństwa fantazji*, bio., teksty w języku pol. i ang., 36 il.

[bibl.]

ada, *Cytat z rzeczywistości*, „Gazeta Współczesna”, 15-17 XI 2002; JER, *Sztuka z marginesu*, „Kurier Poranny”, 13 XI 2002; MOŻ, *Dyskursje i imaginacje*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 9-11 XI 2002; M. Szewczyk, *Arsenał multimedialny*, „Kultura”, listopad 2002, s. nlb; B. Zdanowicz, *Zamknięte drzwi sztuki*, „Kultura”, styczeń 2003, s. 14; M. Żmijewska, *Imaginacje na wersalce*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22 XI 2002

[dok.]

Zaproszenie w dwóch wersjach; plakat; ulotka do wystawy z tekstem o wystawie i bio. artystów; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Wystawa powstała dzięki wsparciu British Council

8 XI – 27 XII, Leszek Lewandowski. *Imaginoskopy*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

ada, *Czarująca gra z wyobraźnią*, „Gazeta Współczesna”, 14 XI 2002; JER, *Sztuka z marginesu*, „Kurier Poranny”, 13 XI 2002; MOŻ, *Dyskursje i imaginacje*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 9-11 XI 2002; M. Żmijewska, *Imaginacje na wersalce*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22 XI 2002

[dok.]

Zaproszenie; ulotka towarzysząca wystawie z bio. artysty

Włochy, Mediolan, Spaziotemporaneo di Patrizia Serra

8 I – 8 II, Wojciech Łazarczyk. *Opere recenti*. Kurator: Patrizia Serra, współpraca: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Wojciech Łazarczyk, Spaziotemporaneo di Patrizia Serra, Milano b. d. [2002], teksty: P. Serra, *Per Wojtek Łazarczyk*, bio., bibl., tłum. ang., 5 il.

[dok.] Zaproszenie

Węgry, Budapeszt, Galeria Platan (Instytut Polski w Budapeszcie)

5 IV – 14 V, Kondición. Jarosław Bartołowicz, Marta Deskur, Katarzyna Kozyra, Zofia Kulik, Konrad Kuzyszyn, Natalia LL, Magisters, Dorota Nieznalska, Jerzy Truszkowski. Kurator: Monika Szewczyk

[dok.]

Zaproszenie z wypowiedzią Moniki Szewczyk, reprodukcjami zaprezentowanych prac i ich opisem

[inf. dodatkowe]

Prezentacja prac z *Kolekcji II* Galerii Arsenał w Białymstoku

4 IX – 25 X, Małgorzata Niedzielko. Kurator: Monika Szewczyk

[dok.]

Zaproszenie z jedną reprodukcją pracy.

Hiszpania, Barcelona, Capella de l'Antic Hospital de la Santa Creu

30 IV – 26 V, Polacos. El nou art de Polònia. Cezary Bodzianowski, Izabella Gustowska, Elżbieta Jabłońska, Leszek Knaflewski, Paweł Kruk, Magisters (Hubert Czerepok, Zbigniew Rogalski), Joanna Rajkowska, Monika Sosnowska, Leon Tarasewicz, Zbigniew Warpechowski. Kurator: Marek Wasilewski; współpraca i realizacja projektu: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

M. Wasilewski (red.), *Polacos. El nou art de Polònia*, Capella de l'Antic Hospital de la Santa Creu, Barcelona, 30 d'abril – 26 de maig de 2002, b. m. i d. [Warszawa 2002], teksty: J. Clos (wstęp), R. Kostro (wstęp), J. Kozińska-Frybes, *Polacos. Ampliació*, M. Wasilewski, *El nou art de Polònia*, bio., informacje o Instytucie Adama Mickiewicza, teksty w języku ang., katal., kastyl., 36 il.

[bibl.]

A. Botines, *El arte contemporáneo polaco llena La Capella del Antic Hospital*, „El Periódico de Cataluña”, 30 IV 2002; CZAR, *Tarasewicz pomaluje Barcelonę*, „Gazeta Wyborcza”, 8 I 2002; EFE, *Cataluña arte-polacos*, tekst podany przez Agencję EFE, 30 IV 2002 (Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); EFE, *Un artista polonès pinta quadres de colors a tot el terra de la plaça Reial de Barcelona*, „El Punt”, 2 V 2002; M. Frisach, D. Rajmil, *Quadrats de colors a la Plaça Reial*, „Avui”, 1 V 2002; JER, *Prezentacja w Hiszpanii*, „Kurier Poranny”, 9 II 2002; Metro, *L'art polonès més nou a la Plaça Reial*, „Metro Directe”, 2 V 2002; MOŻ, *Koła i kwadraty*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 1 III 2002; MOŻ, GD, *Kwadraty Tarasewicza*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 26 IV 2002; nie sygn., *Transgresión y Vanguardia en las Calles de Barcelona*, „Linea Onze”, V 2002; nie sygn., *Exposició „Polacos”*, „Metro Directe”, 30 IV 2002; nie sygn., *Pinta la plaça Reial*, „Barcelona y M@s”, 25 IV 2002; nie sygn., *Un artista polaco le sacra los colores a la Plaça Reial*, „Barcelona y M@s”, 29 IV 2002; nie sygn., *Tarasewicz: Pinta Barcelona*, www.informativos.net, 30 IV 2002 (Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); nie sygn., *Exposiciones de impacto*, www.informativos.net, 30 IV 2002 (Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); nie sygn., *Polonia se pone de moda en España*, www.informativos.net, 30 IV 2002 (Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); nie sygn., *La Capella acoge la obra de artistas emergentes que vienen de Polonia*, „El Mundo”, 1 V 2002; nie sygn., *La vanguardia polaca, de visita en la ciudad*, „Guía del Ocio Barcelona”, 1 V 2002; nie sygn., *El arte joven, moderno y más transgresor de Polonia desembarca en Barcelona*, „Tribuna de Cuenca”, 5 V 2002; L. Ostalowska, *Chodniki Tarasewicza*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 30 IV – 1 V 2002; eadem, *Czerwony wygra*, „Gazeta Wyborcza”, 2–3 V 2002; M. Ratajczak, *Uwierzyć w malarstwo*, „Odra”, nr 10, 2003, s. 90; Redacción, *Los nuevos artistas polacos muestran su obra en Barcelona*, „La Vanguardia”, 1 V 2002; José Ortega Ruiz, *Art polonès a Barcelona*, „Gaceta Universitaria”, 29 IV 2002; W. Serwatowski, *Trading Culture*, „The Warsaw Voice. Special Supplement”, 23 VI 2002; J. Szerszunowicz, *Arsenał wchodzi do Europy*, „Kurier Poranny”, 16 I 2002 (rozmowa z Moniką Szewczyk); M. Żmijewska, *Leon w Barcelonie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22 II 2002; eadem, *Z Sao Paulo do Barcelona*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 18 IV 2002

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Roku Polskiego w Hiszpanii, zorganizowana przez Instytut Adama Mickiewicza, będący również wydawcą katalogu

Katowice, Górnośląskie Centrum Kultury, Galeria Sektor I

6 – 30 IX, Kolekcja II Galerii Arsenał w Białymstoku. Krzysztof Bednarski, Tomasz Ciecierski, Marek Kijewski, Grzegorz Kłaman, Katarzyna Kozyra, Zofia Kulik, Konrad Kuzyszyn, Leszek Lewandowski, Wojciech Łazarczyk, Hanna Łuczak, Małgorzata Niedzielko, Zbigniew Rogalski, Mikołaj Smoczyński, Andrzej Szewczyk, Leon Tarasewicz, Jerzy Truszkowski.

Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

L. Kałębasiak, *Kim jest ten artysta?*, „Gazeta Wyborcza. Katowice”, 9 IX 2002; idem, *Arsenał w Sektorze I*, „Gazeta Wyborcza. Katowice”, 9 IX 2002, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 18 IX 2002; MOŻ, *Arsenał jeździ*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 3 IX 2002; V. Sajkiewicz, *(Ko)lekcja sztuki*, „Exit. Nowa sztuka w Polsce”, nr 4, 2002, s. 2850-2851

[dok.]

Zaproszenie; folder informacyjny Górnośląskiego Centrum Kultury w Katowicach

2003

10 I – 2 II, Codziennosc. Artur Chrzanowski, Aleksander Grzybek, Katarzyna Kida, Justyna Kuczyńska, Zdzisław Parczyński, Karol Radziszewski, Janusz Szczucki, Zbigniew Świdziński.

Kurator: Zbigniew Świdziński

[kat. wyst.]

Codziennosc, Galeria Arsenał, Białystok 2003, teksty: fragmenty książki J. Brach-Czajny *Szczeliny istnienia*, wypowiedzi artystów biorących udział w wystawie na temat codzienności, bio., tłum. ang., 8 il.

[bibl.]

JER, *Napisz recenzję z „Codziennosci”*, „Kurier Poranny”, 8 I 2003; J. Tomalska, *Sztuka codzienności*, „Kultura”, luty/marzec 2003, s. 10

[dok.]

Zaproszenie; pismo informujące o organizowanym przez Galerię Arsenał w Białymstoku konkursie na recenzję z wystawy *Codziennosc*, adresowanym do uczniów szkół średnich i studentów; mpis nadesłanych recenzji (A. Andrejczuk, *Niecodzienna codzienność...*; M. Andrejczuk, *Wczoraj/dzisiaj/jutro*; M. Andrejczuk, *Niekonwencjonalna codzienność*; K. Kościuczuk, *„Codziennosc” – czyli kim są artyści?*; A. Popławska, *Niecodziennie o codzienności*)

7 II – 4 III, Eliza Galey. Moje trzy matki. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Eliza Galey. Moje trzy matki, Galeria Arsenał, Białystok 2003, teksty: A. Szymczyk, *Widzieć jak na dłoni*, E. Galey, *Moje trzy matki*, bio., informacja o warsztatach plastycznych towarzyszących wystawie, przeznaczonych dla dzieci z Poradni Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Niewidomych i Słabo Widzących działającej przy Polskim Związku Niewidomych w Białymstoku, tłum. ang., 22 il.

[bibl.]

A. Danilewicz, *Trzy w jednym*, „Gazeta Współczesna”, 10 II 2003; J. Szerszunowicz, *Sztuka blisko ciała*, „Kurier

Poranny", 10 II 2003; MOŻ, *Cała prawda o dotyku*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 8-9 II 2003; UU, *Obrazy z kropek*, „Kurier Poranny”, 7 II 2003; M. Żmijewska, *Plótna i Braille*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 10 II 2003

7 II – 4 III, Katarzyna Korzeniecka. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[bibl.]

A. Danilewicz, *Trzy w jednym*, „Gazeta Współczesna”, 10 II 2003; K. Kopania, *Prawda ciała*, „Kultura”, kwiecień 2003, s. 8-9; J. Szerszunowicz, *Sztuka blisko ciała*, „Kurier Poranny”, 10 II 2003; MOŻ, *Cała prawda o dotyku*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 8-9 II 2003

[bibl. polemik]

ada, *Niemoralna galeria*, „Gazeta Współczesna”, 20 II 2003; ada, *Rozłożeni na łopatki*, „Gazeta Współczesna”, 21-23 II 2003; ada, *Burza o Arsenał*, „Gazeta Współczesna”, 24 II 2003; ada, *Arsenał przeciwko Turowi*, „Gazeta Współczesna”, 25 II 2003; ada, *Arsenał do przeniesienia*, „Gazeta Współczesna”, 12 V 2003; B. Antypiuk, *List otwarty – interpelacja w związku z działalnością Galerii „Arsenał”*, „Gazeta Współczesna”, 14 V 2003; eadem, *„Arsenał” sztuki współczesnej i nie tylko*, „Gazeta Współczesna”, 14 V 2003; K. Czyżewski, *Szanowny Panie Prezydencie* (list otwarty dyrektora Ośrodka „Pogranicze” do Prezydenta Miasta Białegostoku Ryszarda Tura), „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 25 II 2003; A. Danilewicz, *Oswajony Wierszalin?* (rozmowa z Piotrem Tomaszukiem), „Gazeta Współczesna”, 30 IX 2005; A. Dzienis, *O ciele inaczej*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 28 II 2003; Ewa z Białegostoku, wypowiedź telefoniczna dla „Kuriera Porannego”, „Kurier Poranny”, 20 II 2003; JER, *Gięcia po Arsenale*, „Kurier Poranny”, 19 II 2003; idem, *Odważna wystawa w kinie „Forum”*, „Kurier Poranny”, 28 II 2003; K. Kopania, *Prawda ciała*, „Kultura”, kwiecień 2003, s. 8-9; idem, *[groźny] Pies w sztuce polskiej*, „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004, s. 3; idem, *kałucki.free.art.pl*, „Zeszyty Artystyczne. Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu”, nr 13, grudzień 2004, s. 91-103; W. Koronkiewicz, *Goło, niewesoło*, „Kurier Poranny”, 21 II 2003; M. Królik, *Adam i Ewa też byli nadzy*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22-23 II 2003; I. Kowalczyk, *Sztuka, wolność, demokracja*, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Stara Rzeźnia, 5-9 maja 2005, s. 284-289; MOŻ, *Radni chcą obcięć budżetu Arsenалу*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 20 II 2003 (wybór postów z forum internetowego Gazety Wyborczej); MOŻ (wybór), *Radni chcą obcięć budżetu galerii Arsenał*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22-23 II 2003 (posty z forum internetowego Gazety Wyborczej); J. Szerszunowicz, *Młodzi nie gęsi*, „Kurier Poranny”, 28 II 2003; M. Żmijewska, *Rozbierany Arsenał*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19 II 2003 (artykułowi towarzyszy wywiad z Beatą Antypiuk, *To pogranicze pornografii* oraz Markiem Kozłowskim, *To jeden z rodzynków*); eadem, *Być albo nie być galerii*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22-23 II 2003; eadem, *W obronie rozsądku*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 25 II 2003

[dok.]

Zaproszenie

7 II – 2 III, Paweł Kruk. *Interludium*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

A. Danilewicz, *Trzy w jednym*, „Gazeta Współczesna”, 10 II 2003; J. Szerszunowicz, *Sztuka blisko ciała*, „Kurier Poranny”, 10 II 2003; MOŻ, *Cała prawda o dotyku*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 8-9 II 2003; M. Żmijewska, *Plótna i Braille*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 10 II 2003

[dok.]

Zaproszenie

14 III – 13 IV, Jerzy Lengiewicz. *Malarstwo i grafika*

[bibl.]

ada, *Łąki pełne snów*, „Gazeta Współczesna”, 17 III 2003; JER, *Sztuka pogodna*, „Kurier Poranny”, 19 III 2003; K. Kopania, *Lekcja sztuki*, „Kultura”, kwiecień 2003, s. 10; A. Stanisław, *Lengiewicz w Arsenale*, „Kurier Podlaski”,

20-26 III 2003; M. Żmijewska, *Komputer z sercem*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 17 III 2003;
[dok.]
Zaproszenie

14 III – 13 IV, Małgorzata Jabłońska. Szkolenie. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]
kat. autorski (fotokomiks z grafiką), bez tyt. [*Małgorzata Jabłońska. Szkolenie*], Galeria Arsenał, Białystok 2002, tekst:
M. Jabłońska, *Chciałabym coś wyjaśnić*, bio.
[bibl.]
ada, *Łąki pełne snów*, „Gazeta Współczesna”, 17 III 2003; JER, *Sztuka pogodna*, „Kurier Poranny”, 19 III 2003;
K. Kopania, *Lekcja sztuki*, „Kultura”, kwiecień 2003, s. 10; M. Żmijewska, *Komputer z sercem*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 17 III 2003
[dok.]
Zaproszenie

15 IV – 19 V, Ex oriente lux. Grzegorz Dąbrowski, Jakub Dąbrowski, Andrzej Górski, Adam Kardasz, Andrzej Kramarz, Rafał Milach, Piotr Niemczynowicz, Paweł Supernak, Piotr Szymon, Łukasz Wołągiewicz. Kurator: Grzegorz Dąbrowski

[bibl.]
Ł. Abramowicz, *Ex oriente lux – utrwalanie przemijającego świata*, w: W. Makowiecki (red.), *3 Biennale Fotografii „Nie-codziennosc”*, kat. wyst. Galeria Miejska Arsenał, Poznań, 25.04 – 18.05.2003, s. 54-59; ada, *W 365 dni dookoła Podlasia*, „Gazeta Współczesna”, 11-13 IV 2003; eadem, *Dwa światy w Galerii Arsenał*, „Gazeta Współczesna”, 17 IV 2003; MOŻ, *Magia pogranicza*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11 IV 2003; MOŻ, POŁ, *Ex oriente lux*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 15 IV 2003; J. Szerszunowicz, *Światło ze wschodu*, „Kurier Poranny”, 16 IV 2003; J. Tomalska, *Światła na śniegu*, „Kultura”, maj 2003, s. 15; M. Żmijewska, *Opowieść dokumentalna*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 18 IV 2003
[dok.]
Zaproszenie
[inf. dodatkowe]
Wystawa przygotowana przez Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji Estetycznej „Widok” (obecnie: Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej „Widok”)

15 IV – 11 V, Jan Simon. Gry i zabawy. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]
ada, *Dwa światy w Galerii Arsenał*, „Gazeta Współczesna”, 17 IV 2003; J. Tomalska, *Światła na śniegu*, „Kultura”, maj 2003, s. 15; M. Żmijewska, *Gry i zabawy Simona*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 23 IV 2003
[dok.]
Zaproszenie; pocztówka

16 V – 15 VI, Alvar Aalto. Biblioteki

[bibl.]
ada, *Muz pospolite ruszenie*, „Gazeta Współczesna”, 19 V 2003; JER, *Dobry start Dni*, „Kurier Poranny”, 19 V 2003; MOŻ, *Aalto niezwykły*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 16 V 2003; M. Żmijewska, *Fiński zmysł*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 21 V 2003

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Współorganizatorami wystawy byli: Ambasada Finlandii w Warszawie oraz Alvar Aalto Museum w Jyväskylä
Wystawa w ramach XVIII Dni Sztuki Współczesnej

23 V – 15 VI, ZCCA-Libušín (i jego Lewe Skrzydło Litewskie) w Białymstoku (śpiące Skrzydło Japońskie również obecne). Adina Bar-On (Izrael), Alytus Art School (Litwa), bureau d. (Szwajcaria, Słowacja), Charlie Citron (U.S.A., Holandia), Annette Damgaard (Dania), Michael Delia (U.S.A., Czechy), Redas Dirzys (Litwa), Amalia Harithas (U.S.A.), G.I.Joe & Marek Wasilewski (U.S.A., Holandia, Polska), Jozsef R. Juhasz (Słowacja), Mantas Kazakevicius (Litwa), Tex Kerschen + Erika Thrasher (U.S.A.), Lenka Klodova (Czechy), Wojciech Lazarzyk (Polska), Howard McCalebb (U.S.A.), David Miller (Kanada), Ewa Mom (Czechy), Biljana Petrovska (Macedonia), Ulf S. Robe (Szwecja), Gert de Ruijter (Holandia), David Stairs (U.S.A., Uganda), Vytautas Stanionis (Litwa), Waldemar Stoffel (Belgia), uczniowie litewskich szkół artystycznych, Jiri Suruvka (Czechy), Hieronim Szczur (Polska), grupa Takeshita (Japonia), Borisa Toy (Finlandia, Czechy), Kemal Tufan (Turcja), Jonas Valatkevicius (Litwa), Paul Vanouse (U.S.A.), Alex Villar (Brazylia, U.S.A.), Milos Vojtechovsky (Czechy), Ljusja Voronova (Rosja), Sakiko Yamaoka (Japonia), Toshihiro Yashiro (Japonia), **Martin Zet (Czechy)** Kuratorzy: Redas Dirzys, Martin Zet

[bibl.]

JER, *To były piękne dni*, „Kurier Poranny”, 26 V 2003; nie sygn., *Libušín w Białymstoku*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 24-25 V 2003, nie sygn., *ZCCA-Libušín*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, dodatek „Co jest grane”, 23 V 2003; M. Żmijewska, *Libušín pyta o życie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 24-25 V 2003

[dok.]

Zaproszenie w wersji pol. i ang.; plakat

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XVIII Dni Sztuki Współczesnej

23 – 24 V, Festiwal ZCCA-Libušín (performances, pokazy wideo)

[bibl.]

nie sygn., *Libušín w Białymstoku*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 24-25 V 2003, nie sygn., *ZCCA-Libušín*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, dodatek „Co jest grane”, 23 V 2003; M. Żmijewska, *Libušín pyta o życie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 24-25 V 2003

[dok.]

Zaproszenie; plakat; ulotka z programem festiwalu

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XVIII Dni Sztuki Współczesnej

13 VI – 6 VII, Aleksander Grzybek. Powrót do sektora 02015...

[bibl.]

JER, *Ludziki Grzybka*, „Kurier Poranny”, 16 VI 2003; M. Żmijewska, *Mroczny Kingsajz*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 18-19 VI 2003

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

20 VI – 24 VIII, *W teatrze i obok teatru. Wystawa artystów związanych z Białostockim Teatrem Lalek.* Cecylia Ambrożej-Chudzik, Sławomir Chudzik, Andrzej Dworakowski, Krzysztof Gąsowski, Wiesław Jurkowski, Ryszard Kuzyszyn, Jerzy Lengiewicz, Dorota Łabanowska, Jerzy Łabanowski, Mikołaj Malesza, Jerzy Zinkow. Kurator: Wiesław Jurkowski

[kat. wyst.]

W teatrze i obok teatru, Galeria Arsenał, Białystok 2003, tekst: H. Jurkowski, fragment artykułu *Plastycy w polskim teatrze lalek*, „Teatr Lalek”, nr 1-2 (49-50), 1995, bio., 11 il.

[bibl.]

K. Kopania, *Między malarstwem a teatrem*. Wiesław Jurkowski, „Kultura”, czerwiec/lipiec 2003, s. 14-15; MOŻ, *W teatrze i obok teatru*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 4 VII 2003; M. Żmijewska, *Anioły i demony jak w spektaklu*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 1 VII 2003

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa z okazji 50-lecia Białostockiego Teatru Lalek, zorganizowana w ramach Dni Miasta Białegostoku

4 VII – 24 VIII, Andrzej Strumiłło. *City – WTC – detale. Nowy Jork początek lat 80.* Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Kultury Amerykańskiej

5 – 28 IX, Zbigniew Rogalski. *Autoportret pod płótnem.* Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Zbigniew Rogalski. Zdążyć przed zachodem słońca. Gone the sun, b. m. 2004, bio. Zbigniewa Rogalskiego i Szymona Rogińskiego, spis prac Zbigniewa Rogalskiego, tłum. ang., 93 il.

[bibl.]

ada, *Różne wymiary sztuki*, „Gazeta Współczesna”, 8 IX 2003; JER, *Sztuka (na) ulicy*, „Kurier Poranny”, 8 IX 2003; K. Kopania, *Autoportret*, „Czas Kultury”, nr 5, 2003, s. 96-98; K. Połec, *Intymności i abstrakcje*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 10 IX 2003; M. Wasilewski, *Zbigniew Rogalski – „Self portrait under the canvas”*, „Springer”, nr 4, 2003

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z bio. Zbigniewa Rogalskiego

5 – 28 IX, *Sztuka w mieście. Zewnętrzna Galeria AMS 1998-2002.* Rafał Bujnowski, Centralny Urząd Kultury Technicznej (CUKT), Stanisław Drózdź, Rafał Góralski, Elżbieta Jabłońska, Aleksander Janicki, Paweł Jarodzki, Anna Jaros, Katarzyna Kozyra, Marcin Maciejowski, Paulina Ołowska, Mariola Przyjemaska, Joanna Rajkowska, Jadwiga Sawicka, Roland Schefferski, Marek Sobczyk, Paweł Susid, Artur Widurski, Monika Zielińska. Kurator: Marek Krajewski

[bibl.]

ada, *Różne wymiary sztuki*, „Gazeta Współczesna”, 8 IX 2003; A. Danilewicz, *Sztuka w mieście* (rozmowa z Markiem

Krajewskim, kuratorem Zewnętrznej Galerii AMS); JER, *Sztuka (na) ulicy*, „Kurier Poranny”, 8 IX 2003; M. Krajewski (red.), *Sztuka w mieście. Zewnętrzna Galeria AMS 1998-2002*, b. m. i d.; K. Połec, *Oswajanie widzów*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 6-7 IX 2003; M. Szliselman, *Zewnętrzna galeria AMS*, „Kultura”, wrzesień/październik 2003, s. 6-8 [dok.]

Zaproszenie z reprodukcjami prac prezentowanych w ramach działalności Zewnętrznej Galerii AMS oraz krótkim tekstem o Galerii AMS (nie sygn.)

9 IX, Alex Villar. Prezentacja wideo *Shortcuts/Skróty*

1 – 7 X, Dominik Lejman. *Szpital przyjazny dziecku. Mapa odkryć – szpital jako krajobraz „małych spektakli”*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[bibl.]

ada, *Sztuka leczy*, „Gazeta Współczesna”, 29 IX 2003; ada, *Oswajanie przestrzeni*, „Gazeta Współczesna”, 3-5 X 2003; M. Godlewska-Siwierska (red.), *Dominik Lejman. Present Perfect*, Galeria Arsenał, Białystok 2005; D. Jarecka, *Sztuka w szpitalu*, „Gazeta Wyborcza”, 4 XII 2003; eadem, *Przyjaciele człowieka*, „Gazeta Wyborcza”, 24 I 2005; JER, *W szpitalu może być wesoło*, „Kurier Poranny”, 2 X 2003; Dominik Lejman, prezentacja projektu *Szpital przyjazny dziecku* (4 il., inf. o projekcie, krótki tekst Dominika Lejmana), „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004, s. 18; K. Malinowska, *Szpitalne zoo*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 26 IX 2003; MOŻ, *Nie deptać jaszczurek!*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 2 X 2003 (artykuł z dołączonymi wypowiedziami Dominika Lejmana oraz Anny Iwaszkiewicz-Pawłowskiej, dyrektor Dziecięcego Szpitala Klinicznego w Białymstoku)

[dok.]

Ulotka z opisem projektu (autorka: Magdalena Godlewska-Siwierska); mpis, *Szpital przyjazny dziecku. Mapa odkryć – szpital jako krajobraz „małych spektakli”*, Białystok, wrzesień 2003, wstęp Dominika Lejmana, opis i etapy projektu, zasady jego realizacji, cele, kosztorys, lista sponsorów, patronat medialny, bio. artyści

[inf. dodatkowe]

Projekt zrealizowany na terenie Samodzielnego Publicznego Dziecięcego Szpitala Klinicznego w Białymstoku, w Klinice Neurologii Dziecięcej Akademii Medycznej w Białymstoku i I Klinice Chorób Dzieci Akademii Medycznej w Białymstoku

Patronat medialny: TVP 1

10 X – 2 XI, Elżbieta Jabłońska. *Supermatka*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Elżbieta Jabłońska. *Supermatka*, Galeria Arsenał, Białystok 2003, tekst: S. Cichocki, *Trzech herosów w kuchni, nie licząc Antka. O sztuce Elżbiety Jabłońskiej*, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

A. Danilewicz, *Zwierciadła rzeczywistości*, „Gazeta Współczesna”, 17-19 X 2003; JER, *Sztuka bliska życiu*, „Kurier Poranny”, 13 X 2003; K. Kościuczuk, *Kim jest Elżbieta Jabłońska?*, „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004, s. 25; M. Małkowska, *Nauka niemożliwego*, „Rzeczpospolita”, 15 X 2003; M. Żmijewska, *Superman będzie zły*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 14 X 2003

[dok.]

Zaproszenie

10 X – 2 XI, Katarzyna Józefowicz. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Katarzyna Józefowicz, Galeria Arsenał, Białystok 2003, teksty: M. Ujma, *Słodka niewola*, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

A. Danilewicz, *Zwierciadła rzeczywistości*, „Gazeta Współczesna”, 17-19 X 2003; JER, *Sztuka bliska życiu*, „Kurier Poranny”, 13 X 2003; K. Kopania, *Wycinanie i sklejanie ludzkiej słabości*, „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004, s. 28-29; M. Małkowska, *Nauka niemożliwego*, „Rzeczpospolita”, 15 X 2003; MOŻ, *Metropolie z papieru*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 10 X 2003; M. Żmijewska, *Superman będzie zły*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 14 X 2003

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wyst. z bio. artystki

[inf. dodatkowe]

Artystka zaprezentowała prace: *Miasto, Dywan, Habitat, Gry*

10 X – 2 XI, Artur Żmijewski. *Lekcja śpiewu (Lekcja śpiewu I, Lekcja śpiewu II, Na spacer).*

Kurator: Katarzyna Kida

[kat. wyst.]

Artur Żmijewski. *Lekcja śpiewu*, Galeria Arsenał, Białystok 2002 (błędna data, kat. wyst. wyd. w roku 2003), teksty: J. Mytkowska, *Wierność przegranej*, J. Turewicz, *Polski my naród, polski ród... – rozmowa z Arturem Żmijewskim* (przedruk z: „Czas Kultury”, nr 5, 2003), bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

A. Danilewicz, *Zwierciadła rzeczywistości*, „Gazeta Współczesna”, 17-19 X 2003; JER, *Sztuka bliska życiu*, „Kurier Poranny”, 13 X 2003; M. Małkowska, *Nauka niemożliwego*, „Rzeczpospolita”, 15 X 2003; MOŻ, *Żmijewski w galerii*, „Gazeta Wyborcza”, 9 X 2003; M. Żmijewska, *Superman będzie zły*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 14 X 2003

[bibl. polemik]

B. Antypiuk, *Czy to jest sztuka?*, „Gazeta Współczesna”, 29 X 2003; K. Kopania, *[groźny] Pies w sztuce polskiej*, „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004, s. 3; idem, *kałucki.free.art.pl*, „Zeszyty Artystyczne. Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu”, nr 13, grudzień 2004, s. 91-103

[dok.] Zaproszenie

11 X, Cezary Bodzianowski. *Działanie Szkółka szybocowa*

[bibl.]

ada, *Galeria w lesie*, „Gazeta Współczesna”, 10 X 2003; ada, *Sztuka Bodzianowskiego poszła w las*, „Gazeta Współczesna”, 13 X 2003 (do artykułu dołączony komentarz autorki tekstu – Anny Danilewicz); JER, *Szkółka szybocowa*, „Kurier Poranny”, 13 X 2003; M. Żmijewska, *Szkółka szybocowa i jajo*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 13 X 2003 (artykułowi towarzyszy wypowiedź Moniki Szewczyk)

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Miejsce działania: las w okolicach Białegostoku

7 XI – 24 XI, *Pies w sztuce polskiej*. Mirosław Bałka, Marta Deskur, Izabella Gustowska, Juliusz Kossak, Wojciech Kujawski, Piotr Kurka, Antoni Madeyski, Magisters, Jarosław Modzelewski, Dorota Nieznalska, Krystyna Piotrowska, Józef Robakowski, Konrad Smoleński, Sławomir Sobczak, Marek Sobczyk, Tomasz Tatarczyk. Kurator: Marek Wasilewski

[bibl.]

JER, *Pies w sztuce polskiej*, „Kurier Poranny”, 10-11 XI 2003; M. Małkowska, *Odszczekanie agresji*, „Rzeczpospolita”, 22-23 XI 2003; J. Szerszunowicz, *Psy mówią o ludziach*, „Kurier Poranny”, 12 XI 2003; M. Żmijewska, *Pieskie życie na ścianie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 15-16 XI 2003

[bibl. polemik]

ada, *Radna przeciw galerii*, „Gazeta Współczesna”, 24 XI 2003 (tam też wypowiedź Moniki Szewczyk oraz fragment listu Beaty Antypiuk do Prezydenta Miasta Białegostoku Ryszarda Tura); ada, *Radni za artystami*, „Gazeta Współczesna”, 25 XI 2003; AGA, *Pusty Arsenal*, „Kurier Poranny”, 26 XI 2003 (wypowiedź czytelniczki); B. Antypiuk, *Pseudosztuka w psiej budzie*, „Liga Polskich Rodzin”, grudzień 2003, s. 2; eadem, *Sztuka pod psem*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 28 XI 2003 (tam też list Beaty Antypiuk do Prezydenta Miasta Białegostoku Ryszarda Tura oraz odpowiedź Prezydenta); BAL (wybór), wybór wypowiedzi telefonicznych (Cezary N., J. Węglowski, Jan D., A. Peliczyska), „Kurier Poranny”, 22 XI 2003; A. Białous, *Koniec psiej wystawy*, „Nasz Dziennik”, 25 XI 2003; idem, *Pies, czyli kot*, „Nasz Dziennik”, 26 XI 2003; *Białystok nie składa bronii!*, raster.blog.pl, 8 XII 2003 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku); M. Branicka, *Pieska sztuka*, www.artbiznes.pl (wydruk w Archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku); D. Czerniawska, *Niemoralna galeria i moralna (bez)radna*, „I LO-press” (gazetka I Liceum Ogólnokształcącego im. A. Mickiewicza w Białymstoku), grudzień 2003, s. 9 (Archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku); Czytelniczka z Białegostoku, *Wystawa w Arsenale* (zapis krótkiej wypowiedzi telefonicznej), „Kurier Poranny”, 29 XI 2003; T. Ćwikowski, *Do szopy, hej pasterze (szopka białostocka)*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19 XII 2003; *Czy istnieje w Polsce cenzura dotycząca sztuki?*, „Kresy”, nr 4, 2003; A. Danilewicz, *Zmowa milczenia*, „Gazeta Współczesna”, 28 XI 2003; *Dlaczego wciąż dajemy się gnoić?*, www raster.art.pl, 22 XI 2003 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku); em, pap, *Pies nie może z księdzem*, www.wprost.pl, 20 XI 2003 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku); K. Gedroyc, *Przyzwolenie na prewencję*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 24 XI 2003; A. Hojda, *Zaszczuta logika*, „Nasz Dziennik”, 27 XI 2003; JER, *Skandal w psiej budzie*, „Kurier Poranny”, 21 XI 2003; JER, *Arsenału nie oddamy*, „Kurier Poranny”, 25 XI 2003; JER, *Pusty Arsenal*, „Kurier Poranny”, 25 XI 2003; JER, *Pies w samo południe, czyli studenci w obronie Arsenalu*, „Kurier Poranny”, 1 XII 2003; JER, *Naklejka? Nam niepotrzebna*, „Kurier Poranny”, 7 I 2005; JOF, *Prezent od radnego*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 2 XII 2003; ka, *Kłódka na kulturę*, „Gazeta Współczesna”, 2 XII 2003; K. Kopania, *[groźny] Pies w sztuce polskiej*, „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004, s. 3; K. Kopania, *kałucki.free.art.pl*, „Zeszyty Artystyczne. Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu”, nr 13, grudzień 2004, s. 91-103; I. Kowalczyk, *Sztuka, wolność, demokracja*, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziczin Sztuki, Stara Rzeźnia, 5-9 maja 2005, s. 284-289; M. Królik, *Dewocja rządu*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 24 XI 2003; M. Kuźnik, *Kultura pod ciężkim butem*, „Studencka.pl”, nr 16, 2005 (www.studencka.pl, wydruk w Archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku); *List gończy 2004 przyznany!*, www raster.art.pl, 5 XII 2004 (Wydruk w Archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku); M. Małkowska, *Pies pogrzebany*, „Rzeczpospolita”, 25 XI 2003; M.M., *Psia afera*, „Rzeczpospolita”, 22-23 XI 2003; MOŻ, *Pies tylko w „Gazecie”*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 25 XI 2003 (razem z artykułem rozmowa z Moniką Szewczyk oraz wypowiedzi Mirosława Bałki i Izabelli Gustowskiej oraz fragment oświadczenia wydanego przez radnych miejskich klubu SLD-UP); MOŻ, *Żacy protestują*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 30 XI 2003; nie sygn., *Białostocki happening przeciw cenzurze*, „Kurier Poranny”, 28 XI 2003; nie sygn., *Na skróty*, „Tygodnik Powszechny”, 7 XII 2003; nie sygn., *„Prostowanie” galerii Arsenal*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 30 VIII 2005; nn, *Psia afera*, „Kurier Poranny”, 28 XI 2003; K. Olszewski, *Dmuchane lale i wystawy*, „Kurier Poranny”, 27 XI 2003; J. Oniszczuk, *Miasto artystów*, „Kontakty”, nr 48, 30 XI 2003, s. 6; A. Oseka, *Cenzury nowe życie*, „Gazeta Wyborcza”, 27 XI 2003; pap, *Arsenał bez Kurki*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 21 XI 2003; J. Pawlas, *Sztuka obrażania*, „Źródło”, nr 1, 2004, s. 30; *Radna oburzona, czyli jak się usuwa pracę z wystawy* (wybór postów z forum internetowego „Gazety Wyborczej”), „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 21 XI 2003; M. Sawicka, *Psy na sztukę*, www.wprost.pl, 24 XI 2003 (wydruk w Archiwum galerii Arsenal w Białymstoku); sg, pap, *Artyści kontra LPR*, www.wprost.pl, 24 XI 2003 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku); SIS, *Widzenie w psiej budzie*, „Przekrój”, 30 XI 2003; J. Szafrańiec, *Artystyczna swoboda w wyluzowanym Arsenale*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 28 XI 2003; idem, *Artystyczna swoboda*, „Kurier Poranny”, 29 XI 2003 (pod listem polemika Jerzego Szerszunowicza); idem, *Obiektywizm cechą rzetelnego programu telewizyjnego. Oświadczenie z 4 grudnia 2003 r. (50. posiedzenie Senatu RP), skierowane do Przewodniczącej Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji Danuty Waniek*, www.szafrańiec.senatorowie.pl, tam też odpowiedź Danuty Waniek (wydruk w Archiwum Galerii Arsenal w Białymstoku); J. Szerszunowicz, *Artyści na smyczy*, „Kurier Poranny”, 24 XI 2003; idem, *W galerii Arsenal stało się coś złego* (rozmowa z Rafałem Skąpskim, podsekretarzem stanu w Ministerstwie Kultury), „Kurier Poranny”, 28 XI 2003; idem, *Trzy filary i skandal*, „Kurier Poranny”, 2 I 2004; M. Szewczyk, bez tytułu (wypowiedź na

temat pracy Piotra Kurki), „Kultura”, grudzień 2003 / styczeń 2004, s. 3; eadem, * * *, „Zeszyty ASP”, nr 16/17, 2004, s. 21-22; I. Torbicka, *Zestaw radną obrażający*, „Gazeta Wyborcza. Poznań”, 22-23 XI 2003 (tam też wypowiedzi: Marka Wasilewskiego, Piotra Kurki, Tomka Wendlanda, o. Pawła Kozackiego OP.); TŻ, *Kłódka dla cenzora*, „Kurier Poranny”, 2 XII 2003; M. Ujma, *Pies w sztuce polskiej, listopad 2003, Galeria Arsenał, Białystok* – rozmowa z Markiem Wasilewskim, www.bunkier.com.pl (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); eadem, *Dlaczego w Polsce intelektualści nie lubią sztuki?*, www.bunkier.com.pl, 8 XII 2003 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); eadem, *Dlaczego polscy intelektualści nie lubią sztuki współczesnej? Próba diagnozy stanu rzeczy*, „Kresy”, nr 4, 2003, s. 167-168; *Uwaga! Happening dla radnej Antypiuk* (wybór postów z forum internetowego „Gazety Wyborczej”), „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 1 XII 2003; M. Wasilewski, *List otwarty do Prezydenta Białegostoku*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22-23 XI 2003; *Wybieramy artystyczny obciach roku!*, www.raster.art.pl, 29 XII 2003 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); wydruki postów z forum internetowego www.onet.pl, mpis 7 s. (Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); M. Żmijewska, *Piesek jest be*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 20 XI 2003 (tam też krótkie wypowiedzi Marka Wasilewskiego oraz Marii Anny Potockiej); eadem, *Piesek niesłuszny*, „Gazeta Wyborcza”, 21 XI 2003; eadem, T. Ćwikowski, *Art protest*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22-23 XI 2003 (tam też wypowiedź Prezydenta Białegostoku Ryszarda Tura); eadem, *To już koniec*, „Gazeta Wyborcza”, 24 XI 2003; eadem, *Szkoda w galerii Arsenał*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 24 XI 2003 (tam też wypowiedź O. Pawła Kozackiego OP); eadem, jof, *Radna wiecznie zgorszona*, „Duży Format”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 1 XII 2003

[dok.]

Zaproszenie; kserokopia listu Rektora Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, prof. Wojciecha Müllera, do Prezydenta Miasta Białegostoku Ryszarda Tura dot. *sprawy oceniania i likwidacji wystawy w Galerii Miejskiej w Białymstoku*, zawierającego treść uchwały Senatu Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu nr 4/2003/2004 z dnia 26 XI 2003 r.; trzy wersje plakatu *Oddajemy kaganiec prezydentowi*, zapowiadające manifestację protestacyjną dnia 5 XII 2003 *przeciwko aroganckiemu działaniu Prezydenta Białegostoku Ryszarda Tura*

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana przy pomocy Joanny i Stefana Ficnerów (wypożyczenie pracy Mirosława Bałki) oraz państwa Margowskich (wypożyczenie rzeźby Antoniego Madeyskiego)

Wystawa zamknięta przed czasem na skutek wycofania przez artystów prac – w proteście przeciw naciskom na dyrekcję Galerii Arsenał, które doprowadziły do zdjęcia z ekspozycji pracy Piotra Kurki *Dostałem pieska* (2003).

12 XII 2003 – 4 I 2004, Tomasz M. Kukawski. od ————— do grafiki. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Tomasz M. Kukawski, od ————— do grafiki, Galeria Arsenał, Białystok 2003, teksty: J. Sieradzki, *Tęsknota za przestrzenią*, M. Gutowski, M. Hniedziewicz, A. Szoska, G. Mazurek, bio., tłum. ang., 23 il.

[bibl.]

JER, *Grafika do kwadratu*, „Kurier Poranny”, 15 XII 2003; ka, *Artystyczne zabawy formą*, „Gazeta Współczesna”, 16 XII 2003; M. Żmijewska, *Niespodzianki grafików*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22 XII 2003

12 XII 2003 – 4 I 2004, Andrzej Dworakowski. 2003. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Andrzej Dworakowski. 2003, Galeria Arsenał, Białystok 2003, bio., 15 il.

[bibl.]

JER, *Grafika do kwadratu*, „Kurier Poranny”, 15 XII 2003; ka, *Artystyczne zabawy formą*, „Gazeta Współczesna”, 16 XII 2003; K. Kopania, *Drapieżna monotonia*, „Kultura”, czerwiec/lipiec 2004, s. 34-35; M. Żmijewska, *Niespodzianki grafików*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22 XII 2003

Węgry, Budapeszt, Galeria Platan (Instytut Polski w Budapeszcie)

3 IV – 30 V, Konrad Kuzyszyn. Kurator: Monika Szewczyk

[dok.]

Zaproszenie z dwoma tekstami Łukasza Gorczyca, 4 il.

[bibl.]

moż, *Kuzyszyn w Budapeszcie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 2 IV 2003

Szczecin, Muzeum Narodowe w Szczecinie

1 – 31 VIII, Kolekcja II Galerii Arsenal w Białymstoku. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

R, *Kolekcja II w Szczecinie*, „Co jest grane. Szczecin”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 1-7 VIII 2003

Czechy, Brno, Dům umění města Brna

8 X – 26 X, Azorro (Oskar Dawicki, Igor Krenz, Wojciech Niedzielko, Łukasz Skąpski). Filmy Hic et nunc oraz Everything has been done. Kurator: Franciszek Kowolowski, współpraca: Monika Szewczyk

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

8 X – 2 XI, Robert Maciejuk. This looks like a good place. Kurator: Monika Szewczyk

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

2004

9 I – 8 II, Jarosław Modzelewski. Wisła, Broniewski i inne. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

ada, *Kontemplacja koloru*, „Gazeta Współczesna”, 12 I 2004; J. Szerszunowicz, *Iluzjoniści w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 12 I 2004; M. Żmijewska, *Błędy i plakat*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 12 I 2004

[dok.]

Zaproszenie

9 I – 8 II, Igor Krenz, Konsekwencje błędu logicznego. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

ada, *Kontemplacja koloru*, „Gazeta Współczesna”, 12 I 2004; MOŻ, *Krenz i błąd logiczny*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 7 I 2004; J. Szerszunowicz, *Iluzjoniści w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 12 I 2004; M. Żmijewska, *Błędy i plakat*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 12 I 2004

[dok.]

Zaproszenie

9 I – 8 II, Wojciech Łazarczyk. *Malarstwo*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

ada, *Kontemplacja koloru*, „Gazeta Współczesna”, 12 I 2004; J. Szerszunowicz, *Iluzjoniści w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 12 I 2004; M. Żmijewska, *Błędy i plakat*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 12 I 2004

[dok.]

Zaproszenie; ulotka towarzysząca wystawie z tekstem Janusza Zagrodzkiego *Próba przekroczenia malarskości obrazu*

13 II – 14 III, *Spojrzenia 2003. Nagroda Fundacji Kultury Deutsche Bank (wystawa pokonkursowa)*. Paweł Althamer, Cezary Bodzianowski, Oskar Dawicki, Elżbieta Jabłońska, Julita Wójcik, Piotr Wyrzykowski. Kurator: Maria Morzuch

[bibl.]

J. Chrzanowska-Pierikos (red.), *Spojrzenia 2003. Nagroda Fundacji Kultury Deutsche Bank*, kat. wyst., Zachęta Narodowa Galeria Sztuki 15.11 – 9.12.2003, Warszawa 2003; A. Danilewicz, *Młode spojrzenia*, „Gazeta Współczesna”, 16 II 2004; POŁ, *Spojrzenia w Arsenale*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 13 II 2004 (tam też wypowiedź Magdaleny Godlewskiej-Siwerskiej); K. Połec, *„Spojrzenia 2003”*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 16 II 2004; J. Szerszunowicz, *Sześciu wspaniałych*, „Kurier Poranny”, 14 II 2004 (tam też wypowiedź Moniki Szewczyk)

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa prezentowana wcześniej w Zachęcie Narodowej Galerii Sztuki w Warszawie (15 XI – 9 XII 2003), która była współorganizatorem konkursu

13 II – 14 III, Artur Chrzanowski. *Podróż zmysłu*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[bibl.]

K. Połec, *Podróż zmysłu*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 17 II 2004; M. Ujma, *...poszukuję usprawiedliwienia dla użycia fotografii... Krótka rozmowa Magdy Ujmy z Arturem Chrzanowskim (mailowo)*, www.bunkier.com.pl (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał)

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

19 III – 18 IV, Robert Maciejuk. *Fun*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

Robert Maciejuk. Fun, Kraków b. d. [2005], tekst: S. Cichocki, *Dlaczego pluszowe niedźwiedzie bywają smutne i inne pytania o własności rzeczy. O sztuce Roberta Maciejuka*, bio., spis repr. obrazów, tłum. ang., 6 il.

[bibl.]

A. Danilewicz, *Ich trzech w „Arsenale”*, „Gazeta Współczesna”, 22 III 2004; *Galeria Arsenał*, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Stara Rzeźnia, 5-9 maja 2005, Poznań 2005, s. 114; M. Krasny, *Misie, muzycy i co mnie denerwuje*, „Rzeczpospolita”, 27-28 III 2004; A. M. Leśniewska, *Robert Maciejuk. Konsekwencje niejednoznaczności*, „Exit”, nr 3, 2005, s. 3826-3835; MOŻ, *Uszatek i gracze*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19 III 2004; J. Szerszunowicz, *Upiorny Uszatek*, „Kurier Poranny”, 22 III 2004; M. Żmijewska, *Złość i uśmiechy Polaków*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 25 III 2004

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Projekt zrealizowany przy udziale finansowym miasta Krakowa

19 III – 18 IV, Marek Wasilewski. *Gracze*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Marek Wasilewski. *Gracze/Players*, Galeria Arsenał, Białystok, 2004, tekst: M. Bakke, *Dźwiękowe przestrzenie podziemnego miasta*, bio., tłum. ang., 6 il.

[bibl.]

A. Danilewicz, *Ich trzech w „Arsenale”*, „Gazeta Współczesna”, 22 III 2004; M. Krasny, *Misie, muzycy i co mnie denerwuje*, „Rzeczpospolita”, 27-28 III 2004; MOŻ, *Uszatek i gracze*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19 III 2004; J. Szerszunowicz, *Upiorny Uszatek*, „Kurier Poranny”, 22 III 2004; Marek Wasilewski, „Gracze” – instalacja wideo, prezentacja projektu i wystawy (4 il. kol., krótki tekst o pracy, bio. artysty), „Kultura”, czerwiec/lipiec 2004, s. 22-23; M. Żmijewska, *Złość i uśmiechy Polaków*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 25 III 2004

[dok.]

Zaproszenie

19 III – 18 IV, Kuba Dąbrowski. *Ważne pytania*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

A. Danilewicz, *Ich trzech w „Arsenale”*, „Gazeta Współczesna”, 22 III 2004; M. Krasny, *Misie, muzycy i co mnie denerwuje*, „Rzeczpospolita”, 27-28 III 2004; MOŻ, *Uszatek i gracze*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19 III 2004; J. Szerszunowicz, *Upiorny Uszatek*, „Kurier Poranny”, 22 III 2004; M. Żmijewska, *Złość i uśmiechy Polaków*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 25 III 2004

[dok.]

Zaproszenie; pocztówka

20 V, Adina Bar-On. *Performance Something About Love / Coś o miłości*

[bibl.]

A. Danilewicz, *Oblężenie Arsenалу*, „Gazeta Współczesna”, 24 V 2004; JER, *Weekend sztuki pełny*, „Kurier Poranny”, 24 V 2004; MOŻ, *Performance o miłości*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 21 V 2004; J. Szerszunowicz, *Salceson sztuki współczesnej*, „Kurier Poranny”, 31 V 2004

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XIX Dni Sztuki Współczesnej

21 V, Oskar Dawicki. *Performance*

[bibl.]

A. Danilewicz, *Oblężenie Arsenалу*, „Gazeta Współczesna”, 24 V 2004; JER, *Weekend sztuki pełny*, „Kurier Poranny”, 24 V 2004; Galeria Arsenał, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Stara Rzeźnia, 5-9 maja 2005, Poznań 2005, s. 112; J. Szerszunowicz, *Salceson sztuki współczesnej*, „Kurier Poranny”, 31 V 2004; M. Ujma (red.), *Oskar Dawicki. Dziesięciolecie malarstwa / Ten Years of Painting*, kat. wyst., Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki, Kraków 2005, s. 98

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Prezentacja w ramach XIX Dni Sztuki Współczesnej

21 V – 20 VI, Marcin Maciejowski. Dziupla / Schlupfloch / Stash. Kurator: Goschka Gawlik

[kat. wyst.]

Marcin Maciejowski. *Dziupla / Schlupfloch / Stash*, Galeria Arsenał, Białystok 2004, teksty: G. Gawlik, *Do dziupli. Malar-
skie wędrówki Marcina Maciejowskiego po peryferiach i na marginesach*, S. Shuty, bio., spis prac, tłum. ang., 11 il.

[bibl.]

Galeria Arsenał, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Stara Rzeź-
nia, 5-9 maja 2005, Poznań 2005, s. 11; G. Gawlik, *Rückkehr in eine andere Moderne*, „Artmagazine”, 1 VI 2004
(www.artmagazine.cc – wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); JER, *Weekend sztuki pełny*, „Kurier
Poranny”, 24 V 2004; M. Małkowska, *Epitafium dla pamięci*, „Rzeczpospolita”, 2 VI 2004; J. Szerszunowicz, *Salceson
sztuki współczesnej*, „Kurier Poranny”, 31 V 2004; M. Żmijewska, *Radna bez portretu*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”,
22 V 2004

[bibl. polemik]

J. Szerszunowicz, *Kultura obszczyrników*, „Kurier Poranny”, 21 VI 2004

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wyst. z bio. artysty i fragmentem tekstu Goschki Gawlik, opublikowanego w kat. wyst.

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XIX Dni Sztuki Współczesnej

21 – 20 VI, Artur Żmijewski. Nasz śpiewnik. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Artur Żmijewski. *Lekcja śpiewu*, Galeria Arsenał, Białystok 2002 (błędna data, kat. wyst. wyd. w roku 2003), teksty:
J. Mytkowska, *Wierność przegranej*, J. Turewicz, *Polski my naród, polski ród... – rozmowa z Arturem Żmijewskim*
(przedruk z: „Czas Kultury”, nr 5, 2003), bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

JER, *Weekend sztuki pełny*, „Kurier Poranny”, 24 V 2004; M. Małkowska, *Epitafium dla pamięci*, „Rzeczpospolita”,
2 VI 2004; J. Szerszunowicz, *Salceson sztuki współczesnej*, „Kurier Poranny”, 31 V 2004

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wyst. z bio. artysty i fragmentem wypowiedzi artysty, opublikowanej w kat. wyst.

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XIX Dni Sztuki Współczesnej

21 V – 20 VI, Robert Kuśmirowski. Hydrograf. Kurator: M. Szewczyk

[kat. wyst.]

Robert Kuśmirowski. *Hydrograf*, Galeria Arsenał, Białystok 2004, tekst: J. Zielińska, *Kłopoty z pamięcią*, bio., tłum.
ang., 6 il.

[bibl.]

G. Gawlik, *Rückkehr in eine andere Moderne*, „Artmagazine”, 1 VI 2004 (www.artmagazine.cc – wydruk w Archi-
wum Galerii Arsenał w Białymstoku); Galeria Arsenał, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar
– Dziedziniec Sztuki, Stara Rzeźnia, 5-9 maja 2005, Poznań 2005 s. 114; JER, *Weekend sztuki pełny*, „Kurier Poranny”,
24 V 2004; M. Małkowska, *Epitafium dla pamięci*, „Rzeczpospolita”, 2 VI 2004; J. Szerszunowicz, *Salceson sztuki
współczesnej*, „Kurier Poranny”, 31 V 2004

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wyst. z bio. artysty i fragmentem tekstu Agnieszki Żechowskiej, towarzyszącego wystawie *Fontanna* w Galerii XXI, Warszawa, 2003

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach XIX Dni Sztuki Współczesnej

30 IV – 16 V, Ryszard Kuzyszyn. 1927-2004. Kurator: Konrad Kuzyszyn

[bibl.]

ada, *Pamięci Kuzyszyna*, „Gazeta Współczesna”, 30 IV – 3 V 2004; ada, *Twórczość Kuzyszyna w Galerii „Arsenał”*, „Gazeta Współczesna”, 4 V 2004; MOŻ, *Pamięć o scenografii*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 30 IV 2004; J. Szerszunowicz, *Pożegnanie Mistrza*, „Kurier Poranny”, 5 V 2004; M. Żmijewska, *Szkic o artyście*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 5 V 2004

[dok.]

Zaproszenie

23 IV – 9 V, Jurij Jakawienka. Grafika

[kat. wyst.]

Jurij Jakawienka, Galeria Arsenał, Białystok 2004, bio., tłum. pol., 6 il.

[bibl.]

A. Danilewicz, *Konie i serafiny*, „Gazeta Współczesna”, 26 IV 2004; J. Szerszunowicz, *Tylko koni żał...*, „Kurier Poranny”, 26 IV 2004

[dok.]

Zaproszenie

23 IV – 9 V, Georgi Andreev. Nowe prace

[kat. wyst.]

Andreev. Sepia, sangwina, pastel, brak m. i d. wyd. [Białystok 2004], maksymy: Mikołaj Gogol, August Renoir, Georgi Andreev, wypowiedź o Andreevie: Ryszard Kuzyszyn, bio., 32 il.

[bibl.]

A. Danilewicz, *Konie i serafiny*, „Gazeta Współczesna”, 26 IV 2004; J. Szerszunowicz, *Tylko koni żał...*, „Kurier Poranny”, 26 IV 2004

[dok.]

Zaproszenie

25 VI – 15 VIII, Malewicz w Polsce. Marek Chlanda, Tomasz Ciecierski, Andrzej Dłużniewski, Stanisław Drózdź, Stanisław Fijałkowski, Stefan Gierowski, Ryszard Grzyb, Elżbieta Kalinowska, Jerzy Kałucki, Krzysztof Klimek, Wojciech Krzywobłocki, Natalia LL, Andrzej Lachowicz, Wojciech Łazarczyk, Sławomir Marzec, Jarosław Modzelewski, Marcin Osowski, Ewa Partum, Włodzimierz Pawlak, Zygmunt Piotrowski, Julian Henryk Raczko, Mikołaj Smoczyński, Paweł Susid, Henryk Stażewski, Grzegorz Sztwiertnia, Piotr Ukłański, Zbigniew Warpechowski, Ryszard Woźniak, Ewa Zarzycka, Krzysztof Zarębski. Kurator: Zbigniew Warpechowski

[kat. wyst.]

płyta CD-ROM, *Malewicz w Polsce*, Galeria Arsenał, Białystok 2004, tekst: J. Zagrodzki, *Czarny i biały kwadrat*, repr. prac prezentowanych na wystawie

[bibl.]

A. M. Leśniewska, *Czarny kwadrat według Warpechowskiego*, „Exit. Nowa sztuka w Polsce”, nr 3, 2004, s. 3454; M. Małkowska, *Kwadratura pomysłów*, „Rzeczpospolita”, 24-25 VII 2004; J. Szerszunowicz, *Niech szczególnie banał! – rozmowa ze Zbigniewem Warpechowskim*, „Kurier Poranny”, 23 VI 2004; idem, *Trzydziestu do kwadratu*, „Kurier Poranny”, 28 VI 2004; M. Żmijewska, *Czarny Kwadrat i wariacje*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 30 VI 2004

[dok.]

Zaproszenie; plakat

27 VIII – 3 X, WWW.KAŁUCKI.FREE.ART.PL. Małgorzata Dawidek [-Gryglicka], Anna Pol, Małgorzata Szymankiewicz, Alicja Światłoń, Joanna Zacharczuk, Wojciech Ławnicki, Marcin Łodyga, Jarosław Jureczka, Radosław Szlaga. Kurator: Wojciech Łazarczyk

[bibl.]

A. Danilewicz, *Trudne pytania*, „Gazeta Współczesna”, 3-5 IX 2004; M. Dawidek-Gryglicka, *www.kalucki.freeart.pl*, „Exit. Nowa sztuka w Polsce”, nr 1, 2005, s. 3658-3661; K. Kopania, *kalucki.free.art.pl*, „Zeszyty Artystyczne. Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu”, nr 13, grudzień 2004, s. 91-103; J. Szerszunowicz, *Malarze i kundle*, „Kurier Poranny”, 30 VIII 2004 (tam też krótkie wypowiedzi Moniki Szewczyk i Beaty Antypiuk)

[bibl. polemik]

B. Antypiuk, *Ręka posła*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 9 IX 2004 (list Radnej Rady Miejskiej Białegostoku do redakcji, tam też odpowiedź Tomasa Ćwikowskiego, *Szanowna Pani Radna*); BDC, *Świadomość długopisu*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 15 VI 2005; T. Ćwikowski, *Ręka posła*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 3 IX 2004 (tam też wypowiedzi Wojciecha Łazarczyka i Jacka Dobrzyńskiego); idem, *Prezydent bez zapędów*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 4-5 IX 2004; idem, *To trochę barbarzyńskie... – rozmowa z Radosławem Szlagą*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 4-5 IX 2004; idem, *Szermierz idei*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 4-5 IX 2004; idem, *Od żartu do piętrowej paranoi*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 16 IX 2004 (tam też wywiad z Radosławem Szlagą); idem, W. Więcko, *Gotowy na śmierć*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 7 IX 2004; B. Dunat, *Pomazaniec*, „Nie”, nr 39, 2004; M. Gołaszewski, *Czuję wstyd, że jestem z Podlasia*, „Kurier Poranny”, 6 IX 2004; HAP, *Zemsta za „Arsenał”*, „Kurier Poranny”, 17 IX 2004; IAR, MD, *Sprawca skandalu w galerii: To zemsta na LPR*, *www.onet.pl*, 6 IX 2004 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); IAR/PAP, *Posel LPR zniszczył prace w galerii*, 2 IX 2004 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); J. Janowicz, *Cenzor*, „Gazeta Współczesna”, 10 IX 2004; D. Jarecka, *Krok do przodu*, „Gazeta Wyborcza”, 22 XII 2004; JER, *Akademia też pozwie posła*, „Kurier Poranny”, 8 IX 2004; JER, *Oglądanie wystawy z prokuratorem*, „Kurier Poranny”, 14 IX 2004; JER, *Naklejka? Nam niepotrzebna*, „Kurier Poranny”, 7 I 2005; JER, *Góral posłowi nie przepuści – sprawiedliwość musi być*, „Kurier Poranny”, 15 IX 2004; JOF, *Recepta na LPR?*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 13 IX 2004; JOF, *Sprayem po Lidze*, „Gazeta Wyborcza Białystok”, 17 IX 2004; ka, ada, *Censorus wszechpolus*, „Gazeta Współczesna”, 3 IX 2004; ka, *Poselska hańba*, „Gazeta Współczesna”, 6 IX 2004; ka, *Prokuratura do posła*, „Gazeta Współczesna”, 7 IX 2004 (tam też *Trzy pytania do... Andrzeja Fedorowicza i Moniki Szewczyk*); ka, *Hańba a etyka*, „Gazeta Współczesna”, 10-12 IX 2004; ka, *Poznańska ASP chce ukarania posła Andrzeja Fedorowicza*, „Gazeta Współczesna”, 15 IX 2004; ka, *Sztuka prawdziwa, czyli...* (wywiady z Andrzejem Fedorowiczem i Radosławem Szlagą), „Gazeta Współczesna”, 16 IX 2004; ka, *W obronie galerii*, „Gazeta Współczesna”, 5 X 2004; ka, *Prokurator czeka na posła*, „Gazeta Współczesna”, 10-11 XI 2004; W. Koronkiewicz, *Głupolus wandalus*, „Kurier Poranny”, 10 IX 2004; K. Kościuczuk, *Białystok – LPR znowu naciera*, *raster.blog.pl*, 6 IX 2004 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał); I. Kowalczyk, *Sztuka, wolność, demokracja*, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Stara Rzeźnia, 5-9 maja 2005, Poznań 2005, s. 284-289; K. Kruszewski, *Być albo nie być – dupkiem?*, „Gazeta Współczesna”, 1 X 2004; K. Macińska, *Długopis posła Fedorowicza wyznacza kanony sztuki*, *www.szukamypolski.com* (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); MK, *Pies i sprawa wszechpolska*, „Kurier Poranny”, 10-11 XI 2004 (tam też rozmowa z Andrzejem Fedorowiczem); A. Mierzyńska, *Złe wychowanie*, „Gazeta Współczesna”, 10 IX 2004; mr, *Nieszkodliwy długopis*, „Gazeta Współczesna”, 15 VI 2005; nie. sygn., *Występny długopis (podlaski obciach roku 2004)*, „Kurier Poranny”, 12 I 2005; Z. Nikitorowicz, *Posel Fedorowicz: Muszę wiedzieć, czy nazwała mnie dupkiem*, „Kurier Poranny”, 23 IX 2004;

PAP, jkl, *ASP chce kary dla posła LPR za zniszczenie pracy*, www.onet.pl, 14 IX 2004 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); PAP, MD, *Skandal w galerii: Dochodzenie prokuratury*, www.onet.pl, 7 IX 2004 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); PAP, MD, *UP: Andrzej Fedorowicz złamał zasady etyki poselskiej* (depesza PAP, wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); B. Pietuch, *Oleum na gwałt potrzebne*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 24 XI 2004; *Poranny telefon*, „Kurier Poranny”, 8 IX 2004, 11 IX 2004, 25 IX 2004 (zapis telefonicznych wypowiedzi czytelników); SAB (wybór), *Winien długopis...*, „Kurier Poranny”, 8 IX 2004 (wybór wypowiedzi telefonicznych czytelników); M. Szafrąńska, *Bestia – nie głaskać*, „Trybuna”, 7 IX 2004; J. Szerszunowicz, *Akcja w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 3 IX 2004; idem, *Lidze nie popuszczą*, „Kurier Poranny”, 4 IX 2004; idem, *Wszystkiemu winien długopis parlamentarzysty*, „Kurier Poranny”, 7 IX 2004; idem, *Afery bardzo kulturalne*, „Kurier Poranny”, 29 XII 2004; *Telefoniczna Opinia Publiczna*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 7 IX 2004 (zapis telefonicznej wypowiedzi czytelniczki); TOR, *Wstydę się za pana!*, „Kurier Poranny”, 10 IX 2004; W. Więcko, T. Ćwikowski, *Wycenili wysoko*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 10-11 XI 2004

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z tekstem Małgorzaty Gryglickiej *Stan świadomości*; kserokopia oświadczenia Senatora RP Jana Szafrąńca, *Oświadczenie w sprawie białostockiej Galerii*; wydruk maila do Galerii Arsenał od Jacka Janowicza, lidera kabaretu Widelec, z poparciem dla Galerii Arsenał; *Zgłoszenie uszkodzenia wystawy* – notatka służbowa opiekuna wystawy, Katarzyny Chudzik-Grochowskiej; list otwarty Zygmunta Ciesielskiego, Prezesa Podlaskiego Stowarzyszenia Twórców i Animatorów Kultury w Białymstoku, dotyczący incydentów zaistniałych w czasie trwania wystawy; nota służbowa Moniki Szewczyk skierowana do Prezydenta Miasta Białegostoku Ryszarda Tura *dotycząca interwencji Posła Andrzeja Fedorowicza wobec wystawy www.kalucki.free.art.pl*

8 – 28 X, Henryk Rogoziński. 1934-2004. Kuratorzy: Joanna Gościak, Paweł Świątkiewicz

[kat. wyst.]

Henryk Rogoziński, Białystok b. d. [2004], teksty: A. Gryczyński, *Wspomnienie o Henryku Rogozińskim*, wypowiedzi wspomnieniowe o Henryku Rogozińskim – Maciej Ostaszewski, Marek Tomaszuk, Stefan Haładyj, Kamil Kopania, Kinga „Karioka” [Pawełska], bio., 12 reprodukcji prac fotograficznych w technice gumy autorstwa Henryka Rogozińskiego, 17 fotografii przedstawiających Henryka Rogozińskiego autorstwa Pawła Świątkiewicza, Mariusza Słapińskiego, Jana Zycha, Macieja Ostaszewskiego, Jarosława Biercia, Zdzisława Rynkiewicza, Joanny Gościak, Longina Łępicza, Elżbiety Antosiuk, Wiktora Wołkova

[bio.]

ada, *Czarno-biały świat*, „Gazeta Współczesna”, 8-10 X 2004; ada, *Rogoziński wciąż żywy*, „Gazeta Współczesna”, 11 X 2004; JER, *Tłumy przyjaciół na wernisazu Mistrza*, „Kurier Poranny”, 11 X 2004; MOŻ, *Dziadek w galerii Arsenał*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 4 X 2004; MOŻ, *Frasobliwy w gumie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11 X 2004; J. Szerszunowicz, *Nasz Mistrz* (rozmowa z Joanną Gościak oraz Maciejem Ostaszewskim), „Kurier Poranny”, 6 X 2004

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z tekstem Adama Gryczyńskiego (patrz kat. wyst.) oraz fragmentem tekstu Tomasza Mościckiego *Kłopotliwa muza*

5 XI – 5 XII, Four Roses. Kamera skura (Czechy), Kunst-Fu (Słowacja), Little Warsaw (Węgry), Azorro (Polska). Kuratorzy: Marta Trojan, František Kowolowski, Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Four Roses, Galeria Arsenał, Białystok 2004, teksty: F. Kowolowski, *Kamera skura*, J. Ptáček, *Guns N' Roses: próba zdefiniowania strategii grupowych w obecnym kontekście sztuki czeskiej*, V. Beskid, *Następny przystanek/posterunek KUNST-FU*, Z. Petrányi, *Re-Forma. Zmiany strukturalne i kontekstualne we współczesnej kulturze węgierskiej na przykładzie grupy Little Warsaw*, M. Wasilewski, *Najkrótsza i pobjeżna historia poczucia humoru w sztuce polskiej z grupą Azorro w tle*, teksty w języku pol. i ang., 13 il.

[bibl.]

ada, *Świat do góry nogami*, „Gazeta Współczesna”, 5-7 XI 2004; *Świetnie się bawią*, „Gazeta Współczesna”, 8 XI 2004; *Galeria Arsenał*, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Stara Rzeźnia, 5-9 maja 2005, Poznań 2005, s. 112; M. Małkowska, *Wszystko przez kotlety*, „Rzeczpospolita”, 23 XI 2004; J. Szerszunowicz, *Kot w butach i inni*, „Kurier Poranny”, 8 XI 2004; M. Wasilewski, „*Four Roses*” (tłum. niem. Gaby Gehlen), „Springerin”, nr 4, 2004, s. 64-65; idem, *Cztery róże w Białymstoku*, „Czas Kultury”, nr 5-6, 2004, s. 108-109

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy; materiały do panelu dyskusyjnego w języku pol. i ang. (informacja o projekcie oraz teksty wystąpień przygotowane przez: V. Beskida, F. Kowolowskiego, Z. Petrányi, J. Ptáčka, M. Wasilewskiego)

[inf. dodatkowe]

Otwarcie wystawy poprzedził panel dyskusyjny „*Four Roses*” (5 XI 2005) z udziałem krytyków sztuki, artystów biorących udział w wystawie, kuratorów oraz dziennikarzy

Projekt otrzymał dotację Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego (International Visegrad Fund)

10 XII 2004 – 2 I 2005, Biały Salon Sztuk Pięknych. Triennale 2004, Białystok – Łomża. Teresa Adamowska, Wiesław Bogusławski, Marek Chomczyk, Elena Dąbrowska, Zofia Maria Dembińska, Przemysław Karwowski, Krzysztof Koniczek, Jerzy Lengiewicz, Irena Lisiewicz, Dorota Łabanowska, Grzegorz Łoś, Barbara Marks-Kapuścińska, Mieczysław Mazur, Andrzej Muszyński, Bronisława Mytnik, Barbara Olszańska-Żywcańska, Zdzisław Parczyński, Kinga Paweńska, Jarosław Perszko, Władysław Pietruk, Stefan Rybi, Jacek Schmidt, Iwona Sielska, Wiktoria Tołoczko-Tur, Stanisław Wakuliński, Beata Wasilewicz, Zbigniew Waszczeniuk, Józef Wojciechowski, Renata Wojnarowicz, Mikołaj Wołkowycki, Stefan Wyszkowski, Józef Zdziech. Kurator: Dorota Łabanowska

[kat. wyst.]

Biały Salon Sztuk Pięknych 2004, Związek Polskich Artystów Plastyków – Okręg Białostocki, Galeria Arsenał, Białystok b. d. [2004], wstęp: Z. Parczyński, bio. artystów, 30 il.

[bibl.]

J. Szerszunowicz, *Ani pop, ani art*, „Kurier Poranny”, 13 XII 2004; M. Żmijewska, *Kiczowaty Biały Salon*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 23 XII 2004

[dok.]

Zaproszenie

Ukraina, Kijów, Centrum Sztuki Współczesnej

25 V – 11 VII, Zanurzenie / Занурення. Jan Gryka, Mirosław Maszlancko, Anna Myca, Jerzy Nowosielski, Anna Płotnicka, Mikołaj Smoczyński, Leon Tarasewicz. Kurator: Jerzy Onuch, koordynator wystawy: Magdalena Godlewska-Siwierska

[kat. wyst.]

Zanurzenie/Immersion, Центр Сучасного Мистецтва, Center for Contemporary Art at NaUKMA, Київ/Kyiv 2004, teksty: Єжи Онух / Jerzy Onuch, *Оповідання No7 / Story No. 7*, Адріян Івахів / Adrian Ivakhiv, *Простори однієї виставки: Імерсивна мандрівка ідентичностями Центральної/Східної Європи / Spaces at an Exhibition: Immersive Passages through Central/Eastern European Identities*, Ян Грика / Jan Gryka, *Історія мистецтва 2002-2004 / A History of Crumbs 2001-2004*, bio., lista prac Jerzego Nowosielskiego prezentowanych na wystawie i lista prac Jerzego Nowosielskiego reprodukowanych w katalogu, tłum. ang., 76 il., wkładka polskojęzyczna z tłumaczeniem tekstów i bio.

[bibl.]

W. Burlaka, *Transcendentna Toska sowniennogo iskusstwa*, „Zierkało niedieli” 5 VI 2004; D. Diesiatierik, *Globina*, www.day.kiev.ua (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); M. Małkowska, *Przejsie przez zloto*, „Rzeczpospolita”, 27 V 2004; M. Mikos, *Oni u nas, my u nich*, „Gazeta Wyborcza”, 1 IV 2004; K. Morton, *Immersed in Tradition, and in the Present*, „Kyiv Post”, 26 V 2004; MOŻ, *Zanurzeni we Wschodzie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 6 VII 2004; nie sygn., *Polskoje wizantiistwo*, „Korespondent”, 29 V 2004; O. Ostrowierch, *Igry razuma i iskusstwa*, „Dielowaja niedziela”, 27 V – 2 VI 2004; O. Ostrowska-Liuta, „Zanuriennia” *abo jak efektiwno wikoristati „wazkij” prostir*, „Archidieja”, VII-VIII 2004; eadem, *Leon Tarasewicz: „Sprobujemo zrobili mistok czerez istoriu*, „Dzerkało tiżnia”, 22 V 2004; O. Sidor-Gibelinda, „Poniedielnik”, 24 V 2004; I. Sziwaszowa, *Interpretacja prosto*, „Chreszczatik”, 26 V 2004; I. Wors, *Pomaranczewe zanurennia u bezmeżne sine*, „Politika i kultura”, 28 V – 3 VI 2004; O. Żuk, *Wiera w iskusstwo w progressii*, „Afisza” 26 V – 1 VI 2004

[dok.]

Zaproszenie; folder towarzyszący wystawie z tekstem Jerzego Onucha i bio. artystów

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Roku Polskiego na Ukrainie, zorganizowana przez Centrum Sztuki Współczesnej w Kijowie oraz Instytut Adama Mickiewicza w Warszawie, koordynacja: Galeria Arsenał w Białymstoku

Holandia, Haga, Grote Kerk

2 VII – 29 VIII, Breakthrough. Perspectives on art from the ten new EU member states. Część polska: Eliza Galej, Małgorzata Jabłońska, Zbigniew Rogalski, Julita Wójcik, Artur Żmijewski. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska, Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Breakthrough. Perspectives on art from the ten new EU member states, Grote Kerk, Den Haag 2004, teksty: M. de Ligt, *The European Context / Preface*, <waanja>, *Selection process*, <waanja>, *Czech Republic*, E. Parpa, *Cyprus*, E. Kard, *Estonia*, Á. Berecz, *Hungary*, I. Baranovska, *Latvia*, I. Kuiziniene, *Lithuania*, K. Wain, *Malta*, M. Szewczyk, *Poland*, Jana Oravcová, *Slovakia*, B. Kunst, N. Petrešin, *Slovenia*, lista artystów biorących udział w projekcie, bio., 76 il.

[bibl.]

ada, *Unia artystyczna*, „Gazeta Współczesna”, 9 VII 2004; JER, *Nasi w Hadze*, „Kurier Poranny”, 7 VII 2004; MOŻ, *Przebiecie Arsenalu*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 1 VII 2004; Roos van Put, *Zware en lichte kunst uit de nieuwe lidstaten*, „Haagsche Courant”, 3 VII 2004; H. Rosenberg, *Breakthrough: jonge Europese kunst*, „Haagsche Courant”, 2 VII 2004; idem, *Cultuurjaar vol Haagse bluf*, „Haagsche Courant”, 8 VII 2004

[dok.]

Folder, *Breakthrough. Perspectives on art from the ten new EU member states, July 2nd – August 29th, 2004, Grote Kerk Den Haag*; folder, *Grote Kerk Den Haag Nieuws, Zomer 2004. Tentoonstelling Breakthrough*. W Archiwum Galerii Arsenał znajdują się również kserokopie różnych wycinków (recenzji wystawy) bez podanych tytułów gazet i datowania

2005

14 I – 20 II, Augustis. Kurator: Grzegorz Dąbrowski

[bibl.]

ada, *Spacer w dwóch wymiarach*, „Gazeta Współczesna”, 17 I 2005; *Białystok Augustisa*, dodatek specjalny do „Gazety Wyborczej. Białystok”, 14 I 2005 (liczne reprodukcje zdjęć, jedenaście tekstów Moniki Żmijewskiej oraz jeden BDC dotyczących różnych aspektów osoby Augustisa i jego twórczości, wypowiedź Andrzeja Lechowskiego); JER, *Portret miasta*, „Kurier Poranny”, 14 I 2005; MOŻ, *Wystawy wspomnień*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 15-16 I 2005; MOŻ, *Augustis na ekranie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 2 III 2005; J. Szerszunowicz, *Sztuka dokumentu – rozmowa*

z Grzegorzem Dąbrowskim, „Kurier Poranny”, 17 I 2005; M. Żmijewska, *Białystok Augustisa*, „Gazeta Wyborcza”, 12 I 2005; eadem, *Augustis zachwycił*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 24 II 2005

[dok.] Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Wystawa przygotowana przez Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji Estetycznej „Widok” (obecnie: Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej „Widok”)

14 I – 20 II, *Białystok – jeden dzień*. Kurator: Grzegorz Dąbrowski

[kat. wyst.]

Białystok – jeden dzień, Wigny b. d. [2005], teksty: S. Janowicz, *Laudacja Białemustokowi*, M. Olejnik, *Akcja fotograficzno-dokumentalna: „Białystok – Jeden Dzień” (pierwszy dzień Polski w Unii Europejskiej – 1 maja 2004 roku)*, lista autorów, 74 il., płyta CD-ROM

[bibl.]

ada, *Spacer w dwóch wymiarach*, „Gazeta Współczesna”, 17 I 2005; JER, *Portret miasta*, „Kurier Poranny”, 14 I 2005; MOŻ, *Wystawy wspomnień*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 15-16 I 2005; J. Szerszunowicz, *Sztuka dokumentu – rozmowa z Grzegorzem Dąbrowskim*, „Kurier Poranny”, 17 I 2005; M. Żmijewska, *Białystok w jeden dzień*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 14 I 2005 (tam też wypowiedź Grzegorza Dąbrowskiego)

[dok.]

Zaproszenie

[inf. dodatkowe]

Organizatorzy projektu: Marszałek Województwa Podlaskiego, Dom Pracy Twórczej w Wigrach, Gazeta Wyborcza oddział Białystok, Polskie Radio Białystok; współorganizatorzy: www.photodocument.pl, Towarzystwo Wspierania Inicjatyw na Rzecz Dzieci i Młodzieży przy Młodzieżowym Domu Kultury w Białymstoku, Instytut Twórczej Fotografii Uniwersytet Śląski w Opawie (Republika Czeska)

24 II, *Prix Ars Electronica Computer Animation 2000-2003. Przegląd prac nagrodzonych na festiwalu nowych mediów Ars Electronica w Linz*

[dok.] Ulotka-zaproszenie

4 – 31 III, *Julita Wójcik. Komplety*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

E. Borowska (red.), *Komplety. Completes. Julita Wójcik, Janina Tołysz i inni / and the others*, kat. wyst., Galeria Arsenał, Białystok 2005, teksty: S. Cichocki, *Niekompletny wstęp do „Kompletów” albo o sile skromnych propozycji*, bio. Janiny Tołysz i Julity Wójcik, tłum. ang., 13 il., 2 schematy rozmieszczenia prac w galerii, 6 wzorów prac szydełkowych

[bibl.]

ada, *Codziennosc zrobiona na drutach*, „Gazeta Współczesna”, 4-6 III 2005; eadem, *RękoDzieła Julity Wójcik*, „Gazeta Współczesna”, 7 III 2005; I. Dzioba, *O jedno oczko za dużo*, „Czas Kultury”, nr 2, 2005, s. 123-128; *Galeria Arsenał*, w: *Art Poznań 2005. Targi Sztuki*, kat. wyst., Stary Browar – Dziedziniec Sztuki, Stara Rzeźnia, 5-9 maja 2005, Poznań 2005, s. 113; A. Kozłowska, *Szydełko w Arsenale*, „Gazeta Wyborcza”, 4 III 2005; MOŻ, *Komplety i szyfr Julity*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 4 III 2005; „Opcje”, nr 1, 2005 [dokumentacja fotograficzna wystawy Julity Wójcik]; P. Reiter, *Codziennosc prowincjonalnej dziewczyny – z Julitą Wójcik rozmawia Paulina Reiter*, „Wysokie Obcasy”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, nr 22 (320), 4 VI 2005, s. 42-44; J. Szerszunowicz, *(Ręko)Dzieła Julity Wójcik*, „Kurier Poranny”, 7 III 2005; G. Świtek, *Jedno słońce, tysiąc wiatrów*, „Czas Kultury”, nr 5, 2005, s. 14; M. Żmijewska, *Arsenał z szydełka*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 5-6 III 2005; eadem, *Tajne komplety Julity* [rozmowa o wystawie z Julitą Wójcik], „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 5-6 III 2005

[bibl. dodatkowa]

JER, *Mecenas Kudrycka*, „Kurier Poranny”, 5 III 2005; M. Żmijewska, *Włóczka od mecenasa*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 7 III 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z bio. artystki i jej wypowiedzią na temat projektu

8 – 31 III, Anna Baumgart. *Prawdziwe?*

[bibl.]

MOŻ, *Jak prawdziwe*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 8 III 2005; MOŻ, *Miś prawdziwy i żurawie też*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 18 III 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wyst. z bio. artystki i tekstem jej autorstwa pt. *Prawdziwe?*

12 IV – 15 V, *Przestrzeń sztuki Niemcy*. Armando, Tony Cragg, Marianne Eigenheer, Ayşe Erkmen, Christine Hill, Magdalena Jetelová, Per Kirkeby, Joseph Kosuth, Marie-Jo Lafontaine, Simone Mangos, Nam June Paik, Giuseppe Spagnolo, Wawrzyniec Tokarski, herman de vries

[kat. wyst.]

Kunstraum Deutschland, Institut für Auslandsbeziehungen, b. m. [Stuttgart] 2000, teksty: U. Zeller, *Vorwort*, eadem, *Kunstraum Deutschland – Kunst in Deutschland*, U.Z., *Zwischen Wissen und Begreifen*, U.Z., *„Die Bildhauerei hat überhaupt erst angefangen“*, U.Z., *„Your Time, my World“ – Deine Zeit, meine Welt*, W.M., *Das Konzept des Raumes*, U.Z., *Ein Interview*, W.M., *Atlantic Wall (1995)*, W.M., *Alles wird erinnert – zu den Bildern von Per Kirkeby*, U.Z., *Art as Idea as Idea*, W.M., *Die schrecklich schöne Gewalt des Feuers. Zu den Feuerbildern von Marie-Jo Lafontaine*, U.Z., *Ferrying*, U.Z., *Schöne neue Welt*, U.Z., *Erde, Stahl und Feuer*, W.T., *Projektskizze*, U.Z., *...was der Fall ist*, spis prac, bio. artystów, wszystkie teksty w języku niem., 65 il.

[bibl.]

J. Szerszunowicz, *Laura i Niemcy*, „Kurier Poranny”, 13 IV 2005; M. Żmijewska, *Laura i pół obrazu*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 20 IV 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z fragmentem tekstu Ursuli Zeller *Przestrzeń sztuki Niemcy – Sztuka w Niemczech*

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana przez Institut für Auslandsbeziehungen e.V. w Stuttgarcie, we współpracy z Goethe-Institut w Warszawie

12 IV – 15 V, Laura Pawela. *Budżet 500*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Laura Pawela. Budżet 500, Galeria Arsenał, Białystok 2005, teksty: K. Kościuczuk, *Budżet 500, czyli historie niedokończonych*, M. Krasny, *Po co wydawać pieniądze na pół blejtramu, jeśli można kupić cały?*, szczegółowe wyczerpanie budżetu wystawy, bio., tłum. ang., 4 il.

[bibl.]

P. Jędrowski, *Strona Laury*, „Arteon”, nr 6, 2005; J. Szerszunowicz, *Laura i Niemcy*, „Kurier Poranny”, 13 IV 2005; M. Żmijewska, *Laura i pół obrazu*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 20 IV 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka towarzysząca wystawie z tekstem Laury Paweli *Budżet 500*

20 V – 19 VI, *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?* Azorro, Vesna Bukovec, Hubert Czerepok, Oskar Dawicki, Maciej Kurak, Zbigniew Libera, Laura Pawela, Joanna Rajkowska, Paweł Susid. Kuratorzy: Monika Szewczyk, Krzysztof Kościuczuk

[kat. wyst.]

K. Kościuczuk, E. Borowska (red.), *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?*, Galeria Arsenał, Białystok 2005, teksty: K. Kościuczuk, *Jak (czy w ogóle, i kto ma) rozmawiać o sztuce współczesnej?*, Kuratorzy, *Mów do mnie, proszę...* (wstęp), zapis panelu dyskusyjnego *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?* (Monika Szewczyk, Jarosław Suchan, Marek Wasilewski, Wojciech Kozłowski, Krzysztof Kościuczuk, Igor Krenz, Hubert Czerepok, Joanna Rajkowska, publiczność), informacje o wystawie i panelu dyskusyjnym, tłum. ang., 9 il.

[bibl.]

ada, *Gadu, gadu... czyli kto pyta nie błędzi*, „Gazeta Współczesna”, 30 V 2005; A. Danilewicz, *Oswajanie za pomocą kredki*, „Rzeczpospolita”, 11-12 VI 2005; JER, *Dzieci zrobiły sztukę*, „Kurier Poranny”, 13 VI 2005; K. Kopania, *Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?*, „Czas Kultury”, nr 5, 2005, s. 131-137; mr, *Pokoloruj świat!*, „Gazeta Współczesna”, 10-12 VI 2005; J. Szerszunowicz, *Godny jubileusz*, „Kurier Poranny”, 23 V 2005; idem, *Sztuka (w) dialogu*, „Kurier Poranny”, 25-26 V 2005; mr, *Pokoloruj świat*, „Gazeta Współczesna”, 10-12 VI 2005; M. Żmijewska, *Żarciki artyści*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 1 VI 2005; eadem, *Detal bohaterem*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 23 V 2005; eadem, *Seanse spirytystyczne przedszkolaka*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11-12 VI 2005; eadem, *Uciechy co niemiara*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 11-12 VI 2005 (rozmowa z Elżbietą Świerkowską-Wilczewską, wychowawczynią z Przedszkola Samorządowego nr 29 w Białymstoku)

[dok.]

Zaproszenie; plakat XX Dni Sztuki Współczesnej; ulotka do wystawy z tekstem Krzysztofa Kościuczuka *Mów do mnie proszę...*

[inf. dodatkowa]

Otwarcie wystawy poprzedził panel dyskusyjny „Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?” (20 V 2005) z udziałem krytyków sztuki, artystów biorących udział w wystawie, kuratorów i publiczności (zapis dyskusji panelowej w katalogu wystawy)

W czasie trwania wystawy (10 VI 2005) dzieci z przedszkola pokolorowały kredkami rysunek ścienny Huberta Czerepoka „Seanse spirytystyczne” (w ramach cyklicznych warsztatów plastycznych prowadzonych przez Galerię Arsenał dla tej grupy dzieci). Pomysłodawcą akcji był autor pracy

Wystawa w ramach XX Dni Sztuki Współczesnej

20 V – 19 VI, Paweł Althamer. *Teledysk*. Kurator: Monika Szewczyk

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z kadrami z filmu oraz krótkim tekstem wprowadzającym w ideę oraz historię realizacji projektu

[inf. dodatkowa]

Wystawa w ramach XX Dni Sztuki Współczesnej

21 V, MZM. Miho Iwata (taniec butoh), Zenial (elektronika), Monoscope (video). Koncert-performance w ramach polsko-japońskiego projektu audio-video-butoh „M Z M”

[bibl.]

M. Żmijewska, *Butoh w nocy – rozmowa o tańcu i Polsce* (rozmowa z Miho Iwata), „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 23 V 2005; eadem, *Detal bohaterem*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 23 V 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka z bio. artystów

[inf. dodatkowa]

Koncert-performance odbył się na dziedzińcu Galerii Arsenał

Prezentacja w ramach XX Dni Sztuki Współczesnej

24 VI – 7 VIII, Andrzej Bąkowski. *Corpus*. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

moż, *Spotkanie w Arsenale*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 24-30 VI 2005; J. Szerszunowicz, *Bazar w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 29 VI 2005; M. Żmijewska, *Kłęska nadmiaru*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 29 VI 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z bio. artysty i tekstem Xaviera Verta; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach obchodów 60-lecia Liceum Plastycznego im. Artura Grottgera w Supraślu oraz Dni Miasta Białegostoku

24 VI – 7 VIII, Wiktor Wołkow. *Krzyż*

[kat. wyst.]

folder, *Wiktor Wołkow. Krzyż*, Galeria Arsenał, Białystok 2005, tekst: W. Kowalczyk, *Krzyże*, tłum. ang., 5 il.

[bibl.]

moż, *Spotkanie w Arsenale*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 24-30 VI 2005; J. Szerszunowicz, *Bazar w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 29 VI 2005; M. Żmijewska, *Kłęska nadmiaru*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 29 VI 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z bio. artysty i tekstem K. Kowalczyka (patrz kat. wyst.)

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach obchodów jubileuszu 100-lecia Archikatedry Białostockiej

24 VI – 7 VIII, *Spotkanie*. Alicja Chorociej, Maria Dżugała-Sobocińska, Izabela Marcjan, Dariusz Sobociński

[kat. wyst.]

Spotkanie. Alicja Chorociej, Maria Dżugała-Sobocińska, Izabela Marcjan, Dariusz Sobociński, Galeria Arsenał, Białystok 2005, teksty: D. Wróblewska, *Kwartet formy*, krótkie wypowiedzi każdego z artystów, bio., 4 il.

[bibl.]

J. Szerszunowicz, *Bazar w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 29 VI 2005; M. Żmijewska, *Kłęska nadmiaru*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 29 VI 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z bio. artystów oraz tekstem D. Wróblewskiej (patrz kat. wyst.)

[inf. dodatkowe]

Wystawa w ramach Dni Miasta Białegostoku

19 VIII, *ARTCUBE – potrzeba sztuki*. Prezentacja *ARTCUBE NR 4* – Marzena Nowak

[bibl.]

ada, *Kup pan kostkę!*, „Gazeta Współczesna”, 19 VIII 2005; ada, *Kostki zostały rzucone*, „Gazeta Współczesna”, 22 VIII 2005; A. Dzienis, *Gra o sztukę*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19 VIII 2005; eadem, *Kwadratowy pretekst do*

sztuki, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 20-21 VIII 2005; JER, *Sześćcian ze sztuką*, „Kurier Poranny”, 22 VIII 2005; idem, *Sztuka po 36 zł sztuka*, „Kurier Poranny”, 20 VIII 2005

[inf. dodatkowe]

Konferencja prasowa, prezentacja oraz początek dystrybucji kostki autorstwa Marzeny Nowak w ramach akcji „ARTCUBE – potrzeba sztuki” Galerii Program w Warszawie

2 IX – 2 X, Viktor Marushchenko. *Dreamland Donbas*. Kurator: Jerzy Onuch

[bibl.]

D. Jarecka, *Arkadia z Moskwą w tle*, „Gazeta Wyborcza”, 5 X 2005 (rozmowa za Jerzym Onuchem); jer, *Barszcz z marzeniami*, „Kurier Poranny”, 7 IX 2005; MOŻ, *Dreamland Donbas w Arsenale*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 3-4 IX 2005; J. Onuch (red.), *Dreamland Donbas*, kat. wyst., Center for Contemporary Art at NaUKMA, Kyiv 2005; K. Sienkiewicz, *Ironia cudzych marzeń. „Dreamland Donbas” Wiktora Maruszczenki*, www.sekcja.org.pl, X 2005 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał); J. Szerszunowicz, *Z Donbasu do Białegostoku*, „Kurier Poranny”, 22 VIII 2005; idem, *O czym marzą górniczeki?* (rozmowa z Jerzym Onuchem), „Kurier Poranny”, 2 IX 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z nie sygn. tekstem na temat projektu *Dreamland Donbas*

[inf. dodatkowe]

Projekt zrealizowany dzięki pomocy International Renaissance Foundation i Ambasady Królestwa Holandii w Kijowie

2 IX – 2 X, Borshch. *Video art z Ukrainy. Serhiy Bratkov, Alevtyna Kakhidze, Olha Kashymbekowa, Hlib Katchuk, Olexandr Roytburd, Olexandr Vereshchak, Margarita Zinets*.

Kurator: Jerzy Onuch

[bibl.]

D. Jarecka, *Arkadia z Moskwą w tle*, „Gazeta Wyborcza”, 5 X 2005 (rozmowa z Jerzym Onuchem); jer, *Barszcz z marzeniami*, „Kurier Poranny”, 7 IX 2005; A. Łazar, *Zasłużona Zupa Ukrainy. Refleksje nad wystawą „Borshch – video art z Ukrainy”*, www.sekcja.org, XI 2005 (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku)

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z tekstem Jerzego Onucha

16 IX – 2 X, Agnieszka Tarasiuk. *Harnaś wszystkich Polaków*

[bibl.]

MOŻ, *Harnaś twój i mój*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 16-22 IX 2005

[dok.]

Zaproszenie; karty do głosowania; wyniki wyborów

[inf. dodatkowe]

Przez cały czas trwania prezentacji publiczność mogła oddawać głosy na Harnasia wszystkich Polaków. Wyniki wyborów ogłoszone zostały po zakończeniu wystawy

14 X – 6 XI, Agata i Dorota Borowe. *Siostry*. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwierska

[bibl.]

ada, *Bliżej sztuki*, „Gazeta Współczesna”, 14-16 X 2005; ada, *Agata i Dorota Borowe*, „Gazeta Współczesna”, 17 X 2005; J. Szerszunowicz, *Trudno w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 19 X 2005; M. Żmijewska, *Poematy na ścianie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22-23 X 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z tekstem artystek na temat ich działalności; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Wystawa zrealizowana przy pomocy finansowej Ministerstwa Kultury

14 X – 6 XI, David Diao. *CO TO JEST KONSTRUKTYWIZM and After*. Kurator: Marek Wasilewski

[kat. wyst.]

David Diao. CO TO JEST KONSTRUKTYWIZM & After, Galeria Arsenał, Białystok 2005, tekst: *Wolę przeczytać książkę...* (rozmowa Marka Wasilewskiego z Davidem Diao), spis repr. prac, bio., teksty w języku pol. i ang., 6 il.

[bibl.]

ada, *Bliżej sztuki*, „Gazeta Współczesna”, 14-16 X 2005; I. Dzioba, *Konstrukttywizm, Pollock i Bruce Lee*, „Czas Kultury”, nr 6, 2005, s. 109-115; moź, *Pojęciokształty*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 14-20 X 2005; J. Szerszunowicz, *Trudno w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 19 X 2005; M. Żmijewska, *Poematy na ścianie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22-23 X 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z bio. artysty oraz nie sygn. tekstem o jego twórczości

[inf. dodatkowe]

Wystawa zorganizowana dzięki pomocy Ambasady USA w Warszawie

14 X – 6 XI, Stanisław Dróżdź. *i (fragmenty). Pojęciokształty. Poezja konkretna*. Kurator: Leszek Lewandowski

[bibl.]

ada, *Bliżej sztuki*, „Gazeta Współczesna”, 14-16 X 2005; moź, *Pojęciokształty*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 14-20 X 2005; J. Szerszunowicz, *Trudno w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 19 X 2005; M. Żmijewska, *Poematy na ścianie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 22-23 X 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z tekstem artysty dotyczącym własnej osoby i twórczości oraz krótkim tekstem dotyczącym jego sztuki ze strony internetowej www.culture.pl

10 XI – 11 XII, Mirosław Bałka. *Hipnoza*. Kurator: Monika Szewczyk

[kat. wyst.]

Mirosław Bałka. Hipnoza, Galeria Arsenał, Białystok 2006, tekst: M. Wasilewski, *Mirosław Bałka: Hipnoza*, bio., bibl., tłum. ang., 20 il.

[bibl.]

I. Dzioba, *Drogi hipnozy*, „Czas Kultury”, nr 1, 2006; Jer, *Bałka montuje „Hipnozę”*, „Kurier Poranny”, 9 XI 2005; mr, *Mirosław Bałka – hipnotyzer*, „Gazeta Współczesna”, 10-13 XI 2005; J. Szerszunowicz, *Krew i hipnoza*, „Kurier Poranny”, 14 XI 2005; idem, *Sztuka bez kompromisów*, „Kurier Poranny”, 18 XI 2005 (rozmowa z Mirosławem Bałką); M. Żmijewska, *Robaki i ludzie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 12-13 XI 2005

[bibl. polemik]

DARG, *Katarzyna, robale i sztuka*, „Kurier Poranny”, 29 XI 2005; J. Medek, *Wielkimi zgłoskami zapisane*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 2 I 2006

[dok.]

Zaproszenie w wersji pol. i ang.; ulotka do wystawy z bio. artysty

10 XI – 11 XII, Bogna Burska. Wnętrza. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

B. Burska (red.), *Bogna Burska. Opady/Precipitations*, kat. wyst., Bytomskie Centrum Kultury, Bytom 2005, teksty: S. Cichocki, *Krwawa rosa i inne prorocтва. O sztuce Bogny Burskiej*, P. Leszkowicz, *Refleksje o pięknie*, M. A. Machado, *Odjęta książka. O książce Bogny Burskiej*, tłum. ang., kilkadziesiąt reprodukcji prac artystki

[bibl.]

mr, *Mirosław Bałka – hipnotyzer*, „Gazeta Współczesna”, 10-13 XI 2005; J. Szerszunowicz, *Krew i hipnoza*, „Kurier Poranny”, 14 XI 2005; M. Żmijewska, *Robaki i ludzie*. „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 12-13 XI 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z bio. artystki i fragmentem tekstu S. Cichockiego (patrz kat. wyst.)

16 XI, Maciej Kurak. Działanie artystyczne Ogródek jordanowski. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

mr, *Ożywione huśtawki w ogródku*, „Gazeta Współczesna”, 17 XI 2005; M. Żmijewska, *Ogródek ożył*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 17 XI 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka z bio. artysty, tekstem M. Wasilewskiego *Kim jest Maciej Kurak?* oraz fragmentem tekstu M. Kardasz *Spójrzienia A.D. 2005. Prywatne obsesje albo osaczeni w kwadratach*; pocztówka

[inf. dodatkowe]

Miejsce działania: ogródek jordanowski, róg ulic A. Mickiewicza i M. Konopnickiej w Białymstoku

16 XII 2005 – 15 I 2006, Wesołych Świąt. Elżbieta Jabłońska, Piotr Lutyński, Robert Maciejuk, Mirosław Maszlanek, Marzanna Morozewicz, Anna Myca, Małgorzata Niedzielko, Dorota Podlaska, Leon Tarasewicz, Agnieszka Tarasiuk. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

M. Godlewska-Siwerska (red.), *Wesołych Świąt*, Galeria Arsenał, Białystok 2006, tekst: E. Marrouch, *Wigilia*, bio. artystów, tłum. ang., 10 il.

[bibl.]

JER, *Sztuka dzielenia się*, „Kurier Poranny”, 17 XII 2005; MOŻ, *Rok 1995: czerwień, żółć, zieleń. Rok 2005: bez czerwieni*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 16 XII 2005; MOŻ, *Arsenał: Wesołych Świąt!*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 16-22 XII 2005 (tam też wypowiedź Magdaleny Godlewskiej-Siwerskiej); MOŻ, *Święta w Arsenale*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 23-29 XII 2005; moż, *Kapie woda, kap, kap, kap*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 30 XII 2005 – 5 I 2006; MOŻ, *I po świętach*, „Co jest grane. Białystok”, dodatek do „Gazety Wyborczej”, 13-19 I 2006; mr, *„Wesołych Świąt” w Arsenale*, „Gazeta Współczesna”, 19 XII 2005; nie sygn., *Wernisaż charytatywny w Arsenale*, „Kurier Poranny”, 16 XII 2005; nie sygn., *Zróbmy dzieciom prezenty*, „Kurier Poranny”, 6 I 2006; J. Szerszunowicz, *Pomogło jedno magiczne słowo*, „Kurier Poranny”, 17 XII 2005 (rozmowa z Leonem Tarasewiczem); M. Żmijewska, *Leon wrócił*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 15 XII 2005; eadem, *Wesołych Świąt w Arsenale*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 15 XII 2005 (tam też rozmowa z Leonem Tarasewiczem); eadem, *Lecą kule w różne strony*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 19 XII 2005

[dok.]

Zaproszenie; ulotka do wystawy z tekstem Magdaleny Godlewskiej-Siwerskiej *Dlaczego „Wesołych Świąt”?* oraz wypowiedziami artystów biorących udział w wystawie

[inf. dodatkowe]

Sponsor wystawy: ING Nationale-Nederlanden

Sopot, Państwowa Galeria Sztuki

10 II – 20 III, Kolekcja II Galerii Arsenał w Białymstoku. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

JER, *Arsenał w Sopocie*, „Kurier Poranny”, 12 II 2005; kg, *Sztuka współczesna w pigułce*, „Głos Wybrzeża”, 10 II 2005; kg, *Miś panda i jaszczurki*, „Głos Wybrzeża”, 17 II 2005; A. Kozłowska, *Arsenał atakuje*, „Gazeta Wyborcza. Trójmiasto”, 4 II 2005; eadem, *Kolekcja II z Galerii Arsenał w Białymstoku w Państwowej Galerii Sztuki w Sopocie*, www.miasta.gazeta.pl/trojmiasto (wydruk w Archiwum Galerii Arsenał w Białymstoku); M. Małkowska, *Kolekcja bez klasyków*, „Rzeczpospolita”, 12–13 III 2005; T. Skutnik, *Głód Wiary*, „Dziennik Bałtycki”, 16 II 2005

[dok.]

Zaproszenie; plakat

Węgry, Budapeszt, Galeria Platan (Instytut Polski w Budapeszcie)

18 III – 26 IV, Kuba Dąbrowski. Fontos kérdések / Important Questions. Kurator: Monika Szewczyk

[bibl.]

JER, *Nasi w Budapeszcie, Łodzi...*, „Kurier Poranny”, 16 III 2005; MOŻ, *Złość i uśmiechy Polaków w Budapeszcie*, „Gazeta Wyborcza. Białystok”, 17 III 2005

[dok.]

Zaproszenie z tekstem Wojtki Kocołowskiego, 1 repr. pracy

Niemcy, Instytut Polski w Düsseldorfie

18 XI 2005 – 20 I 2006, Dominik Lejman. Present Perfect. Kurator: Magdalena Godlewska-Siwerska

[kat. wyst.]

M. Godlewska-Siwerska (red.), *Dominik Lejman. Present Perfect*, Galeria Arsenał, Białystok 2005, tekst: Ł. Ronduda, *Estetyki społeczeństwa ryzyka. Rzecz o sztuce Dominika Lejmana*, spis il., bio., tłum. ang. i niem., 14 il., płyta DVD (dokumentacja różnych wystaw i działań artysty, tekst Ł. Rondudy, bio.)

[bibl.]

JER, *Arsenał w Düsseldorfie*, „Kurier Poranny”, 24 XI 2005; M. Małkowska, *Czas wielokrotnie zatrzymany*, „Rzeczpospolita”, 25 XI 2005

[dok.]

Zaproszenie; plakat

[inf. dodatkowe]

Organizatorzy: Galeria Arsenał w Białymstoku, Instytut Polski w Düsseldorfie, przy współpracy Instytutu Adama Mickiewicza w Warszawie. Projekt w ramach Roku Polsko-Niemieckiego 2005/2006. Sponsor prezentacji: Saturn Düsseldorf.

